

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Διπλωματική εργασία

**« Βιώσιμη Ανάπτυξη των Φορέων Διαχείρισης
Προστατευόμενων Περιοχών. Η μελέτη περίπτωσης του
Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου»**

Αθανασία Ηλίας Γεωργούλη

Επιβλέπων Καθηγητής: Ελευθεριάδης Ιορδάνης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος
ειδίκευσης στη Διοίκηση Επιχειρήσεων

Ιανουάριος 2019

Αφιερώσεις

Στους γονείς μου, Ηλίας και Ελένη Γεωργούλη που χωρίς την ηθική και οικονομική υποστήριξη δε θα ολοκλήρωνα τον στόχο μου.

Στη συμφοιτήτρια και φίλη μου Εύη Καργοπούλου, που ήταν δίπλα μου σε όλη αυτή τη διαδρομή και συνεχίζει να είναι!

Ευχαριστίες

Η ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής διατριβής είναι αποτέλεσμα συλλογικής προσπάθειας. Πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια πολλών προσώπων που θα ήθελα να ευχαριστήσω. Καταρχήν τον επιβέποντα καθηγητή κ. Ελευθεριάδη Ιορδάνη για την πολύτιμη βοήθειά του. Ως οικονομολόγος του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Πρόεδρο του Φορέα κ. Ανδρεδάκη Παύλο για την υποστήριξη, την κατανόηση και συμβολή του σε όλη αυτή τη διαδρομή μου και την καθοδήγηση για τη μελέτη περίπτωση του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Σημαντική ήταν η συμβολή των συναδέρφων με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον Όλυμπο και την ηθική υποστήριξη. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Πρόεδρο του Ορειβατικού Συλλόγου Λιτοχώρου κ. Διαμαντόπουλο Βασίλη που με τις απόψεις για τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου, τις παρατηρήσεις στη δομή του ερωτηματολογίου προς τους επισκέπτες και την διανομή του σε επισκέπτες του Ολύμπου με αποτέλεσμα να συγκεντρώσω όσο το δυνατό περισσότερες απαντήσεις, καθώς και όλο τον κόσμο που ανταποκρίθηκαν στα ερωτηματολόγια μου, για το χρόνο που αφιέρωσαν και τις χρησιμές επισημανσεις.

Συνάμα θέλω να ευχαριστήσω τους φίλους και συμφοιτητές που απεκτησα κατά τη διάρκεια των σπουδών μου και ένα μεγάλο ευχαριστώ στον φίλο Μάριο Αστερίου που με την παρότρυνσή του με έπεισε να ξεκινήσω αυτό το ταξίδι.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τους γονείς μου για την ηθική συμπαράσταση και την κατανόηση, καθώς και την Εύη Καργοπούλου η οποία έβαλε το λιθαράκι της για την ολοκλήρωση αυτής της διαδρομής.

Περίληψη

Η Βιώσιμη Ανάπτυξη αποτελεί μια έννοια κλειδί στον 21^ο αιώνα και μια μεγάλη πρόκληση για την ανθρωπότητα. Για αυτό και τα τελευταία χρόνια κυβερνήσεις, οργανισμοί, επιχειρήσεις και η κοινωνία των πολιτών αποτελεί σημαντική προτεραιότητα. Η διεθνής οικονομική κρίση, που έχει επηρεάσει και την ελληνική πραγματικότητα, δίδαξε ότι δε μπορεί να υπάρξει μακροχρόνια βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς την εφαρμογή της κατάλληλης στρατηγικής και του επιχειρηματικού σχεδίου κάθε φορέα.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία αρχικά γίνεται βιβλιογραφική ανασκόπηση για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την πολιτική της προστασίας του περιβάλλοντος και τους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, που αποτελούν ΝΠΙΔ εποπτευόμενα από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και είναι το βασικό εργαλείο διαχείρισης του περιβάλλοντος της χώρας. Το περιβάλλον δε θεωρείται τροχοπέδη της ανάπτυξης, αλλά τροφοδότης της ανάπτυξης

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια αύξηση σε φυσικές περιοχές και περιοχές φυσικού κάλους, όπως ο Όλυμπος. Η μελέτη περίπτωσης της παρούσας έρευνας είναι ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Ως διαχειριστής της Προστατευόμενης Περιοχής θα πρέπει να εντοπίσει και να εφαρμόσει τις κατάλληλες δράσεις με σκοπό την βελτίωση της διαχείρισης και προστασίας της περιοχής και την καλύτερη εξυπηρέτηση των επισκεπτών με απώτερο στόχο την βιώσιμη ανάπτυξη και κυρίως την οικονομική βιωσιμότητά του.

Έτσι με την αποστολή δύο ερωτηματολογίων, ένα προς τους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και ένα προς τους επισκέπτες του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου, καταγράψαμε τις απόψεις από την πλευρά των φορέων όσον αφορά αν οι ΦΔΠΠ μπορούν να αποτελέσουν οικονομικά αυτόνομους οργανισμούς και με ποιες ενέργειες, καθώς και τις απόψεις των επισκεπτών για τον Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου και την προθυμία πληρωμής για υπηρεσίες και προϊόντα που μπορεί να προσφέρει.

Τα αποτελέσματα της έρευνας οδήγησαν στην κατάρτιση του επιχειρηματικού σχεδίου και την μελέτη οικονομικής βιωσιμότητας για την πενταετία 2019-2023. Το συμπέρασμα είναι ότι ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου για να επιτύχει βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη θα πρέπει να έχει μια σταθερή επιχορήγηση για το

κόστος μισθοδοσίας του υπάρχοντος προσωπικού και για τα λειτουργικά έξοδα. Με τις στρατηγικές που προτάθηκαν στο επιχειρηματικό σχέδιο ο ΦΔΕΔΟ θα μπορεί να αυξάνει την επιχορήγηση από ίδιους πόρους και να μειώνει την κρατική επιχορήγηση για τα λειτουργικά έξοδα στο τέλος της πενταετίας. Θεωρούμε ότι η οικονομική αυτοτέλεια είναι ένα δύσκολο εγχείρημα, αλλά η βιώσιμη ανάπτυξη με την ισορροπία των τριών πυλώνων περιβάλλον, οικονομία και κοινωνία μπορεί να επιτευχτεί δεδομένου και των οικονομικών και κοινωνικών ωφελειών που απορρέουν από την προστατευόμενη περιοχή του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.

Λέξεις κλειδιά: Βιώσιμη Ανάπτυξη, οικονομική βιωσιμότητα, οικονομική αυτοτέλεια, Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου, επιχειρηματικό σχέδιο.

Abstract

Sustainable development is a key concept in the 21st century and a major challenge for humanity. This is why governments, organizations, businesses and civil society have been an important priority in recent years. The international economic crisis, which has also affected Greek reality, has taught that there can be no sustainable long-term growth without the proper strategy and business plan of each entity.

In this diploma thesis, reference is made initially to sustainable development, environmental protection policy and Protected Areas Management Bodies, which are Legal Entities of Private Law supervised by the Ministry of Environment and Energy and are the main tool for managing the country's environment. The environment is not considered a growth hurdle, but a feeder of growth.

In recent years there has been an increase in natural areas and natural beauty sites, such as Mount Olympus. The case study of this research is the National Park of Olympus. As a manager of the Protected Area, it should identify and implement appropriate actions to improve the management and protection of the area and to better serve the visitors with the ultimate objective of economic independence.

Thus, by sending two questionnaires to the Protected Areas Management Agencies and one to the visitors of the Olympus National Park, we recorded the views from the players' point of view as to whether the Agencies can be financially autonomous organizations and the views of the visitors for the Agency Management of Olympos National Park and the willingness to pay for services and products it can offer.

The results of the survey led to the preparation of the business plan and the study of economic viability for the five-year period 2019-2023. The conclusion is that the OLYMPUS National Forest Management Authority in order to achieve sustainable economic growth should have a solid subsidy for the salary costs of existing staff and for operating expenses. With the strategies proposed in the business plan, the Agency Management of Olympus National Park will be able to increase the grant from own resources and reduce the state subsidy for operating costs at the end of the five-year period. We believe that economic autonomy is a difficult undertaking but sustainable development with the balance of the three pillars environment, economy and society can

be achieved given the economic and social benefits of the protected area of the Olympus National Park.

Key words: Sustainable development, economic sustainability, economic independence, Protected Areas Management Bodies, Agency Management of Olympus National Park, business plan

Πίνακας περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο Η ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	3
1.1 Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης.....	3
1.2 Η γέννηση και η εξέλιξη της ιδέας της βιώσιμης ανάπτυξης	5
1.3 Οι στόχοι της βιώσιμης ανάπτυξης	8
1.4 Νέα μοντέλα οικονομικής ανάπτυξης	10
1.5 Οικονομική μεγέθυνση και βιώσιμη ανάπτυξη.....	12
1.6 Ελληνική πραγματικότητα	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	17
2.1 Η έννοια του περιβάλλοντος	17
2.2 Βασικές αρχές προστασίας του περιβάλλοντος	18
2.3 Θεσμικό πλαίσιο προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.....	19
2.4 Περιβαλλοντική Πολιτική.....	22
2.5 Η Επιτροπή Φύση «2000»	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	26
3.1 Προστατευόμενη περιοχή	26
3.2 Ίδρυση των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών.....	28
3.3 Αρμοδιότητες των ΦΔΠΠ.....	30
3.4 Διοικητικό Συμβούλιο	34
3.5 Προσωπικό των ΦΔΠΠ	35
3.6 Οι πόροι των ΦΔΠΠ.....	36
3.7 Διαχείριση ΠΠ & Διαχειριστικά Σχέδια.....	37
3.8 Ο ρόλος της κοινωνίας.....	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	41
4.1 Αξιολόγηση της παρούσας κατάστασης	41
4.2 Οικονομική Βιωσιμότητα των ΦΔΠΠ.....	45
4.3 Οικονομική αυτοτέλεια ΦΔΠΠ.....	47
4.4 Στρατηγικός Σχεδιασμός.....	48
4.5 Επιτυχημένες πρακτικές Διαχείρισης ΠΠ.....	51
4.6 Τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη των ΠΠ	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ – ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	58
5.1 Οργάνωση και δομή του ερωτηματολογίου.....	58
5.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων και ερμηνεία αποτελεσμάτων	58

5.2.1 Δημογραφικά στοιχεία	58
5.2.2 Γενικά Στοιχεία Υφιστάμενης Κατάστασης.....	60
5.2.3 Εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον	66
5.2.4 Οικονομικά αυτόνομοι οργανισμοί.....	70
5.2.5 Συμπεράσματα	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο Ο ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	91
6.1 Ο Όλυμπος	91
6.2 Ο Εθνικός Δρυμός Ολύμπου.....	92
6.3 Ο Κανονισμός Λειτουργίας του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου	94
6.4 Υφιστάμενες υποδομές διαμονής – εστίασης του ΕΔΟ	95
6.4.1 Καταφύγια	95
6.4.2 Καταφύγια ανάγκης	99
6.4.3 Γαστρονομία	99
6.5 Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.....	100
6.6 Θεσμικό πλαίσιο του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.....	103
6.7 Κίνδυνοι και απειλές του δασικού οικοσυστήματος.....	106
6.8 Υποδομές του ΦΔΕΔΟ	107
6.8.1 Έδρα του ΦΔΕΔΟ.....	107
6.8.2 Το Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.....	108
6.8.3 Το Αμφιθέατρο	110
6.8.4 Η Αίθουσα Συνεδριάσεων	111
6.8.5 Η Βιβλιοθήκη.....	111
6.8.6 Το Πωλητήριο.....	112
6.8.7 Το αίθριο.....	112
6.8.8 Το Πάρκινγκ - θέσεις στάθμευσης.....	113
6.8.9 Τουαλέτες/Χώροι υγιεινής	113
6.8.10 Το Κεντρικό φυλάκιο στη θέση «ΜΕΤΟΧΙ-ΑΛΩΝΙΑ».....	113
6.8.11 Το Κέντρο Υποδοχής Επισκεπτών στη θέση «Μύλοι».....	114
6.8.12 Κέντρο Υποδοχής Επισκεπτών στη θέση «Αγία Κόρη» Βροντούς.....	115
6.9 Ο υφιστάμενος εξοπλισμός του ΦΔΕΔΟ.....	115
6.10 Τα οικονομικά στοιχεία του ΦΔΕΔΟ	120
6.11 Οι τάσεις των επισκεπτών στη χρήση του ΕΔΟ- Στοιχεία τουρισμού.....	124
Κεφάλαιο 7ο Ανάλυση δεδομένων –Ερμηνεία αποτελεσμάτων	138
7.1 Εισαγωγή.....	138
7.2 Ανάλυση αποτελεσμάτων	139
7.2.1 Δημογραφικά στοιχεία	139

7.2.2 Γενικά στοιχεία επίσκεψης	145
7.2.3 Ειδικά στοιχεία επίσκεψης	146
7.2.4 Σκοπός της επίσκεψης	150
7.2.5 Εθνικός Δρυμός Ολύμπου	152
7.2.6 Προθυμία Πληρωμής των επισκεπτών	158
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο Επιχειρηματικό Σχέδιο του ΦΔΕΔΟ.....	167
8.1 Εισαγωγή.....	167
8.2 Ανάλυση SWOT Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου	168
8.3 Χρηματοοικονομική Ανάλυση του ΦΔΕΔΟ.....	170
8.4 Τι είναι Επιχειρηματικό Σχέδιο(Business plan).....	179
8.5 Στρατηγικοί στόχοι του ΦΔΕΔΟ.....	180
8.6 Στρατηγική του ΦΔΕΔΟ.....	180
8.7 Επιχειρηματικό Σχέδιο ΦΔΕΔΟ.....	183
8.7.1 Η οικονομική αυτοτέλεια του ΦΔΕΔΟ	184
8.7.2 Η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη της ΠΠ.....	190
8.7.3 Προβολή και ανάδειξη του έργου του ΦΔΕΔΟ.....	197
8.7.4 Προβολή και ανάδειξη του Κέντρου Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.....	199
8.7.5 Αποδοχή του ρόλου του ΦΔΕΔΟ από την τοπική κοινωνία	201
8.7.6 Λειτουργικές στρατηγικές	202
8.8 Η οικονομική βιωσιμότητα του ΦΔΕΔΟ.....	206
8.8.1 Εκτίμηση εσόδων – εξόδων κατά την πενταετία 2019-2023	207
8.8.2 Μελέτη βιωσιμότητας	219
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	223
Βιβλιογραφία	226
Παραρτήματα	232
Α) Ερωτηματολόγιο προς ΦΔΠΠ	232
Β) Ερωτηματολόγιο προς τους επισκέπτες του ΕΔΟ.....	241

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Στρατηγικοί στόχοι του ΥΠΕΝ	23
Πίνακας 2: Φύλο.....	59
Πίνακας 3: Χρόνια εργασίας/θητείας στον ΦΔΠΠ	59

Πίνακας 4: Θέση που κατέχουν στον ΦΔΠΠ.....	60
Πίνακας 5: Αριθμός εργαζομένων στους ΦΔΠΠ.....	61
Πίνακας 6: Μορφωτικό επίπεδο εργαζομένων στους ΦΔΠΠ.....	62
Πίνακας 7: Συμβολή ΔΣ στην ομαλή λειτουργία των ΦΔΠΠ	62
Πίνακας 8: Προϋπολογισμοί των ΦΔΠΠ (ΕΣΠΑ 2007-2013)	63
Πίνακας 9: Απολογισμός Πράξης (ΕΣΠΑ 2007-2013)	64
Πίνακας 10: Βαθμός ολοκλήρωσης των υποέργων του ΤΔ(ΕΣΠΑ 2007-2013)	64
Πίνακας 11: Χρηματοδότηση των ΦΔΠΠ για το έτος 2018.....	65
Πίνακας 12: Ένταξη των ΦΔΠΠ στο ΕΣΠΑ 2014-2020.....	66
Πίνακας 13: Λειτουργία των ΦΔΠΠ ως οικονομικά αυτόνομοι οργανισμοί	66
Πίνακας 14: Σημαντικότητα του λόγου βελτίωσης της λειτουργικότητας των ΦΔΠΠ .	70
Πίνακας 15: Σημαντικότητα του λόγου αύξησης της αποτελεσματικότητας των ΦΔΠΠ	71
Πίνακας 16: Σημαντικότητα του λόγου σταθερής χρηματοδότησης των ΦΔΠΠ.....	71
Πίνακας 17: Σημαντικότητα του λόγου ένταξης και υλοποίησης περισσότερων ευρωπαϊκών έργων/δράσεων.....	72
Πίνακας 18: Σημαντικότητα του λόγου της απρόσκοπτης και μακροχρόνιας λειτουργίας των ΦΔΠΠ.....	72
Πίνακας 19: Σημαντικότητα του λόγου της ανάπτυξης και λειτουργίας επιχειρηματικών δράσεων.....	73
Πίνακας 20: Σημαντικότητα του λόγου ελλείψεις στο νομικό-θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ΦΔΠΠ.....	73
Πίνακας 21: Σημαντικότητα του λόγου ελλείψεις στο νομικό-θεσμικό πλαίσιο προστασίας της περιοχής(ρυθμίσεις χρήσεων γης)	74
Πίνακας 22: Σημαντικότητα του λόγου Λανθασμένη μορφή νομικού προσώπου-ΝΠΙΔ	74
Πίνακας 23: Σημαντικότητα του λόγου ανεπαρκής χρηματοδότηση και γραφειοκρατία στις διαδικασίες οικονομικής διαχείρισης	75
Πίνακας 24: Σημαντικότητα του λόγου έλλειψη πολιτικής βούλησης και ενδιαφέροντος τοπικών παραγόντων.....	75
Πίνακας 25: Σημαντικότητα του λόγου έλλειψης υποστήριξης από την τοπική κοινωνία και τους αναπτυξιακούς φορείς.....	76
Πίνακας 26: Σημαντικότητα του λόγου έλλειψης οράματος και στρατηγικού σχεδίου. 76	76
Πίνακας 27: Η οικονομική αυτοτέλεια ως στρατηγικός στόχος της Διοίκησης των ΦΔΠΠ	77
Πίνακας 28: Σημαντικότητα του στρατηγικού στόχου της οικονομικής αυτοτέλειας ...	77
Πίνακας 29: Τα έσοδα των ΦΔΠΠ σήμερα	78
Πίνακας 30: Πόσοι ΦΔΠΠ έχουν ίδια έσοδα.....	78
Πίνακας 31: Στάθμιση των εσόδων των ΦΔΠΠ σε σχέση με τις λειτουργικές δαπάνες	78
Πίνακας 32: Η πιθανότητα εσόδων στο μέλλον από τους ΦΔΠΠ	79
Πίνακας 33: Χρονικό διάστημα επίτευξης είσπραξης εσόδων από τους ΦΔΠΠ.....	79
Πίνακας 34: Ποιες ενέργειες θα συμβάλλουν στην οικονομική αυτοτέλεια των ΦΔΠΠ	82
Πίνακας 35: Σημαντικότητα των εσόδων από μουσειακά εκθέματα των ΚΠ.....	82
Πίνακας 36: Σημαντικότητα των εσόδων από οικοξεναγήσεις.....	83

Πίνακας 37: Σημαντικότητα των εσόδων από πωλήσεις αναμνηστικών ειδών και παραδοσιακών, βιολογικών, φιλοπεριβαλλοντικών και από ανακυκλώσιμα υλικά προϊόντων.....	83
Πίνακας 38: Σημαντικότητα των εσόδων από πωλήσεις εντύπων, χαρτών και πληροφοριακού υλικού.....	84
Πίνακας 39: Σημαντικότητα των εσόδων από ελεγχόμενες θέσεις "ελεύθερου"camping	84
Πίνακας 40: Σημαντικότητα των εσόδων από πιστοποίηση των προϊόντων που παράγονται εντός της ΠΠ.....	85
Πίνακας 41: Σημαντικότητα των εσόδων από τέλη σε τουριστικές επιχειρήσεις εντός της ΠΠ(καταλύματα, ξενώνες, κ.ά).....	85
Πίνακας 42: Σημαντικότητα των εσόδων από τουριστικά τέλη.....	86
Πίνακας 43: Σημαντικότητα των εσόδων από ανταποδοτικά τέλη για δραστηριότητες στην περιοχή ευθύνης των ΦΔΠΠ.....	86
Πίνακας 44: Σημαντικότητα των εσόδων από τέλη για μοσθώσεις δημοσίων εκτάσεων εντός της ΠΠ	87
Πίνακας 45: Σημαντικότητα των εσόδων από τέλη για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας εντός της ΠΠ.....	87
Πίνακας 46: Σημαντικότητα των εσόδων από άδειες βόσκησης	88
Πίνακας 47: Σημαντικότητα των εσόδων από συνδρομές-άδειες κυνηγών.....	88
Πίνακας 48: Οι ΦΔΠΠ έχουν ουσιαστικές αρμοδιότητες στην περιοχή που ανήκουν ..	89
Πίνακας 49: Η συμβολή της οικονομικής αυτοτέλειας των ΦΔΠΠ στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.....	89
Πίνακας 50: Ο Ν. 4519/2018 συμβάλλει στην οικονομική αυτοτέλεια και την αποτελεσματικότερη λειτουργία των ΦΔΠΠ.....	90
Πίνακας 51: Καταφύγια ανάγκης	99
Πίνακας 52: Οργανόγραμμα του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου	102
Πίνακας 53: Υφιστάμενος εξοπλισμός του ΦΔΕΔΟ	116
Πίνακας 54: Ταμειακός Απολογισμός του ΦΔΕΔΟ για τα έτη 2014-2018	121
Πίνακας 55: Υλοποίηση των υποέργων του ΤΔΠ (ΕΣΠΑ 2007-2013).....	122
Πίνακας 56: Αριθμός επισκεπτών στον ΕΔΟ για τα έτη 1995,1999,2000 και 2001....	125
Πίνακας 57: Μεταβολή και σύνθεση των επισκεπτών του ΕΔΟ	126
Πίνακας 58: Αριθμός επισκεπτών και ποσοστά ανά μήνα για το έτος 2001	126
Πίνακας 59: Σύγκριση των αριθμών επισκεπτών 2001 και 2011-2018.....	127
Πίνακας 60: Αριθμός επισκεπτών ανά μήνα και τα ποσοστά για τα έτη 2011-2014... ..	129
Πίνακας 61: Αριθμός επισκεπτών ανά μήνα και τα ποσοστά για τα έτη 2015-2018... ..	130
Πίνακας 62: Αριθμός επισκεπτών ανά μήνα στο ΚΠΕΔΟ τα έτη 2016-2018.....	131
Πίνακας 63: Χώρα προέλευσης των επισκεπτών του ΕΔΟ για τα έτη 2012 και 2013. ..	133
Πίνακας 64: Χώρα προέλευσης των επισκεπτών στον ΕΔΟ για τα έτη 2014 και 2015	134
Πίνακας 65: Χώρα προέλευσης των επισκεπτών του ΕΔΟ για τα έτη 2016 και 2017. ..	135
Πίνακας 66: Αριθμός επισκεπτών και ενηλίκων που ξεναγήθηκαν και η αντίστοιχη μεταβολή για τα έτη 2013-2017	135
Πίνακας 67: Φύλο των επισκεπτών	139
Πίνακας 68: Ηλικία των επισκεπτών	140

Πίνακας 69: Μορφωτικό επίπεδο	140
Πίνακας 70: Τόπος μόνιμης κατοικίας (Νομός, Πόλη/Χωριό)	141
Πίνακας 71: Η εθνικότητα των επισκεπτών	143
Πίνακας 72: Το Επάγγελμα των επισκεπτών	143
Πίνακας 73: Το εισόδημα των επισκεπτών	144
Πίνακας 74: Η οικογενειακή κατάσταση των επισκεπτών(1).....	144
Πίνακας 75: Η οικογενειακή κατάσταση (2)	145
Πίνακας 76: Πόσες φορές έχετε επισκεφτεί την περιοχή	145
Πίνακας 77: Διάρκεια παραμονής στην περιοχή.....	146
Πίνακας 78: Τόπος διαμονής κατά την επίσκεψη	147
Πίνακας 79: Με ποιο τρόπο κατάφθασαν οι επισκέπτες στον ΕΔΟ	148
Πίνακας 80: Με ποιους επιλέγουν να επισκεφτούν τον ΕΔΟ.....	148
Πίνακας 81: Από που λάβατε πληροφορίες για την επίσκεψή σας στον Όλυμπο	149
Πίνακας 82: Οι επισκέπτες γνωρίζουν ότι ο Όλυμπος είναι ΠΠ	152
Πίνακας 83: Από που γνωρίζετε ότι ο Όλυμπος είναι ΠΠ.....	153
Πίνακας 84: Οι επισκέπτες γνωρίζουν ότι ο ΕΔΟ ανήκει στο Πρόγραμμα ΜΑΒ της UNESCO	153
Πίνακας 85: Οι επισκέπτες είναι ενήμεροι για τη λειτουργία του ΦΔΕΔΟ.....	154
Πίνακας 86: Οι επισκέπτες γνωρίζουν τη λειτουργία του ΚΠΕΔΟ	154
Πίνακας 87: Το χαρακτηριστικό που εντυπωσίασε τους επισκέπτες	154
Πίνακας 88: Η ΠΠ είναι επαρκώς θεσμικά κατοχυρωμένη.....	157
Πίνακας 89: Ανταπόκριση των προσδοκιών κατά την επίσκεψη στον ΕΔΟ.....	158
Πίνακας 90: Οι επισκέπτες επιθυμούν να επισκεφτούν τον ΕΔΟ στο μέλλον	158
Πίνακας 91: Προθυμία πληρωμής των επισκεπτών για την είσοδο στον ΕΔΟ	159
Πίνακας 92: Ποσό πληρωμής για την είσοδο στον ΕΔΟ.....	159
Πίνακας 93: Προθυμία πληρωμής για την είσοδο στο ΚΠΕΔΟ	160
Πίνακας 94: Ποσό πληρωμής για την είσοδο στο ΚΠΕΔΟ	161
Πίνακας 95: Προθυμία πληρωμής για τις υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει ο ΦΔΕΔΟ	161
Πίνακας 96: Προθυμία πληρωμής κάποιου ποσού εθελοντικά για την περιβαλλοντική προστασία.....	162
Πίνακας 97: Ανταποδοτικό τέλος για τη συμμετοχή στη διοργάνωση μαζικού αθλητισμού.....	162
Πίνακας 98: Προθυμία πληρωμής κάποιου ποσού ως φόρο τουρισμού για την περιβαλλοντική προστασία (ανά διανυκτέρευση).....	163
Πίνακας 99: Εθελοντική εργασία για τη βελτίωση των υποδομών του Δρυμού	163
Πίνακας 100: Εθελοντική συμμετοχή στην παρακολούθηση άγριας ζωής	163
Πίνακας 101: Προθυμίας προσφοράς εθελοντικής διάχυσης της πληροφόρησης ώστε περισσότεροι άνθρωποι να επισκεφτούν τον ΕΔΟ.....	164
Πίνακας 102: Προθυμία αγοράς αναμνηστικών ειδών, φιλοπεριβαλλοντικών και από ανακυκλωμένα υλικά προϊόντων από τον ΦΔΕΔΟ	164
Πίνακας 103: Προθυμία αγοράς εντύπων, χαρτών και πληροφοριακού υλικού.....	165
Πίνακας 104: SWOT ανάλυση του ΦΔΕΔΟ.....	168
Πίνακας 105: Βασικά μεγέθη Ισολογισμού για τα έτη 2014-2017(1).....	170
Πίνακας 106: Βασικά μεγέθη Ισολογισμού για τα έτη 2014-2017(2).....	170

Πίνακας 107: Κατάσταση αποτελεσμάτων κατά λειτουργία για τα έτη 2014-2017	170
Πίνακας 108: Δείκτης Γενικής Ρευστότητας	173
Πίνακας 109: Δείκτης άμεσης ρευστότητας	173
Πίνακας 110: Δείκτης Κύκλου Εργασιών Ενεργητικού	175
Πίνακας 111: Δείκτης εντάσεως κεφαλαίου	175
Πίνακας 112: Δείκτης Χρέους.....	176
Πίνακας 113: Δείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους.....	177
Πίνακας 114: Δείκτης Καθαρού Κέρδους.....	177
Πίνακας 115: Δείκτης Απόδοσης Ενεργητικού.....	179
Πίνακας 116: Τιμή εισιτηρίου στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης	187
Πίνακας 117: Τιμή εισιτηρίου για την είσοδο στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μετεώρων	187
Πίνακας 118: Τιμή εισιτηρίου για την είσοδο στο ΚΠΕΔΟ-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας	188
Πίνακας 119: Κύριες δραστηριότητες οικότουρισμού στον ΕΔΟ	194
Πίνακας 120: Αριθμός επισκεπτών σε καταφύγια	204
Πίνακας 121: Έσοδα από την είσοδο στο ΚΠΕΔΟ για το έτος 2019	208
Πίνακας 122: Εκτίμηση εσόδων από την είσοδο στο ΚΠΕΔΟ για την πενταετία 2019- 2023.....	209
Πίνακας 123: Εκτίμηση εσόδων από ξενάγηση στο ΚΠΕΔΟ για την πενταετία 2019- 2023.....	210
Πίνακας 124: Εκτίμηση εσόδων από ξεναγήσεις στην ΠΠ για την πενταετία 2019-2013	210
Πίνακας 125: Εκτίμηση εσόδων από ξεναγήσεις ειδικού ενδιαφέροντος για την πενταετία 2019-2023.....	211
Πίνακας 126: Εκτίμηση εσόδων από την είσοδο στον ΕΔΟ για την πενταετία 2019- 2023.....	211
Πίνακας 127: Εκτίμηση εσόδων από την ενουκίαση του Αμφιθεάτρου του ΦΔΕΔΟ για την πενταετία 2019-2023	212
Πίνακας 128: Εκτίμηση εσόδων από τη μίσθωση αναψυκτηρίου και εστιατορίου για την πενταετία 2019-2023.....	212
Πίνακας 129: Εκτίμηση εσόδων από την πώληση αναμνηστικών ειδών και έντυπου υλικού για την πενταετία 2019-2023	213
Πίνακας 130: Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη για τη συμμετοχή σε διοργάνωση μαζικού αθλητισμού για την πενταετία 2019-2023	214
Πίνακας 131: Εκτίμηση εσόδων από ανταποδοτικά τέλη από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ΠΠ για την πενταετία 2019-2023	214
Πίνακας 132: Εκτίμηση του κόστους μισθοδοσίας για το επιπρόσθετο προσωπικό στο ΚΠΕΔΟ	215
Πίνακας 133: Κόστος μισθοδοσίας 24 ατόμων για την πενταετία 2019-2023	216
Πίνακας 134: Εκτίμηση λειτουργικών εξόδων για το 2019.....	216
Πίνακας 135: Εκτίμηση λειτουργικών εξόδων για την πενταετία 2019-2023.....	217
Πίνακας 136: Εκτίμηση εξόδων προβολής και προώθησης για την πενταετία 2019-2023	219
Πίνακας 137: Συγκεντρωτικά τα έσοδα για την πενταετία 2019-2023	219

Πίνακας 138: Συγκεντρωτικά τα έξοδα για την πενταετία 2019-2023.....	221
Πίνακας 139: Μελέτη βιωσιμότητας για την πενταετία 2019-2023.....	222

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 1: Στάδια του Στρατηγικού Σχεδιασμού ΠΠ	49
Γράφημα 2: Μέσος όρος εργασίας των υπαλλήλων στους ΦΔΠΠ.....	60
Γράφημα 3: Αριθμός εργαζομένων στους ΦΔΠΠ.....	61
Γράφημα 4: Μέσος όρος των προϋπολογισμών των ΦΔΠΠ την περίοδο του ΕΣΠΑ 2007-2013.....	63
Γράφημα 5: Πλεονεκτήματα των ΦΔΠΠ.....	67
Γράφημα 6: Μειονεκτήματα των ΦΔΠΠ.....	68
Γράφημα 7: Ευκαιρίες για τους ΦΔΠΠ	69
Γράφημα 8: Απειλές για τους ΦΔΠΠ	70
Γράφημα 9: Πηγές εσόδων για τους ΦΔΠΠ	81
Γράφημα 10: Πορεία του αριθμού επισκεπτών του ΕΔΟ.....	126
Γράφημα 11: Πορεία του αριθμού επισκεπτών του ΕΔΟ ανάμεσα στα έτη 2001 και 2011-2018.....	128
Γράφημα 12: Γραφική απεικόνιση της προσέλευσης των επισκεπτών ανά μήνα για τα έτη 2013-2017	131
Γράφημα 13: Πορεία του αριθμού επισκεπτών στο ΚΠΕΔΟ για τα έτη 2016-2018 ...	132
Γράφημα 14: Αριθμός των επισκεπτών που ξεναγήθηκαν τα έτη 2013-2017.....	136
Γράφημα 15: Εποχή και ημέρες επισκέψεων στον ΕΔΟ	146
Γράφημα 16: Ο σκοπός της επίσκεψης στον ΕΔΟ.....	151
Γράφημα 17: Ο προορισμός των επισκεπτών στον ΕΔΟ	152
Γράφημα 18: Τα προβλήματα που εντόπισαν οι επισκέπτες στον ΕΔΟ	156
Γράφημα 19: Το στοιχείο που κάνει την περιοχή μοναδική και ξεχωριστή.....	157
Γράφημα 21: Γραφική απεικόνιση των δεικτών γενικής και άμεσης ρευστότητας.....	174
Γράφημα 22: Γραφική απεικόνιση του Δείκτη Καθαρού Κέρδους.....	178

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Το τρίγωνο της Βιώσιμης Ανάπτυξης.....	5
Εικόνα 2: Η λειτουργία μιας επιχείρησης με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη	15
Εικόνα 3: Απαγορεύσεις Εθνικού Δρυμού Ολύμπου	95
Εικόνα 4: Καταφύγιο Α΄ ή "Σπήλιος Αγαπητός"	96
Εικόνα 5: Καταφύγιο Σ.Ε.Ο. ή «Γιόσος Αποστολίδης»	96
Εικόνα 6: Καταφύγιο "Πετρόστρουγκα"	97
Εικόνα 7: Καταφύγιο Γ΄ ή "Χρήστος Κάκκαλος"	97
Εικόνα 8: Καταφύγιο Δ΄ ή "Σταυρός" ή "Δημήτριος Μπουντόλας"	98
Εικόνα 9: Καταφύγιο στην περιοχή «Κρεββάτια» Βροντούς	98
Εικόνα 10: Καταφύγιο στην περιοχή "Κορομηλιά" Δίου.....	99

Εικόνα 11: Έδρα του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.....	108
Εικόνα 12: Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου(1)	109
Εικόνα 13: Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου(2)	110
Εικόνα 14: Το Αμφιθέατρο του ΦΔΕΔΟ	111
Εικόνα 15: Η βιβλιοθήκη του ΦΔΕΔΟ	112
Εικόνα 16: Το πωλητήριο του ΦΔΕΔΟ	112
Εικόνα 17: Το αίθριο του ΦΔΕΔΟ	113
Εικόνα 18: Κεντρικό φυλάκιο στη θέση "Μετόχι-Αλώνια"	114
Εικόνα 19: ΚΥΕ στη θέση "Μύλοι" Λιτόχωρου.....	114
Εικόνα 20: ΚΥΕ στη θέση "Αγ. Κόρη" Βροντούς Ν. Πιερίας.....	115

ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ

Ελληνικοί όροι

ΥΠΕΝ: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
ΦΔΠΠ: Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών
ΠΠ: Προστατευόμενη Περιοχή
ΦΔΕΔΟ: Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου
ΕΔΟ: Εθνικός Δρυμός Ολύμπου
ΠΔ: Προεδρικό Διάταγμα
ΦΕΚ: Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
Ν.: Νόμος
ΚΥΑ: Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΕΣΠΑ: Εταιρικό Συμφώνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Ξενικοί όροι

IUNC: International Union for the Conservation of Nature
SPSS: Statistical Package for Social Sciences
WWF: World Wide Fund for Nature
UNESCO: United Nations Educational Scientific and Cultural Organization

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα έρευνα η μεθοδολογική προσέγγιση βασίζεται τόσο στην μέθοδο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης προκειμένου να συγκεντρωθεί η απαραίτητη πληροφορία που αποτελεί τη βάση της έρευνας που ακολουθεί όσο και στη διερευνητική μέθοδο που αφορά την ανάλυση των δεδομένων τη βιώσιμη ανάπτυξη στους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και τι γίνεται στην μελέτη περίπτωση του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου

Έτσι στο πρώτο κεφάλαιο περιγράφεται τι είναι η βιώσιμη ανάπτυξη, πως επιτυγχάνεται από κάθε οργανισμό ή κράτος. Την άμεση σχέση ανάμεσα στο περιβάλλον, την οικονομία και κοινωνία. Το τρίγωνο αυτό είναι άμεσα συνδεδεμένο και η βιώσιμη ανάπτυξη δεν μπορεί να επιτευχτεί χωρίς τη συνεργασία των τριών αυτών πυλώνων.

Στη συνέχεια αναφέρεται η περιβαλλοντική πολιτική και κυρίως για την προστασία του περιβάλλοντος, τι στόχους θέτει η Κυβέρνηση και ποια στρατηγική ακολουθεί σήμερα για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία με τις Οδηγίες για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και των ειδών(πχ πουλιών) προσαρμόζεται στο ελληνικό δίκαιο και βασικός στόχος αποτελεί η διατήρηση της βιοποικιλότητας και η βιώσιμη, φιλική προς το περιβάλλον, ανάπτυξη.

Για την ορθή διαχείριση του περιβάλλοντος και κυρίως των Προστατευόμενων Περιοχών ιδρύθηκαν οι Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών. Σήμερα λειτουργούν 28 Φορείς με δικό τους κανονισμό λειτουργίας, είναι ΝΠΔ και εποπτεύονται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Αναλύεται στην ενότητα αυτή ποιες είναι οι αρμοδιότητες τους, οι στόχοι, οι πόροι, το Διοικητικό Συμβούλιο και το Προσωπικό. Στην παρούσα εργασία για τη βιώσιμη ανάπτυξη των ΦΔΠΠ εννοούμε την οικονομική βιωσιμότητα.

Στο επόμενο κεφάλαιο αναλύεται η παρούσα και μελλοντική κατάσταση, η οικονομική βιωσιμότητα και οι προϋποθέσεις οικονομικής αυτοτέλειας. Αναφέρονται καλές πρακτικές διαχείρισης και βιώσιμης ανάπτυξης Φορέων τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Με βάση τα δεδομένα εντοπίζουμε την ανάγκη ο κάθε φορέας να σχεδιάσει την στρατηγική του και να εφαρμόσει ένα επιχειρηματικό σχέδιο για να επιτύχει τη βιώσιμη ανάπτυξή του.

Στην παρούσα έρευνα δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο προς τους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Φορέων για την καταγραφή των τάσεων και των απόψεων των ειδικών προκειμένου αυτές να αποτελέσουν τις βασικές κατευθύνσεις για τις δυνατότητες λειτουργίας των ΦΔΠΠ ως οικονομικά αυτόνομοι οργανισμοί. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων θα μας δώσει τη δυνατότητα να εκτιμήσουμε αν η οικονομική βιωσιμότητα είναι εφικτή και αν η οικονομική αυτοτέλεια αποτελεί στρατηγικό στόχο του κάθε Φορέα.

Η μελέτη περίπτωση στην παρούσα έρευνα είναι ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Θα αναλύσουμε τις δυνατότητες και τις ικανότητες που έχει ο φορέας, αν η οικονομική βιωσιμότητα αποτελεί στόχο και αν είναι οικονομικά αυτοτελής. Θα δούμε ότι για να επιτευχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη απαιτείται η κατάρτιση επιχειρηματικού σχεδίου (businessplan)

Για την κατάρτιση του επιχειρηματικού σχεδίου θεωρήθηκε σημαντικό να καταγραφούν οι απόψεις των επισκεπτών. Έτσι στο επόμενο κομμάτι της έρευνας διανεμήθηκε ένα ερωτηματολόγιο προς τους επισκέπτες της προστατευόμενης περιοχής του Ολύμπου. Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτέλεσε ένα εργαλείο για να εντοπίσει τις ανάγκες και τις επιθυμίες των επισκεπτών, προκειμένου αυτές να αποτελέσουν τις βασικές κατευθύνσεις για την εκτίμηση των δυνατοτήτων λειτουργίας του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου με σκοπό την βελτίωση της διαχείρισης και προστασίας της Προστατευόμενης Περιοχής του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου και την καλύτερη εξυπηρέτηση των επισκεπτών.

Αφού καταγράφηκαν οι απόψεις των επισκεπτών, επόμενο βήμα είναι η κατάρτιση του επιχειρηματικού σχεδίου. Η στρατηγική που θα ακολουθήσει ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου θα εξασφαλίσει και την οικονομική βιωσιμότητα του.

Τέλος στα συμπεράσματα αναφέρονται τα αποτελέσματα σε συνδυασμό με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και την έρευνα. Τελικά η βιώσιμη ανάπτυξη μπορεί να επιτευχθεί στους ΦΔΠΠ; Ποιο επιχειρηματικό σχέδιο θα καταρτίσει ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου για να επιτύχει την οικονομική βιωσιμότητα και αυτοτέλεια;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο Η ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1.1 Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης

Η Βιώσιμη ή Αειφόρος Ανάπτυξη (Sustainable Development) αποτελεί μία έννοια που έχει απασχολήσει αρκετά τον 21ο αιώνα και αποτελεί πρόκληση για όλη την ανθρωπότητα. Αποτελεί βασική προτεραιότητα κυβερνήσεων, οργανισμών, επιχειρήσεων και πολιτών και αναφέρεται στην οικονομική ανάπτυξη που σχεδιάζεται και υλοποιείται λαμβάνοντας υπόψη την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιωσιμότητα.

Για την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης έχουν διατυπωθεί παρά πολλοί ορισμοί, αλλά εκείνη που έχει επικρατήσει είναι αναμφισβήτητα στην πρωθυπουργό της Νορβηγίας GroHarlemBrundtland. Ως πρόεδρος της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη η κ. Brundtland παρέδωσε στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, το 1987, την Αναφορά της με τίτλο «Το κοινό μας μέλλον» που είναι γνωστή ως “Brundtlandreport” στην οποία ορίζεται ως βιώσιμη ή αειφόρος ανάπτυξη εκείνη που ανταποκρίνεται στις ανάγκες του ανθρώπου στο παρόν, αλλά δεν υποθηκεύει τις δυνατότητες των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες»

Η έννοια αυτή συμβάλλει βέβαια και να συνειδητοποιήσουμε πως η οικονομική ανάπτυξη παρά την ύπαρξη απεριόριστης ενέργειας και τεχνολογικών δυνατοτήτων πρέπει να υπάρχουν όρια αφού το φυσικό περιβάλλον του πλανήτη έχει περιορισμένες δυνατότητες και αντοχές. Παρατηρείται έτσι πως η έννοια της οικονομικής ανάπτυξης και οι τελευταίες θεωρίες για τις στρατηγικές στρέφονται προς την προστασία των φυσικών πόρων. Η προστασία του περιβάλλοντος και η οικονομική ανάπτυξη δεν βρίσκονται σε σχέση ανταγωνιστική, αλλά αποτελούν η μία προϋπόθεση της άλλης. (Σκούρτος & Σοφούλης, 1998)

Οι φυσικοί πόροι είναι κυρίως δημόσια φυσικά αγαθά τα οποία μπορεί ο καθένας να τα χρησιμοποιήσει για την κάλυψη των αναγκών του. Οι φυσικοί πόροι μιας χώρας αναφέρονται συνήθως στις αξιοποιήσιμες πρωτογενείς ύλες κάποιες από τις οποίες χαρακτηρίζονται πηγές ενέργειας που μας προσφέρει η βιόσφαιρα, το έδαφος, το υπέδαφος, το νερό, η ατμόσφαιρα. Συνεπώς για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης βασική προϋποθέσεις είναι η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων δεν θα μπορεί να

υπερβαίνει τη δυνατότητα ανανέωσης του, να επιδιώκεται ελαχιστοποίηση της χρήσης των φυσικών πόρων και η εναπόθεση αποβλήτων στο περιβάλλον δε θα πρέπει να υπερβαίνει τη δυνατότητα απορρόφησης τους.

Στις μέρες μας η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης περιλαμβάνει πέρα από το περιβαλλοντικό πλαίσιο και όρους κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτισμικούς και άλλους με στόχο την ανάδειξη της αρμονικής βιωσιμότητας των ανθρώπινων κοινωνιών (Στεφάνου Ι., Μητούλα Ρ. 2003). Πρόκειται ουσιαστικά για μια προσπάθεια ισορροπίας ανάμεσα στην ανάπτυξη την κάλυψη των ανθρώπινων αναγκών και την ικανότητα του περιβάλλοντος να την υποστηρίξει. (thehellinikonproject, 2013)

Η βιωσιμότητα είναι ένα πρότυπο παραγωγής το οποίο στοχεύει στο καλύτερο οικονομικό αποτέλεσμα για τον άνθρωπο και για το περιβάλλον. Βασικό της στοιχείο είναι η ισορροπία μεταξύ παραγωγής αγαθών και της πρώτης ύλης που δαπανήθηκε για να επιτευχθεί η παραγωγή. Με άλλο λόγια στόχος των βιώσιμων διαδικασιών είναι να επιτύχουν περισσότερη παραγωγή με μικρότερη δαπάνη πρώτης ύλης για αυτό και η βιωσιμότητα αναφέρεται μαζί με την ανακύκλωση, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και το βιοκλιματικό σχεδιασμό.

Τις τελευταίες δεκαετίες η επίτευξη της ποιότητας του περιβάλλοντος αποτελεί ένας από τους βασικούς στόχους της περιβαλλοντικής πολιτικής με μείωση της ανθρωπογενούς ρυπάνσεως σε επίπεδο που να είναι από δεκτό από την κοινωνία. Η άσκηση μιας τέτοιας πολιτικής πραγματοποιήθηκε μέσω της βιώσιμης ανάπτυξης δηλαδή διαχείριση των πόρων του Πλανήτη κατά τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται μακροπρόθεσμα η ποιότητα και η αφθονία των πόρων. (Καρβούνης & Γεωργακέλλος, 2003).

Συνεπώς, η βιώσιμη ανάπτυξη είναι μια συνεχής πορεία αλλαγής και προσαρμογής και όχι μια στατική κατάσταση με στόχο την ικανοποίηση αναγκών του παρόντος, χωρίς να μειώνεται η δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους μέσα από την ισόρροπη και ισότιμη επιδίωξη των τριών πυλώνων της Βιώσιμης Ανάπτυξης που είναι Οικονομία, Περιβάλλον και Κοινωνία. Μέσα από τη συμπίεση δηλαδή της οικονομικής ανάπτυξης, της περιβαλλοντικής προστασίας και της κοινωνικής συνοχής όπως παραστατικά απεικονίζεται με το γνωστό ισόπλευρο τρίγωνο της βιώσιμης ανάπτυξης. (**Error! Unknown switch argument.**)

Για να επιτευχθεί αυτή η συμπίεση των πυλώνων δεν είναι κάτι απλό και εύκολο εφόσον απαιτούνται :

- Συνδυασμένες σταθμίσεις πολλών παραγόντων σε διαφορετικά επίπεδα, συχνά μεταξύ αντιτιθεμένων ενδιαφερόντων και συμφερόντων, σε συνάρτηση με τον παράγοντα χρόνο
- Ειλικρινής τεκμηριωμένος και επικοινωνητικός διάλογος και διαβούλευση μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών , που προϋποθέτει τη δημιουργία πλαισίων και τη θέσπιση κανόνων μέσα στα οποία τα ενδιαφερόμενα μέρη να μπορούν να συνομιλούν και να συνδιαλέγονται
- Συντονισμένες ενέργειες με τη συμμετοχή και ενεργοποίηση όλων των εμπλεκόμενων δηλαδή πολιτεία, επιχειρήσεις, μη-κυβερνητικές οργανώσεις και φορείς που εκπροσωπούν γενικότερα την κοινωνία των πολιτών.(Kemel.gr, 2018)

Εικόνα 1: Το τρίγωνο της Βιώσιμης Ανάπτυξης

1.2 Η γέννηση και η εξέλιξη της ιδέας της βιώσιμης ανάπτυξης

Η ιδέα της βιώσιμης ανάπτυξης γεννήθηκε το 1713 από τον δασολόγο Χανς Καρλ φον Κάρλοβιτς στην ακόλουθη φράση: « Η τέχνη, η επιστήμη και το καθεστώς αυτής της χώρας βασίζεται στη δυνατότητα διατήρησης και ανάπτυξης του ξυλώδους κεφαλαίου με τέτοιο τρόπο, ώστε να επιτευχθεί μια σταθερή, μόνιμη και αειφορική εκμετάλλευσή του, διότι είναι μια απαραίτητη προϋπόθεση χωρίς την οποία δε μπορεί η χώρα να υπάρξει»(Καραμανώλης etal., 1998). Το 1798 ο Τόμας Μάλθους στο

σύγγραμμα του «AnEssayonthePrincipleofPopulation» τόνισε ότι ο πληθυσμός του πλανήτη είναι μη βιώσιμος, καθώς αυξάνεται με εκθετικό ρυθμό σε σχέση με τους διαθέσιμους πόρους.(Γονιαδης Γ., 2015)

Παρόλο των επαναστατικών πρώιμων ιδεών για τη βιώσιμη ανάπτυξη, χρειάστηκαν περίπου 300 χρόνια για να πάρουν οι ιδέες αυτές μια συνεκτική μορφή. Ήδη από το 1960 είχαν διαφανεί τα πρώτα αδιέξοδα στα θέματα της ποιότητας του ανθρώπου που συνδέονταν με την κατασπατάληση των φυσικών πόρων του πλανήτη και γενικότερα τη μη ορθολογική διαχείριση του περιβάλλοντος. Προέκυψε από μία στροφή στην αντίληψη των πραγμάτων, η οποία αρχικά εκφράστηκε ως ανησυχία για τα περιβαλλοντικά προβλήματα και τις επιπτώσεις που έχει η υποβάθμιση του περιβάλλοντος στην υγεία και την ποιότητα της ζωής των ανθρώπων, αλλά και στην οικονομική ανάπτυξη.

Η πετρελαϊκή κρίση του 1973 και η οικονομική ύφεση της δεκαετίας του '70 δημιούργησαν τις πρώτες αμφιβολίες για τη δυνατότητα των οικονομιών να μεγεθύνονται και να αναπτύσσονται απεριόριστα θέτοντας το θέμα της σπανιότητας των φυσικών πόρων. Η έννοια των οικολογικών ορίων επεκτάθηκε και συμπεριέλαβε και ηθικούς παράγοντες όπως τα δικαιώματα των μελλοντικών γενεών για τη χρήση των φυσικών πόρων.

Υπό το πρίσμα των παραπάνω η διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον στη Στοκχόλμη στις 5-16 Ιουνίου 1972 αναφέρεται έντονα στο κείμενό της ότι η προστασία και η βελτίωση του περιβάλλοντος επηρεάζουν την ευημερία των λαών και την οικονομική ανάπτυξη όλου του κόσμου. Δόθηκε το πρώτο στίγμα για τη σοβαρή απειλή που δέχεται το περιβάλλον και την ανάγκη για την προστασία του.

Στην Αναφορά της Παγκόσμιας Επιτροπής για το περιβάλλον και την Ανάπτυξη, το 1987 αναφέρεται ότι κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα, οικονομική και κοινωνικο-πολιτιστική επιτυγχάνει ή αποτυγχάνει ανάλογα με την ποιότητα της σχέσης μεταξύ κοινωνίας και φυσικού κόσμου(Σκούρτος& Σοφούλης, 1998). Διατυπώθηκε για πρώτη φορά η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης. Η στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της Επιτροπής εστιάζεται στην ισορροπία ανθρώπου – φύσης, αποκεντρωμένη οικονομία, λελογισμένη χρήση των φυσικών πόρων, σεβασμός της φέρουσας ικανότητας των οικοσυστημάτων, προστασίας της βιόσφαιρας, προώθησηεναλλακτικών/ήπιων τεχνολογιών. Με άλλα λόγια εστιάζεται στον ισόρροπο συνδυασμό τριών επιμέρους κυριάρχων επιδιώξεων της

αποτελεσματικότητας της οικονομίας, της κοινωνικής ισότητας και δικαιοσύνης και της προστασίας του περιβάλλοντος(Ευθυμιόπουλος & Μοδίνος, 2003)

Στην Παγκόσμια συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη στο Ρίο, το καλοκαίρι του 1992, η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης περιλαμβάνεται στο κείμενο των Αρχών. Πάνω από 170 χώρες, που συμμετείχαν, δεσμεύτηκαν πως η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης αποτελεί τη βασική ιδέα για τη μελλοντική τους ανάπτυξη υπογράφοντας την «Agenda 21» και τη Διακήρυξη του Ρίο για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Η Agenda 21ήταν αποτέλεσμα μιας εκτενούς ανάλυσης πάνω σε περιβαλλοντικά, οικονομικά, κοινωνικά θέματα και θέματα οργάνωσης περιέχει οδηγίες για την ανάπτυξη διαδικασιών λήψης αποφάσεων με στόχο τη βιωσιμότητα.(Σκούρτος& Σοφούλης, 1998)

Όσον αφορά στην υιοθέτηση της βιώσιμης ανάπτυξης από την Ευρωπαϊκή Ένωση, υπήρξε μια εξελεκτική πορεία της έννοιας. Στο άρθρο 2 της Συνθήκης του Μάαστριχτ, το 1992, θέτει ως κύρια αποστολή της Ένωσης η προαγωγή της αρμονικής και ισόρροπης ανάπτυξης των οικονομικών δραστηριοτήτων. Μπορεί η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης να μην αναφέρεται ρητά, αλλά περιγράφεται. Στη συνέχεια στο άρθρο 2 της Συνθήκης του Άμστερνταμ, το 1997, αναφέρεται αρμονική ισόρροπο και αειφόρο ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων. Έτσι, η στρατηγική της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη περιλαμβάνει τη στενή συσχέτιση ανάμεσα στην οικονομική ανάπτυξη, στην κοινωνική συνοχή και στην περιβαλλοντική προστασία.

Η Διάσκεψη του Γιοχάνεσμπουργκ το 2002, αποτέλεσε σταθμό στη σύγχρονηπροοπτική της βιώσιμης ανάπτυξης. Στη Διάσκεψη αυτή διατυπώθηκε η θέση ότι η μακροχρόνια αποτελεσματική ανάπτυξη τόσο για τις αναπτυγμένες χώρες, όσο και για τις αναπτυσσόμενες χώρες, πρέπει να βασίζεται σε τρεις διακριτούς πυλώνες: την προστασία του περιβάλλοντος, την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε διεθνές επίπεδο. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη βιώσιμη διαχείριση των δασών, τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και την προστασία των οικοσυστημάτων, στην πολιτική που ακολουθείται στις κλιματικές αλλαγές, στη μείωση της χρήσης και παραγωγής των χημικών ουσιών που είναι επιβλαβείς για τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον και στη διαχείριση των αλιευτικών αποθεμάτων. Με άλλα λόγια το περιβάλλον δεν αποτελεί πλέον ένα απομονωμένο κομμάτι του διεθνούς δικαίου που διέπεται από κανόνες και αρχές διατυπωμένες μόνο από το εθιμικό δίκαιο και από κανόνες των διεθνών κειμένων και των μη κυβερνητικών

οργανώσεων, αλλά ένα σύνολο κανόνων με απώτερο στόχο την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών καταστροφών. (Αθανασοπούλου, 2008).

Τέλος το 2015, στην ειδική Σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών υιοθετήθηκε από τα 193 κράτη μέλη η «Ατζέντα 2030» η οποία περιέχει 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SustainableDevelopmentGoals-SDGs) και 169 ειδικότεροι (targets) που σχετίζονται με αυτούς και καλούνται να υλοποιήσουν όλες οι χώρες, ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες για τα επόμενα 15 χρόνια για ένα καλύτερο μέλλον. Στο σχέδιο αυτό έγινε λόγος για την εξάλειψη της φτώχειας και της πείνας, την κατοχύρωση της ισότητας των φύλων, τη βελτίωση των προδιαγραφών επιβίωσης και της άμεσης ανάγκης λήψης μέτρων για την καταπολέμηση της κλιματολογικής αλλαγής. Οι SDGs αναφέρονται στις σημαντικότερες προκλήσεις της εποχής μας οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές και διακυβέρνησης και προσδιορίζουν με καθαρότητα τον κόσμο που θέλουμε και ισχύουν για όλα τα έθνη, μην αφήνοντας κανένα πίσω.

1.3 Οι στόχοι της βιώσιμης ανάπτυξης

Η ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, οι σχετικοί με αυτοί 17 Στόχοι της Βιώσιμης Ανάπτυξης και 169 υποστόχοι υιοθετήθηκαν στο πλαίσιο της 70^{ης} Γενικής Συνέλευσης των **Ηνωμένων Εθνών** στις 25 Σεπτεμβρίου 2015. Οι ΣΒΑ είναι παγκόσμιου χαρακτήρα και γενικής εφαρμογής με χρονοδιάγραμμα υλοποίησης έως το 2030. Δημιουργούν δεσμεύσεις υλοποίησης για όλες τις χώρες, ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές εθνικές πραγματικότητες, επίπεδα ανάπτυξης, εθνικές πολιτικές και προτεραιότητες. Η Ατζέντα 2030 προωθεί την ενσωμάτωση και των **τριών διαστάσεων της βιώσιμης ανάπτυξης – κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική** – σε όλες τις τομεακές πολιτικές, ενώ παράλληλα προάγει τη διασύνδεση και τη συνοχή των σχετικών με τους ΣΒΑ πολιτικών και νομοθετικών πλαισίων. (Ggk.gov.gr, 2018)

Οι 17 στόχοι της Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι:

1. Μηδενική φτώχεια: Δίνουμε τέλος σε όλες τις μορφές της φτώχειας, παντού
2. Μηδενική πείνα: Δίνουμε τέλος στην πείνα πετυχαίνουμε την επισιτιστική ασφάλεια, βελτιώνουμε τη διατροφή και προάγουμε τη βιώσιμη αγροτική παραγωγή

3. Καλή υγεία και ευημερία: Διασφαλίζουμε μία ζωή με υγεία και προάγουμε την ευημερία για όλους, σε όλες τις ηλικίες
4. Ποιοτική εκπαίδευση: Διασφαλίζουμε την χωρίς αποκλεισμούς, ισότιμη και ποιοτική εκπαίδευση και προάγουμε τις ευκαιρίες δια βίου μάθησης για όλους
5. Ισότητα των φύλων: Επιτυγχάνουμε την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση όλων των γυναικών και κοριτσιών
6. Καθαρό νερό και αποχέτευση: Διασφαλίζουμε τη διαθεσιμότητα και τη βιώσιμη διαχείριση του νερού και των εγκαταστάσεων/συστημάτων υγιεινής για όλους
7. Φτηνή και καθαρή ενέργεια: Διασφαλίζουμε την πρόσβαση σε προσιτή, αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους
8. Αξιοπρεπής Εργασία και Οικονομική Ανάπτυξη: Προάγουμε τη διαρκή, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη και την πλήρη και παραγωγική απασχόληση και αξιοπρεπή εργασία για όλους
9. Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομές: Οικοδομούμε ανθεκτικές υποδομές, προάγουμε τη χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμη βιομηχανοποίηση και ενθαρρύνουμε την καινοτομία.
10. Λιγότερες ανισότητες: Μειώνουμε την ανισότητα εντός και μεταξύ των χωρών
11. Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες: Δημιουργούμε πόλεις και ανθρώπινους οικισμούς χωρίς αποκλεισμούς, ασφαλείς, ανθεκτικούς και βιώσιμους
12. Υπεύθυνη Κατανάλωση και Παραγωγή: Διασφαλίζουμε πρότυπα βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής
13. Δράση για το κλίμα: Αναλαμβάνουμε άμεση δράση για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεων της
14. Ζωή στο νερό: Διατηρούμε και χρησιμοποιούμε με βιώσιμο τρόπο τους ωκεανούς, τις θάλασσες και τους θαλάσσιους πόρους προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης
15. Ζωή στη στεριά: Προστατεύουμε, αποκαθιστούμε και προωθούμε τη βιώσιμη χρήση των χερσαίων οικοσυστημάτων, διαχειριζόμαστε βιώσιμα τα δάση, καταπολεμούμε την απερίθωση, και σταματάμε και αναστρέφουμε την υποβάθμιση του εδάφους και την απώλεια της βιοποικιλότητας.
16. Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυρούς Θεσμούς: Προάγουμε ειρηνικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες για τη βιώσιμη ανάπτυξη, παρέχουμε πρόσβαση στη δικαιοσύνη για όλους και οικοδομούμε αποτελεσματικούς, υπεύθυνους και χωρίς αποκλεισμούς θεσμούς σε όλα τα επίπεδα

17. Συνεργασία για τους στόχους: Ενισχύουμε τα μέσα εφαρμογής και αναζωογονούμε την Παγκόσμια Σύμπραξη για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτέρες δήλωσε: *«Οι στόχοι για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη είναι το μονοπάτι που μας οδηγεί σε ένα κόσμο δικαιότερο, πιο ειρηνικό και ευημερούντα, και σε ένα υγιή πλανήτη. Είναι επίσης μια πρόκληση για αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη ευημερία από το να επενδύσουμε στην ευημερία των νέων»*. Απαραίτητη προϋπόθεση για να επιτευχθούν οι παραπάνω 17 στόχοι είναι η συνεργασία μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων φορέων, καθώς και της κοινωνίας των πολιτών.

1.4 Νέα μοντέλα οικονομικής ανάπτυξης

Η κρίση της παγκόσμιας οικονομίας που ξέσπασε το 2007-2008 έχει τρία βασικά χαρακτηριστικά. Το πρώτο είναι ότι αποτελεί τη μεγαλύτερη κρίση της παγκόσμιας οικονομίας μετά τη μεγάλη κρίση του 1929-1933. Το δεύτερο χαρακτηριστικό είναι η πολύμορφη κρίση δηλαδή η χρηματοπιστωτική κρίση, η κρίση υπερχρέωσης, η κρίση της πραγματικής οικονομίας, η κοινωνική, θεσμική, πολιτική, πολιτιστική και η οικολογική κρίση. Το τρίτο χαρακτηριστικό της νέας κρίσης είναι ότι οδηγεί σε μια αλλαγή εποχής, στη μετάβαση από τις οικονομικές πολιτικές και τα ρυπογόνα, μη βιώσιμα αναπτυξιακά μοντέλα του παρελθόντος σε νέα, βιώσιμα, αειφόρα αναπτυξιακά μοντέλα, σε νέα οικοκοινωνικά οικονομικά συστήματα. (Βασίος Γ. etall, 2011)

Τα αναπτυξιακά μοντέλα αποτελούν μακροχρόνιες στρατηγικές συνολικής ανάπτυξης με εσωτερική συνοχή σκοπών, στόχων και μέσων επίτευξης. Με άλλα λόγια δεν περιλαμβάνουν μόνο την οικονομική ανάπτυξη, αλλά και τις αναπτυξιακές διαδικασίες του κοινωνικού τομέα, του περιβάλλοντος, της εκπαίδευσης, του πολιτισμού, της τεχνολογίας, του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής. Το βασικότερο χαρακτηριστικό των νέων αναπτυξιακών μοντέλων είναι η βιώσιμη ανάπτυξη στα οποία η βιωσιμότητα και η ανάπτυξη παίζουν συμπληρωματικό ρόλο. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να αναπτύσσονται οικονομικές, τεχνολογικές και κοινωνικές δραστηριότητες οι οποίες δεν είναι ρυπογόνες και στηρίζουν τη βιωσιμότητα. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη δημιουργία της πράσινης οικονομίας. (Βασίος Γ. etall, 2011)

Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί πολύτιμο εργαλείο για το ελληνικόεπιχειρείν. Οι επιχειρήσεις σήμερα καλούνται να αναπτύξουν νέα μοντέλα λειτουργίας για την επιτυχημένη ανάπτυξή τους, σύμφωνα με τα νέα δεδομένα που απαιτούνται από την αγορά. Η αναγνώριση της σημασίας νέων χαρακτηριστικών όπως είναι η καινοτομία, η βιωσιμότητα και η εξωστρέφεια, απαιτείται από τις επιχειρήσεις που θέλουν να θεωρούνται ανταγωνιστικές στον χώρο δραστηριοποίησή τους. Η βιώσιμη ανάπτυξη και η υπεύθυνη επιχειρηματικότητα ενός οργανισμού είναι άμεσα συνδεδεμένες έννοιες που χρειάζεται πλέον να αποδεικνύονται ώστε να επιτρέπουν σε κάθε οργανισμό να λαμβάνει προστιθέμενη αξία της επένδυσης που έχει κάνει στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών και προγραμμάτων, συστημάτων και πολιτικών που να υποστηρίζουν την υπεύθυνη λειτουργία τους.(Εξάρχου, 2018).

Για τις επιχειρήσεις βιώσιμη ανάπτυξη σημαίνει υιοθέτηση επιχειρησιακών στρατηγικών και δραστηριοτήτων που να καλύπτουν τις ανάγκες της επιχείρησης και των άλλων εμπλεκόμενων φορέων και ταυτόχρονα προστατεύουν, διατηρούν και υποστηρίζουν τους ανθρώπινους και φυσικούς πόρους που θα χρειαστούν στο μέλλον. Η επιχείρηση που φροντίζει για την βιώσιμη ανάπτυξη έχει αλληλοεξαρτώμενους οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς αντικειμενικούς σκοπούς. Η διαχείριση της κατανοεί ότι η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα εξαρτάται από την εμπλοκή και των τριών αντικειμενικών σκοπών στη λήψη αποφάσεων. (Καρβούνης & Γεωργακέλλος, 2003).

Πολλές επιχειρήσεις δεν γνωρίζουν ότι υπάρχει ο ελληνικός κώδικας βιωσιμότητας, που αποτελεί ένα δομημένο σύστημα ως προς τη διαφάνεια και τη δέσμευση των επιχειρήσεων και ανταποκρίνεται στην ανάγκη μέτρησης της οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής επίδοσής τους με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά του δίνει κατευθύνσεις στις επιχειρήσεις σχετικά με τον τρόπο ενσωμάτωσης των αρχών της Βιώσιμης Ανάπτυξης και Εταιρικής Υπευθυνότητας στη λειτουργία τους. Όλοι οι Οργανισμοί που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα μπορούν να συμμετέχουν ανεξάρτητα από το μέγεθος τους ή το νομικό καθεστώς, δηλαδή επιχειρήσεις, δημόσιοι φορείς, οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της κοινωνίας πολιτών, αλλά και τα ακαδημαϊκά ιδρύματα.(ECOPRESS, 2018)

Ο κώδικας αποτελείται από 4πυλώνες που είναι στρατηγική, διαδικασία διαχείρισης, περιβάλλον και κοινωνία και συνολικά 20 κριτήρια και ανταποκρίνεται

στις διεθνείς και εθνικές απαιτήσεις. Διευκολύνει τις επιχειρήσεις στη δέσμευση και εφαρμογή των ζητημάτων βιωσιμότητας.

1.5 Οικονομική μεγέθυνση και βιώσιμη ανάπτυξη

Η οικονομική μεγέθυνση είναι μια διαδικασία ποσοτικής αύξησης του ΑΕΠ και των άλλων οικονομικών μεγεθών, ενώ η ανάπτυξη περιλαμβάνει περά από την οικονομική μεγέθυνση και ποιοτικές βελτιώσεις των αγαθών και υπηρεσιών, της διάθρωσης και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας καθώς και την πρόοδο στην εκπαίδευση, στην έρευνα και την τεχνολογία, στις συνθήκες εργασίας, στο βιοτικό επίπεδο, την προστασία του περιβάλλοντος, κλπ.

Συνήθως συγχέουμε τους όρους οικονομική μεγέθυνση (growth) και οικονομική ανάπτυξη (development) θεωρώντας ότι είναι το ίδιο πράγμα στην Ελλάδα αφού μεταφράζονται και οι δυο έννοιες ως ανάπτυξη. Μεγέθυνση σημαίνει εξάπλωση σε νέες αγορές, νέα προϊόντα, νέες πηγές πρώτων υλών, ενώ ανάπτυξη σημαίνει λελογισμένη εκμετάλλευση ή ποιοτική αναβάθμιση των υφισταμένων. Πολλές περιπτώσεις όπου μια πολιτική βιώσιμης ανάπτυξης βελτιώνει μια οικονομία, ενώ αντίθετα η «άγρια» ανάπτυξη τη βαλτώνει. Η περίπτωση της Ελλάδας αποτελεί ζωντανό παράδειγμα όπου όσο οι δείκτες βελτιώνονται τόσο χειροτερεύει η οικονομική πραγματικότητα. (Μανιάτης, 2018)

Στα πλαίσια της επίτευξης των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης υπάρχει το δίλλημα ανάπτυξη ή βιωσιμότητα. Η σχέση ανάπτυξης και βιωσιμότητας μπορεί να είναι αντιφατική ή συμπληρωματική. Σε περίπτωση που είναι αντιφατική σημαίνει ότι η ανάπτυξη λειτουργεί σε βάρος της βιωσιμότητας του περιβάλλοντος με τις ρυπογόνες οικονομικές δραστηριότητες και αυτό οδήγησε στην πρόταση της μηδενικής μεγέθυνσης. Στα νέα αναπτυξιακά μοντέλα η σχέση ανάπτυξης και βιωσιμότητας είναι συμπληρωματική εφόσον αναπτύσσονται οικονομικές, τεχνολογικές και κοινωνικές δραστηριότητες οι οποίες δεν είναι ρυπογόνες και έτσι στηρίζουν τη βιωσιμότητα. Η κύρια αναπτυξιακή κατεύθυνση είναι η δημιουργία της πράσινης οικονομίας όπως μετάβαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ανάπτυξη πράσινης αγροτικής οικονομίας (πιστοποίηση των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων). (Μπαμπανάσης et al, 2011)

Οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες όχι μόνο δε βλέπουν σύγκρουση ανάμεσα στην οικονομική ανάπτυξη και την προστασία περιβάλλοντος, αλλά αντίθετα πιστεύουν τη βιώσιμη ανάπτυξη ως τη μόνη ελπίδα για να υπάρχει ευημερία στο μέλλον. Και

μιλάμε για χώρες που παράγουν τον πλούτο τους από τη βιομηχανία και όχι από τον τουρισμό δηλαδή από τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά.(Μανιάτης, 2018)

Οι δείκτες της βιώσιμης ανάπτυξης σχεδιαστήκαν για να παρέχουν πληροφορίες έτσι ώστε να γίνεται αντιληπτό αν απαιτούνται διορθώσεις προς την κατεύθυνση της βιωσιμότητας. Τέτοιες πληροφορίες αφορούν τις σχέσεις μεταξύ οικονομικών, ενεργειακών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών στοιχείων που συνδέονται μακροπρόθεσμα με τη βιωσιμότητα. Οι δείκτες ταυτίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά των υπαρχόντων ανθρώπινων και φυσικών οικοσυστημάτων. Ένας αποτελεσματικός δείκτης βοηθά μια κοινότητα να καθορίζει το που βρίσκεται, το που θέλει να πάει και με ποιο τρόπο μπορεί να το επιτύχει αυτό. (Καρβούνης & Γεωργακέλλος, 2003)

Συνεπώς, η ανάπτυξη είναι αδιαμφισβήτητα ουσιαστικής σημασίας για την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών και τη βελτίωση της ποιότητας της ανθρώπινης ζωής. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να βασίζεται στην αποτελεσματική και περιβαλλοντικά υπεύθυνη χρήση όλων των ανεπαρκών πόρων της κοινωνίας είτε φυσικών, είτε ανθρώπινων είτε οικονομικών πόρων

1.6 Ελληνική πραγματικότητα

Οι ανθρώπινες παρεμβάσεις στο περιβάλλον είχαν ως αποτέλεσμα την αλλοίωση και την καταστροφή του γεγονός που οδήγησε στην ανάγκη προστασίας του και διατήρηση του οικοσυστήματος. Το ελληνικό δίκαιο περιβάλλοντος διαμορφώνεται και εξελίσσεται σύμφωνα με την εναρμόνιση των κοινοτικών οδηγιών καθώς και την πλούσια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας σε θέματα οικονομικής ελευθερίας και προστασίας του περιβάλλοντος. Το ελληνικό Σύνταγμα καθιερώνει μεν τη γενική οικονομική ελευθερία θέτοντας περιορισμούς που απορρέουν από την προστασία του περιβάλλοντος κατοχυρώνοντας την αρχή της αειφορίας στο άρθρο 24.(Αθανασοπούλου, 2008)

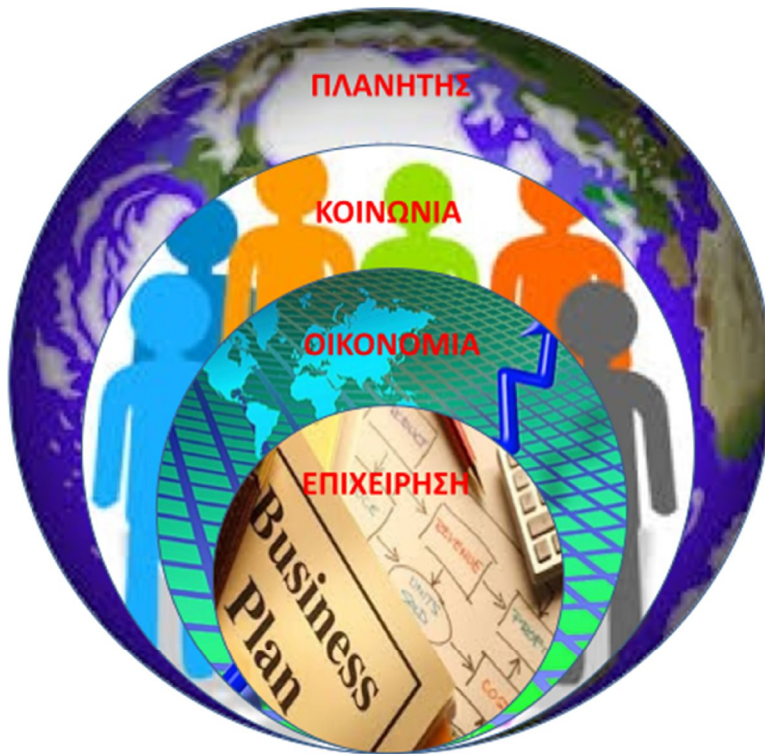
Σύμφωνα με το Ν.4447/2016 Χωρικός σχεδιασμός – Βιώσιμη ανάπτυξη και άλλες διατάξεις αναφέρεται ο ορισμός της βιώσιμης ανάπτυξης ως εξής: «..ε)Βιώσιμη ανάπτυξη : η ανάπτυξη που συνθέτει κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς στόχους με σκοπό την :αα) επίτευξη διατηρήσιμης οικονομικής ανάπτυξης με τη δημιουργία ισχυρής παραγωγικής βάσης και έμφαση στην καινοτομία και την αύξηση της απασχόλησης, ββ) εδαφική και κοινωνική συνοχή, δίκαιη κατανομή των πόρων και

άρση των αποκλεισμών, γγ) προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας, του τοπίου και την αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων» (ΦΕΚ 241/Α' /23-12-2016). Ο ορισμός αυτός αποτέλεσε ενσωμάτωση της αρχής της βιωσιμότητας και της αειφορίας στο ελληνικό δίκαιο κατ' απαίτηση και των μνημονίων βεβαίως.

Σήμερα είναι γενικά αποδεκτό ότι η βιωσιμότητα είναι μια δυναμική διαδικασία η οποία στηρίζεται στα ανθρώπινα συστήματα της οικονομίας και της κοινωνίας και στο σύστημα του περιβάλλοντος το οποίο είναι ιεραρχικά ανώτερο των άλλων. Τα συστήματα αυτά μεταβάλλονται και εξελίσσονται συνεχώς και επομένως είναι απαραίτητη η εξασφάλιση της αρμονικής συνεξέλιξή τους. Ο Μ. Δεκερλής, ο οποίος διετέλεσε πρόεδρος του Ε' τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας όταν και διαμορφώθηκε η πλούσια νομολογία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και ίδρυσε το Επιμελητήριο Περιβάλλοντος και βιωσιμότητας, δήλωσε ότι: «Η βιωσιμότητα εκφράζεται επιγραμματικά και περιεκτικά από τις αιώνιες Ελληνικές Αξίες της Δικαιοσύνης, της Τάξης, της Λιτότητας και του Μέτρου, αξίες που αντικαταστάθηκαν από αυτές του ατομοκρατικού νεωτερισμού του Δυτικού πολιτισμού όπως η Δύναμη, η Τύχη και το Κέρδος». Επομένως η βιωσιμότητα δεν αποτελεί τόσο θέμα τεχνοκρατικό, αλλά περισσότερο θέμα αξιών. (Κοσμόπουλος, 2017)

Οι Επιχειρήσεις αποτελούν τα πιο δημιουργικά κύτταρα των σύγχρονων κοινωνιών και μπορούν να έχουν καθοριστικό ρόλο για τη μετάβαση σε κοινωνικά μοντέλα βασισμένα στις αρχές της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Ειδικότερα, για τη χώρα μας καθίσταται ολοένα και πιο επιτακτική η διαμόρφωση ενός επιχειρηματικού περιβάλλοντος που θα παρέχει επενδυτικές ευκαιρίες για ανάπτυξη και καινοτομία, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία του περιβάλλοντος και την κοινωνική ευημερία. Είναι αυτές που αντιλήφθηκαν ότι η βιώσιμη ανάπτυξη δεν είναι πλέον μία μεταξύ άλλων επιλογών αλλά το «corebusiness» της δραστηριότητάς τους. (Sevbcsd.org.gr, 2018)

Το πλαίσιο που λειτουργούν οι επιχειρήσεις μπορεί να αποδοθεί σχηματικά σύμφωνα με την **Error! Unknown switch argument.** (Kendall, 2013)

Εικόνα 2: Η λειτουργία μιας επιχείρησης με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, οι επιχειρήσεις αναλαμβάνουν ηγετικό ρόλο για την αλλαγή. Είναι αυτές που έχουν τη βούληση αλλά και τις δεξιότητες για να πρωτοστατήσουν. Και είναι αυτές τις οποίες και η κοινωνία εμπιστεύεται για να το επιτύχουν. Όλο και περισσότερες αναθεωρούν τις στρατηγικές τους και τις οργανωτικές τους δομές και αυτοδεσμεύονται στη βιώσιμη ανάπτυξη, στον απολογισμό της δράσης τους προς την κοινωνία, στη συστηματική μέτρηση των περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων τους και στην ενσωμάτωση αυτών των επιπτώσεων στα οικονομικά τους μεγέθη. Η επιχειρηματικότητα αλλάζει δραστικά σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, σε μια παγκόσμια αγορά ανταγωνιστική αλλά και απαιτητική και ευαίσθητη.

Η αυτοδέσμευση στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην υπεύθυνη επιχειρηματικότητα και στη διαφάνεια οριοθετεί αυτή την αλλαγή και υποδεικνύει την επιλογή της βιωσιμότητας και στους υπόλοιπους κοινωνικούς εταίρους (κυβερνήσεις, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, κοινωνία των πολιτών). Την επιλογή της ανάπτυξης στους άξονες της εξωστρέφειας, της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, για μια παραγωγική οικονομία με σεβασμό στο περιβάλλον, που θα δημιουργεί θέσεις εργασίας και μια συνεκτική κοινωνία.

Η Ατζέντα 2030 με τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης προσδιορίζουν την ατζέντα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης(EKE) για κάθε επιχείρηση και για την επίτευξή τους είναι αναγκαία η συνεργασία του επιχειρηματικού κόσμου με την πολιτεία και την κοινωνία πολιτών. Η κατανόηση της EKE απαιτεί την κατανόηση δύο αρχών που τη διέπουν. Η πρώτη αφορά την εθελοντική της φύση, δηλαδή την απουσία μιας υποχρεωτικής νομοθεσίας για την υιοθέτηση συστήματος κοινωνικής ευθύνης. Στο πλαίσιο αυτό οι οργανισμοί(πχ επιχειρήσεις, κυβερνήσεις, ΜΚΟ) που αποφασίζουν να ενσωματώσουν την EKE στις πρακτικές της διαχείρισης τους και σε όλες τις δραστηριότητες, το κάνουν σε εθελοντική βάση ως έναν τρόπο συνεισφοράς σε μια πιο δίκαιη, ισορροπημένη και βιώσιμη κοινωνία. Η δεύτερη θεμελιώδης αρχή δηλώνει ότι η ευθύνη δεν αντικαθιστά τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία, αλλά τη συμπληρώνει και την αναπτύσσει, δηλαδή αποτελεί μια προσθήκη στο υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο και ως εκ τούτου δεν μπορεί να το αντικαταστήσει.(Αντωνάρας, 2018)

Σύμφωνα με τη μελέτη της EY για τον ΣΕΒ,η σπουδαιότητα των SDGs αναγνωρίζεται από την πλειοψηφία ακόμα και επιχειρήσεων που δεν έχουν ξεκινήσει την ενσωμάτωση, διαφαίνεται, όμως, ότι η εφαρμογή τους δε θα είναι εύκολη υπόθεση. Με ισχυρή δέσμευση να προχωρήσουν σε επόμενο στάδιο ενσωμάτωσης μέχρι το 2020, εμφανίζεται το 44% των επιχειρήσεων, όπου κυριαρχούν και πάλι οι μεγάλες. Δυστυχώς, τέσσερις στις δέκα επιχειρήσεις δεν δηλώνουν καμία δέσμευση για την υιοθέτηση των SDGs την επόμενη τριετία.(Sepe.gr, 2018)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

2.1 Η έννοια του περιβάλλοντος

Με τον όρο φυσικό περιβάλλον εννοούμε το χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο που εμπεριέχει τη χλωρίδα, την πανίδα και τους φυσικούς πόρους και περιβάλλει τον άνθρωπο. Με άλλα λόγια περιλαμβάνει όλους τους ζωντανούς και μη οργανισμούς που βρίσκονται στη Γη. Το φυσικό περιβάλλον δεν είναι αποτέλεσμα των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και μπορούμε να κατατάξουμε σε αυτό πλήρεις οικολογικές μονάδες τα οικοσυστήματα καθώς και τους παγκόσμιους φυσικούς πόρους όπως είναι ο αέρας και το νερό.

Το οικοσύστημα είναι ένας σύνθετος και δυναμικός συνδυασμός φυτών, ζώων, μικροοργανισμών και του φυσικού περιβάλλοντος τα οποία συνυπάρχουν και αλληλοεξαρτώνται. Η βιοποικιλότητα περιλαμβάνει όλα τα μυριάδες ζωντανά στοιχεία που συνδέονται κατά αυτόν το τρόπο. Τα προϊόντα όπως νερό, ψάρια, λαχανικά, κρέας, καύσιμα και ξυλεία και οι υπηρεσίες όπως η παροχή νερού και ο καθαρισμός του αέρα, η φυσική ανακύκλωση αποβλήτων που τα οικοσυστήματα παρέχουν δωρεάν στον άνθρωπο είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της ευημερίας καθώς και για τη μελλοντική οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη επιστήμονες εκτιμούν ότι η αύξηση του παγκοσμίου πληθυσμού στα 8 δισεκατομμύρια μέχρι το 2030 μπορεί να προκαλέσει δραματικές ελλείψεις νερού, τροφής και ενέργειας.

Το περιβάλλον, όπως προαναφέραμε στο προηγούμενο κεφάλαιο, είναι ένας από τους τρεις πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης και ίσως είναι η διάσταση της βιωσιμότητας. Η περιβαλλοντική βιωσιμότητα παραπέμπει στην οικολογία χωρίς να σημαίνει βέβαια ότι αυτοί οι δύο όροι ταυτίζονται. Υπάρχουν δύο τρόποι για να εξασφαλίσουμε τη βιωσιμότητα του περιβάλλοντος, ο πρώτος είναι η περιβαλλοντική διαχείριση και ο δεύτερος είναι η διαχείριση κατανάλωσης των ανθρώπινων πόρων. Με αυτούς τους τρόπους θα μειώσουμε τις αρνητικές επιπτώσεις από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και θα ενισχύσουμε τα πλεονεκτήματα που λαμβάνουμε από το φυσικό περιβάλλον(Λαμπρινάκη, Λαμπρίδη & Ονγκάρη, 2015).

Ο όρος οικολογία (ecology) αποτελεί μια έννοια που απασχολεί καθημερινά τις κυβερνήσεις, τους ερευνητικούς οργανισμούς και των κινημάτων. Αναφέρεται στην έλλογη διαχείριση του «οίκου» μας δηλαδή της Γης.

Μετά τη βιομηχανική επανάσταση, οι τεχνολογικές εξελίξεις και η οικονομική ανάπτυξη οδήγησαν στην αλόγιστη ανθρώπινη παρέμβαση στο φυσικό περιβάλλον τόσο στα αστικά κέντρα όσο και στην ύπαιθρο . Αποτέλεσμα αυτού την εμφάνιση οικολογικών προβλημάτων μεταξύ των οποίων η ρύπανση της ατμόσφαιρας, η τρύπα του όζοντος, η όξινη βροχή, η παγκόσμια θέρμανση, η μείωση της βιοποικιλότητας και η αναμενόμενη εξάντληση των ορυκτών καυσίμων. Η ολοένα αυξανόμενη χρήση και συχνά κατάχρηση των περιβαλλοντικών αγαθών οδήγησε στη διαπίστωση ότι τα δημόσια αγαθά (αέρας, θάλασσα κλπ) δεν είναι ανεξάντλητα ούτε απρόσβλητα.

Η προστασία συνεπώς του φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί προτεραιότητα των κυβερνήσεων παγκοσμίως συνειδητοποιώντας ότι είναι αναγκαία η νομική κάλυψη της προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και την αποτίμηση των προϊόντων και υπηρεσιών του οικοσυστήματος σε χρηματοοικονομικούς όρους που σύμφωνα με προβλέψεις ειδικών ανέρχεται σε τρισεκατομμύρια. Έτσι πέρα από την νομική προστασία του περιβάλλοντος είναι ανάγκη να λάβουμε τα αναγκαία μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Μία πρώτη προσπάθεια ήταν το συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Ποτσδαμ της Γερμανίας του 2007, όπου οι Υπουργοί του Περιβάλλοντος των μεγαλύτερων οικονομιών του κόσμου αποφάσισαν να εκπονήσουν μια παγκόσμια μελέτη με αντικείμενο τα οικονομικά οφέλη της βιοποικιλότητας συγκρίνοντας το κόστος της απώλειας με το κόστος των μέτρων της αποτελεσματικής προστασίας.

2.2 Βασικές αρχές προστασίας του περιβάλλοντος

Μέσω των διεθνών κειμένων και συμβάσεων θεμελιώθηκαν, αναπτύχθηκαν και τελικά καθιερώθηκαν βασικές αρχές προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, οι οποίες αποτελούν κατευθυντήριες γραμμές δράσης. Με βάση των αρχών αυτών γίνεται προσπάθεια για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι θεμελιώδεις αρχές που περιλαμβάνονται στην φιλοσοφία της βιώσιμης ανάπτυξης αποτελούν ένα σημαντικό βήμα για την αλλαγή νοοτροπίας, ηθικών αξιών, νομοθετικού πλαισίου και επιστημονικής προσέγγισης. Η βιωσιμότητα απαιτεί βαθιά αλλαγή αντιλήψεων για τον άνθρωπο και τον κόσμο που μετατρέπονται σε πλήθος καθημερινών αλλαγών σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.

Οι βασικές αρχές της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος είναι :

1. Αρχή της Δημόσιας Οικολογικής Τάξης : Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί ευθύνη του κράτους και δεν αφήνεται στη λειτουργία της αγοράς
2. Αρχή της βιωσιμότητας: Διατήρηση του φυσικού κεφαλαίου και απαγόρευση κάθε μείωσης ή υποβάθμισης.
3. Αρχή της φέρουσας ικανότητας: Διατήρηση της σταθερής κατάστασης των οικοσυστημάτων με ανάπτυξη που βρίσκεται κάτω από τα όρια αντοχής τους.
4. Αρχή της Υποχρεωτικής Αποκατάστασης διαταραχθέντων οικοσυστημάτων: Αποκατάσταση του απολεσθέντος φυσικού κεφαλαίου
5. Αρχή της Βιοποικιλότητας: Διατήρηση της βιοποικιλότητας που θεωρείται κριτήριο και παράγοντας ευρωστίας των οικοσυστημάτων
6. Αρχή της κοινής φυσικής κληρονομιάς: Τα κοινά φυσικά αγαθά δεν επιτρέπεται να ιδιοποιηθούν και η κοινή χρήση τους να περιορισθεί ή να καταργηθεί
7. Αρχή της Ήπιας Ανάπτυξης των Ευπαθών Οικοσυστημάτων: Στα ευπαθή οικοσυστήματα (δάση, ακτές, βουνά, μικρά νησιά, τοποθεσίες φυσικού κάλους) επιτρέπεται «ήπια» ανάπτυξη που ορίζεται κατά περίπτωση, ώστε να μην επιβαρύνει το περιβάλλον υπέρμετρα.
8. Αρχή της Χωρονομίας: Επιβάλλεται ο συνολικός σχεδιασμός και χωραταξικός σχεδιασμός των δραστηριοτήτων, ώστε να εξασφαλίζεται η διατήρηση της φέρουσας ικανότητας των οικοσυστημάτων
9. Αρχή της Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Διατήρηση των σπουδαιότερων πολιτιστικών στοιχείων(μνημεία, αρχιτεκτονικά σύνολα, τόποι).
10. Αρχή του Βιώσιμου Αστικού Περιβάλλοντος: Διατήρηση της ποιότητας ζωής στις πόλεις και αναχαίτιση της ανάπτυξης μεγα-πόλεων
11. Αρχή προστασίας του Φυσικού Κάλλους: Διατήρηση και προστασία του τοπίου με παρεμβάσεις που δεν το αλλοιώνουν
12. Αρχή της οικολογικής Συνείδησης: Καθιέρωση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών που είναι και οι προστάτες του περιβάλλοντος.(Δεκρελής, 1996)

2.3 Θεσμικό πλαίσιο προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος

Το θεσμικό πλαίσιο για την προστασία του περιβάλλοντος περιλαμβάνει Διεθνείς Συμβάσεις και Κοινοτικές Κανονιστικές Πράξεις υπογράφηκαν στο πλαίσιο αυτό. Οι πιο σημαντικές είναι:

1. Η Σύμβαση Ραμσάρ που υπογράφηκε το 1971 με σκοπό να παράσχει το πλαίσιο για εθνικές δράσεις και διεθνείς συνεργασίες για τη διατήρηση και συνεπή

χρήση των υγροτόπων, Η Ελλάδα έθεσε σε παγκόσμια ισχύ τη Συνθήκη το 1975. Έντεκα ελληνικοί υγρότοποι συμπεριλήφθησαν στον κατάλογο των υγροτόπων Διεθνούς σημασίας και έχουν καταγραφεί περίπου 400 αξιόλογοι ελληνικοί υγρότοποι

2. Σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα υπογράφηκε το 1992 με σκοπό τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, την αειφορική χρήση των φυσικών πόρων και ο δίκαιος και ισότιμος καταμερισμός των πλεονεκτημάτων που θα προκύψουν από τη χρήση των γενετικών πόρων.
3. Σύμβαση Ουασιγκτον (CITES) για το διεθνές εμπόριο απειλούμενων ειδών
4. Σύμβαση Βαρκελώνης που υπογράφηκε το 1976 για την προστασία της Μεσογείου από τη ρύπανση
5. Σύμβαση της Βέρνης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης
6. Σύμβαση της Βόννης για τα μεταναστευτικά είδη άγριων ζώων
7. Σύμβαση για την καταπολέμηση της απερίθωτης
8. Οδηγία 79/409/ΕΟΚ για τη διατήρηση των άγριων πουλιών
9. Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και αυτοφυούς χλωρίδας
10. Κανονισμός 2078/92 του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικά με τις μεθόδους γεωργικής παραγωγής που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις προστασίας

Το νομοθετικό πλαίσιο της Ελλάδας ήδη με το άρθρο 24§1 του Συντάγματος ορίζει ότι το κράτος έχει υποχρέωση να λαμβάνει μέτρα για την προστασία τόσο του φυσικού περιβάλλοντος όσο και του πολιτιστικού στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. Οι σπουδαιότερες κανονιστικές πράξεις είναι :

- Ο Ν. 1650/86 για την προστασία του περιβάλλοντος θεσπίζει θεμελιώδεις κανόνες και καθιερώνει κριτήρια και μηχανισμούς έτσι ώστε ο άνθρωπος ως άτομο και μέλος του κοινωνικού συνόλου να ζει σε ένα υψηλής ποιότητας περιβάλλον μέσα από το οποίο προστατεύεται η υγεία του και ευνοείται η ανάπτυξη της προσωπικότητάς του. (ΦΕΚ 160/Α' /16-10-1986).
- Ο Ν. 1468/1950 για τα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους
- Ο Ν. 996/1971 για τους εθνικούς δρυμούς, τα αισθητικά δάση και τα μνημεία της φύσης
- Ο Ν. 177/1975 για τις περιοχές ελεγχόμενου κυνηγιού

- Ο Ν. 998/1979 «Για την προστασία των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας»
- Το Π.Δ. 67/81 «Περί προστασίας της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας και καθορισμού διαδικασίας συντονισμού και ελέγχου της έρευνας επ' αυτών». Στα παραρτήματα περιλαμβάνει 916 φυτά, 82 ασπόνδυλα και 139 σπονδυλωτά ως προστατευόμενα είδη
- Η Υ.Α. 414985/29-11-1985 για τα μέτρα διαχείρισης της άγριας ορνιθοπανίδας(74 μη θηρεύσιμα είδη)
- Η Υ.Α 180755/4425 28-3-1979 «Περί καθορισμού ωφελίμων θηραμάτων και απαγόρευση θήρας ορισμένων πτηνών απειλούμενων με πλήρη αφανισμό
- Το Π.Δ. 80/1990 σχετικά με την προστασία του φυτικού γενετικού υλικού της χώρας
- Το Π.Δ.434/1995 σχετικά για τα μέτρα για τη διατήρηση και προστασία αυτοχθόνων φυλών αγροτικών ζώων

Από την οδηγία 92/43/ΕΟΚ απορρέει το δίκτυο Natura 2000 το οποίο είναι ένα Ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών ή αλλιώς οικολογικό δίκτυο περιοχών. Το δίκτυο αυτό αποτελεί τον πυρήνα της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διατήρηση της φύσης . Ο σκοπός του δικτύου είναι η διατήρηση της βιοποικιλότητας μέσω της διατήρησης ορισμένων τύπων οικοτόπων(250 περίπου) και αυτοφυών ειδών χλωρίδας (430 περίπου) και άγριων ειδών πανίδας (250 περίπου) σε όλη την Ευρώπη. Σύμφωνα με την Οδηγία αυτή δίνεται μεγάλη έμφαση των ενδιατημάτων, καθώς και των απειλούμενων ειδών που διαβιούν σε αυτά. Η Οδηγία για την προστασία των άγριων πτηνών απαιτούσε την δημιουργία Ειδικών Ζωνών Προστασίας (Special Protection Areas ή SPAs) της ορνιθοπανίδας. Η Οδηγία των Οικοτόπων παρομοίως απαιτούσε τη δημιουργία Ειδικών Ζωνών Διατήρησης (Special Areas of Conservation - SAC) για τα υπόλοιπα είδη και το περιβάλλον. Από κοινού αυτές οι ζώνες δημιουργούν τις περιοχές του δικτύου Φύση 2000.

Ο τότε αρμόδιες Ελληνικές Αρχές (ΥΠΕΧΩΔΕ και Υπουργείο Γεωργίας) πρότειναν τη συμπερίληψη στο Δίκτυο Natura 2000 συνολικά 296 περιοχών της χώρας συνολικής έκτασης περίπου 3.170.165 στρεμμάτων. Στον κατάλογο αυτό περιλαμβάνονται περιοχές οι οποίες ανήκουν σε κάποια από τις κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών όπως εθνικά πάρκα, αισθητικά δάση, βιογενετικά απόθεμα, υγρά τοποι διεθνούς σημασίας, σημαντικές περιοχές για τα πτηνά κλπ. Μετά την

οριστικοποίηση του καταλόγου των ΤΚΣ, τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να κηρύξουν τις περιοχές αυτές ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)» (Special Areas of Conservation - SAC)» το αργότερο μέσα σε μια εξαετία και να καθορίσουν τις προτεραιότητες για την διατήρηση σε ικανοποιητική κατάσταση των τύπων οικοτόπων και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος εντός αυτών. Οι ΕΖΔ υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 1, 2, 3, 4 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. (Υρεκα.gr, 2018)

Το Δίκτυο αποτελεί μια μεγάλη πρόσκληση για τα κράτη μέλη της Ε.Ε αφού προσφέρει πραγματικές ευκαιρίες για :

- Την αξιολόγηση αύξηση του αριθμού των περιοχών διατήρησης της φύσης στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο
- Την ενσωμάτωση των σκοπών διατήρησης της φύσης σε τομεακές πολιτικές που αφορούν το χωροταξικό σχεδιασμό, την αγροτική ανάπτυξη και την Κοινή Αγροτική Πολιτική
- Την κινητοποίηση των χρηματοοικονομικών πόρων σε τοπικό, εθνικό και κοινοτικό επίπεδο προς την κατεύθυνση της αποτελεσματικότερης λειτουργίας του Δικτύου
- Τη δημιουργία θέσεων εργασίας στους τομείς της γεωργίας, του τουρισμού και της αναψυχής στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης.

2.4 Περιβαλλοντική Πολιτική

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) δημιουργήθηκε για την αντιμετώπιση ολοένα και περισσότερων περιβαλλοντικών προβλημάτων και την υιοθέτηση ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου που θα εξασφαλίζει καλύτερες συνθήκες ζωής και διαβίωσης.

Αποστολή του ΥΠΕΝ είναι η διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, των ανανεώσιμων φυσικών πόρων, της βιοποικιλότητας και των υδατικών πόρων, η ορθή διαχείριση των μη ανανεώσιμων ενεργειακών πόρων και η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η εξοικονόμηση ενέργειας, η αντιμετώπιση, μετριασμός και προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, η αστική αναγέννηση, ο βιώσιμος χωροταξικός σχεδιασμός με σεβασμό στην αρχιτεκτονική κληρονομιά, και ο συντονισμός των περιβαλλοντικών πολιτικών της κυβέρνησης.

Το 2014 χαράζεται η Εθνική Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για την βιοποικιλότητα. Το όραμα για το 2050 είναι η βιοποικιλότητα της Ελλάδας και οι οικοσυστημικές λειτουργίες που υποστηρίζει να υπόκειται σε ορθολογική διαχείριση, να προστατεύεται αποτελεσματικά και να αποκαθίσταται τόσο ως εγγενής αξία όσο και λόγω της ουσιαστικής συμβολής στην ευμάρεια και οικονομική ευημερία. Ο γενικός στόχος της στρατηγικής είναι η ανάσχεση της βιοποικιλότητας και ανάδειξή της ως εθνικού κεφαλαίου. Ένας από τους στρατηγικούς στόχους είναι το Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών.(ΥΠΕΝ,2014)

Σήμερα το ΥΠΕΝ αναπτύσσει ένα στρατηγικό σχεδιασμό που βασίζεται σε 4 πυλώνες που εξειδικεύονται σε στρατηγικούς στόχους οι οποίοι αναλυτικά εμφανίζονται στον **Error! Unknown switch argument.:**

Πίνακας 1: Στρατηγικοί στόχοι του ΥΠΕΝ

<p>ΠΥΛΩΝΑΣ 1 Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής μεταβαίνοντας σε μια ανταγωνιστική οικονομία χαμηλής κατανάλωσης σε άνθρακα.</p>
<p>Στρατηγικοί στόχοι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας • Αύξηση του ενεργειακού δυναμικού της χώρας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και φυσικό αέριο και διασφάλιση ενεργειακού εφοδιασμού • Διασφάλιση στους καταναλωτές, αξιόπιστων και ισότιμων ενεργειακών προϊόντων και υπηρεσιών • Προώθηση πράσινων προϊόντων, προτύπων παραγωγής και κατανάλωσης
<p>ΠΥΛΩΝΑΣ 2 Προστασία και διαχείριση των φυσικών πόρων με γνώμονα την αειφορία</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Προστασία και ανάδειξη της Βιοποικιλότητας και του φυσικού τοπίου • Αποτελεσματική διαχείριση και προστασία των υδάτινων πόρων • Προστασία και αποτελεσματική διαχείριση των δασών • Έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση περιβαλλοντικών κρίσεων
<p>ΠΥΛΩΝΑΣ 3 Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής με σεβασμό στο περιβάλλον.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Αστική Ανάπλαση • Βελτίωση Ποιότητας ατμόσφαιρας και μείωση του θορύβου • Προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας • Αποτελεσματική διαχείριση αποβλήτων και προώθηση της ανακύκλωσης
<p>ΠΥΛΩΝΑΣ 4 Ενίσχυση των μηχανισμών και θεσμών περιβαλλοντικής διακυβέρνησης</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Ενδυνάμωση της χωροταξίας για τον σχεδιασμό ολοκληρωμένων πολιτικών • Απλοποίηση και κωδικοποίηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και ενίσχυση των μηχανισμών εφαρμογής της. • Προώθηση της περιβαλλοντικής έρευνας, καινοτόμων τεχνολογιών, και της πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφορία και γνώση.

- Ενεργοποίηση της περιβαλλοντικής ευθύνης και του εθελοντισμού

Για την επίτευξη των παραπάνω στρατηγικών στόχων απαιτείται η συνεργασία με φορείς της δημόσιας διοίκησης , του ιδιωτικό τομέα, τους παραγωγικούς και κοινωνικούς φορείς, τους πολίτες και τη διεθνή κοινότητα.

Η προτεραιότητα του Υπουργείου στον τομέα της περιβαλλοντικής πολιτικής αποτελεί η προστασία της βιοποικιλότητας, η μείωση των επιπτώσεων της ρύπανσης στη δημόσια υγεία και τα οικοσυστήματα, η ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων λαμβάνοντας υπόψη τις προβλέψεις για τις επιπτώσεις της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής και την υιοθέτηση ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου. ("ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000", 2018). Σύμφωνα με δήλωση του Αναπληρωτή Υπουργού πρόθεση της κυβέρνησης είναι η επιτάχυνση σε θέματα άσκησης πολιτικής όσον αφορά στην προστασία των υγρότοπων, της άγριας πανίδας και χλωρίδας και της άγριας ορνιθοπανίδας.

Στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής πολιτικής το ΥΠΕΝ εποπτεύει διαφόρους φορείς μεταξύ των οποίων και οι 28 Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ) οι οποίοι καλύπτουν περίπου 1 εκ. εκτάρια του Δικτύου Natura 2000 23% της έκτασης του δικτύου. Σε δήλωση του Αναπληρωτή Υπουργού του ΥΠΕΝ, Σωκράτη Φάμελλο οι ΦΔΠΠ αποτελούν το βασικό εργαλείο της διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος της Χώρας. (Ελληνική Κυβέρνηση, 2018)

2.5 Η Επιτροπή Φύση «2000»

Το 2003 βάσει του Ν. 2742/99 καθιερώθηκε μια εθνική επιτροπή προστατευόμενων περιοχών που αποκαλείται Επιτροπή Φύση 2000. Αποτελεί το κεντρικό επιστημονικό γνωμοδοτικό όργανο του Κράτους και έργο της είναι ο συντονισμός, η επόπτευση και η αξιολόγηση των πολιτικών και μέτρων προστασίας της βιοποικιλότητας. Η απρόσκοπτη λειτουργία της αποτελεί ευθύνη και υποχρέωση του εκάστοτε Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ν. 3937/2011, άρθρο 19). Για την εκπλήρωση του έργου της Επιτροπής την τεχνική και διοικητική υποστήριξη της λειτουργίας της αναλαμβάνει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ν. 4519/2018, άρθρο 10). ("ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΦΥΣΗ 2000", 2018)

Η σύνθεση του οργάνου αποτελείται από τακτικά και αναπληρωματικά μέλη που εκπροσωπούν την επιστημονική κοινότητα, τη Διοίκηση και τις περιβαλλοντικές

μη κυβερνητικές οργανώσεις(ΜΚΟ). Τα μέλη της δεν αμείβονται για τις υπηρεσίες που παρέχουν και η θητεία τους είναι για τρία χρόνια.

Κύρια αρμοδιότητα της Επιτροπής ‘Φύση 2000’ είναι ο έλεγχος τήρησης και αποτελεσματικής εφαρμογής των διατάξεων της Οδηγίας για τους οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ), όπως ενσωματώθηκε στο Ελληνικό δίκαιο, για το σύνολο των περιοχών του δικτύου Natura 2000 της χώρας (Τόποι Κοινοτικής Σημασίας και Ζώνες Ειδικής Προστασίας), αλλά και για το σύνολο του Εθνικού χώρου (πέραν του δικτύου Natura 2000). Η Επιτροπή ‘Φύση 2000’ ενεργεί και ως Εθνική Επιτροπή Προστατευομένων Περιοχών με σκοπό το συντονισμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των διαδικασιών προγραμματισμού, οργάνωσης και λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Διοίκησης και Διαχείρισης Προστατευομένων Περιοχών (ν. 2742/1999, άρθρο 17) ασκώντας σειρά αρμοδιοτήτων για το σκοπό αυτό. Μεταξύ αυτών καταγράφει, ταξινομεί, συντονίζει, ελέγχει και αξιολογεί το έργο και τις δραστηριότητες των φορέων διαχείρισης, εισηγείται στα αρμόδια Υπουργεία τα γενικότερα μέτρα και τις δράσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν για την προστασία της φύσης και τη βιώσιμη ανάπτυξη των υπό προστασία περιοχών και εισηγείται για την κατανομή πόρων στους φορείς διαχείρισης ώστε να εκπληρώσουν το σκοπό τους (ν. 3044/2003). Στις αρμοδιότητες της Επιτροπής ‘Φύση 2000’ προστέθηκε η αξιολόγηση σχεδίων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών (ν. 4519/2018, άρθρο 9 παρ. 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

3.1 Προστατευόμενη περιοχή

Σύμφωνα με τη Σύμβαση για τη βιοποικιλότητα, με τον όρο προστατευόμενες περιοχές εννοούμε τις καθορισμένες γεωγραφικές περιοχές οι οποίες ιδρύονται και η διαχείρισή τους γίνεται με σκοπό την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων προστασίας και διατήρησής τους. Από την άλλη η Διεθνής Ένωση για την Προστασία της φύσης και των Φυσικών Πόρων (IUNC) έδωσε τον ακόλουθο ορισμό : «Χερσαίες ή θαλάσσιες περιοχές οι οποίες ιδρύονται με σκοπό την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας και των φυσικών και πολιτισμικών αξιών τους των οποίων η διαχείριση επιτυγχάνεται με νομικά μέσα και άλλους αποτελεσματικούς τρόπους».(Σκούλλος Μ., 2008)

Οι κύριοι στόχοι ίδρυσης προστατευόμενων περιοχών είναι :

- Η διατήρηση και προστασία σημαντικών ειδών πανίδας χλωρίδας και των ενδιαιτημάτων τους
- Η διατήρηση της γενετικής βιοποικιλότητας (γενετικά αποθέματα)
- Η προώθηση της επιστημονικής έρευνας
- Η διατήρηση των φυσικών, παραδοσιακών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών
- Η εκπαίδευση, η αναψυχή και η ανάπτυξη του βιώσιμου τουρισμού
- Η αειφορική διαχείριση των φυσικών πόρων
- Η διατήρηση μιας σειράς λειτουργιών που επιτελούνται στο φυσικό περιβάλλον και είναι απαραίτητες για τη διατήρηση της ζωής πάνω στη γη.(Σκούλλος Μ, 2008)

Η Ελλάδα είναι μία χώρα με τεράστιο φυσικό πλούτο καθώς φιλοξενεί μια απίστευτη ποικιλία ειδών και οικοσυστημάτων. Οι προστατευόμενες περιοχές είναι ουσιαστικά τα διαμάντια της ελληνικής φύσης και προβλέπονται από την εθνική, ευρωπαϊκή και διεθνή νομοθεσία. Στην ουσία δημιουργούν ένα δίκτυο προστασίας για τη βιοποικιλότητα και ίσως το τελευταίο καταφύγιο της.(Wwf.gr, 2018)

Οι κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών σύμφωνα με την IUNC(1994) είναι:

- ✓ Οι περιοχές απολύτου προστασίας για την προώθηση της επιστημονικής έρευνας

- ✓ Οι περιοχές άγριας ζωής, όπου η προστασίας της άγριας ζωής είναι ο κύριος διαχειριστικός στόχος
- ✓ Τα Εθνικά πάρκα για την προστασία και τη διατήρηση των φυσικών οικοσυστημάτων
- ✓ Τα φυσικά μνημεία για την προστασία και η διατήρηση των φυσικών χαρακτηριστικών
- ✓ Οι περιοχές προστασίας συγκεκριμένων ειδών ή οικοσυστημάτων
- ✓ Τις χερσαίες και θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές
- ✓ Τις προστατευόμενες περιοχές προστασίας φυσικού πλούτου

Η αναθεωρημένη αυτή κατηγοριοποίηση βασίζεται στην ιδέα ότι η ίδρυση προστατευόμενων περιοχών θα πρέπει να βασίζεται στις εθνικές και τοπικές ανάγκες πρώτα και κατόπιν να υπάγεται σε κάποια από τις παραπάνω κατηγορίες με βάση τους κύριους στόχους διαχείρισης. (Σκούλλος Μ., 2008)

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι οι προστατευόμενες περιοχές είναι πρόσφορες για την ανάπτυξη ήπιων δραστηριοτήτων όπως ο οικότουρισμός ή και τη διαφοροποίηση του πρωτογενούς τομέα παραγωγής ώστε να ενσωματώνουν περιβαλλοντικά φιλικές πρακτικές.

Για την επίτευξη της προστασίας και της ανάδειξης του φυσικού πλούτου των περιοχών αυτών λαμβάνοντας υπόψη την ιστορική και πολιτιστική τους αξία είναι αναγκαία η ολοκληρωμένη πολιτική για τις προστατευόμενες περιοχές, ανάπτυξη και λειτουργία υποδομών, η οργάνωση των παρεχόμενων υπηρεσιών καθώς και η δημιουργία επαρκούς διοικητικής δομής. Για αυτό το λόγο θεωρήθηκε αναγκαία η συγκρότηση και η λειτουργία ενός Εθνικού συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών. Όπως αναφέρει και η IUCN (1998) η αντιμετώπιση των Προστατευόμενων Περιοχών (ΠΠ) στο πλαίσιο ενός ενιαίου συστήματος επιτρέπει τη θέσπιση προτεραιοτήτων διαχείρισης, διευκολύνει την περιβαλλοντική ενσωμάτωσης, βοηθά στην προσέλκυση χρηματοδότησης καθώς και στην αποτελεσματική διαχείριση των διαθέσιμων πόρων. Η λειτουργία ενός Εθνικού συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών έχει ως αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη συμμετοχή και περιορισμένες συγκρούσεις με τους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς. (WWF Ελλάς, 2004).

Στην Ελλάδα η ανάγκη για ένα ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης για τις προστατευόμενες περιοχές καθώς και οι περιβαλλοντικές υποχρεώσεις προς την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής πολιτικής οδήγησε στην σύσταση ειδικών θεσμικών και διοικητικών οντοτήτων των Φορέων

Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ). (Μπεριάτος Η, 2009). Έτσι με το Ν.2742/99 (αρθρ.15) οι Φορείς Διαχείρισης μπορούν να ιδρύονται για τη διοίκηση και διαχείριση περιοχών, στοιχείων και συνόλων της φύσης και του τοπίου που αναφέρονται στο άρθρο 18 του Ν. 1650/1986. (Παπαγεωργίου etal, 2010)

3.2 Ίδρυση των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών

Ο Ν. 1650/1986 «Για την προστασία του περιβάλλοντος» προέβλεπε τη σύσταση ειδικών υπηρεσιών που έχουν την έδρα τους στα προστατευόμενα αντικείμενα, με σκοπό την αποτελεσματικότερη προστασία και διατήρησή τους. Στη συνέχεια ο Ν. 2742/1999 «Χωρικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις ορίζει για πρώτη φορά το θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών. Συγκεκριμένα, ορίζεται ότι ως ΝΠΙΔ για τη διοίκηση και προστασία των Προστατευόμενων Περιοχών(ΠΠ) και των ΕΖΔ(ΚΥΑ 333188/28-12-1998), μπορεί να συστήνονται Φορείς Διαχείρισης με τη μορφή κοινωφελούς χαρακτήρα και την εποπτεία του τότε ΥΠΕΧΩΔΕ. Προβλέπει επίσης άλλα σχήματα διαχείρισης ΠΠ, στις περιπτώσεις που για διάφορους λόγους δεν είχαν συσταθεί για αυτές ΦΔ. Η ίδρυση ΦΔ ήταν υποχρεωτική για τα θεσμοθετημένα Εθνικά Πάρκα.

Έτσι ο πρώτος Φορέας Διαχείρισης που ιδρύεται το 1999 με το Π.Δ. το Δεκέμβριο του 1999(ΦΕΚ 906/Δ/1999) είναι το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου. Στη συνέχεια με το Ν. 3044/2002(ΦΕΚ 197/Α'/2002) ιδρύθηκαν οι 25 Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών με σκοπό τη διοίκηση και διαχείριση των αντίστοιχων προστατευόμενων περιοχών. Ακολουθεί εντός του 2002 η ίδρυση του Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Σχινιά-Μαραθώνα(ΦΕΚ 793/Δ'/13-9-2002). Πόλυ αργότερα το Εθνικό Πάρκο Τζουμέρκων, Περιστερίου και χαράδρας Αράχθου συστάθηκε με το Π.Δ. 49 το 2009. Ο 29^{ος} ΦΔ (της περιοχής Προστασίας της Φύσης Υγρότοπου Λίμνης Καστοριάς) έμεινε στα χαρτιά (ΦΕΚ 226/ΑΠΠ/19-6-2012) και δεν έχει λειτουργήσει μέχρι σήμερα.

Σήμερα λειτουργούν 28 Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και είναι οι ακόλουθοι(Υρεκα.gr, 2018):

1. Φορέας Διαχείρισης Δέλτα Έβρου και Σαμοθράκης
2. Φορέας Διαχείρισης Δέλτα Νέστου-Βιστωνίδας –Ισμαρίδας και Θάσου

3. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης, Κοιλιάδας Σπερχειού και Μαλακού Κόλπου
4. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου
5. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού
6. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας
7. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς – Δυτικής Κρήτης
8. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Αλοννήσου – Β. Σποράδων
9. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου
10. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Αίνου
11. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου
12. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου
13. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών
14. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, Κοιλιάδας Αχελώου, Αγράφων και Μετεώρων
15. Φορέας Διαχείρισης Κάρλας – Μαυροβουνίου – Κεφαλόβρυσου Βελεστίνου – Δέλτα Πηνείου
16. Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Δωδεκανήσου
17. Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Κερκίνης
18. Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Παμβώτιδας Ιωαννίνων
19. Φορέας Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Ακαρνανικών Όρεων
20. Φορέας Διαχείρισης Κορώνειας – Βόλβης – Χαλκιδικής
21. Φορέας Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης
22. Φορέας Διαχείρισης Πάρωνα, Μουστού, Μαινάλου και Μονεμβασίας
23. Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Θερμαϊκού Κόλπου
24. Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Καλαμά – Αχέροντα – Κέρκυρας
25. Φορέας Διαχείρισης Αμβρακικού Κόλπου – Λευκάδας
26. Φορέας Διαχείρισης Υγρότοπων Κατοχίου – Στροφυλιάς και Κυπαρισσιακού Κόλπου
27. Φορέας Διαχείρισης Χελμού – Βουραϊκού
28. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Σχινιά – Μαραθώνα – Υμηττού και Νοτιοανατολικής Αττικής

Οι παραπάνω Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, που μετονομάστηκαν με τον Ν. 4519/2018 «Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και άλλες διατάξεις», είναι Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.)

κοινωφελή και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που εποπτεύονται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Η έδρα του εκάστοτε Φορέα είναι εντός ή πλησίον της προστατευόμενης περιοχής.

Με τον Ν.4519/2018 συνιστώνται οι ακόλουθοι 8 ΦΔΠΠ:

1. Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Βόρα – Πάικου – Βερμίδου» με προσωρινή έδρα την Έδεσσα του Νομού Πέλλας
2. Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Μακεδονίας» με προσωρινή έδρα την Καστοριά του Νομού Καστοριάς
3. Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Κορινθιακού Κόλπου» με προσωρινή έδρα την Κόρινθο του Νομού Κορίνθου
4. Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Ευβοίας» με προσωρινή έδρα την Χαλκίδα του Νομού Ευβοίας
5. Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Νότιας Πελοποννήσου – Κυθήρων» με προσωρινή έδρα την Σπάρτη του Ν. Λακωνίας
6. Ν.Π.Ι.Δ με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Κυκλάδων με προσωρινή έδρα την Σύρο του Νομού Κυκλάδων
7. Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Βορείου Αιγαίου» με προσωρινή έδρα την Μυτιληνη του Νομού Λέσβου και
8. Ν.Π.Ι.Δ με την επωνυμία «Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Ανατολικής Κρήτης» με προσωρινή έδρα το Ηράκλειο του Νομού Ηρακλείου

Συνεπώς, οι ΦΔΠΠ αποτελούν το κεντρικό εργαλείο για την προστασία του περιβάλλοντος δεδομένου ότι καλύπτεται το σύνολο των περιοχών του δικτύου Natura, με την ένταξή τους στη χωρική αρμοδιότητα των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών. Οι Φορείς αποκτούν αναπτυξιακό χαρακτήρα και προβλέπονται ετήσια και τριετή σχέδια δράσης, ενώ καθιερώνεται αξιολόγησή τους. Πρωτεύον έργο των ΦΔΠΠ είναι η διατήρηση της βιοποικιλότητας και των συνδεδόμενων με αυτή φυσικών πόρων με όρους βιώσιμης ανάπτυξης (altsantiri, 2018)

3.3 Αρμοδιότητες των ΦΔΠΠ

Σύμφωνα με το άρθρο 15 του Ν. 2742/1999 προσδιορίστηκαν αρχικά οι αρμοδιότητες των Φορέων Διαχείρισης, όμως σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 4519/2018

εξειδικεύτηκαν και αναθεωρηθήκαν με βάση τα νέα δεδομένα και τις εξελίξεις σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο. Έτσι στις αρμοδιότητες των ΦΔΠΠ περιλαμβάνονται οι ακόλουθες :

1. παροχή στοιχείων και αιτιολογημένης γνωμοδότησης κατά τη διαδικασία κατάρτισης των σχεδίων διαχείρισης και στη συνέχεια η εφαρμογή, παρακολούθηση, αξιολόγηση και επικαιροποίηση των σχεδίων διαχείρισης για την αειφορική διαχείριση και προστασία του φυσικού κεφαλαίου του δικτύου Natura 2000, σύμφωνα με τις σχετικές κοινές υπουργικές αποφάσεις που ενσωμάτωσαν αντίστοιχα τις οδηγίες 92/43/ΕΟΚ για τους οικότοπους και 2009/147/ΕΚ για τα άγρια πτηνά.
2. η κατάρτιση ετήσιας έκθεσης για την προστατευόμενη περιοχή, με προτεραιότητα στην κατάσταση διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων και στα αποτελέσματα από την εφαρμογή των δράσεων που προβλέπονται στα σχέδια διαχείρισης
3. η σύνταξη ανά τριετία έκθεσης αξιολόγησης των ρυθμίσεων της προστατευόμενης περιοχής, το περιεχόμενο της οποίας καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας
4. η ανεύρεση, διασφάλιση και αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων για την προώθηση νέων τοπικών αναπτυξιακών προτύπων και δράσεων
5. η αποτελεσματική, χρηστή και με κανόνες διαφάνειας διάθεση και διαχείριση των πηγών εσόδων των ΦΔΠΠ για τη βελτίωση του βαθμού διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων, την ολοκληρωμένη διαχείριση των περιοχών ευθύνης τους και την ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης
6. η κατάρτιση μελετών και η διεξαγωγή ερευνών, καθώς και η εκτέλεση τεχνικών ή άλλων έργων που περιλαμβάνονται στα οικεία σχέδια διαχείρισης και είναι απαραίτητα για την προστασία, διατήρηση, αποκατάσταση και ανάδειξη των προστατευτέων αντικειμένων που εμπίπτουν στην περιοχή ευθύνης τους,
7. η μέριμνα για τη συλλογή, ταξινόμηση και επεξεργασία δεδομένων και περιβαλλοντικών στοιχείων, περιλαμβανομένων και στοιχείων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς για τις περιοχές ευθύνης τους, τα οποία διαβιβάζονται υποχρεωτικά στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και αποτελούν πηγή ανατροφοδότησης για την επικαιροποίηση των σχεδίων διαχείρισης
8. η παροχή αιτιολογημένων γνωμοδοτήσεων κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων και των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στις

προστατευόμενες περιοχές ευθύνης τους ή των έργων και δραστηριοτήτων οι επιπτώσεις των οποίων επηρεάζουν, άμεσα ή έμμεσα, το προστατευτέο αντικείμενο

9. η παροχή γνώμης μέσα σε τριάντα πέντε (35) ημέρες από την έγγραφη ενημέρωση του ΦΔΠΠ από τις αρμόδιες αρχές για έργα ή δραστηριότητες που δεν υπόκεινται στη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης αλλά εμπίπτουν στα όρια ευθύνης του. Αν ο ΦΔΠΠ δεν εκφέρει γνώμη μέσα στην ανωτέρω προθεσμία, τεκμαίρεται η συμφωνία του
10. η παροχή γνώμης για κάθε άλλο θέμα για το οποίο οι αρμόδιες αρχές ζητούν τη γνώμη του ΦΔΠΠ
11. η διαβούλευση με την τοπική κοινωνία, τους παραγωγικούς φορείς και κάθε άλλον εμπλεκόμενο κατά περίπτωση φορέα, εντός των περιοχών ευθύνης τους, τόσο κατά τη διαδικασία κατάρτισης των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (Ε.Π.Μ.), των σχεδίων προεδρικών διαταγμάτων για το χαρακτηρισμό των προστατευόμενων περιοχών και των σχεδίων διαχείρισης όσο και σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση απαιτείται, με στόχο τηνολοκληρωμένη διαχείριση, την αποτελεσματική προστασία και την ανάδειξη των αξιών των προστατευόμενων περιοχών, καθώς και την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής παραμέτρου στα τοπικά αναπτυξιακά πρότυπα
12. η ανάληψη εκπόνησης και εκτέλεσης εθνικών, ευρωπαϊκών ή διεθνών προγραμμάτων και δράσεων σχετικών με την περιοχή ευθύνης τους, τα οποία προάγουν ή προβάλλουν τους σκοπούς του ΦΔΠΠ
13. η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού και των παραγωγικών φορέων σε θέματα αναγόμενα στο έργο και στους σκοπούς των ΦΔΠΠ. Στο πλαίσιο αυτό, οι ΦΔΠΠ μπορούν να ιδρύουν και να λειτουργούν κέντρα πληροφόρησης και να αναλαμβάνουν σχετική εκδοτική δραστηριότητα έντυπης ή και ηλεκτρονικής μορφής
14. η διοργάνωση και συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης, καθώς και σε συνέδρια, ημερίδες, επιμορφωτικά σεμινάρια και άλλες ενημερωτικές εκδηλώσεις για την προώθηση και ανάδειξη των στόχων της διαχείρισης των προστατευτέων αντικειμένων της περιοχής ευθύνης τους και της συμβατής οικοανάπτυξης των περιοχών προστασίας
15. η επικουρία των αρμόδιων διοικητικών και δικαστικών αρχών στον έλεγχο της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, της νομοθεσίας για τα δάση, την αλιεία και τη θήρα, καθώς και των περιβαλλοντικών και πολεοδομικών όρων

που ισχύουν για έργα ή δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στις περιοχές ευθύνης τους. Για το σκοπό αυτό, οι ΦΔΠΠ εισηγούνται ή αναφέρουν στις αρμόδιες αρχές, για τις περιοχές ευθύνης τους, τις πράξεις ή παραλείψεις εκείνες οι οποίες συνιστούν παράβαση των όρων και περιορισμών που καθορίζονται από τα προεδρικά διατάγματα τα εκδιδόμενα κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 (Α' 160), όπως ισχύει. Επίσης, οι ΦΔΠΠ μπορεί να θέτουν στη διάθεση των αρμόδιων αρχών τα αναγκαία μέσα και το προσωπικό που απαιτούνται για την εκτέλεση αποφάσεων με τις οποίες επιβάλλονται κυρώσεις ή άλλα μέτρα προστασίας της περιοχής

16. η διαχείριση δημόσιων εκτάσεων που παραχωρούνται προς το ΦΔΠΠ ή μισθώνονται από αυτόν, η αγορά και ενοικίαση ιδιωτικών εκτάσεων που περιλαμβάνονται στην περιοχή ευθύνης του και η πραγματοποίηση σε αυτές των αναγκαίων παρεμβάσεων που προβλέπονται στον οικείο κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας καθώς και στο οικείο σχέδιο διαχείρισης
17. η έγκριση δραστηριοτήτων ξενάγησης εντός της περιοχής ευθύνης του ΦΔΠΠ
18. η συνδρομή στη χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας και τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων για τα προστατευτέα αντικείμενα, εντός των ορίων της περιοχής ευθύνης τους, σε συνεργασία με αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες, με απαραίτητη προϋπόθεση τη γνωστοποίηση των πορισμάτων από τις παραπάνω δραστηριότητες στον οικείο ΦΔΠΠ αμέσως μετά την ολοκλήρωσή τους,
19. η υποστήριξη οικοτουριστικών προγραμμάτων και δράσεων ανάδειξης και προώθησης τοπικών προϊόντων του πρωτογενούς τομέα σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς
20. η συνεργασία με όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες (Αστυνομία, Πυροσβεστική, δασικές και λιμενικές αρχές) και η πραγματοποίηση κοινών περιπόλων με δασικές και λιμενικές αρχές εντός των ορίων των περιοχών ευθύνης τους και
21. η κατασκευή και συντήρηση ορειβατικών μονοπατιών σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία

Για την εκπλήρωση των παραπάνω αρμοδιοτήτων θα πρέπει οι Φορείς Διαχείρισης να συνεργάζονται με όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των διεθνών οργανισμών, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, την Επιτροπή «Φύση 2000», τα ημεδαπά και αλλοδαπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και των δύο βαθμίδων, καθώς και οποιοδήποτε οργανισμό του ευρύτερου δημοσίου τομέα . Επιπρόσθετα μπορούν να συνεργάζονται με ημεδαπά και αλλοδαπά εκπαιδευτικά ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα,

οργανισμούς του ίδιου ή συγγενούς επιστημονικού ενδιαφέροντος, μη κυβερνητικές οργανώσεις, καθώς και φυσικά ή νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα που δραστηριοποιούνται στο πεδίο δράσης τους.

3.4 Διοικητικό Συμβούλιο

Το Διοικητικό Συμβούλιο του κάθε Φορέα Διαχείρισης αποτελεί το ανώτερο όργανό του και είναι αρμόδιο για την άσκηση των παραπάνω αρμοδιοτήτων. Επίσης αποφασίζει για κάθε θέμα που αφορά τη διοίκηση και λειτουργία του Φορέα, τη διαχείριση της περιούσιας και τη διάθεση των πόρων του, καθώς και όποιο άλλο θέμα που σχετίζεται με την εκπλήρωση των στόχων του Φορέα και του προστατευτέου αντικειμένου. Τα μέλη του Δ.Σ και ο Πρόεδρος ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Τα μέλη των Δ.Σ. δεν αμείβονται για το έργο τους. Η θητεία των Δ.Σ. είναι τριετής με δυνατότητα ανανέωσης.

Οι Φορείς Διαχείρισης σύμφωνα με τον Ν. 2742/1999 διοικούνται μέχρι σήμερα από επταμελή έως ενδεκαμελή Διοικητικά Συμβούλια, στα οποία εκπροσωπούνται διάφοροι φορείς όπως ΥΠΕΝ, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας και άλλα συναρμόδια υπουργεία, Τοπικές αρχές όπως Αποκεντρωμένη Διοίκηση, Περιφέρειες και Δήμοι, Περιβαλλοντικές ΜΚΟ και κοινωνικές, επιστημονικές και παραγωγικές ομάδες που δραστηριοποιούνται εντός ή γύρω από την ΠΠ.

Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου μπορεί να συνιστάται Επιστημονική Επιτροπή από μέλη Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, ερευνητές όλων των βαθμίδων των ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της χώρας και ειδικούς επιστήμονες. Ο σκοπός της Επιστημονικής Επιτροπής είναι η παροχή επιστημονικά τεκμηριωμένων εισηγήσεων για κάθε θέμα που ζητείται από το Δ.Σ. και αφορά τη διαχείριση του προστατευτέου αντικειμένου καθώς και την εύρυθμη λειτουργία του Φορέα Διαχείρισης. Με όμοια απόφαση ορίζεται ο τρόπος λειτουργίας και κάλυψης των δαπανών της Επιστημονικής Επιτροπής και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Ο Ν. 4519/2018 ορίζει ότι τα Δ.Σ. των Φ.Δ.Π.Π. διοικούνται από επτά μέλη. Συγκεκριμένα, τα Δ.Σ θα αποτελούνται από:

1. έναν εκπρόσωπο του ΥΠΕΝ με τον αναπληρωτή του
 2. έναν εκπρόσωπο του οικείου δήμου με τον αναπληρωτή του που ορίζεται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου
 3. έναν εκπρόσωπο της οικείας περιφέρειας με τον αναπληρωτή του που ορίζεται με απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου,
 4. δύο εκπροσώπους της ακαδημαϊκής, ερευνητικής και γενικά της επιστημονικής κοινότητας ή στελέχη δημόσιων υπηρεσιών που η εμπειρία τους είναι σχετική με το προστατευτέο αντικείμενο που ορίζονται με απόφαση του ΥΠΕΝ
 5. έναν εκπρόσωπο μη κυβερνητικών οργανώσεων με τον αναπληρωτή του που σύμφωνα με το καταστατικό τους έχουν ως αντικείμενο την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και διαθέτουν τεκμηριωμένη εμπειρία σε σχετικά θέματα κ
 6. έναν εκπρόσωπο των παραγωγικών φορέων με τον αναπληρωτή του που δραστηριοποιούνται στην περιοχή του προστατευτέου αντικειμένου
- Μέχρι σήμερα δεν έχουν οριστεί τα νέα Δ.Σ. των Φορέων.

Το Δ.Σ. συνεδριάζει τακτά μια φορά τον μήνα και εκτάκτως όταν ζητηθεί από τον Πρόεδρο ή από τρία μέλη. Η σύγκλησή του γίνεται με γραπτή πρόσκληση του Προέδρου του προς όλα τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη τουλάχιστον πέντε μέρες πριν από την συνεδρίαση η οποία περιλαμβάνει τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Θέματα που δεν περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη μπορούν να συζητηθούν εφόσον συμφωνεί η πλειοψηφία των παριστάμενων μελών του Δ.Σ.. Οι συνεδριάσεις μπορούν να πραγματοποιούνται και μέσω τηλεδιάσκεψης σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Τα μέλη που απουσιάζουν σε περισσότερες από τρεις συνεχείς συνεδριάσεις του Δ.Σ. μπορεί να κηρυχτεί έκπτωτο και να αντικατασταθεί.

3.5 Προσωπικό των ΦΔΠΠ

Ήδη με την ίδρυση των ΦΔΠΠ προβλεπόταν ότι σε κάθε φορέα συνιστώνται μέχρι είκοσι θέσεις επιστημονικού προσωπικού και δέκα θέσεις διοικητικού και τεχνικού προσωπικού. Ο αριθμός αυτός μπορούσε να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε Φορέα Διαχείρισης. Προτεινόνταν επίσης και μία θέση Διευθυντή. Το προσωπικό όλων των παραπάνω κατηγοριών προσλήφθηκε με απόφαση του Δ.Σ. κατόπιν έγκρισης από το Α.Σ.Ε.Π. και απασχολείται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου που διέπεται από τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας. Το σχετικό σχέδιο κανονισμού λειτουργίας υπηρεσιών και προσωπικού του ΦΔΠΠ προέβλεπε την πλήρη

στελέχωση των υπηρεσιών του Φορέα με καταλλήλων ειδικοτήτων υπαλληλικό προσωπικό.

Με το Ν. 4519/2018 επιτρέπεται στους ΦΔΠΠ η πρόσληψη προσωπικού με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου μέχρι οκτώ μήνες για να αντιμετωπιστούν επείγουσες ανάγκες των ΦΔΠΠ και να διασφαλιστεί η δυνατότητα προετοιμασίας και ένταξης στις συγχρηματοδοτούμενες πράξεις της προγραμματικής περιόδου του ΕΣΠΑ 2014-2020 με απώτερο στόχο την θεσμική θωράκιση του δικτύου περιοχών Natura 2000 και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και των προστατευτέων αντικειμένων. Το υφιστάμενο προσωπικό συνεχίζει να απασχολείται μέχρι την ανάρτηση των οριστικών πινάκων κατάταξης του προσωπικού ορισμένου χρόνου ως οκτώ μήνες.

3.6 Οι πόροι των ΦΔΠΠ

Τα κύρια έσοδα των ΦΔΠΠ σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία προέρχονται από τις ακόλουθες πηγές:

1. επιχορήγηση από τις πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η οποία καταβάλλεται στην αρχή κάθε έτους
2. έκτακτες επιχορηγήσεις, χρηματοδοτήσεις, που δίδονται από τον τακτικό προϋπολογισμό του ΥΠΕΝ ή από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
3. επιχορηγήσεις, χρηματοδοτήσεις που μπορεί να δίδονται από τον προϋπολογισμό άλλων Υπουργείων, το Πράσινο Ταμείο, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οργανισμούς και επιχειρήσεις του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα,
4. πόροι που διατίθενται από το Περιφερειακό και τα Τομεακά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα (ΕΣΠΑ) και λοιποί πόροι προερχόμενοι από ταμεία ή άλλα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή διεθνών οργανισμών
5. έσοδα από τις δραστηριότητές τους που είναι σύμφωνες με τους σκοπούς τους, συμπεριλαμβανομένων και των εσόδων από προϊόντα που παράγουν ή εκμεταλλεύονται, εισιτήρια, ξεναγήσεις ομάδων επισκεπτών και άλλες οικοτουριστικές δραστηριότητες, έντυπες ή ηλεκτρονικές εκδόσεις, πώληση υλικών, προβολή και εκμετάλλευση οπτικοακουστικού υλικού και, γενικότερα, από την εκμετάλλευση και προβολή του προστατευτέου αντικειμένου

6. πρόσοδοι από την εκμετάλλευση της περιουσίας τους, επιχορηγήσεις, δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες, κάθε είδους τακτικές ή έκτακτες εισφορές και χορηγίες φυσικών ή νομικών προσώπων
7. έσοδα από προγραμματικές συμβάσεις που μπορεί να συνάπτουν με νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου,
8. ποσά από κάθε άλλη νόμιμη και συμβατή με το σκοπό τους δραστηριότητα, τα οποία εγκρίνονται από το Δ.Σ.
9. έσοδα από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία
10. έσοδα από κάθε πρόστιμο και τέλος για τα οποία προβλέπεται η απόδοσή τους στους ΦΔΠΠ, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, ιδίως από την αξιοποίηση και διαχείριση υδατικών, δασικών και λιβαδικών εκτάσεων, καθώς και των παραγόμενων από αυτά πόρων.

3.7 Διαχείριση ΠΠ & Διαχειριστικά Σχέδια

Οι Προστατευόμενες Περιοχές διαχειρίζονται από τους Φορείς Διαχείρισης, που διέπονται από κανονισμούς λειτουργίας και διοίκησης με βάση τους οποίους καθορίζονται τα αναγκαία μέτρα οργάνωσης και λειτουργίας των προστατευμένων αντικειμένων και εξειδικεύονται οι γενικοί όροι και περιορισμοί άσκησης δραστηριοτήτων και εκτέλεσης έργων. Μια θεσμοθετημένη περιοχή χρειάζεται και ένα αποτελεσματικό σχέδιο διαχείρισης. Η κατάρτιση και η ευθύνη της εφαρμογής των διαχειριστικών σχεδίων υπάγεται στην αρμοδιότητα των ΦΔΠΠ, τα οποία εγκρίνονται ανά πενταετία από τον υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας και των κατά περίπτωση αρμόδιων υπουργών.(ΕΚΒΥ, 2004)

Ως διαχείριση για τις ΠΠ ορίζεται το σύνολο των ενεργειών και μέτρων που είναι αναγκαία για την προστασία, οργάνωση και λειτουργία τους και έχουν ως στόχο την ανάδειξη όλων των αξιών και των λειτουργιών τους(οικολογικών, αισθητικών, ιστορικών, πολιτιστικών, οικονομικών κ.α.) χωρίς να αγνοούν τον πρωταρχικό τους στόχο που είναι η προστασία κάθε περιοχής.(Σκούλλος Μ, 2008)

Το διαχειριστικό σχέδιο αποτελεί το απαραίτητο εργαλείο για τη σωστή διαχείριση και την προστασία μιας προστατευόμενης περιοχής. Με το εργαλείο αυτό προσδιορίζονται οι κατευθύνσεις και οι προτεραιότητες για την εφαρμογή των έργων, δράσεων και διαχείριση των κατά περίπτωση προστατευμένων αντικειμένων. Τα σχέδια διαχείρισης συνοδεύονται από προγράμματα δράσης.Το διαχειριστικό σχέδιο αποτελεί ουσιαστικά πρόταση συγκεκριμένων μέτρων διαχείρισης ανάλογα βέβαια και με τα

χαρακτηριστικά μιας προστατευόμενης περιοχής. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης τους σχεδίου διαχείρισης και κατ' επέκταση των στόχων της διαχείρισης είναι σημαντική έτσι ώστε να αναπροσαρμόζεται ανάλογα και τα μέτρα διαχείρισης να είναι τελικά ρεαλιστικά και υλοποιήσιμα. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η διαδικασία διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών είναι μια χρονοβόρα και απαιτητική διαδικασία που θα πρέπει να βασίζεται στη βαθιά γνώση των δεδομένων της περιοχής και των τυχόν συνεπειών των διαχειριστικών μέτρων στην τοπική κοινωνία. (Θωμαΐδης Ν., 2007)

Ανά τον κόσμο έχουν εφαρμοστεί διάφορες πολιτικές διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών προσαρμοσμένες κυρίως στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Ωστόσο είναι αναγκαίο να διερευνάται ο τρόπος με τον οποίο αλληλεπιδρούν το φυσικό, κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον κάθε περιοχής μέσα από τη ύπαρξη ΠΠ. Επίσης θα πρέπει να εξετάζεται το καθεστώς προστασίας όπως ορίζεται σε κάθε περίπτωση από το θεσμικό πλαίσιο καθώς και τα αντικρουόμενα συμφέροντα που δημιουργούν στην γύρω περιοχή. Η κατηγοριοποίηση των ΠΠ συνέβαλλε ουσιαστικά στην αποτελεσματικότερη αξιοποίησή τους. Η διαχείριση των ΠΠ από τους ΦΔΠΠ εξαρτάται από τις διάφορες μορφές αυτών, την επισκεψιμότητα και τις αναπτυξιακές προοπτικές κάθε περιοχής. (Ταμπάκης etall, 2014).

Οι τοπικοί κάτοικοι και οι επισκέπτες των προστατευόμενων περιοχών έχουν διαφορετικές απόψεις ως προς τα διαχειριστικά μέτρα και για το λόγο αυτό θα πρέπει να εξετάζεται ξεχωριστά το είδος της αλληλεπίδρασης τους με τις περιοχές αυτές. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τους κατοίκους θα πρέπει να διερευνάται ο βαθμός και οι δυνατότητες να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, καθώς και οι κυριότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τη στάση τους απέναντι στις προστατευόμενες περιοχές, έτσι ώστε να επιλύονται κατά το δυνατό τα αντικρουόμενα συμφέροντα. Από την άλλη πλευρά οι επισκέπτες θα πρέπει να εξετάζονται ως προς τα χαρακτηριστικά και το είδος της επίσκεψης καθώς και η αξιολόγηση τους σχετικά με τις υπάρχουσες υποδομές και υπηρεσίες. Μέσα από την αξιολόγηση αυτή είναι δυνατό να εντοπιστούν οι πιθανές έλλειψεις και να προταθούν τα απαραίτητα διαχειριστικά και διοικητικά μέτρα για τη βελτίωσή τους από τους εμπλεκόμενους φορείς.(Ταμπάκης etall, 2014).

Συμπληρωματικά στα παραπάνω αποτελεί η διαδικασία της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Τα αμοιβαία οφέλη για

την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη και τις ΠΠ είναι πάρα πολλά. Μπορούμε συνοπτικά να πούμε ότι η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη εμπλουτίζεται και ενισχύεται με βιωματικές εμπειρίες, αντιμετώπιση αληθινών προβλημάτων και προσωπικής δέσμευσης και αντίστοιχα οι ΠΠ αποκτούν υποστηρικτές και συνειδητοποιημένους επισκέπτες – πολίτες που μπορούν να βοηθήσουν τόσο στη φυσική όσο και την κοινωνικό-οικονομική τους επιβίωση και ανάπτυξη.(Σκούλλος, 2008).

Επίσης, σημαντικό ρόλο στην αποτελεσματική διαχείριση των ΠΠ παίζουν και οι Μη Κυβερνητικές Περιβαλλοντικές Οργανώσεις(ΜΚΠΟ) σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Ο ρόλος των οργανώσεων αυτών εστιάζεται κυρίως σε δράσεις με βελτιωμένες πρακτικές στη διαχείριση περιβαλλοντικών προβλημάτων και τη συμβολή τους στο σχεδιασμό περιβαλλοντικής πολιτικής. Σε διάφορα διοικητικά συστήματα που εφαρμόζονται διεθνώς, αλλά και στη χώρα μας, υπογραμμίζεται η σημασία της συμμετοχής των ομάδων συμφερόντων και σε αρκετές περιπτώσεις σε ρόλο συν-διαχειριστών.(Ταμπακήetall, 2014).

Τέλος, η διατήρηση και η αποτελεσματική διαχείριση των Εθνικών Πάρκων αποτελεί βασικό εργαλείο περιβαλλοντικής πολιτικής για την προστασία σπάνιων οικοσυστημάτων. Τα Εθνικά Πάρκα προσφέρουν πλήθος δραστηριοτήτων για απόλαυση της φύσης και πολλές ευκαιρίες για αναψυχή, ενώ παράλληλα γίνονται ολοένα και περισσότερο δημοφιλείς τουριστικοί προορισμοί. Έτσι οι διαχειριστές ΠΠ θα πρέπει να στοχεύουν σε μία ισορροπία μεταξύ των αναγκών και των επιθυμιών των επισκεπτών και των στόχων προστασίας της εκάστοτε περιοχής. Μέσα από αυτή την εξισορρόπηση προστασίας και ανάπτυξης και με την προώθηση του βιώσιμου τουρισμού θα μπορούν να εξομαλύνονται τα αντικρουόμενα συμφέροντα και να περιορίζονται οι αντιδράσεις από την εφαρμογή του καθεστώτος προστασίας για τον τοπικό πληθυσμό

3.8 Ο ρόλος της κοινωνίας

Η κοινωνική αποδοχή αποτελεί σπουδαίο παράγοντα για την επίτευξη σκοπών κήρυξης προστατευόμενων περιοχών. Τόσο στην Ελλάδα, όσο και διεθνώς η σπουδαιότητα συμμετοχής των κοινωνικών ομάδων στον σχεδιασμό της διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο. Οι συμμετοχικές διαδικασίες συμβάλλουν στη δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης ανάμεσα στους

κατοίκους και τους χρήστες των προστατευόμενων περιοχών και είναι χρήσιμο αυτές να προωθούνται. Δυστυχώς, στις περισσότερες περιοχές υπάρχουν συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ των κοινωνικών ομάδων.

Είναι αναγκαίο, ο σχεδιασμός της διαχείρισης να παρέχει το πεδίο για την επίλυση των συγκρούσεων και την διατύπωση δεσμεύσεων. Έτσι στη σύνταξη των σχεδίων διαχείρισης και κυρίως στη διατύπωση των σκοπών και τη λήψη των αναγκαίων μέτρων, πρέπει να υπάρχει διαδικασία διαβούλευσης με τις τοπικές υπηρεσίες και την τοπική κοινωνία, κυρίως τους άμεσα ενδιαφερομένους.

Επιπρόσθετα η δημιουργία σχέσεων συνεργασίας μεταξύ δημόσιας διοίκησης, φιλοπεριβαλλοντικών οργανώσεων, ιδιοκτητών γης, παραγωγικών φορέων, επιχειρήσεων, της εκπαιδευτικής κοινότητας, της κοινωνίας των πολιτών κλπ, παίζει εξίσου σημαντικό ρόλο για τη διατήρηση και αειφορική διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών. Αυτό οδηγεί στην υλοποίηση δράσεων διατήρησης και διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών με τη μέγιστη δυνατή συναίνεση και συνεργασία σε ρεαλιστικές βάσεις.

Τέλος, η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού είναι εξίσου σημαντικές για την ενίσχυση των προσπαθειών διατήρησης και αειφορικής διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών.(EKBY, 2008)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

4.1 Αξιολόγηση της παρούσας κατάστασης

Η έκθεση της Επιτροπής «Φύσης 2000» το 2011 για το θεσμό των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών μετά από 10 χρόνια εφαρμογής παρουσίασε τα προβλήματα και τις αδυναμίες, πολλά από τα οποία συνεχίζουν να υφίστανται ακόμη και σήμερα. Το σύνολο των προβλημάτων αφορούν το θεσμικό καθεστώς, τη λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου, την οργάνωση και λειτουργία των Φ.Δ., τα οικονομικά θέματα, την παρακολούθηση – προστασία – διαχείριση, την ενημέρωση – φύλαξη – εποπτεία. Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα θεωρείται η θεσμική κατοχύρωση των ΠΠ με Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ.) (Βώκου Δ., 2011)

Μέχρι σήμερα οι ΠΠ δεν είναι θεσμικά επαρκώς κατοχυρωμένες. Στην πλειοψηφία των ΦΔΠΠ συνεχίζουν να λειτουργούν χωρίς την έκδοση των αναγκαίων ΠΔ θέσπισης μέτρων προστασίας. Η περίπτωση αυτή αφορά κυρίως Εθνικούς Δρυμούς. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου για τον οποίο σχέδιο Π.Δ. δόθηκε σε δημόσια διαβούλευση του 2011, αλλά δυστυχώς δεν έχει προχωρήσει τίποτα δίνοντας τη δυνατότητα σε κυβερνητικά στελέχη για τη διατύπωση ανάρμοστων με την προστασία ιδεών για την τουριστική ανάπτυξη του βουνού (WWF Ελλάς, 2016)

Η φύλαξη και εποπτεία μιας περιοχής αποτελεί μια σημαντική δράση της διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής και βασική προϋπόθεση για την προστασία και την ανάπτυξη της περιοχής. Παρόλο που η κατηγορία των εργαζομένων Φύλακες – Επόπτες αποτελεί την πολυαριθμότερη ομάδα εργαζομένων στους ΦΔΠΠ, η φύλαξη αξιολογείται ως λίγο ή καθόλου επαρκής. Η φύλαξη μπορεί να γίνει αποτελεσματικότερη μόνο εφόσον αυτοί που την ασκούν έχουν τη δυνατότητα να ασκούν θεσμικά τον νόμο. Δυστυχώς στην περίπτωση των ΦΔΠΠ οι φύλακες έχουν ρόλο εποπτείας για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων, τον εντοπισμό παραβατικής συμπεριφοράς και στη συνέχεια διαβίβαση αναφορών συμβάντων στις αρμόδιες υπηρεσίες και σωμάτων ασφαλείας έτσι ώστε να επιβληθεί ο νόμος. Είναι απαραίτητο να αναβαθμιστεί ο ρόλος των ΦΔΠΠ και να εκχωρηθούν αρμοδιότητες ουσιαστικού ελέγχου των παράνομων δραστηριοτήτων

Το σύνολο των ΠΠ χαρακτηρίζεται είτε από προβληματικό σύστημα διοίκησης είτε από την πλήρη απουσία του. Οι ΦΔΠΠ παρουσιάζουν μεγάλες ελλείψεις τόσο σε ανθρώπινο δυναμικό όσο και σε υλικοτεχνικές υποδομές λόγω το ότι δεν είναι

οικονομικά αυτοτελείς. Η οικονομική βιωσιμότητα τους στηρίζεται αποκλειστικά στη χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ 2014-2020 που δεν καλύπτει λειτουργικές ανάγκες παρά μόνο έργα διαχείρισης και προστασίας. Η αδυναμία εύρυθμης και ομαλής λειτουργίας των ΦΔΠΠ έχει οδηγήσει σε ανεπαρκής ή ελλιπής προστασία. Σε αρκετές περιπτώσεις η τοπική κοινωνία αντιμετωπίζει εχθρικά το εκάστοτε προστατευτέο αντικείμενο αντί να το θεωρούν συγκριτικό πλεονέκτημα μέσω της αξιοποίησης του και να αποτελέσει ενίσχυση της ανάπτυξης.

Το ζήτημα της επαρκούς χρηματοδότησης και βιωσιμότητας των ΦΔ αποτελούν την ουσιαστική προϋπόθεση για την κατοχύρωση της οικονομικής ανεξαρτησίας τους και την μακροπρόθεσμη και συνεκτική εφαρμογή διαχειριστικών σχεδίων και προγραμμάτων. Με το Ν. 4519/2018 επιδιώκεται η ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των ΠΠ μέσω του θεσμού των ΦΔΠΠ με στόχο τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, την προστασία του εθνικού κεφαλαίου με όρους βιώσιμης ανάπτυξης και την ενίσχυση του τοπικού προϊόντος και της περιφερειακής ανάπτυξης και εργασίας. Η δράση τους είναι κοινωφελούς και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και το έργο τους είναι η διοίκηση και διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, με έμφαση στα προστατευτέα αντικείμενα των Ευρωπαϊκών Οδηγιών για τη Φύση (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ και Οδηγία 2009/147/ΕΚ για την ορνιθοπανίδα), στοιχείων και συνόλων της φύσης και του τοπίου. Για τη λειτουργία τους συνεργάζονται με τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες και βασίζονται στην τοπική διαβούλευση.

Επίσης, συγκροτούνται μικρότερα και αποδοτικότερα σχήματα διοίκησης (επταμελή ΔΣ) και δίνεται η δυνατότητα σύστασης άμισθων συμβουλευτικών επιτροπών για την υποβοήθηση του έργου του ΔΣ και των ΦΔΠΠ. Ο νόμος για τη λειτουργία και τη διαχείριση των ΦΔΠΠ αποτελεί επικαιροποίηση για το έργο τους και τις αρμοδιότητες των ΔΣ, με έμφαση στα ζητήματα τοπικής ανάπτυξης και διαβούλευσης παράλληλα με την περιβαλλοντική προστασία και διαχείριση

Σημαντικό εξίσου είναι ότι στηρίζεται η εργασία των συμβασιούχων των ΦΔΠΠ με παράταση των συμβάσεων τους με στόχο την προκήρυξη διαγωνισμών για θέσεις αορίστου χρόνου εντός του 2019. Ρυθμίζονται εκκρεμότητες επί οργανωτικών ζητημάτων και της λειτουργίας τους όπως το ωράριο των εργαζομένων, την κάλυψη οδοιπορικών κ.ά. Για πρώτη φορά τίθενται διαδικασίες αξιολόγησης του προσωπικού και του έργου των ΦΔΠΠ συνολικά σε ετήσια βάση. Οι πόροι προβλέπονται στον νόμο και ένα θετικό βήμα είναι οι πιστώσεις που εγγράφονται στον τακτικό προϋπολογισμό του ΥΠΠΕΝ. (ECOPRESS, 2018)

Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις χαρακτηρίζουν θετικές εξελίξεις για τις προστατευόμενες περιοχές, παράλληλα όμως εντοπίζουν σημαντικά προβλήματα και ελλείψεις κυρίως όσον αφορά την καθοδήγηση από το ΥΠΕΝ και τον ρόλο και στις αρμοδιότητες των ΦΔΠΠ. Για την Ελληνική Εταιρία περιβάλλοντος και Πολιτισμού (ΕΛΛΕΤ) **τα βασικά σημεία κριτικής** στο ισχύον σύστημα διαχείρισης /διακυβέρνησης των ΠΠ επικεντρώνονται σε θέματα: (α) αποτελεσματικότητας και διαφάνειας, (β) χρονοβόρων διαδικασιών για την έγκριση των Σχεδίων Διαχείρισης (Σ.Δ.) και ελλιπούς σύνδεσης με το σύστημα χωρικών / κανονιστικών ρυθμίσεων μέσω παρέμβασης στο καθεστώς της εκτός σχεδίου δόμησης, (γ) προβλήματα οικονομικής επάρκειας και ευελιξίας, (δ) θέματα μόνιμης στελέχωσης. Θεωρείται αναγκαίο οι ΦΔΠΠ να έχουν οικονομική δραστηριότητα, έτσι ώστε να μην εξαρτώνται μόνο από δημόσιους πόρους.(dasarxeio.com, 2018)

Η οικονομική διαχείριση των ΦΔΠΠ αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα τόσο επειδή δεν επαρκούν οι πόροι για το δυσανάλογο μεγάλο έργο που τους αναλογεί όσο και επειδή η έλλειψη σταθερού και επαρκούς προσωπικού, ο εθελοντικός χαρακτήρας της συμμετοχής των μελών των ΔΣ, και οι γραφειοκρατικές /δυσκίνητες απαιτήσεις των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων. Έτσι απουσιάζει μια επαγγελματικού τύπου διαχείριση και ορθολογική αξιοποίηση των διατιθέμενων πόρων. Σε έκθεσή της η Επιτροπή Φύση 2000 αναγνωρίζει την αναγκαιότητα της οικονομικής βιωσιμότητας των ΦΔΠΠ(Ellet.gr, 2018)

Σύμφωνα με έρευνα η αξία των αγαθών και των οικοσυστημάτων παγκοσμίως υπολογίζεται σε 29 τρις €έτος. Για να μπορέσουμε να διατηρήσουμε τη βιοποικιλότητα δεν αρκεί μόνο ο χαρακτηρισμός κάποιων περιοχών ως προστατευόμενων. Πρέπει να ληφθούν και να υλοποιηθούν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας, διαχείρισης και αξιοποίησής τους. Η λήψη αυτών των μέτρων αποτελεί και μια συνολική επένδυση για το μέλλον. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, υπολογίζεται ότι με ετήσιο κόστος 5,8 δις ευρώ, η διαχείριση των περιοχών Natura μπορεί να αποδώσει οφέλη ύψους 200-300 δις ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 1,7-2,5% του ευρωπαϊκού ΑΕΠ. (WWF, 2012)

Ένας από τους κλάδους που δείχνει τη στενή σχέση μεταξύ βιοποικιλότητας και οικονομίας είναι εκείνος του τουρισμού. Έχει εκτιμηθεί ότι η δημιουργία προστατευόμενων περιοχών στην ΕΕ θα δημιουργήσει έσοδα ύψους 3,6 τρις ευρώ. Ο οικοτουρισμός θεωρείται ο ταχύτερα αναπτυσσόμενος τομέας τουρισμού με τριπλάσιο ρυθμό ανάπτυξης από τον τομέα συνολικά και παρουσιάζεται μια αύξηση της

οικοτουριστικής δαπάνης περίπου 20% ετησίως. Οι δαπάνες των επισκεπτών στις ΠΠ προκαλούν άμεσα ή έμμεσα οικονομικά οφέλη 50-85 δις €έτος και υποστηρίζουν 4,5-8 εκ. θέσεις πλήρους απασχόλησης. Πρόσφατη μελέτη στη Φινλανδία δείχνει ότι κάθε 1 € δημόσιας επένδυσης στα Εθνικά Πάρκα και περιοχές αναψυχής μπορεί να αποδώσει 7,2 €, μέσω των εσόδων από τους επισκέπτες ποσό που μπορεί να φτάσει τα 20 €ανά ευρώ δημόσιας επένδυσης.(WWF, 2012)

Έτσι στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα το 2011 ξεκίνησε μια προσπάθεια με σκοπό την ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας και των παρεχόμενων από τα οικοσυστήματα υπηρεσιών(ecosystemservices) μέχρι το 2020. Η καταγραφή, η αξιολόγηση και η κατανόηση του φυσικού κεφαλαίου (naturalcapital) αποτελεί ή τουλάχιστον θα πρέπει να αποτελεί πρωταρχικής σημασίας στόχο για τη λήψη διαχειριστικών, νομοθετικών και πολιτικών αποφάσεων κατά την καταγραφή του αναπτυξιακού σχεδιασμού.(Δημόπουλος etall, 2017)

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, στις 31/7/2018 κοινοποιήθηκε στους ΦΔΠΠ από το Υπουργείο Οικονομικών η πρόσκληση για υποβολή προτάσεων στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» και Άξονα Προτεραιότητας 14 «Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος – προαγωγή της αποδοτικής χρήσης των πόρων γης(ΤΣ)», που συγχρηματοδοτείται από το Ταμείο Συνοχής. Ο τίτλος της πρόσκλησης είναι «Ολοκλήρωση Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών και διαχειριστικών δομών περιοχών Natura 2000 & Εφαρμογή της διαχείρισης οικοτόπων, ειδών και περιοχών Natura 2000 με στόχο τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης και την προστασία». Η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθενται για την ένταξη πράξεων ανέρχεται σε 33.315.221,00 € και ως ημερομηνία λήξης της επιλεξιμότητας των δαπανών των προτεινόμενων πράξεων ορίζεται 31/12/2023. Πέρα την παραπάνω πρόσκληση, η κάθε Περιφέρεια κοινοποιεί πρόσκληση στους Φορείς που ανήκουν σε εκείνη με κύριο στόχο την ενίσχυση των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών για τη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και βιοποικιλότητας στις περιοχές Natura. Αυτό είναι ενθαρρυντικό βήμα για την κινητοποίηση των ΦΔΠΠ για την υλοποίηση σημαντικών δράσεων διαχείρισης, την αποτελεσματική λειτουργία τους και την ανάδειξη των προστατευόμενων περιοχών των ΦΔΠΠ.

Οι ΦΔΠΠ για να είναι οικονομικά βιώσιμοι θα πρέπει να εφαρμόσουν τις κατάλληλες Πολιτικές Διαχείρισης ΠΠ, να εντοπίσουν τους παράγοντες που επηρεάζουν την οικονομική τους βιωσιμότητα, να καταγράψουν τις ανάγκες των επισκεπτών και να θέσουν ένα εφαρμόσιμο στρατηγικό σχέδιο. Αυτά θα αποτελέσουν τις βασικές κατευθύνσεις για τις δυνατότητες λειτουργίας των ΦΔΠΠ με σκοπό τη βελτίωση της διαχείρισης και προστασίας της εκάστοτε περιοχής, καθώς τις προϋποθέσεις της δυνατότητας οικονομικής αυτοτέλειας των ΦΔΠΠ.

4.2 Οικονομική Βιωσιμότητα των ΦΔΠΠ

Η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Περιβαλλοντικών Δράσεων του ΥΠΕΝ συνεδρίασε το 2014 για το νέο σύστημα ΠΠ με θέμα «Οικονομική Βιωσιμότητα – Πηγές Χρηματοδότησης». Βασική παραδοχή ήταν ότι είναι απαραίτητο να εξασφαλιστεί η ελάχιστη σταθερή χρηματοδότηση για την επίτευξη του απώτερου στόχου των ΦΔΠΠ που είναι η προστασία, διατήρηση και διαχείριση των περιοχών αυτών ως πολύτιμων φυσικών πόρων. Αυτό σημαίνει ότι οι πόροι για τη βασική λειτουργία των ΠΠ, που πρέπει να είναι εξασφαλισμένοι σε βάθος χρόνου, να είναι συνεχείς και σταθεροί, πρέπει να αποτελούν μέρος του κρατικού προϋπολογισμού. Η εξασφάλιση αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα τη συνεπή και συστηματική Φύλαξη – Επόπτευση, τις συνεχείς δράσεις Ενημέρωσης – Ευαισθητοποίησης (Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Οικοτουρισμός, λειτουργία Κέντρων Πληροφόρησης κ.λ.π), τη βασική επιστημονική παρακολούθηση (monitoring οικοτόπων και ειδών, εποπτεία) και τις απαραίτητες δράσεις διαχείρισης οικοτόπων και ειδών.

Επιπρόσθετα σημειώθηκε ότι βασικό εργαλείο για τη λειτουργία μιας προστατευόμενης περιοχής και κατά συνέπεια μέσο για τη χρηματοδότησή της είναι το σχέδιο δράσης το οποίο καταγράφει και ιεραρχεί τις δράσεις σε μία περιοχή, θέτει τις ανάγκες χρηματοδότησης και το σχετικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης. Δράσεις που είναι ουσιαστικές για τη διατήρηση και την αναβάθμιση μιας ΠΠ, αλλά είναι συμπληρωματικές του πυρήνα των βασικών δράσεων προστασίας εντάσσονται στις ειδικές ανάγκες της περιοχής. Στις ειδικές ανάγκες περιλαμβάνονται εξειδικευμένες δράσεις έρευνας, πιλοτικά προγράμματα διαχείρισης, ειδικές δράσεις ευαισθητοποίησης. Ο διαχωρισμός ανάμεσα στις βασικές και ειδικές ανάγκες προκύπτει ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής.

Είναι πολύ σημαντικό να κατανοήσουμε ότι οι ΠΠ αποτελούν πόρους ανάπτυξης και παραγωγής εισοδήματος. Έτσι οι δράσεις που συντελούν στην ανάπτυξη μιας ευρύτερης περιοχής και δεν συνδέονται άμεσα με την προστασία μιας προστατευόμενης περιοχής, είναι σημαντικές ώστε να κεφαλαιοποιήσουν τις δράσεις προστασίας στο τοπικό εισόδημα ή να προσφέρουν αντισταθμιστικά οφέλη για τις όποιες αλλαγές χρήσεων γης ή δραστηριοτήτων που προκύπτουν από τις προστατευτικές ρυθμίσεις που ισχύουν για την περιοχή. Οι δράσεις αυτές δεν απαιτούν χρηματοδότηση από τις προστατευόμενες περιοχές, όμως μπορούν να αντληθούν πόροι για αυτές τις δράσεις επειδή ακριβώς υπάρχει μια προστατευόμενη περιοχή.

Η οικονομική βιωσιμότητα των ΦΔΠΠ προϋποθέτει την ιεράρχηση των οικονομικών αναγκών της προστατευόμενης περιοχής, τον οικονομικό σχεδιασμό και προγραμματισμό, τον εντοπισμό όλων των πιθανών πηγών χρηματοδότησης και των χαρακτηριστικών τους και τον καθορισμό των σχετικών θεσμικών ρυθμίσεων, τη διερεύνηση των πιθανών συνεργιών, την επίγνωση της διαχειριστικής ικανότητας των αρμόδιων φορέων και την εξασφάλιση διαφάνειας και συνεπούς λογοδοσίας.

Πέρα από τους δημόσιους και ιδιωτικούς πόρους ως πηγές χρηματοδότησης που αναφέραμε παραπάνω, υπάρχει και η αυτοχρηματοδότηση. Η αυτοχρηματοδότηση συμβάλει ως συμπλήρωμα αλλά δεν θεωρείται επαρκής και δεν μπορεί να αντικαθιστά τη σταθερή και σίγουρη κρατική χρηματοδότηση. Η επιλογή των δραστηριοτήτων για την αυτοχρηματοδότηση θα πρέπει να είναι τέτοια ώστε :

- ✓ Να είναι σύμφωνες με τις προτεραιότητες που θέτει το Σχέδιο Διαχείρισης
- ✓ Να μην αυτοαναιρείται ο ρόλος και ο χαρακτήρας του Φορέα και να μην γίνονται αυτοσκοπός. Είναι ξεκάθαρο ότι η προτεραιότητα του σχήματος διαχείρισης είναι η διατήρηση και η διαχείριση της ΠΠ και όχι η ανάλωση σε επιχειρηματικές δραστηριότητες
- ✓ Να μην έρχεται σε σύγκρουση με δραστηριότητες και ασχολίες της τοπικής κοινωνίας. Με άλλα λόγια δε θα πρέπει οι δράσεις του σχήματος διαχείρισης να είναι ανταγωνιστικές με δράσεις που υλοποιεί η τοπική κοινωνία(πχ η λειτουργία εστιατορίων ή ξενώνων) γιατί έτσι αναιρείται η διάσταση της τοπικής ανάπτυξης και απαξιώνεται ο ρόλος του σχήματος διαχείρισης.

Η διασφάλιση της βιωσιμότητας των ΦΔΠΠ για να μπορούν να επιτελούν ένα πιο σύνθετο έργο που τους έχει αναθέσει το κράτος αποτελεί ένα δισεπίλυτο πρόβλημα μέχρι και σήμερα. Από τη μία οι ΦΔΠΠ αποτελούν ένα εργαλείο διαμόρφωσης και κυρίως εφαρμογής πολιτικών και από την άλλη ένα εργαλείο αποτελεσματικής

προστασίας και διαχείρισης με αναπτυξιακή διάσταση. Όμως αντιμετωπίζονται στην πλειοψηφία οι ΦΔΠΠ, συχνά άδικα, ως περιττό οικονομικό βάρος για το κράτος αφού με την περιστασιακή χρηματοδότηση που τους παρεχόταν, κυρίως μέσω συγχρηματοδοτούμενων κοινοτικών προγραμμάτων και με έντονα γραφειοκρατικά προβλήματα, υπολειπόμενες και δημιουργούσαν πρόσθετα προβλήματα συντονισμού σε ένα ήδη δυσκίνητο γραφειοκρατικό σύστημα.(διαΝΕΟσις, 2017)

4.3 Οικονομική αυτοτέλεια ΦΔΠΠ

Τίθεται το ερώτημα αν οι ΦΔΠΠ μπορούν να είναι οικονομικά αυτοτελείς. Όπως θα δούμε παρακάτω και στην ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας, στην πλειοψηφία των ΦΔΠΠ δεν θεωρούν ότι μπορούν να είναι. Όμως αν εξασφαλιστεί η χρηματοδότηση των μέτρων για την προστασία και την ορθή διαχείριση των περιοχών Natura2000 από τον κρατικό προϋπολογισμό όπως γίνεται στις περισσότερες περιπτώσεις των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τότε οι αυτοτελείς πόροι από έσοδα ή από χορηγίες μπορούν να δράσουν συμπληρωματικά.(Ec.europa.eu, 2018)

Σε σχετική έρευνα για την αυτοτέλεια και τη βιωσιμότητα των ΦΔΠΠ διατυπώθηκαν απόψεις ειδικών σχετικά με τις προϋποθέσεις που θα πρέπει να ισχύουν για την εξασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειάς τους και την ειδικότερη μορφή ήπιων επιχειρηματικών δράσεων που θα μπορούσαν να αναλάβουν στο πλαίσιο της στρατηγικής τους ανάπτυξης. Οι δράσεις αυτές θα πρέπει να είναι συμβατές και να προωθούν την αειφορία τοπικά και όχι να αποσκοπούν στο κέρδος. Για να επιτευχτεί αυτό θα πρέπει να πληρούνται κάποιες σημαντικές προϋποθέσεις όπως είναι ο στρατηγικός σχεδιασμός, ο προγραμματισμός και η εξασφάλιση της οργανωτικής υποδομής και επιχειρηματικής ικανότητας.

Η λειτουργία των ΠΠ στηρίζεται μέχρι σήμερα σε χρηματοδοτήσεις από το κράτος, κατάσταση η οποία ενδέχεται να αλλάξει μελλοντικά. Όλες οι ενδείξεις σχετικά με την περιβαλλοντική πολιτική για τις ΠΠ συγκλίνουν στο γεγονός ότι οι πηγές χρηματοδότησης μειώνονται και εμφανίζεται μια νέα πρόταση ανάπτυξης που μπορεί να θεωρηθεί ως οικονομική επάρκεια των περιοχών αυτών. Το σενάριο για την αυτονομία των ΠΠ, ως τουριστικών αξιοθέατων και πόρων ιδιαίτερης σημασίας είναι εφικτό και προκύπτει από τη δυναμική τους ζήτησης τουριστικών προορισμών εφόσον υπάρχει πιο εντατική πληροφόρηση και νέα περιβαλλοντικά κίνητρα. Σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια αυτή επιτελεί η προβολή και ανάδειξή τους μέσω του

διαδικτύου. Αυτή η προσπάθεια ενισχύεται από τη δράση των εμπλεκόμενων φορέων και κυρίως των τοπικών μηχανισμών για την προσέλκυση επισκεπτών(Ταμπακηsetall, 2014)

4.4 Στρατηγικός Σχεδιασμός

Στρατηγική είναι η κατεύθυνση και το εύρος δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού μακροπρόθεσμα η οποία εξασφαλίζει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την επιχείρηση μέσω της διάταξης των πόρων της μέσα σε ένα εναλλασσόμενο περιβάλλον με κύριο στόχο να ανταποκριθεί στις ανάγκες των αγορών και να ικανοποιήσει τις προσδοκίες των βασικών ομάδων ενδιαφερομένων. (Παπαδάκης, 1998)

Για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της κατάλληλης στρατηγικής, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να στραφούν στους πόρους και τις ικανότητες που διαθέτουν, να αναλύσουν το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον για να προσδιορίσουν το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και θα πρέπει να ορίσουν την αποστολή της επιχείρησης θέτοντας τι θέλω να επιτύχω, με ποιο τρόπο και μέχρι πότε. Κατά συνέπεια η αποστολή της οποιαδήποτε επιχείρησης μπορεί να γίνει το μέσο για τη διαμόρφωση της στρατηγικής, ο άξονας υλοποίησης της και ο τρόπος αξιολόγησης και ελέγχου της.

Η ανάλυση SWOT είναι ένα σημαντικό εργαλείο του στρατηγικού σχεδιασμού που χρησιμοποιείται για την ανάλυση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος μίας επιχείρησης, όταν η επιχείρηση πρέπει να λάβει μια απόφαση για τους στόχους που έχει θέσει ή με σκοπό την επίτευξή τους.

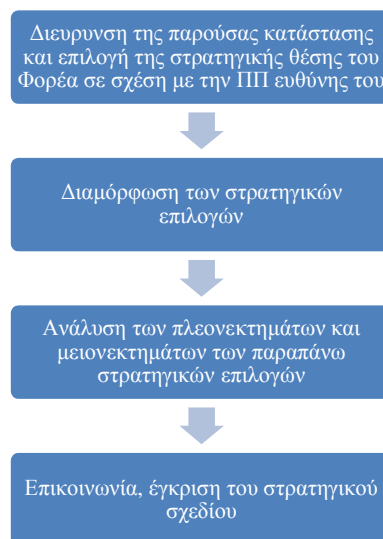
Το αρκτικόλεξο προκύπτει από τις αγγλικές λέξεις : Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats(αντίστοιχα στα ελληνικά: αδύνατα σημεία, δυνατά σημεία, ευκαιρίες, απειλές)

Κατά την ανάλυση SWOT, μελετώνται τα δυνατά και αδύνατα σημεία μίας επιχείρησης/οργανισμού καθώς και οι ευκαιρίες και οι απειλές που υπάρχουν. Τα δυνατά σημεία και αδύνατα σημεία αφορούν το εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης καθώς προκύπτουν από τους εσωτερικούς πόρους που αυτή κατέχει (π.χ. ικανότητες προσωπικού και στελεχών, ιδιότητες και χαρακτηριστικά της επιχείρησης, τεχνογνωσία, ικανότητα να ανταποκριθεί σε νέες επενδύσεις κλπ). Από την άλλη οι ευκαιρίες και οι απειλές αφορούν το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης, τις οποίες

η επιχείρηση θα πρέπει να τις εντοπίσει και να προσαρμοστεί σε αυτές(π.χ. είσοδος νέων ανταγωνιστών, ρυθμίσεις στο νομικό περιβάλλον, δημιουργία ή / και εμφάνιση νέων αγορών.

Οι ΦΔΠΠ αποτελούν πρότυπα επιχειρηματικών οργανισμών και ο στρατηγικός σχεδιασμός, ο προγραμματισμός και η ανάπτυξη του επιχειρηματικού σχεδίου των οργανισμών αυτών αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα βήματα για την διάκριση του Φορέα έναντι των ανταγωνιστών του και την κατάκτηση του μεγαλύτερου μεριδίου της αγοράς στην οποία απευθύνεται. Ο στρατηγικός σχεδιασμός(strategicplanning)αποτελεί τον πυρήνα της διοίκησης των ΠΠ και οδηγεί στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για το μέλλον των περιοχών αυτών, καθώς και στην επιλογή των κατάλληλων στρατηγικών που θα πρέπει να υιοθετήσουν οι περιοχές αυτές έτσι ώστε να έχουν στο μέλλον τα αποτελέσματα που θέλουν.(Μπιμίτσος Χ.,2009)

Έτσι ο στρατηγικός σχεδιασμός στην περίπτωση των ΦΔΠΠ αποτελεί το σύνολο των επιλογών που διαμορφώνονται έτσι ώστε μακροπρόθεσμα να επιτύχουν τους στόχους τους. Η τυπική διαδικασία του στρατηγικού σχεδιασμού που αφορά μια ΠΠ αποτυπώνεται στο παρακάτω **Error! Unknown switch argument..**

Γράφημα 1: Στάδια του Στρατηγικού Σχεδιασμού ΠΠ

Κεντρικό ρόλο στη διαδικασία του Στρατηγικού Σχεδιασμού έχει το ΔΣ του Φορέα και ο Διευθύνοντας Σύμβουλος και στη συνέχεια οι Προϊστάμενοι των οργανωτικών ή λειτουργικών μονάδων που προβλέπονται από τους εσωτερικούς κανονισμούς.

Πρώτο βήμα στη διαμόρφωση της στρατηγικής είναι να υπάρχει μια αποστολή ή ένα όραμα. Στην περίπτωση των ΦΔΠΠ ένα όραμα μπορεί να είναι οι γενικοί στόχοι του στρατηγικού σχεδίου που περιλαμβάνει τα επιμέρους επιχειρησιακά προγράμματα. Για παράδειγμα αποστολή του Φορέα είναι η διαχείριση και προστασία της ΠΠ, η ενημέρωση του κοινού ή να επιτύχει έσοδα 5% του προϋπολογισμού του. Προσδιορίζοντας την αποστολή του ο κάθε Φορέας μπορεί να διαμορφώσει, να υλοποιήσει και να αξιολογήσει τα αποτελέσματα

Κατά την εφαρμογή της στρατηγικής απαραίτητη είναι η γνώση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος, των ιδιαίτερων οικολογικών, κοινωνικών και οικονομικών χαρακτηριστικών της ΠΠ, των ικανοτήτων και του διαθέσιμου ανθρώπινου δυναμικού αλλά και κυρίως των διαθέσιμων οικονομικών και άλλων πόρων(επιχορηγήσεις, χορηγίες, εγκαταστάσεις, υποδομές). Εκτός από τα προαναφερόμενα σημαντική είναι η γνώση των συνθηκών της αγοράς των ΠΠ που αφορά σε πετυχημένες πρακτικές διεθνώς, στις συνθήκες του ανταγωνισμού αλλά και στις προοπτικές για το μέλλον. Τέλος, θα πρέπει να υπάρχει μία αξιολόγηση των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή της στρατηγικής και να γίνονται οι απαραίτητες διορθώσεις.(Μπιμπίτσος Χ.,2009)

Κατά την υλοποίηση του στρατηγικού σχεδιασμού απαιτείται και ο προγραμματισμός (planning) που θέτει τους επιμέρους ειδικούς στόχους του ΦΔΠΠ. Η διαδικασία του προγραμματισμού αφορά τη συγκρότηση των λειτουργικών προγραμμάτων των επιμέρους διευθύνσεων και τμημάτων σύμφωνα με το οργανόγραμμα του κάθε Φορέα. Θα πρέπει να γίνει προγραμματισμός στα ακόλουθα προγράμματα που αφορούν :

1. Την οικονομική διαχείριση
2. Τον οικότουρισμό
3. Το μάρκετινγκ, επικοινωνίας και δημοσίων σχέσεων
4. Της περιβαλλοντικής παρακολούθησης
5. Των ερευνών και μελετών
6. Των έργων διαχείρισης και ανάπτυξης ενδιαιτημάτων
7. Της φύλαξης και εποπτείας
8. Της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού

4.5 Επιτυχημένες πρακτικές Διαχείρισης ΠΠ

Σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποίησε η διαNEOσιστα οφέλη που προκύπτουν από μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από τις περιοχές Natura είναι μεγάλα και εξετάζονται καλές ευρωπαϊκές πρακτικές προκειμένου να υπάρχει ένα οργανωτικό και οικονομικό μοντέλο ενίσχυσης της προστασίας των περιοχών Natura στην Ελλάδα. Τα παραδείγματα παρουσιάζουν τα προβλήματα που αντιμετώπισαν άλλες χώρες καθώς και συγκεκριμένα παραδείγματα οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού οφέλους από μακροχρόνιες παρεμβάσεις για τη προστασία της βιοποικιλότητας σε προστατευόμενες περιοχές. Έτσι κάποια από τα παραδείγματα παρουσιάζονται παρακάτω. (Καραουλάνης, 2018)

Η Αυστρία αποτελεί τυπικό παράδειγμα προστιθέμενης αξίας για τους ιδιοκτήτες κατοικιών όπου σύμφωνα με έρευνες οι κατοικίες που είναι εντός ή κοντά σε περιοχές Natura 2000 έχουν μεγαλύτερη ζήτηση και άρα αυξημένες τιμές (δεν ισχύει το ίδιο για τις ιδιοκτησίες γης). Σημαντική πηγή εισοδήματος είναι τα δικαιώματα κυνηγιού σε προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου Natura 2000, τα οποία μπορεί να φθάνουν έως τις €10.000 ανά περιοχή. Μάλιστα, τα δικαιώματα κυνηγιού αποτελούν πολύ σημαντικότερο κίνητρο από τον οικοτουρισμό για τις τοπικές κοινότητες, δεδομένου ότι το κυνήγι είναι μια προσδιορισμένη δραστηριότητα που δεν διαταράσσει την καθημερινή ζωή στα χωριά της περιοχής, σε αντίθεση με τον εντατικό τουρισμό. (διαNEOσις, 2017)

Μια καλή διεθνής πρακτική είναι η δημιουργία του Εθνικού Πάρκου HogeKempren στη Φλάνδρα έκτασης 5.700 εκταρίων σε μια περιοχή παλιών ανθρακωρυχείων της Φλάνδρας, σε μια ευρύτερη έκταση 75.000 εκταρίων με 300.000 μόνιμους κατοίκους (καλύπτει έξι δήμους). Σύμφωνα με το στρατηγικό σχέδιο (masterplan) που εκπονήθηκε, με κόστος μόλις €28.000, στόχος της δημιουργίας του πάρκου ήταν η επανασύνδεση του ανθρώπου με τη φύση, η σταδιακή, εντός 20 ετών, απομάκρυνση από το πάρκο μη συμβατών δραστηριοτήτων, η προστασία της βιοποικιλότητας και η προσέλκυση των ανθρώπων (με τη δημιουργία μικρών επιχειρήσεων). Σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη την περίοδο 2005-2007, αναφορικά με τα οικονομικά οφέλη, συγκρίνοντας την περίοδο πριν και μετά τη δημιουργία του εθνικού πάρκου, προκύπτει ότι ο αριθμός των επισκεπτών διπλασιάστηκε στους 1.400.000 από 700.000 επισκέπτες το 2007, αύξηση των διανυκτερεύσεων κατά 10% στους έξι δήμους του εθνικού πάρκου σε σχέση με την υπόλοιπη Φλάνδρα, αύξηση του αριθμού των τουριστών κατά 22% από 460.000 σε 510.000, οικονομικά οφέλη που

αποτιμώνται σε 20 εκατ. Ευρώ ανά έτος και άμεση και έμμεση απασχόληση 400 ανθρώπων.(Καραουλάνης, 2018)

Το Ελβετικό Εθνικό Πάρκο ιδρύθηκε το 1914 και το 1979 κηρύχθηκε από την UNESCO ως Απόθεμα Βιόσφαιρας. Καλύπτει μια έκταση 174,2km² και είναι το μόνο εθνικό πάρκο στην Ελβετία. Η ελβετική κοινωνία γνωρίζει πώς να επωφεληθεί από το δάσος παίρνοντας από αυτό όλα τα αγαθά που μπορεί να προσφέρει, ταυτόχρονα όμως ξέρει τι πρέπει να κάνει ώστε να εγγυάται και ανάπτυξη. Τα δάση είναι κρατικά κατά 71% και ιδιωτικά κατά 28%. Τα ιδιωτικά δάση με τη σειρά τους είναι 87% ατομική ιδιοκτησία και 13% ανήκουν σε επιχειρήσεις και οργανισμούς. Τα δάση προσφέρουν ευκαιρίες για αναψυχή και ξεκούραση. Η είσοδος σε όλα τα δάση είναι ελεύθερη ανεξάρτητα από το καθεστώς ιδιοκτησίας .

Στην Πολωνία τα πιο γνωστά Εθνικά Πάρκα είναι Το Εθνικό Πάρκο Tatras και το Εθνικό Πάρκο Białowieża. Κάθε Πάρκο έχει το δικό του Διευθυντή, το έργο του οποίου υποστηρίζεται από έναν επιστημονικό σύμβουλο. Επίσης υπάρχει ένα κεντρικό/ συντονιστικό όργανο το Συμβούλιο των Εθνικών Πάρκων της Πολωνίας, το οποίο εποπτεύεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος. Επίσης υπάρχει Εθνική Επιτροπή για τη Διαχείριση της Φύσης που αξιολογεί την κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος και της ανάγκης επιστημονικής έρευνας. Στα Εθνικά Πάρκα της Πολωνίας εργάζονται 1600 άτομα. Η πρόσβαση στα δάση είναι ελεύθερη στο κοινό, αν και υπάρχουν περιορισμοί σε ευαίσθητες περιοχές ή περιοδικοί περιορισμοί όπως για προστασία από φωτιά.(ΥΠΕΧΩΔΕ, 2003). Στην Πολωνία μέρος της χρηματοδότησης είναι από τον κρατικό προϋπολογισμό και το υπόλοιπο είναι Εθνικό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος που η κύρια δραστηριότητα είναι η ανάπτυξη της επιστημονικής και της τεχνικής βάσης για την προστασία του περιβάλλοντος και τις σχετικές εθνικές πολιτικές.(Hcwm.eu, 2018)

Στη Γαλλία υπάρχει μακρόχρονος σχεδιασμός που να μπορεί να βασιστεί και να συνδυαστεί με δέσμευση, εξασφάλιση και σταθερότητα ροής της χρηματοδότησης. Η χρηματοδότηση των ΦΔ γίνεται από τη νομαρχία, τους δήμους, την περιφέρεια, το κράτος και άλλες πηγές. Υπάρχουν εξασφαλισμένοι πόροι –και η σχετική δέσμευση, με βάση Γενικό Διαχειριστικό Σχέδιο με ορίζοντα 3-5 έτη. .Με την ίδρυση ΠΠ υπάρχει μια χάρτα με αρχές και στόχους της λειτουργίας τους και ιεράρχηση των προς προστασία πολύτιμων στοιχείων του. Οι εκπρόσωποι των διαφόρων αρχών και φορέων στα ΔΣ υποδεικνύονται από την τοπική αυτοδιοίκηση και τους άλλους τοπικούς ή

εθνικούς φορείς και όχι από το κράτος. Στη Γαλλία υπάρχει ειδική υπηρεσία που μπορεί να εφαρμόζει φύλαξη . (Κατσαδώρακης, 2008)

Στην Αμερική υπάρχουν πάνω από 400 εθνικά πάρκα και περίπου 20.000 εργαζόμενοι σε αυτά. Το 1872 το Κογκρέσο ψήφισε το πρώτο εθνικό πάρκο του Yellowstone και τα εθνικά πάρκα διοικούνταν είτε από το Υπουργείο Εσωτερικών είτε από Τμήμα Πόλεων ή από τη Δασική Υπηρεσία ανάλογα με τη φύση του πάρκου. Σήμερα υπάρχει η Υπηρεσία Εθνικού Πάρκου. Κάθε Αμερικάνος που πληρώνει ομοσπονδιακούς φόρους εισοδήματος συμβάλλει στον προϋπολογισμό των εθνικών πάρκων. Τα εθνικά πάρκα χρεώνουν τέλη, τα οποία αυτά δεν επαρκούν και έτσι μία άλλη σημαντική πηγή χρηματοδότησης είναι από το ομοσπονδιακό ταμείο γης και διατήρησης του ύδατος.Στις ΗΠΑ πολλά εθνικά πάρκα περιλαμβάνουν ιδιωτικές παραχωρήσεις. Ο Πρόεδρος Ομπάμα ζήτησε την επέκταση των ιδιωτικών επενδύσεων στα εθνικά πάρκα και κάποιοι γεωρυσιαστές ζήτησαν από τα κράτη να έχουν την εξουσία να καταλαμβάνουν το πάρκο και να το μισθώνουν για γεωτρήσεις. (SmartAsset, 2018)

Το πρόγραμμα οικότουρισμού στην περιοχή της Δαδιάς το υλοποίησε αρχικά η WWF και αποτέλεσε το βασικό εργαλείο ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και συμμετοχής σε δράσεις προστασίας. Αυτό που έπεισε την τοπική κοινωνία που αρχικά ήταν δύσπιστη, ήταν η προοπτική ανάπτυξης μέσα από τον οικότουρισμό με νέες θέσεις εργασίας και έργα υποδομής. Η σταθερή παρουσία της επιστημονικής ομάδας το WWF Ελλάς στην περιοχή συνέβαλε στο να υπενθυμίζει την σημαντικότητα της προστασίας και το σκοπό της ύπαρξης της ΠΠ. Ο Φορέας Διαχείρισης δημιουργεί συμμετοχικά σχήματα στα προγράμματα και τις δράσεις ώστε η τοπική κοινωνία να εντοπίζει τις δυσκολίες αλλά και να μετέχουν στις επιτυχίες, κατά τη σύνταξη και έγκριση των σχεδίων διαχείρισης ζητά τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, επενδύει σημαντικό μέρος του προϋπολογισμού στην κατάρτιση των ντόπιων και μη στελεχών που θα συμμετέχουν στα προγράμματα, καθώς και των διοικητικών οργάνων της περιοχής. Έτσι με τη συνειδητή και ιδεολογική εμπλοκή των συμμετεχόντων στην προστασία εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα των δράσεων του Φορέα. Ο τοπικός γυναικείος συνεταιρισμός και η αναπτυξιακή εταιρεία βασίζεται στη φήμη της περιοχής ως προστατευόμενη. (Καραβέλλας Δ etall, 2003)

Στην περίπτωση της Πρέσπας, η στάση της τοπικής κοινωνίας στο πρόγραμμα προστασίας (1990) ήταν επίσης αρνητική. Υπήρχε αντίδραση στην ίδρυση του Φορέα και σε κάθε άλλο μέτρο προστασίας. Οι βασικές αιτίες των αντιδράσεων ήταν η

έλλειψη ενημέρωσης και παραπληροφόρηση για το καθεστώς προστασίας, η έλλειψη διαχειριστικού σχεδίου, η έλλειψη περιβαλλοντικής ευαισθησίας, η μη κατανόηση των απαγορεύσεων. Σημαντικό ρόλο στην αντιστροφή του κλίματος και της δημιουργίας εμπιστοσύνης έπαιξε η Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών. Έτσι με τη συμμετοχή και συναίνεση μέσα από τις διάφορες συζητήσεις, παρουσιάσεις στους εκπροσώπους των φορέων, την υλοποίηση κοινών δράσεων, τη συμβουλευτική την εκπαίδευση νέων κυρίως ντόπιων σε θέματα διαχείρισης οικοτουρισμού και την απασχόλησή τους σε θέσεις εργασίας στην προστασία και τον οικοτουρισμό. Ο Φορέας Διαχείρισης κατανόησε και την ιστορία, την κοινωνία και τον πολιτισμό της περιοχής και με την επιστημονική πλέον γνώση που διαθέτουν τα στελέχη έχει μια σταθερή και μακροχρόνια παρουσία στην περιοχή, παίζει ρόλο καταλυτικό και αναπτύσσει φράση σε όλα τα επίπεδα, έχει μακροπρόθεσμο προγραμματισμό και σαφείς προτεραιότητες. (Καραβέλλας Δ. etall, 2003)

Η Ιόλη Χριστοπούλου, υπεύθυνη πολιτικής για το φυσικό περιβάλλον, WWF-Ελλάς, δήλωσε ότι: *«ενώ πρόκειται για μια ίσης κλίμακας κρίση συγκρίνοντας την οικονομική με την περιβαλλοντική και οι απώλειες στις χρηματιστηριακές αγορές είναι συγκρίσιμες με τις διαθέσιμες εκτιμήσεις για την απώλεια στη βιοποικιλότητα, η πρώτη προκαλεί άμεση αντίδραση - με τη δυνατότητα ανάκαμψης - ενώ η δεύτερη παραμένει αφανής και δυστυχώς με πιθανές μη αναστρέψιμες επιπτώσεις. Σε αυτή την περίοδο κρίσης, η διατήρηση και αξιοποίηση του φυσικού κεφαλαίου πρέπει να ενισχυθεί και όχι να αποδυναμώνεται ώστε να αποτελέσει μια γερή και υγιή βάση για ένα πιο πράσινο μέλλον στην Ελλάδα ανέφερε η Ι. Χριστοπούλου φέρνοντας ως επιτυχή παραδείγματα τη μαστίχα της Χίου και τον κρόκο της Κοζάνης αλλά και το πρόγραμμα διαχείρισης στη Λαδιά. Στα παραδείγματα αυτά αξιοποιήθηκε η μοναδικότητα της βιοποικιλότητας της περιοχής προσφέροντας θέσεις εργασίας στις τοπικές κοινωνίες. Η κρίση δημιουργεί εμπόδια αλλά δίνει και ευκαιρίες για πράσινη εναλλακτική βιώσιμη ανάπτυξη»* (Europarl.europa.eu, 2012)

Ο IgnaceShops, μέλος ΔΣ EUROPARCFederation και διευθυντής του εθνικού πάρκου HogeKempenNationalPark, Βέλγιο, παρουσίασε το μεγαλύτερο δίκτυο εθνικών πάρκων στην Ευρώπη, το EUROPARC, με τη συμμετοχή 400 μελών από 36 χώρες. Η συμβολή τους στην πράσινη οικονομία είναι εμφανής αν αναλογιστούμε ότι στο πλαίσιο πάντα της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης υπάρχουν 107 πιστοποιημένα εθνικά πάρκα σε 13 ευρωπαϊκές χώρες. Τέσσερα εκατομμύρια κάτοικοι ζουν στις περιοχές αυτές και 3206 οργανισμοί και ιδιωτικές επιχειρήσεις συνεργάζονται σε

δραστηριότητες συναφείς με τα εθνικά πάρκα, τα οποία δέχονται ετησίως 73 εκατομμύρια επισκέπτες. Υπολογίζεται ότι επενδύονται 441 εκατομμύρια ευρώ στις προστατευόμενες περιοχές ενώ παράγονται και διακινούνται 700 τοπικά προϊόντα στο πλαίσιο πάντα της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης. (EUROPARCFederation, 2018)

Κατανοούμε ότι οι ΦΔΠΠ στις χώρες του εξωτερικού πέρα από τη συμβολή τους στην προστασία των περιοχών είναι σημαντικά εργαλεία ήπιας τουριστικής ανάπτυξης και επενδύσεων. Η επέκταση των ΦΔΠΠ σε όλες τις περιοχές Natur θα παραμείνει κενό γράμμα αν δεν συνδυαστεί με ένα αποτελεσματικό πολύμορφο -και κυρίως που θα μπορεί να εφαρμοστεί εύκολα στην πράξη- σύνολο κινήτρων/αντικινήτρων για τους χρήστες. Ενώ αναγνωρίζεται η ανάγκη ευελιξίας των ΦΔΠΠ (εξ ου και ΝΠΙΔ) το τελικό σχήμα είναι περίπλοκο και άτολμο.

4.6 Τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη των ΠΠ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμά ότι τα οφέλη που απορρέουν από το δίκτυο Natura 2000 κυμαίνονται από 200 έως 300 δις. ευρώ ετησίως και δεν περιορίζονται στην προστασία της βιοποικιλότητας. Επιπλέον, η επισκεψιμότητα των περιοχών Natura 2000 αποφέρει στις εθνικές οικονομίες έσοδα 5 έως 9 δις. ευρώ ετησίως. Ενώ 4,4 εκατ. θέσεις εργασίας και ένας ετήσιος κύκλος εργασιών 405 δις. ευρώ εξαρτώνται άμεσα από τη διατήρηση υγιών οικοσυστημάτων. (Λιάλιος, 2017)

Σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη προκύπτουν όταν οι θεσμοί λειτουργούν και η διαχείριση των περιοχών γίνεται σωστά. Οι προστατευόμενες περιοχές επιλέγονται και θεσμοθετούνται με άμεσο στόχο τα περιβαλλοντικά οφέλη. Πέρα από αυτά οι ΠΠ προσφέρονται για την ανάπτυξη υποδομών αναψυχής, εκπαίδευσης, βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, μικρής κλίμακας παράκτιας αλιείας, και δράσεις οικοτουρισμού.

Στα άμεσα οικονομικά οφέλη αναφέρονται η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για την εξυπηρέτηση των αναγκών διαχείρισης, η αύξηση της απασχόλησης τοπικά και περιφερειακά με επιχειρηματικές δραστηριότητες, η διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας που γίνεται πιο ανθεκτικές σε περιπτώσεις κρίσεις, περισσότερες χρηματοδοτήσεις. Επιπρόσθετα η ανάδειξη της ΠΠ σε τουριστικό προορισμό, ανάπτυξης της τοπικής κοινωνίας και δημιουργία συμπληρωματικού εισοδήματος, χρησιμοδοτικές ευκαιρίες και δημιουργία τοπικής ταυτότητας υπηρεσιών και

προϊόντων(branding). Στα έμμεσα οικονομικά οφέλη είναι η αυξημένη προστασία από πυρκαγιές, αυξημένη προστασία από φυσικές καταστροφές, η ποιότητα πόσιμου νερού, έλεγχος ρύπανσης υδάτων, προστασία θαλάσσιων οικοσυστημάτων και η μακροπρόθεσμη διασφάλιση της ποιότητας και επάρκειας των υδάτινων πόρων.(Πιλικότση, 2017)

Η τοπική κοινωνία μπορεί να αναπτύξει πρωτοβουλίες για την αξιοποίηση του φυσικού πλούτου της ΠΠ αφού αποτελούν πηγή υγείας με το καθαρό περιβάλλον και τον καθαρό αέρα,. Επακόλουθο της οικονομικής ανάπτυξης είναι και τα κοινωνικά οφέλη της τοπικής κοινωνίας. Με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας η ανεργία μειώνεται, έχουμε συγκράτηση του πληθυσμού και ταυτόχρονα προσέλκυση νέου πληθυσμού. Στα κοινωνικά οφέλη ξεχώρισε και η δημιουργία δικτύων εθελοντισμού, τη δημιουργία επαγγελματικών δικτύων και τις συμμετοχικές διαδικασίες για την επίλυση προβλημάτων. Οι ΠΠ αποτελούν πόλο έλξης πολλών επισκεπτών δεδομένου ότι προσφέρουν διάφορους τρόπους αναψυχής και βελτιώνουν την ποιότητα ζωής (φυσιολατρικές διαδρομές, πεζοπορία, ιππασία, ψάρεμα, ποδηλατικές διαδρομές, παρατήρηση πουλιών). Συμπληρωματικά στα κοινωνικά οφέλη είναι η διατήρηση και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς με το φυσικό τοπίο, την ιστορία του τόπου, την τοπική αρχιτεκτονική και τα παραδοσιακά επαγγέλματα. Τέλος συντελούν στην ανάπτυξη επιστημονικής γνώσης και έρευνας στις προστατευόμενες περιοχές, στις εκπαιδευτικές ευκαιρίες κα.(Κώνστας, 2017)

Στη Φινλανδία η κρατική επιχορήγηση στα εθνικά πάρκα χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο για την κατασκευή και συντήρηση των μονοπατιών στις περιοχές αυτές και τις περιοχές που ενδείκνυνται για πεζοπορία, καθώς και τις κατάλληλες υποδομές για την αντιμετώπιση φωτιάς. Οι δράσεις αυτές συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξης της τουριστικής βιομηχανίας στις προστατευόμενες περιοχές. Σύμφωνα με έρευνα όταν επενδύονται στα εθνικά πάρκα 1 ευρώ από τα χρήματα των φορολογούμενων τότε η τοπική κοινωνία επωφελείται κατά μέσο όρο πάνω από 10 ευρώ. Το 2017 τα εθνικά πάρκα φιλοξένησαν γύρω στους 3.104.700 επισκέπτες και υπάρχει μία αύξηση 10% 7. Το συνολικό εισόδημα των 40 εθνικών πάρκων το 2017 ανερχόταν στα 206,5 εκατ ευρώ και οι θέσεις απασχόλησης που δημιουργήθηκαν ήταν στις 2.055. Γίνεται αντιληπτό ότι οι τοπικές επιχειρήσεις επωφελούνται από τα κονδύλια που επιχορηγεί η φινλανδική κυβέρνηση στα εθνικά πάρκα, καθώς τα κεφάλαια επιστρέφουν στην τοπική κοινωνία μέσω της τοπικής επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης. (Metsa.fi, 2018)

Σύμφωνα με έκθεση της Υπηρεσίας του Εθνικού Πάρκου στις ΗΠΑ το 2014, τα οικονομικά οφέλη των Εθνικών Πάρκων δεν είναι μόνο για τα ίδια, αλλά και την τοπική οικονομία. Οι επισκέπτες σε αυτά συμβάλλουν με δισεκατομμύρια στην οικονομική δραστηριότητα και ταυτόχρονα υποστηρίζουν εκατοντάδες χιλιάδες θέσεις εργασίας σε όλη τη χώρα. Το 2014 το Σύστημα Εθνικού Πάρκου έλαβε πάνω από 292 εκατομμύρια επισκέψεις αναψυχής που ξόδεψαν 15,7 δισεκατομμύρια δολάρια και υποστήριξαν 277.000 θέσεις εργασίας. Σύμφωνα με την έκθεση της NPS, οι δαπάνες από τους ιδιοκτήτες πάρκων συνεισέφεραν "10,3 δισεκατομμύρια δολάρια σε εισόδημα εργασίας, 17,1 δισεκατομμύρια δολάρια προστιθέμενης αξίας και 29,7 δισεκατομμύρια δολάρια στην παραγωγή. Ο τομέας διαμονής παρουσίασε τις υψηλότερες άμεσες συνεισφορές με 48.000 θέσεις εργασίας και 4.8 δισεκατομμύρια δολάρια στην παραγωγή συνέβαλαν άμεσα στις οικονομίες τοπικών πύλης σε εθνικό επίπεδο. Ο τομέας με την επόμενη μεγαλύτερη άμεση συνεισφορά ήταν τα εστιατόρια και τα μπαρ, με 60.000 θέσεις εργασίας και 3.2 δισεκατομμύρια δολάρια στην παραγωγή που συνέβαλε άμεσα στις τοπικές οικονομίες της πύλης σε εθνικό επίπεδο. (Josephson, 2018)

Όπως γίνεται αντιληπτό οι ΠΠ περιοχές μπορούν να συμβάλλουν όχι μόνο στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και του τοπίου, αλλά και σε μία βιώσιμη, φιλική προς το περιβάλλον, ανάπτυξη. Πιο συγκεκριμένα, μπορούν να αποτελέσουν την ευκαιρία για προώθηση ήπιων μορφών τουρισμού, για ενίσχυση της παραγωγής βιολογικών προϊόντων ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ), για ανάπτυξη της οικοτεχνίας και μικρών βιοτεχνών, οικογενειακών ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και έργων υποδομής με άντληση σημαντικών κονδυλίων από τα διάφορα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ (Ταμείο Συνοχής, Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, LIFE+ κ.ά.). Στην ουσία οι ΠΠ όχι μόνο δεν αποτελούν εμπόδιο στην ανάπτυξη, αλλά αποτελούν σημαντικό εργαλείο για μια βιώσιμη φιλική προς το περιβάλλον ανάπτυξη, τα οφέλη της οποίας θα διαχέονται και θα καρπώνονται ο τοπικός πληθυσμός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ – ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

5.1 Οργάνωση και δομή του ερωτηματολογίου

Ο σχεδιασμός του ερωτηματολογίου αποτέλεσε ένα κομβικό σημείο στην παρούσα διπλωματική εργασία για την απόκτηση απαραίτητων και συγκεκριμένων πληροφοριών για την έρευνα. Πρώτα σε πιλοτική βάση στάλθηκε σε ειδικούς που γνωρίζουν την κατάσταση των ΦΔΠΠ έτσι ώστε να αξιολογήσουν την κατανόηση της δομής του ερωτηματολογίου και να προσθέσουν ή να παραλείψουν κάποια ερωτήματα ή απαντήσεις, έτσι ώστε τα αποτελέσματα να είναι σαφή.

Πιο συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο της έρευνας αυτής, όπως παρουσιάζεται και στο Παράρτημα, διακρίνεται σε πέντε ενότητες. Η πρώτη αφορά τα γενικά στοιχεία της υφιστάμενης κατάστασης των ΦΔΠΠ, η δεύτερη αφορά το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον (δυνάμεις, αδυναμίες, ευκαιρίες και απειλές), η τρίτη ενότητα αφορά το αν οι ΦΔΠΠ αποτελούν οικονομικά αυτόνομους οργανισμούς, η τέταρτη ενότητα αναφέρεται στα συμπεράσματα και η τελευταία ενότητα τα δημογραφικά στοιχεία.

Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε στους 28 ΦΔΠΠ μέσω του GoogleForms. Οι 33 απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν, καταγράφηκαν και επεξεργάστηκαν με το εργαλείο SPSS και με την ίδια επεξεργασία προκειμένου να εκτιμηθεί η παρούσα και μελλοντική κατάσταση, να αναλυθεί το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον του κάθε φορέα, αν οι ΦΔΠΠ πιστεύουν ότι μπορούν να είναι οικονομικά αυτόνομοι οργανισμοί και ποιες είναι οι πιθανές πηγές χρηματοδότησης, ποιες παρεπόμενες ενέργειες πρέπει να γίνουν για να συμβάλλουν στην οικονομική αυτοτέλεια και την βαρύτητα της σημασίας πηγών ιδίων εσόδων για τους ΦΔΠΠ

5.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων και ερμηνεία αποτελεσμάτων

5.2.1 Δημογραφικά στοιχεία

Στην ερώτηση 31 για το φύλο από τις 33 απαντήσεις εκ των οποίων ο μεγαλύτερος αριθμός είναι γυναίκες σε ποσοστό 69,7 % και το υπόλοιπο ποσοστό δηλ. 30,3 % είναι άντρες σύμφωνα με τον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 2: Φύλο

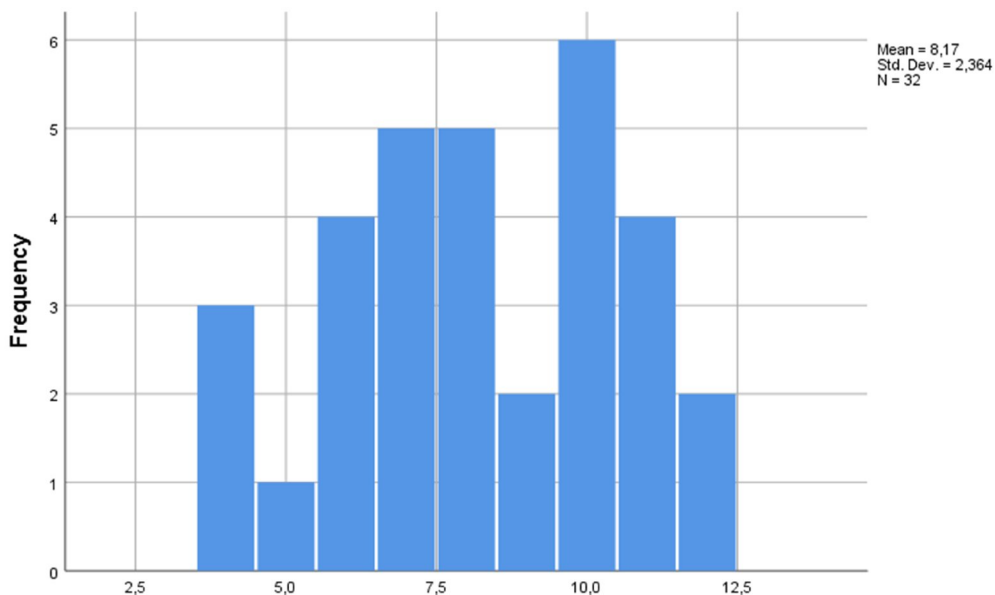
Φύλο	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Άνδρας	10	30,3
Γυναίκα	23	69,7
Σύνολο	33	100,00

Στην ερώτηση 32 πόσα χρόνια εργάζονται στον Φορέα που εκπροσωπούν από τις 32 απαντήσεις που λάβαμε 6 εργαζόμενοι εργάζονται 10 χρόνια με ποσοστό 18,2 %, 5 εργαζόμενοι 8 χρόνια σε ποσοστό 15,2% και με το ίδιο ποσοστό προσωπικό που εργάζεται 7 χρόνια . Μια μερίδα των εργαζομένων εργάζονται 11 χρόνια με ποσοστό 9,1% και με το ίδιο ποσοστό προσωπικό που απασχολείται 4 χρόνια. Η ανάλυση με τα ποσοστά απεικονίζεται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 3: Χρόνια εργασίας/θητείας στον ΦΔΠΠ

Χρόνια Εργασίας/θητείας στον ΦΔΠΠ	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
Δεν απάντησε	1	3,0
4,0	3	9,1
5,0	1	3,0
5,5	1	3,0
6,0	3	9,1
7,0	5	15,2
8,0	5	15,2
9,0	2	6,1
10,0	6	18,2
11,0	4	12,1
12,0	2	6,1
Σύνολο	33	100,00

Όπως γίνεται κατανοητό οι εργαζόμενοι στον Φορέα απασχολούνται από 4 χρόνια ως 12 χρόνια. Ο μέσος όρος εργασίας των εργαζομένων που απάντησαν είναι 8,17 χρόνια όπως παρατηρούμε στο **Error! Unknown switch argument.**, κάτι που ισχύει και στο σύνολο των υπαλλήλων των ΦΔΠΠ.

Γράφημα 2: Μέσος όρος εργασίας των υπαλλήλων στους ΦΔΠΠ

Στην ερώτηση 33 για τη θέση που κατέχουν στον Φορέα που εκπροσωπούν οι περισσότερες απαντήσεις δόθηκαν από Οικονομολόγους (ΠΕ) ή τους Συντονιστές (ΠΕ) με ποσοστό 24,2% και 15,2% αντίστοιχα σύμφωνα με τον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 4: Θέση που κατέχουν στον ΦΔΠΠ

Θέση που κατέχουν στον ΦΔΠΠ	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
ΔΕ Διοικητικός	4	12,1
ΔΕ Ξεναγός	3	9,1
ΔΕ Φύλακας-Επόπτης	1	3,0
ΠΕΑν. Διευθυντή	1	3,0
ΠΕ Βιολόγος	1	3,0
ΠΕ Δασολόγος	4	12,1
ΠΕ Οικονομολόγος	8	24,2
ΠΕ Περιβάλλοντος	2	3,0
ΠΕ Συντονιστής/Συντονίστρια	5	15,2
ΤΕ Δασοπόνος	2	6,1
ΤΕ Διοικητικός	2	6,1
Σύνολο	33	100,00

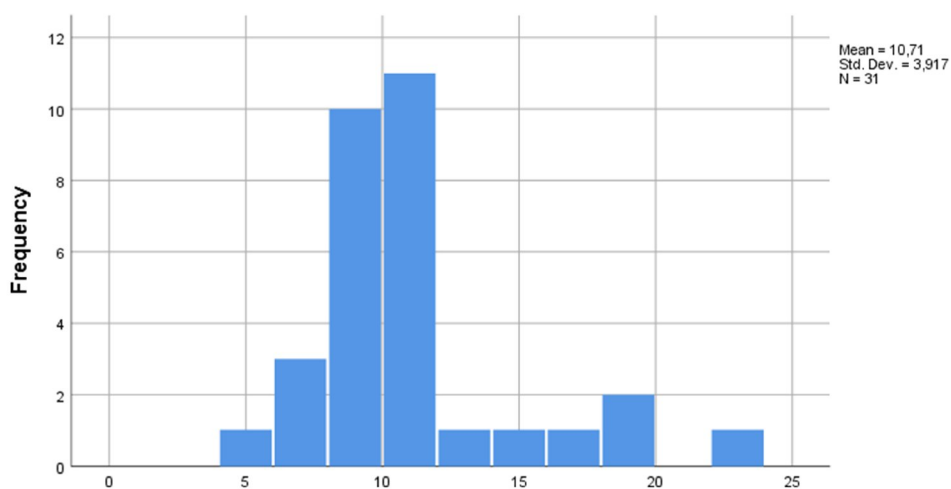
5.2.2 Γενικά Στοιχεία Υφιστάμενης Κατάστασης

Αφού είδαμε το προφίλ των εργαζόμενων των ΦΔΠΠ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, θα συνεχίσουμε στην ανάλυση της παρούσας κατάστασης. Στην πρώτη ερώτηση που απευθύνεται στους ΦΔΠΠ είναι πόσα άτομα εργάζονται στον Φορέα. Ο συνολικός αριθμός των εργαζομένων ανέρχεται σήμερα στους 367. Σύμφωνα με τις 31 απαντήσεις που λάβαμε το προσωπικό που απασχολείται στους ΦΔΠΠ απεικονίζεται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 5: Αριθμός εργαζομένων στους ΦΔΠΠ

Αριθμός Εργαζομένων στους ΦΔΠΠ	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Δεν απάντησαν	2	6,1
5	1	3,0
6	1	3,0
7	2	6,1
8	6	18,2
9	4	12,1
10	2	6,1
11	9	27,3
13	1	3,0
15	1	3,0
17	1	3,0
18	2	6,1
23	1	3,0
Σύνολο	33	100,00

Ο μέσος όρος που απασχολείται στους ΦΔΠΠ σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελέσματα είναι 10,71 και απεικονίζεται στο **Error! Unknown switch argument.**. Είναι κατανοητό ότι ο αριθμός ατόμων των εργαζομένων κυμαίνεται από 5 έως 23 άτομα και αυτό εξαρτάται από το μέγεθός της έκτασης της περιοχής ευθύνης του κάθε φορέα. Σύμφωνα όμως με τον πρόσφατο Ν. 4519/2018 για τους ΦΔΠΠ τα όρια της περιοχής ευθύνης αυξήθηκαν με αποτέλεσμα η περιοχή ευθύνης να είναι μεγαλύτερη και το υφιστάμενο προσωπικό κυρίως της κατηγορίας Επόπτης –Φύλακας δεν μπορεί να ανταπεξέρθει στις ανάγκες και το κύριο έργο των φορέων που είναι η προστασία της περιοχής ευθύνης τους.

Γράφημα 3: Αριθμός εργαζομένων στους ΦΔΠΠ

Η επόμενη ερώτηση αφορά το μορφωτικό επίπεδο του προσωπικού των ΦΔΠΠ. Σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν, καταγράφηκαν στο πρόγραμμα του SPSS και με ίδια επεξεργασία παρουσιάζονται στον **Error! Unknown switch argument..**

Πίνακας 6: Μορφωτικό επίπεδο εργαζομένων στους ΦΔΠΠ

Κατηγορία Μορφωτικού Επιπέδου	Αριθμός ατόμων	Ποσοστό
Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης(ΠΕ)	139	37,87%
Τεχνολογικής Εκπαίδευσης(ΤΕ)	44	11,99%
Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης(ΔΕ)	173	47,14%
Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης	11	3,00%
Σύνολο	367	100,00
Από τους 183 (139+44) (ΠΕ) & (ΤΕ)		
Κάτοχοι Μεταπτυχιακού Τίτλου	87	47,54
Κάτοχοι Διδακτορικού Τίτλου	12	6,56

Οι κάτοχοι Μεταπτυχιακού Τίτλου αποτελούν το 47,54 % των εργαζομένων ΠΕ και ΤΕ που σημαίνει σχεδόν οι μισοί εργαζόμενοι των κατηγοριών αυτών έχουν επιμορφωθεί, από την άλλη οι κάτοχοι Διδακτορικού Τίτλου αποτελούν το 6,56 % των κατηγοριών αυτών. Η ερώτηση προς τους ΦΔΠΠ αφορούσε το καθεστώς απασχόλησης των Φορέων και ομόφωνα η απάντηση ήταν Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου(ΙΔΟΧ)

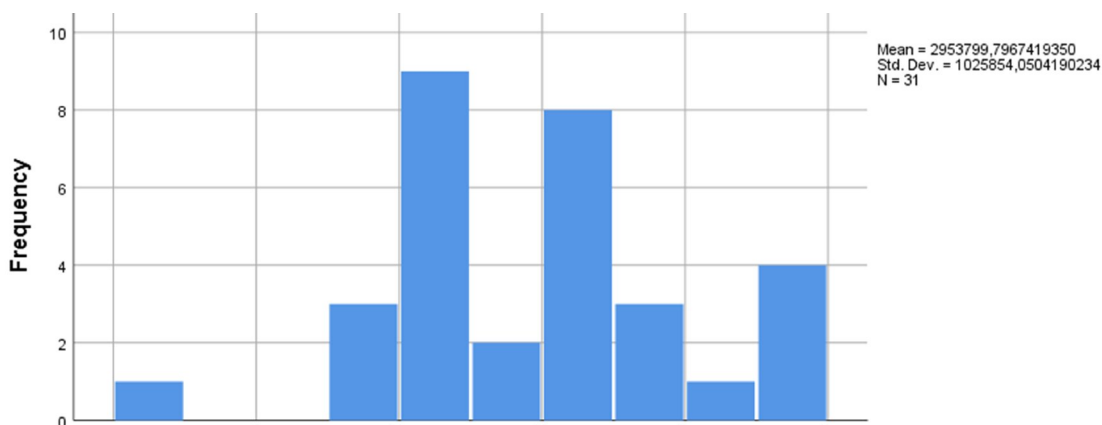
Όσον αφορά τη Διοίκηση των ΦΔΠΠ τέθηκε το ερώτημα αν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του φορέα συμβάλλουν στην αποτελεσματική και ομαλή λειτουργία του. Οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους εκπροσώπους των Φορέων απεικονίζονται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 7: Συμβολή ΔΣ στην ομαλή λειτουργία των ΦΔΠΠ

Συμβολή ΔΣ	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Καθόλου	1	3,0
Λίγο	2	6,1
Μέτρια	15	45,5
Πολύ	13	39,4
Πάρα πολύ	2	6,1
Σύνολο	33	100,00

Σύμφωνα με τις απαντήσεις το 45,45% θεωρούν ότι τα μέλη του ΔΣ συμβάλλουν μέτρια, το 39,39% πιστεύουν πολύ, ενώ με το ίδιο ποσοστό έχουν το πάρα πολύ και το λίγο δηλαδή 6,06%, ενώ ένα 3,03% των εκπροσώπων των ΦΔΠΠ θεωρεί καθόλου.

Στη συνέχεια προχωρήσαμε στα οικονομικά στοιχεία των ΦΔΠΠ ξεκινώντας από το ερώτημα τι προϋπολογισμό και απολογισμό είχαν οι φορείς κατά το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2007-2013. Ο μέσος όρος των προϋπολογισμών των ΦΔΠΠ που χρηματοδοτήθηκαν για την χρονική περίοδο αυτή ήταν 2.953.799,80 ευρώ φαίνονται στο **Error! Unknown switch argument..**

Γράφημα 4: Μέσος όρος των προϋπολογισμών των ΦΔΠΠ την περίοδο του ΕΣΠΑ 2007-2013

Σύμφωνα με την στατιστική ανάλυση από τα 33 ερωτηματολόγια στη συγκεκριμένη ερώτηση έχουμε 31 απαντήσεις. Οι προϋπολογισμοί των ΦΔΠΠ ξεκινούν με το μικρότερο ποσό 4.699,99 ευρώ και το μεγαλύτερο να φτάνει στα 4.700.000,00 ευρώ, το άθροισμα είναι 91.567.793,70 για τα πέντε χρόνια που σημαίνει για το έτος το άθροισμα ανερχόταν 18.313.558,74€ κάτι που απεικονίζεται στον **Error! Unknown switch argument..** Σίγουρα παίζει ρόλο τότε εντάχθηκε ο κάθε φορέας στο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, αλλά διαπιστώνουμε ότι το εύρος είναι αρκετά μεγάλο. Ο μέσος όρος των προϋπολογισμών το έτος είναι 654.055,67€

Πίνακας 8: Προϋπολογισμοί των ΦΔΠΠ (ΕΣΠΑ 2007-2013)

Προϋπολογισμοί των ΦΔΠΠ (ΕΣΠΑ 2007-2013)	Ποσό (€)
Μικρότερο	4.699,99
Μεγαλύτερο	4.700.000,00
Άθροισμα	91.657.793,70

Για το έτος 2018 οι προϋπολογισμοί των ΦΔΠΠ οι οποίοι εγκρίθηκαν από το ΥΠΕΝ και το Υπουργείο Οικονομικών και δημοσιεύτηκαν στο ΦΕΚ 1665/Β'/15-5-2018 με θέμα την έγκριση των προϋπολογισμών 19 λειτουργούντων Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών ανέρχονταν στο ύψος των 7.490.656 ευρώ με μέσο όρο για το έτος 394.245,10 ευρώ. Για το έτη 2016-2017 οι προϋπολογισμοί των ΦΔΠΠ οι οποίοι εγκρίθηκαν από το ΥΠΕΝ και το Υπουργείο Οικονομικών δημοσιεύτηκαν στο ΦΕΚ 1133/Β'/31-3-2018 με θέμα την έγκριση των προϋπολογισμών 28 λειτουργούντων Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών ανέρχονταν στο ύψος των 8.845.592 ευρώ με μέσο όρο για το έτος 315.914 ευρώ

Ακολουθεί ο απολογισμός του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΕΣΠΑ 2007-2013. Σύμφωνα με την κα Δαλάκα Αναστασία, Στέλεχος της ΜΟΔ, Τμήμα Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών η απορρόφηση των κονδυλίων φτάνει στο ύψος των 74 εκατομμυρίων ευρώ. Σύμφωνα με τις 30 απαντήσεις που δόθηκαν φαίνονται στον **Error! Unknown switch argument.** όπου ο απολογισμός της Πράξης του ΕΣΠΑ 2007-2013 είναι 71.283.333,36 ευρώ με μέσο όρο 2.376.111,11 ευρώ.

Πίνακας 9: Απολογισμός Πράξης (ΕΣΠΑ 2007-2013)

Στατιστικά στοιχεία	Ποσό (€)
Μέσος όρος	2.376.111,11
Μικρότερο	1802,31
Μεγαλύτερο	4.400.000,00
Άθροισμα	71.283.333,36

Συνεπώς προκύπτει από τα παραπάνω κατά πόσο ολοκληρώθηκαν τα υποέργα του Τεχνικού Δελτίου που συμφωνεί και με τις απαντήσεις που δόθηκαν σύμφωνα με

τον **Error! Unknown switch argument.** όπου 48,5% ολοκληρώθηκαν πλήρως τα υποέργα, 30,3% σε μεγάλο βαθμό και με το ίδιο ποσοστό 9,1% ολοκληρώθηκαν κατά το ήμισυ και σε μικρότερο ποσοστό, ενώ με ποσοστό 3,0% δεν απάντησε.

Πίνακας 10: Βαθμός ολοκλήρωσης των υποέργων του ΤΔ(ΕΣΠΑ 2007-2013)

Βαθμός ολοκλήρωσης	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	1	3,0
Σε μικρότερο ποσοστό	3	9,1
Κατά το ήμισυ	3	9,1
Σε μεγάλο βαθμό	10	30,3
Πλήρως	16	48,5
Σύνολο	33	100,00

Στους κύριους λόγους που δεν υλοποιήθηκαν πλήρως τα υποέργα των ΤΔ των ΦΔΠΠ είναι η γραφειοκρατία, καθυστερήσεις λόγω ενστάσεων σε διαγωνισμούς με αποτέλεσμα να μην μπορούν να προχωρήσουν σε υλοποίηση των συμβάσεων αφού η πρόκριση των αναδόχων πραγματοποιήθηκε στις 24/2/2015 και η εποπτεύουσα αρχή δε συμφώνησε στην υλοποίηση του έργου, έλλειψη κατάλληλου προσωπικού, χρονοβόρες διαδικασίες και καθυστερήσεις από το ΔΣ, μη έγκριση από την εποπτεύουσα αρχή για να ξεκινήσει ο διαγωνισμός σημαντικών έργων, μείωση του αρχικού προϋπολογισμού του ΤΔ.

Όσον αφορά αν οι εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ θεωρούν επαρκή τη χρηματοδότηση από το Πράσινο Ταμείο και το ΥΠΕΝ για το έτος 2018, οι απαντήσεις απεικονίζονται στον **Error! Unknown switch argument.** όπου με ποσοστό 45,5% θεωρούν ότι είναι μέτρια, 21,2% θεωρούν ότι είναι πολύ, 15,2% θεωρούν ότι είναι λίγο, 12,1% θεωρεί καθόλου και 21,2% θεωρεί πολύ.

Πίνακας 11: Χρηματοδότηση των ΦΔΠΠ για το έτος 2018

Ικανοποίηση	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Καθόλου	4	12,1
Λίγο	5	15,2
Μέτρια	15	45,5
Πολύ	7	21,2
Πάρα πολύ	2	6,10
Σύνολο	33	100,00

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε αν οι εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ θεωρούν αναγκαία την ένταξη των φορέων στο ΕΣΠΑ 2014-2020. Στην ερώτηση αυτή δόθηκαν 32 απαντήσεις που στην πλειοψηφία με ποσοστό 81,8% θεωρούν ότι είναι αναγκαία, το 12,1% εν μέρει και 3% θεωρεί ότι δεν είναι αναγκαία η ένταξη στο νέο επιχειρησιακό πρόγραμμα για την χρονική περίοδο 2014-2020. (Error! Unknown switch argument.)

Πίνακας 12: Ένταξη των ΦΔΠΠ στο ΕΣΠΑ 2014-2020

Απαραίτητη	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	1	3,0
Εν μέρει	4	12,1
Ναι	27	81,8
Όχι	1	3,0
Σύνολο	33	100

Όσον αφορά την ερώτηση αν πιστεύετε στη δυνατότητα λειτουργία των ΦΔΠΠ ως οικονομικά αυτόνομων οργανισμών, οι εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ πιστεύουν με ποσοστό 48,5% όχι, με ποσοστό 36,4% θεωρούν εν μέρει (με μια ελάχιστη κρατική επιχορήγηση), ενώ με ποσοστό 15,2% θεωρούν ότι ΦΔΠΠ μπορεί να λειτουργήσουν ως οικονομικά αυτόνομοι οργανισμοί. (Πίνακας 13)

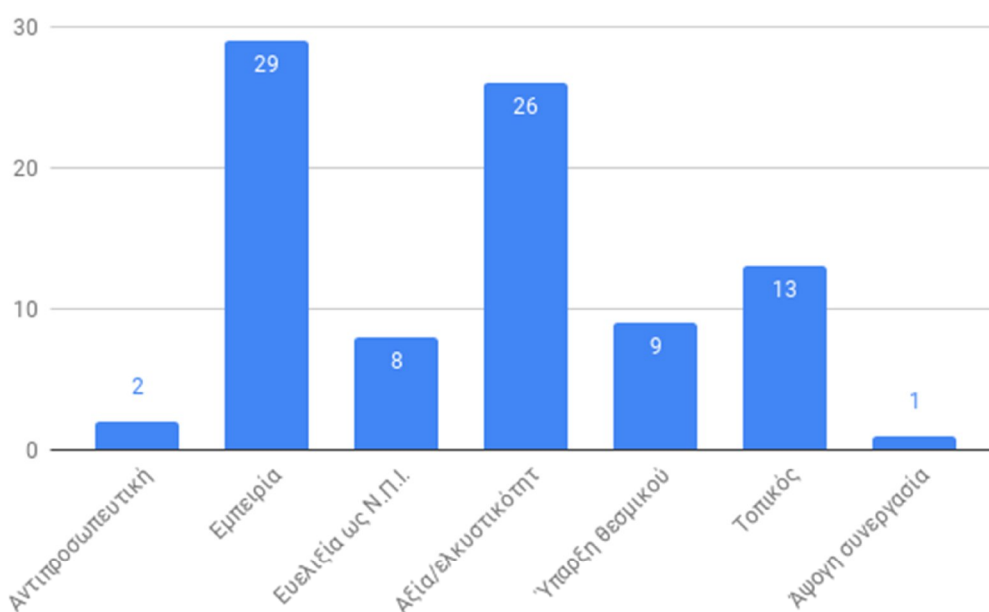
Πίνακας 13: Λειτουργία των ΦΔΠΠ ως οικονομικά αυτόνομοι οργανισμοί

Δυνατότητα	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό (%)
Εν μέρει (με μια ελάχιστη επιχορήγηση)	12	36,4
Ναι	5	15,2
Όχι	16	48,5
Σύνολο	33	100,00

5.2.3 Εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον

Στην παρούσα ενότητα αναλύεται το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον των ΦΔΠΠ. Έτσι ποια είναι τα πλεονεκτήματα των φορέων σε σχέση με την οργάνωση, την

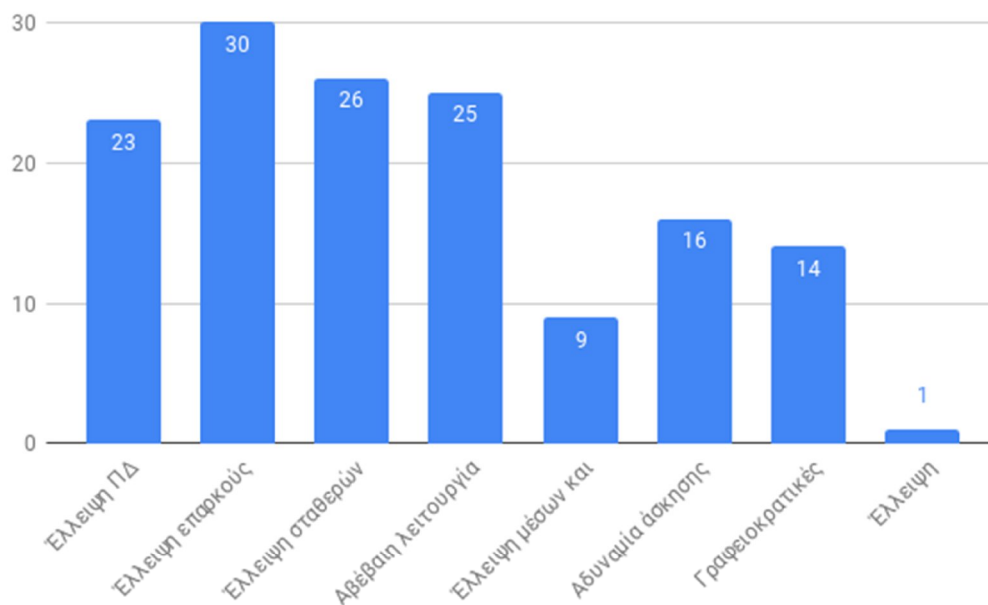
λειτουργία, την οικονομική κατάσταση, την βιωσιμότητα κ.ά. Από τις 32 απαντήσεις, που είχαν την επιλογή να δώσουν περισσότερες από μία απαντήσεις, το βασικό πλεονέκτημα αποτελεί η εμπειρία του προσωπικού με ποσοστό 90,6% και 29 απαντήσεις, ακολουθεί η αξία/ ελκυστικότητα προστατευτέου αντικειμένου με ποσοστό 81,3% και 26 απαντήσεις, ο τοπικός χαρακτήρα με 13 απαντήσεις και 40,6% ποσοστό, η ύπαρξη θεσμικού πλαισίου με 28,1%, η ευελιξία ως Ν.Π.Ι.Δ με ποσοστό 25%. Στα πλεονεκτήματα με μικρότερο ποσοστό 6,3% θεωρείται η Αντιπροσωπευτική Σύνθεση του Δ.Σ. και τέλος η άψογη συνεργασία μεταξύ εμπλεκόμενων υπηρεσιών και ΜΚΟ αποτελεί το 3,1%. Η Κατάσταση απεικονίζεται στο Γράφημα 5

Γράφημα 5: Πλεονεκτήματα των ΦΔΠΠ

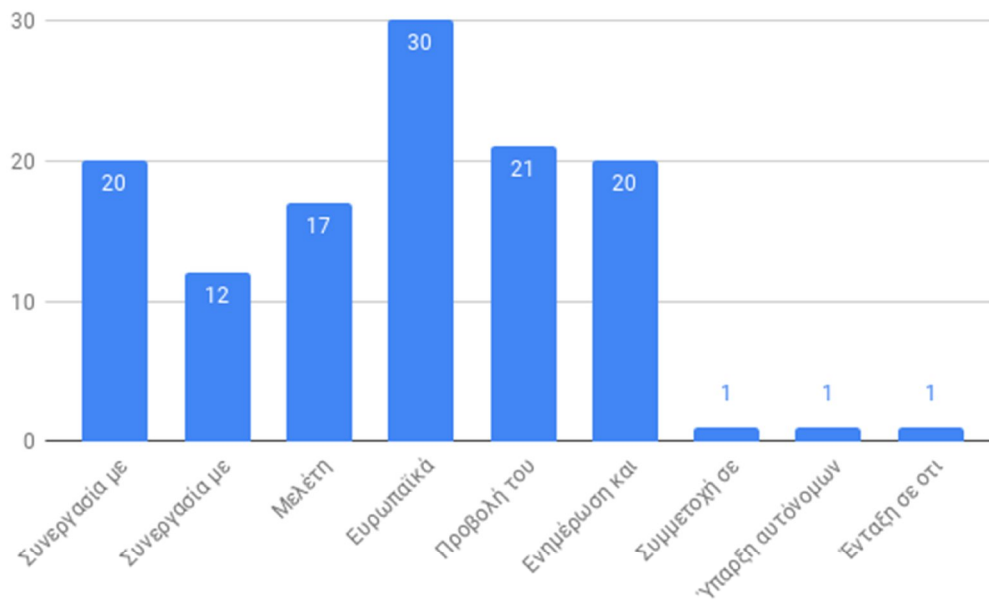
Στη συνέχεια αναλύσαμε τα μειονεκτήματα των ΦΔΠΠ στην ουσία τα αδύνατα σημεία τους. Στην ερώτηση αυτή οι εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ μπορούσαν να επιλέξουν περισσότερες από μία απαντήσεις. Από τις 32 απαντήσεις το κυριότερο μειονέκτημα σε σχέση με την οργάνωση, λειτουργία, οικονομική κατάσταση, βιωσιμότητα κ.ά. αποτελεί η έλλειψη επαρκούς και μόνιμου προσωπικού με 30 απαντήσεις και ποσοστό 93,8%. Ακολουθεί η έλλειψη σταθερών οικονομικών πόρων με 26 απαντήσεις με ποσοστό 81,3%, η αβέβαιη λειτουργία με 25 απαντήσεις και ποσοστό 78,1%, η έλλειψη ΠΔ οριοθέτησης των Ζωνών Διαχείρισης με 23 απαντήσεις και ποσοστό 71,9%. Η επιλογή αδυναμία άσκησης σημαντικών αρμοδιοτήτων συγκέντρωσε 16 απαντήσεις με ποσοστό 50%, ενώ με 14 απαντήσεις θεωρείται ως μειονέκτημα οι γραφειοκρατικές σχέσεις με λοιπές υπηρεσίες και ποσοστό 43,8%. Μια ποσοστό 3,1%

και μία απάντηση θεωρείτε η έλλειψη θεσμοθετημένης οργανωτικής δομής που σημειώθηκε από εκπρόσωπο ΦΔΠΠ. Η κατανομή αυτή απεικονίζεται στο Γράφημα 6

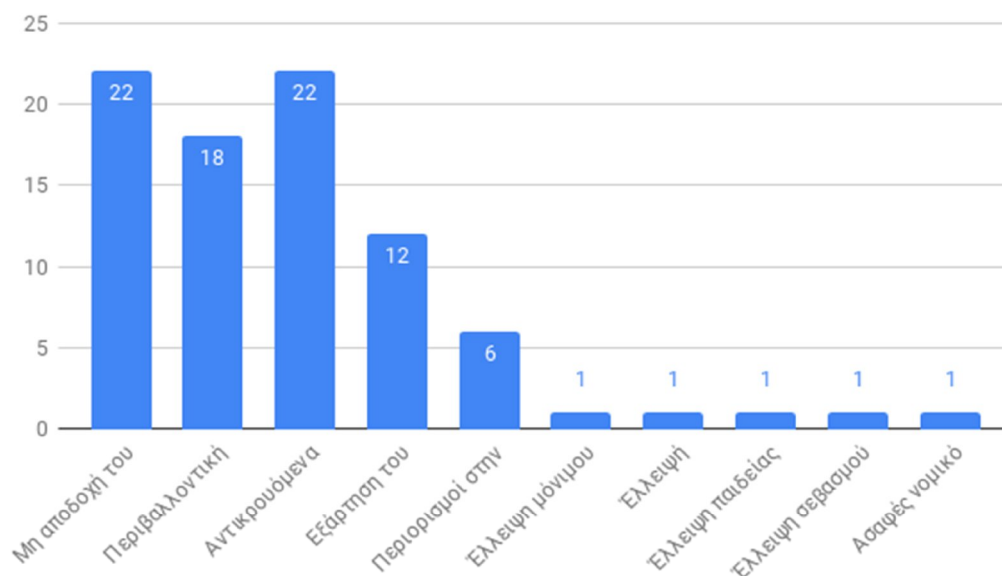
Γράφημα 6: Μειονεκτήματα των ΦΔΠΠ

Στην ερώτηση από που μπορούν να προκύψουν ευκαιρίες σε σχέση με την οργάνωση, την λειτουργία, την οικονομική κατάσταση, την βιωσιμότητα, κ.ά. δόθηκαν 32 απαντήσεις. Στην πρώτη θέση τα ευρωπαϊκά προγράμματα με 30 απαντήσεις και ποσοστό 93,8%, ακολουθεί η προβολή του Φορέα και του έργου του με 21 απαντήσεις και ποσοστό 65,6% και πολύ κοντά έρχεται η συνεργασία με δημόσιους φορείς με 20 απαντήσεις και ποσοστό 62,5% και με το ίδιο ποσοστό είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας. Η μελέτη βιωσιμότητας/ εκπόνηση επιχειρηματικού σχεδίου συγκέντρωσε 17 απαντήσεις και ποσοστό 53,1%, ενώ η συνεργασία με ιδιωτικές επιχειρήσεις συγκέντρωσε 12 απαντήσεις με 37,5%. Τέλος σημειώθηκε από εκπροσώπους ως ευκαιρία η συμμετοχή σε ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα (π.χ. LIFE, ERASMUS, INTERREG) προγράμματα του ΥΠΑΤ (ΠΑΑ, ΕΠΑΛ), η ύπαρξη αυτόνομων υποτομήματων στο οργανόγραμμα των ΦΔΠΠ και ένταξη σε ότι αφορά τα οικονομικά-διοικητικά σε μεγαλύτερο σχήμα που θα τα υλοποιεί, είτε Περιφέρεια είτε Αποκεντρωμένη Διοίκηση που συγκεντρώνουν η καθεμία ποσοστό 3,1%. Συγκεντρωτικά οι ευκαιρίες με τα ποσοστά τους απεικονίζονται στο **Error! Unknown switch argument..**

Γράφημα 7: Ευκαιρίες για τους ΦΔΠΠ

Τέλος, θα ήταν παράλειψη αν δεν ερευνούσαμε τις απειλές που υπάρχουν σε σχέση με τη λειτουργία, οργάνωση, την οικονομική κατάσταση, την βιωσιμότητα, κ.ά. Από τις 32 απαντήσεις που λάβαμε στην ερώτηση αυτοί, που εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ μπορούσαν να επιλέξουν περισσότερες από μία επιλογές, στην πρώτη θέση με 22 απαντήσεις έρχονται η μη αποδοχή του ρόλου του Φορέα από την τοπική κοινωνία και τα αντικρουόμενα συμφέροντα/ανθρωπογενείς πιέσεις με ποσοστό 68,8%. Ακολουθεί με 18 απαντήσεις και ποσοστό 56,3% η περιβαλλοντική υποβάθμιση της περιοχής. Ορισμένοι εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ θεωρούν με 12 απαντήσεις και ποσοστό 37,5 απειλή την εξάρτηση του Φορέα Διαχείρισης από την Κεντρική Διοίκηση (ΥΠΕΝ). Τελευταία απειλή θεωρείται οι περιορισμοί στην άσκηση εμπορικής δραστηριότητας με 6 απαντήσεις και ποσοστό 18,8%. Αναφέρθηκαν και κάποιες άλλες απόψεις όσον αφορά τις απειλές όπως είναι η έλλειψη μόνιμου και έμπειρου προσωπικού, η έλλειψη νομοθεσίας, η έλλειψη παιδείας και συμπεριφοράς από τους πολίτες, η έλλειψη σεβασμού προς το περιβάλλον και το ασαφές νομικό πλαίσιο ως προς τις αρμοδιότητες και του ρόλου των ΦΔΠΠ, που συγκεντρώνουν η καθεμία ποσοστό 3,1%. Συγκεντρωτικά η ανάλυση των αποτελεσμάτων απεικονίζονται στο Γράφημα 8.

Γράφημα 8: Απειλές για τους ΦΔΠΠ

5.2.4 Οικονομικά αυτόνομοι οργανισμοί

Στην παρούσα ενότητα διερευνάται το ερώτημα αν οι ΦΔΠΠ μπορεί να αποτελέσουν οικονομικά αυτόνομους οργανισμούς. Στην πρώτη ερώτηση προς τους εκπροσώπους των ΦΔΠΠ καλούνται να αξιολογήσουν τους λόγους για τους οποίους θα πρέπει να έχουν οικονομική αυτοτέλεια.

Έτσι, όσον αφορά τη βελτίωση της λειτουργικότητας τους 14 από τους 30 θεώρησαν ότι αποτελεί πολύ σημαντικό λόγο, οι 12 απάντησαν σημαντικό, οι 2 λίγο σημαντικό και με 1 απάντηση το θεωρούν καθόλου σημαντικό και μέτριας σημασίας. Ενώ 3 άτομα δε απάντησαν. (**Error! Unknown switch argument.**)

Πίνακας 14: Σημαντικότητα του λόγου βελτίωσης της λειτουργικότητας των ΦΔΠΠ

Σημαντικό	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	3	9,1
Καθόλου σημαντικό	1	3,0
Λίγο σημαντικό	2	6,1
Μέτριας σημασίας	1	3,0
Σημαντικό	12	36,4
Πολύ σημαντικό	14	42,4
Σύνολο	33	100,00

Ακολουθεί ο λόγος της αύξησης της αποτελεσματικότητας των ΦΔΠΠ. Από τις 30 απαντήσεις που λάβαμε οι 13 θεωρούν ότι είναι σημαντικό, οι 10 θεωρούν ότι είναι πολύσημαντικό, οι 4 μέτριας σημασίας, οι 2 λίγο σημαντικό και 1 καθόλου σημαντικό, ενώ 3 δεν απάντησαν όπως φαίνεται και στον **Error! Unknown switch argument..**

Πίνακας 15: Σημαντικότητα του λόγου αύξησης της αποτελεσματικότητας των ΦΔΠΠ

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	3	9,1
Καθόλου σημαντικό	1	3,0
Λίγο σημαντικό	2	6,1
Μέτριας σημασίας	4	12,1
Σημαντικό	13	39,4
Πολύ σημαντικό	10	30,3
Σύνολο	33	100,00

Ο επόμενος λόγος για την οικονομική αυτοτέλεια αποτελεί η σταθερή χρηματοδότηση. Από τις 30 απαντήσεις οι 22 εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ απάντησαν ότι είναι πολύ σημαντικό με ποσοστό 66,7% , οι 5 θεώρησαν σημαντικό με ποσοστό 15,2%, 2 μέτριας σημασίας με ποσοστό 6,1% και μια απάντηση πιστεύει ότι είναι λίγο σημαντικό με ποσοστό 3,1%. (Πίνακας 16)

Πίνακας 16: Σημαντικότητα του λόγου σταθερής χρηματοδότησης των ΦΔΠΠ

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	3	9,1
Λίγο σημαντικό	1	3,0
Μέτριας σημασίας	2	6,1
Σημαντικό	5	15,2
Πολύ σημαντικό	22	66,7
Σύνολο	33	100,00

Ένας ακόμη σημαντικός λόγος που συμβάλλει στην οικονομική αυτοτέλεια των Φορέων είναι η ένταξη και η υλοποίηση περισσότερων ευρωπαϊκών έργων / δράσεων. Στην ερώτηση αυτή λάβαμε 30 απαντήσεις, τα αποτελέσματα των οποίων απεικονίζονται στον **Error! Unknown switch argument..**

Πίνακας 17: Σημαντικότητα του λόγου ένταξης και υλοποίησης περισσότερων ευρωπαϊκών έργων/δράσεων

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	3	9,1
Καθόλου σημαντικό	1	3,0
Λίγο σημαντικό	2	6,1
Μέτριας σημασίας	4	12,1
Σημαντικό	15	45,5
Πολύ σημαντικό	8	24,2
Σύνολο	33	100,00

Εξίσου σημαντικός λόγος για να αποτελέσουν οι ΦΔΠΠ οικονομικά αυτόνομοι οργανισμοί είναι η εξασφάλιση της απρόσκοπτης και μακροχρόνιας λειτουργία τους. Στην πλειοψηφία των απαντήσεων θεωρείται πολύ σημαντικός λόγος όπως απεικονίζεται στον **Error! Unknown switch argument..**

Πίνακας 18: Σημαντικότητα του λόγου της απρόσκοπτης και μακροχρόνιας λειτουργίας των ΦΔΠΠ

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	3	9,1
Μέτριας σημασίας	2	6,1
Σημαντικό	9	27,3
Πολύ σημαντικό	19	57,6
Σύνολο	33	100,00

Τέλος , αλλά όχι λιγότερο σημαντικός λόγος για την οικονομική αυτοτέλεια των ΦΔΠΠ αποτελεί η ανάπτυξη και λειτουργία επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Οι εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ θεωρούν ότι είναι σημαντικός και πολύ σημαντικός λόγος με 15 απαντήσεις και ποσοστό 45,5% και 5 απαντήσεις και ποσοστό 15,2%. (**Error! Unknown switch argument.**)

Πίνακας 19: Σημαντικότητα του λόγου της ανάπτυξης και λειτουργίας επιχειρηματικών δράσεων

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	3	9,1
Καθόλου σημαντικό	1	3,0
Λίγο σημαντικό	2	6,1
Μέτριας σημασίας	7	21,2
Σημαντικό	15	45,5
Πολύ σημαντικό	5	15,2
Σύνολο	33	100,00

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε τη σημαντικότητα των λόγων για τους οποίους οι ΦΔΠΠ δεν αποτελούν σήμερα οικονομικά αυτόνομους οργανισμούς. Ο πρώτος λόγος αφορά τις ελλείψεις στο νομικό – θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του Φορέα. Σε αυτήν την υποερώτηση από τις 33 απαντήσεις των εκπροσώπων παρατηρούμε σύμφωνα με τον **Error! Unknown switch argument.** με ποσοστό 48,5% θεώρησαν ότι είναι πολύ σημαντικό, με ποσοστό 21,2% ότι είναι σημαντικό, ενώ άλλοι πιστεύουν ότι είναι μέτριας σημασίας με 15,2%. Τέλος με ποσοστό 3,0% είναι καθόλου σημαντικό ενώ 4 εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ δεν απάντησαν .

Πίνακας 20: Σημαντικότητα του λόγου ελλείψεις στο νομικό-θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ΦΔΠΠ

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	4	12,1
Καθόλου σημαντικό	1	3,0
Μέτριας σημασίας	5	15,2
Σημαντικό	7	21,2
Πολύ σημαντικό	16	48,5
Σύνολο	33	100,00

Ο επόμενος λόγος και κατά πόσο είναι σημαντικός που σήμερα οι ΦΔΠΠ δεν αποτελούν οικονομικά αυτόνομοι οργανισμοί αποτελεί οι ελλείψεις στο νομικό –

θεσμικό πλαίσιο προστασίας της περιοχής (ρυθμίσεις χρήσεων γης). Σύμφωνα με τον **Error! Unknown switch argument.**, με ποσοστό 33,3% θεωρείται σημαντικός λόγος, άλλοι πιστεύουν με ποσοστό 24,2% ότι αποτελεί μέτριας σημασίας, ενώ με ποσοστό 21,2% θεωρούν ότι είναι σημαντικός λόγος. Τέλος με ποσοστό 6,1% δεν είναι καθόλου σημαντικό και πάλι στην ερώτηση αυτή δεν απάντησαν 4 άτομα με ποσοστό 12,1%.

Πίνακας 21: Σημαντικότητα του λόγου ελλείψεις στο νομικό-θεσμικό πλαίσιο προστασίας της περιοχής(ρυθμίσεις χρήσεων γης)

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	4	12,1
Καθόλου σημαντικό	2	6,1
Λίγο σημαντικό	1	3,0
Μέτριας σημασίας	8	24,2
Σημαντικό	7	21,2
Πολύ σημαντικό	11	33,3
Σύνολο	33	100,00

Η λανθασμένη μορφή Νομικού προσώπου – ΝΠΙΔ θεωρείται σύμφωνα με τον **Error! Unknown switch argument.** ότι είναι μέτριας σημασίας λόγος με ποσοστό 30,3%,. Για 9 εκπροσώπους των ΦΔΠΠ με ποσοστό 27,3% αποτελεί σημαντικό λόγο, ενώ 7 πιστεύουν ότι είναι πολύ σημαντικό λόγο. Τέλος με ποσοστό 6,1% αξιολογούν το λόγο αυτό λίγο σημαντικό, ενώ 3,0% καθόλου σημαντικό. Από τις 33 απαντήσεις πάλι 4 άτομα δεν απάντησαν στην ερώτηση αυτή με ποσοστό 12,1%.

Πίνακας 22: Σημαντικότητα του λόγου Λανθασμένη μορφή νομικού προσώπου-ΝΠΙΔ

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	4	12,1
Καθόλου σημαντικό	1	3,0
Λίγο σημαντικό	2	6,1
Μέτριας σημασίας	10	30,3
Σημαντικό	9	27,3
Πολύ σημαντικό	7	21,2
Σύνολο	33	100,00

Η ανεπαρκής χρηματοδότηση και γραφειοκρατία στις διαδικασίες οικονομικής διαχείρισης σύμφωνα με την ανάλυση των μέχρι τώρα αιτιών που οι ΦΔΠΠ δεν έχουν οικονομική αυτοτέλεια αποτελεί ο πιο σημαντικός λόγος σύμφωνα με τον **Error! Unknown switch argument.** Αυτό προκύπτει από την στατιστική ανάλυση δεδομένου με ποσοστό 42,4% τον θεωρούν σημαντικό, με ποσοστό 36,4% τον θεωρούν λίγο σημαντικό. Μέτριας σημασίας τον αξιολογούν 3 εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ, ενώ στην ερώτηση αυτή 3 άτομα δεν απάντησαν με ποσοστό 9,1% .

Πίνακας 23: Σημαντικότητα του λόγου ανεπαρκής χρηματοδότηση και γραφειοκρατία στις διαδικασίες οικονομικής διαχείρισης

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	3	9,1
Λίγο σημαντικό	1	3,0
Μέτριας σημασίας	3	30,3
Σημαντικό	14	42,4
Πολύ σημαντικό	12	36,4
Σύνολο	33	100,00

Ένας άλλος εξίσου σημαντικός λόγος είναι η έλλειψη πολιτικής βούλησης και ενδιαφέροντος τοπικών παραγόντων. Από τον **Error! Unknown switch argument.** διαπιστώνουμε σύμφωνα με τις απαντήσεις 16 εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ με ποσοστό 48,5% αξιολογούν τον λόγο αυτό πολύ σημαντικό. Σημαντικός είναι με ποσοστό 24,2%, ενώ μια μερίδα ατόμων θεωρεί ότι είναι μέτριας σημασίας. Στην ερώτηση αυτή δεν απάντησαν 4 άτομα με ποσοστό 12,1%.

Πίνακας 24: Σημαντικότητα του λόγου έλλειψη πολιτικής βούλησης και ενδιαφέροντος τοπικών παραγόντων

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	4	12,1
Μέτριας σημασίας	5	15,2
Σημαντικό	8	24,2
Πολύ σημαντικό	16	48,5
Σύνολο	33	100,00

Όπως διαπιστώνουμε από τον **Error! Unknown switch argument.** η έλλειψη υποστήριξης από την τοπική κοινωνία και τους αναπτυξιακούς φορείς εμποδίζει του ΦΔΠΠ να είναι οικονομικά αυτόνομοι οργανισμοί. Με ποσοστό 45,5% και 21,2 % αξιολογούν ότι είναι σημαντικός και πολύ σημαντικός λόγος. Μια μερίδα με ποσοστό 18,2 % θεωρεί ότι είναι μέτριας σημασίας λόγος, ενώ 3% καθόλου σημαντικός Τέλος 4 εκπρόσωποι των Φορέων δεν απάντησαν με ποσοστό 12,1%.

Πίνακας 25: Σημαντικότητα του λόγου έλλειψης υποστήριξης από την τοπική κοινωνία και τους αναπτυξιακούς φορείς

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	4	12,1
Καθόλου σημαντικό	1	3,0
Μέτριας σημασίας	6	18,2
Σημαντικό	15	45,5
Πολύ σημαντικό	7	21,2
Σύνολο	33	100,00

Τέλος, η έλλειψη οράματος και στρατηγικού σχεδίου αποτελεί έναν λόγο που σήμερα οι ΦΔΠΠ δεν αποτελούν οικονομικά αυτόνομοι οργανισμοί. Ο **Error! Unknown switch argument.** αποτυπώνει τις απαντήσεις και συγκεκριμένα με ποσοστό 33,3% θεωρεί ότι είναι σημαντικός λόγος, στη συνέχεια με ποσοστό 24,2% πολύ σημαντικό. Ένα ποσοστό 15,2% εκτιμά ότι είναι μέτριας σημασίας λόγος. Με λιγότερα ποσοστά είναι οι απαντήσεις που θεωρούν ότι είναι λίγο σημαντικός και καθόλου σημαντικός λόγος δηλαδή με 9,1% και 3,0% αντίστοιχα. Τέλος υπήρχε μια σημαντική μερίδα ατόμων με ποσοστό 15,2% που δεν απάντησαν .

Πίνακας 26: Σημαντικότητα του λόγου έλλειψης οράματος και στρατηγικού σχεδίου

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	5	15,2
Καθόλου σημαντικό	1	3,0
Λίγο σημαντικό	3	9,1
Μέτριας σημασίας	5	15,2
Σημαντικό	11	33,3
Πολύ σημαντικό	8	24,2
Σύνολο	33	100,00

Η επόμενη ερώτηση προς τους ΦΔΠΠ είναι αν η οικονομική αυτοτέλεια του Φορέα Διαχείρισης που εκπροσωπούν, αποτελεί στρατηγικό στόχο της Διοίκησης αυτού. Όπως παρατηρούμε από τον **Error! Unknown switch argument.** με ποσοστό 60,6% θεωρεί πως δεν είναι, ενώ με ποσοστό 36,4% θεωρεί πως είναι. Στα αποτελέσματα ένας εκπρόσωπος δεν απάντησε με ποσοστό 3,0%.

Πίνακας 27: Η οικονομική αυτοτέλεια ως στρατηγικός στόχος της Διοίκησης των ΦΔΠΠ

Στρατηγικός στόχος	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	1	3,0
Ναι	12	36,4
Όχι	20	60,6
Σύνολο	33	100,00

Από αυτούς που απάντησαν ότι είναι, αξιολόγησαν πόσο σημαντικό ο στρατηγικός αυτός στόχος. Έτσι με ποσοστό 50% θεωρούν ότι είναι πολύ σημαντικός, με ποσοστό 41,7% πιστεύουν ότι είναι σημαντικός. Ενώ ένας εκπρόσωπος δεν απάντησε με ποσοστό 8,3%. (**Error! Unknown switch argument.**)

Πίνακας 28: Σημαντικότητα του στρατηγικού στόχου της οικονομικής αυτοτέλειας

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	1	8,3
Σημαντικό	6	50,0
Πολύ σημαντικό	5	41,7
Σύνολο	12	100,00

Μέχρι σήμερα, τα έσοδα των ΦΔΠΠ στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, αποτελούνται από επιχορηγήσεις (π.χ. ΕΣΠΑ 2007-2013, Πράσινο Ταμείο, Leader, Life). Η επόμενη ερώτηση αφορούσε αν οι πηγές αυτές χρηματοδότησης είναι επαρκείς για τη βιωσιμότητά τους. Όπως φαίνεται και από τον **Error! Unknown switch argument.** με ποσοστό 66,7% θεωρούν όχι, ενώ με μικρότερο ποσοστό 33,3% έχουν την πεποίθηση ότι είναι επαρκείς.

Πίνακας 29: Τα έσοδα των ΦΔΠΠ σήμερα

Επάρκεια εσόδων	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Ναι	11	33,3
Όχι	22	66,7
Σύνολο	33	100,00

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε αν ο Φορέας Διαχείρισης που εκπροσωπείτε έχει ίδια έσοδα όπως ΛΑΓΗΕ, οικοτουριστικές δράσεις, ξεναγήσεις κλπ. Στην πλειοψηφία οι εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ απάντησαν Όχι, ενώ με μικρή διαφορά δηλαδή με ποσοστό 45,5% απάντησε ναι όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε και στον **Error! Unknown switch argument.** Στην ερώτηση αυτή ένας εκπρόσωπος δεν απάντησε με ποσοστό 3%.

Πίνακας 30: Πόσοι ΦΔΠΠ έχουν ίδια έσοδα

Ίδια έσοδα των ΦΔΠΠ	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησε	1	3,0
Ναι	15	48,5
Όχι	17	51,5
Σύνολο	33	100,00

Όσοι στην προηγούμενη απάντηση απάντησαν Ναι δηλαδή 15 εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ προχώρησαν στην επόμενη ερώτηση που τους καλούσε να αξιολογήσουν τα έσοδα ως ποσοστό των λειτουργικών δαπανών (μισθοδοσία, ΔΕΗ, υπηρεσίες λογιστή). Σύμφωνα με τον **Error! Unknown switch argument.** στην πλειοψηφία των ΦΔΠΠ με ποσοστό 40% έχουν ίδια έσοδα 0%-5% για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών, μετά ακολουθεί με 20% η επιλογή 6%-20%, ενώ με το ίδιο ποσοστό υπάρχουν Φορείς που καλύπτουν σχεδόν το μεγαλύτερο ποσοστό δηλ. το 61%-80% τις δαπάνες για την λειτουργία τους. Τέλος υπάρχουν ΦΔΠΠ με ποσοστό 6,7% που καλύπτει με ποσοστό 21%-40% και 81%-100% τα λειτουργικά έξοδα. Υπάρχει και ένας εκπρόσωπος που δεν απάντησε με ποσοστό 6,7%.

Πίνακας 31: Στάθμιση των εσόδων των ΦΔΠΠ σε σχέση με τις λειτουργικές δαπάνες

Ποσοστό εσόδων	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησαν	1	6,7
0%-5%	6	40,0
6%-20%	3	20,0

21%-40%	1	6,7
41%-60%	0	0,0
61%-80%	2	20,0
81%-100%	1	6,7
Σύνολο	15	100,00

Στη συνέχεια τέθηκε το ερώτημα αν ο Φορέας που εκπροσωπούν μπορεί στο μέλλον να εισπράττει ίδια έσοδα ή να αυξήσει την τάξη μεγέθους αυτών που ήδη λαμβάνει. Όπως φαίνεται και από τον **Error! Unknown switch argument.** η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 78,8% θεωρεί πως ναι, ενώ με ποσοστό 21,2% πιστεύει πως όχι.

Πίνακας 32: Η πιθανότητα εσόδων στο μέλλον από τους ΦΔΠΠ

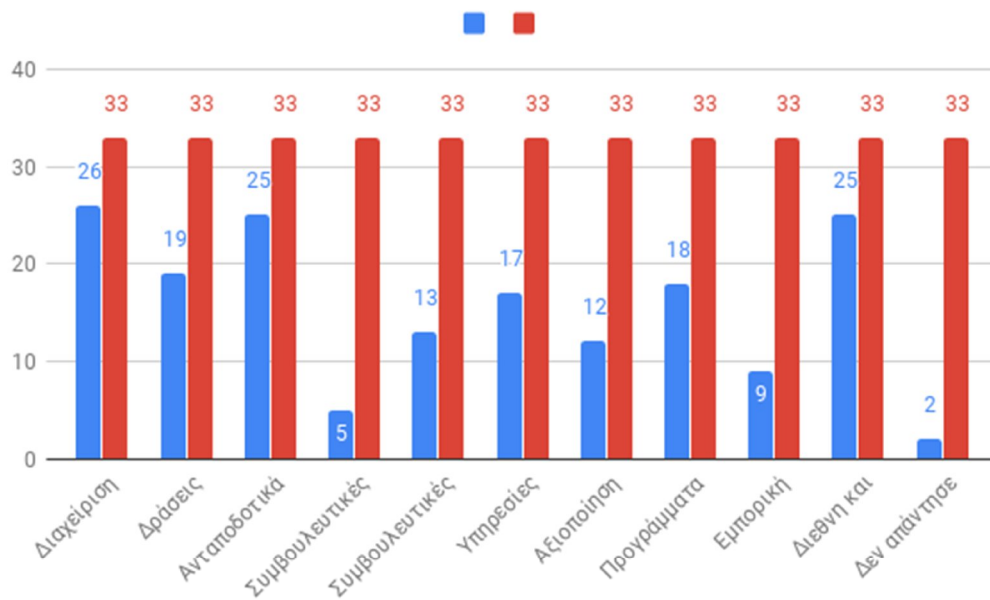
Πιθανότητα	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Ναι	26	78,8
Όχι	7	21,2
Σύνολο	33	100,00

Όσοι απάντησαν ναι στην ερώτηση αυτή καλούνταν να προσδιορίσουν το χρονικό διάστημα επίτευξης αυτού του στόχου. Πάνω από τους μισούς που απάντησαν ναι δηλαδή 18 από τους 26 εκπροσώπους σύμφωνα με τον **Error! Unknown switch argument.** με ποσοστό 69,2% πιστεύει ότι μπορεί να επιτευχτεί ο στόχος αυτός στο διάστημα 2019-2023 που συμπίπτει και με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2014-2020 που σύμφωνα με την πρόσκληση που έχει αποσταλεί στους ΦΔΠΠ λήγει 31/12/2023. Από την άλλη είναι και μία μερίδα εκπροσώπων των φορέων που εκτιμά ότι από το 2023 και έπειτα μπορούν να έχουν έσοδα με ποσοστό 30,8%.

Πίνακας 33: Χρονικό διάστημα επίτευξης είσπραξης εσόδων από τους ΦΔΠΠ

Χρονικό διάστημα	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
2019-2023	18	69,2
2023 και έπειτα	8	30,8
Σύνολο	26	100,00

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε ποιες είναι οι πηγές εσόδων εκτός από τις επιχορηγήσεις που θα μπορούσαν να επιτευχθούν έσοδα στον Φορέα Διαχείρισης που εκπροσωπείτε. Στην ερώτηση αυτή υπήρχε η δυνατότητα να επιλεχτεί περισσότερες από μία απαντήσεις. Στην πρώτη επιλογή όπως απεικονίζεται στο **Error! Reference source not found.** είναι από τη διαχείριση επισκεπτών δηλαδή εισιτήρια εισόδου, πωλητήριο αγαθών, οικοξεναγήσεις, υπηρεσίες αναψυχής, έρευνας, ξενώνων, κλπ με 26 απαντήσεις και ποσοστό 78,8%. Επόμενη επιλογή με 25 απαντήσεις και ποσοστό 75,8% ισοψηφούν τα ανταποδοτικά τέλη από δραστηριότητες που λειτουργούν στην ευρύτερη περιοχή ευθύνης του ΦΔΠΠ και τα Διεθνή και ευρωπαϊκά προγράμματα. Ακολουθεί η επιλογή Δράσεις εναλλακτικού / θεματικού τουρισμού όπως αγροτουρισμός, οικοτουρισμός, ειδικός τουρισμός (π.χ. ορνιθολογικός τουρισμός, ο τουρισμός περιπέτειας) με 19 απαντήσεις και ποσοστό 57,6%. Τα προγράμματα προσέλκυσης χορηγιών και εθελοντισμού συγκέντρωσαν 18 απαντήσεις και ποσοστό 54,6% και αμέσως επόμενη επιλογή με 17 απαντήσεις είναι οι υπηρεσίες πιστοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών εφόσον υπάρχει μέριμνα για τη διαπίστευσή τους. Στις λιγότερες πιθανές πηγές εσόδων για τους ΦΔΠΠ είναι η επιλογή Συμβουλευτικές υπηρεσίες πιστοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών με 13 απαντήσεις και ποσοστό 39,4% και ακολουθεί με 12 απαντήσεις και ποσοστό 36,4% η πιθανή πηγή εσόδων αξιοποίηση φυσικών πόρων, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και άλλων αξιών της προστατευόμενης περιοχής. Στις τελευταίες επιλογές με μικρή συγκέντρωση απαντήσεων είναι η εμπορική δραστηριότητα τοπικών προϊόντων ποιότητας με 9 απαντήσεις και ποσοστό 27,3% και οι συμβουλευτικές υπηρεσίες για «πράσινες» επενδύσεις και αειφόρο τοπική ανάπτυξη με 5 απαντήσεις και ποσοστό 15,2%. Τέλος 2 εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ δεν απάντησαν με ποσοστό 6,1%

Γράφημα 9: Πηγές εσόδων για τους ΦΔΠΠ

Στη συνέχεια οι εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ κλήθηκαν να απαντήσουν ποιες παρεπόμενες ενέργειες που δεν έχουν γίνει μέχρι τώρα πιστεύουν ότι πρέπει να υλοποιηθούν προκειμένου να συμβάλλουν στην οικονομική αυτοτέλεια των ΦΔΠΠ. Από τον **Error! Unknown switch argument.** προκύπτει ότι στην πρώτη θέση με τον ίδιο αριθμό απαντήσεων και ποσοστό δηλαδή 8 και 24,2 αντίστοιχα, βρίσκεται η Πρόσληψη επιπλέον προσωπικού – ανακατανομή αρμοδιοτήτων και η Έκδοση ΠΔ θεσμοθέτησης ορίων και ζωνών Διαχείρισης . Ακολουθεί η Έγκριση ΤΔΠ και ένταξη στο ΕΣΠΑ 2014-2020 με 6 απαντήσεις και ποσοστό 18,2%. Με μικρή διαφορά 5 απαντήσεις και 15,2% ποσοστό είναι η ενέργεια Δράσεις συνεργασίας και κοινού αναπτυξιακού σχεδιασμού με την τοπική κοινωνία. Στην ερώτηση αυτή υπήρχαν εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ που πρόσθεσαν άλλες ενέργειες με μία απάντηση η καθεμία και ποσοστό 3,0% που είναι το νομικό πλαίσιο, οι κατευθύνσεις από το ΥΠΕΝ πως οι φορείς να έχουν έσοδα βάσει των προτάσεων που είχαν αποσταλεί και τέλος μια απάντηση αποτελεί τουλάχιστον τα τρία πρώτα των επιλόγων του ερωτηματολογίου και συγκεκριμένα Έγκριση Σχεδίου Διαχείρισης ΠΠ, Έκδοση ΠΔ θεσμοθέτησης ορίων και ζωνών Διαχείρισης και η Πρόσληψη επιπλέον προσωπικού – ανακατανομή αρμοδιοτήτων.

Πίνακας 34: Ποιες ενέργειες θα συμβάλλουν στην οικονομική αυτοτέλεια των ΦΔΠΠ

Ενέργειες	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δράσεις συνεργασίας και κοινού αναπτυξιακού σχεδιασμού με την τοπική κοινωνία	5	15,2
Έγκριση Σχεδίου Διαχείρισης ΠΠ	3	9,1
Έγκριση ΤΔΠ και ένταξη στο ΕΣΠΑ 2014-2020	6	18,2
Έκδοση Π.Δ θεσμοθέτησης ορίων και ζωνών Διαχείρισης	8	24,2
Πρόσληψη επιπλέον προσωπικού-ανακατανομή αρμοδιοτήτων	8	24,2
Τουλάχιστον τα τρία πρώτα	1	3,0
Το νομικό πλαίσιο	1	3,0
Κατευθύνσεις από το ΥΠΕΝ πως οι ΦΔΠΠ μπορούν να έχουν έσοδα, βάσει των προτάσεων που είχαν αποσταλεί	1	3,0
Σύνολο	33	100,00

Στην τελευταία ερώτηση αυτής της ενότητας είναι η αξιολόγηση της σημασίας των δυνητικών ή υφιστάμενων πηγών ιδίων εσόδων για τον ΦΔΠΠ που εκπροσωπούν. Έτσι βάσει του **Error! Unknown switch argument.**για τα έσοδα από επισκέψεις σε μουσειακά εκθέματα των Κέντρων Πληροφόρησης(ΚΠ) όπως εισιτήριο, η πλειοψηφία με ποσοστό 33,3% και 30,3% εκτιμά ότι είναι σημαντικό και πολύ σημαντικό αντίστοιχα. Ακολουθεί με ποσοστό 21,2% η μερίδα των εκπρόσωπων των ΦΔΠΠ που πιστεύει ότι είναι μέτριας σημασίας. Τέλος με λιγότερο ποσοστό δηλαδή 9,1% και 6,1% θεωρεί ότι είναι λίγο σημαντικό και καθόλου σημαντικό.

Πίνακας 35: Σημαντικότητα των εσόδων από μουσειακά εκθέματα των ΚΠ

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Καθόλου σημαντικό	2	6,1
Λίγο σημαντικό	3	9,1
Μέτριας σημασίας	7	21,2
Σημαντικό	11	33,3
Πολύ σημαντικό	10	30,3
Σύνολο	33	100,00

Η επομένη αξιολόγηση της σημασίας αφορά τα Έσοδα από οικοξεναγήσεις. Σε αυτήν την ερώτηση όπως παρατηρούμε τον **Error! Unknown switch argument.**, οι εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ με ποσοστό 36,4% και 24,2% εκτιμούν ότι είναι πολύ σημαντικό και σημαντικό αντίστοιχα. Ακολουθούν εκείνοι που πιστεύουν ότι είναι μέτριας σημασίας με 27,3% και ένα μικρό ποσοστό που θεωρεί ότι είναι λίγο σημαντικό και καθόλου σημαντικό με ποσοστό 9,1% και 3% αντίστοιχα.

Πίνακας 36: Σημαντικότητα των εσόδων από οικοξεναγήσεις

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Καθόλου σημαντικό	1	3,0
Λίγο σημαντικό	3	9,1
Μέτριας σημασίας	9	27,3
Σημαντικό	8	24,2
Πολύ σημαντικό	12	36,4
Σύνολο	33	100,00

Επόμενη αξιολόγηση είναι αυτή της σημασίας των εσόδων από πωλήσεις αναμνηστικών ειδών και παραδοσιακών βιολογικών φιλοπεριβαλλοντικών και από ανακυκλωμένα υλικά προϊόντων. Όπως αποτυπώνεται στον **Error! Unknown switch argument.** παρατηρούμε ότι σημαντική και λίγο σημαντική με ποσοστό 36,4% και 24,2% αντίστοιχα, γεγονός που μας κάνει να συμπεράνουμε ότι υπάρχει μια αντίφαση σε αυτήν την δυνητική πηγή εσόδων. Ακολουθεί με ποσοστό 21,2% εκείνοι που πιστεύουν ότι είναι πολύ σημαντικό. Τέλος με ποσοστό 15,2% θεωρεί ότι είναι μέτριας σημασίας.

Πίνακας 37: Σημαντικότητα των εσόδων από πωλήσεις αναμνηστικών ειδών και παραδοσιακών, βιολογικών, φιλοπεριβαλλοντικών και από ανακυκλώσιμα υλικά προϊόντων

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Καθόλου σημαντικό	1	3,0
Λίγο σημαντικό	8	24,2
Μέτριας σημασίας	5	15,2
Σημαντικό	12	36,4
Πολύ σημαντικό	7	21,2
Σύνολο	33	100,00

Στη συνέχεια αξιολογείται η σημασία των εσόδων από πωλήσεις εντύπων, χαρτών και πληροφοριακού υλικού. Βάσει του **Error! Unknown switch argument.** η πρώτη αξιολόγηση με ποσοστό 27,3% θεωρεί αυτή την πηγή εσόδων λίγο σημαντική, ενώ με ίδιο ποσοστό 24,2% αξιολογούν αυτή την δυνητική ή υφιστάμενη πηγή εσόδων ως πολύ σημαντικό και μέτριας σημασίας. Ακολουθεί η εκτίμηση ως σημαντική πηγή εσόδων με 18,2% και τέλος με 6,1% πιστεύει ότι είναι καθόλου σημαντική πηγή. Και σε αυτή την περίπτωση των αποτελεσμάτων υπάρχει μία αντίφαση από τους εκπροσώπους των ΦΔΠΠ.

Πίνακας 38: Σημαντικότητα των εσόδων από πωλήσεις εντύπων, χαρτών και πληροφοριακού υλικού

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Καθόλου σημαντικό	2	6,1
Λίγο σημαντικό	9	27,3
Μέτριας σημασίας	8	24,2
Σημαντικό	6	24,2
Πολύ σημαντικό	8	18,2
Σύνολο	33	100,00

Ακολουθεί η αξιολόγηση των εσόδων από ελεγχόμενες θέσεις «ελεύθερου» camping. Όπως προκύπτει από τον **Error! Unknown switch argument.** η πλειοψηφία των εκπροσώπων των ΦΔΠΠ θεωρεί ότι η πηγή αυτή είναι καθόλου σημαντική δεδομένου ότι η επιλογή αυτή συγκεντρώνει 14 απαντήσεις, ακολουθεί η επιλογή λίγο σημαντικό με 8 απαντήσεις και μέτριας σημασίας με 5 απαντήσεις. Τέλος, με τον ίδιο αριθμό απαντήσεων δηλαδή 3 συγκεντρώνουν οι επιλογές πολύ σημαντικό και σημαντικό.

Πίνακας 39: Σημαντικότητα των εσόδων από ελεγχόμενες θέσεις "ελεύθερου" camping

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Καθόλου σημαντικό	14	42,4
Λίγο σημαντικό	8	24,2
Μέτριας σημασίας	5	15,2
Σημαντικό	3	9,1
Πολύ σημαντικό	3	9,1

Σύνολο	33	100,00
--------	----	--------

Άλλη μία δυνητική ή υφιστάμενη πηγή εσόδων αποτελούν τα έσοδα από πιστοποίηση προϊόντων που παράγονται εντός ΠΠ. Η πηγή αυτή σύμφωνα με τον **Error! Unknown switch argument.** αξιολογείται σημαντική και πολύ σημαντική αφού συγκεντρώνει 10 και 7 απαντήσεις αντίστοιχα. Ακολουθεί η επιλογή μέτριας σημασίας με 8 απαντήσεις και τέλος η επιλογή λίγο σημαντικό και καθόλου σημαντικό αντιστοιχούν 3 και 5 απαντήσεις.

Πίνακας 40: Σημαντικότητα των εσόδων από πιστοποίηση των προϊόντων που παράγονται εντός της ΠΠ

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Καθόλου σημαντικό	5	15,2
Λίγο σημαντικό	3	9,1
Μέτριας σημασίας	8	24,2
Σημαντικό	10	30,3
Πολύ σημαντικό	7	21,1
Σύνολο	33	100,00

Ίσως η πηγή εσόδων από τέλη σε τουριστικές επιχειρήσεις εντός της ΠΠ (πχ καταλύματα, εστίαση κ.ά. δεν είναι τόσο σημαντική. Παρατηρώντας τον **Error! Unknown switch argument.** 24,2% αξιολογεί αυτήν την πηγή ως σημαντική και 21,2% ως πολύ σημαντική. Από την άλλη όμως πιστεύουν ότι είναι μέτριας σημασίας με 21,2%. Τέλος σημαντικό τμήμα των εκπροσώπων των ΦΔΠΠ με ποσοστό 21,2% θεωρεί ότι είναι καθόλου σημαντική πηγή εσόδων και με ποσοστό 12,1% εκτιμά ότι είναι λίγο σημαντική.

Πίνακας 41: Σημαντικότητα των εσόδων από τέλη σε τουριστικές επιχειρήσεις εντός της ΠΠ(καταλύματα, ξενώνες, κ.ά)

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Καθόλου σημαντικό	7	21,2
Λίγο σημαντικό	4	12,1
Μέτριας σημασίας	7	21,2
Σημαντικό	8	24,2

Πολύ σημαντικό	7	21,1
Σύνολο	33	100,00

Η επόμενη δυνητική ή υφιστάμενη πηγή εσόδων είναι από τουριστικά τέλη για τις περιπτώσεις που αυξάνεται η τουριστική κίνηση λόγω ΠΠ (πχ καρέτα – καρέτα). Σε αυτή την περίπτωση η σημασία των εσόδων αυτών αξιολογείται ως ουδέτερη από την πλειοψηφία αφού αποτελεί μέτριας σημασίας με 11 απαντήσεις. Ακολουθεί η επιλογή σημαντικό με 10 απαντήσεις, ενώ με τον ίδιο αριθμό απαντήσεων ήτοι 4 είναι οι επιλογές σημαντικό, λίγο σημαντικό και καθόλου σημαντικό. Τα ποσοστά των αποτελεσμάτων προβάλλονται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 42: Σημαντικότητα των εσόδων από τουριστικά τέλη

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Καθόλου σημαντικό	4	12,1
Λίγο σημαντικό	4	12,1
Μέτριας σημασίας	11	33,3
Σημαντικό	10	30,3
Πολύ σημαντικό	4	12,1
Σύνολο	33	100,00

Εξίσου μία δυνητική ή υφιστάμενη πηγή εσόδων είναι τα ανταποδοτικά τέλη από δραστηριότητες που λειτουργούν στην ευρύτερη περιοχή ευθύνης των ΦΔΠΠ. Μπορούμε να πούμε παρατηρώντας τον **Error! Unknown switch argument.** ότι αυτή η πηγή αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων αφού συγκεντρώνεται τον ίδιο αριθμό 13 οι επιλογές πολύ σημαντικό και σημαντικό. Από την άλλη μια μικρή μερίδα εκπροσώπων των ΦΔΠΠ θεωρεί ότι είναι μέτριας σημασίας πηγή με 4 απαντήσεις και τέλος με 3 απαντήσεις είναι εκείνοι που τη θεωρούν λίγη σημαντική την πηγή αυτή εσόδων.

Πίνακας 43: Σημαντικότητα των εσόδων από ανταποδοτικά τέλη για δραστηριότητες στην περιοχή ευθύνης των ΦΔΠΠ

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Λίγο σημαντικό	3	9,1
Μέτριας σημασίας	4	12,1
Σημαντικό	13	39,4
Πολύ σημαντικό	13	39,4

Σύνολο	33	100,00
--------	----	--------

Η πηγή εσόδων από τέλη για μισθώσεις δημοσίων εκτάσεων εντός περιοχής ευθύνης για γεωργικές καλλιέργειες ή ιχθυοκαλλιέργειες ή υλοτομία ή αμμοληψίες ή τουριστική χρήση παραλίας είναι όπως παρατηρούμε τον **Error! Unknown switch argument.** αδιάφορη αφού η επιλογή καθόλου σημαντικό συγκεντρώνει 13 απαντήσεις και η επιλογή λίγο σημαντικό συγκεντρώνει 2 απαντήσεις. Η επιλογή μέτριας σημασίας συγκεντρώνει 5 απαντήσεις Από την άλλη μεριά, εκείνοι που αξιολογούν την πηγή αυτή των εσόδων ως σημαντική ή πολύ σημαντική συγκεντρώνει 7 και 6 απαντήσεις που αποτελεί την μειοψηφία των εκπροσώπων των ΦΔΠΠ.

Πίνακας 44: Σημαντικότητα των εσόδων από τέλη για μισθώσεις δημοσίων εκτάσεων εντός της ΠΠ

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Καθόλου σημαντικό	13	39,4
Λίγο σημαντικό	2	6,1
Μέτριας σημασίας	5	15,2
Σημαντικό	7	21,2
Πολύ σημαντικό	6	18,2
Σύνολο	33	100,00

Παρατηρώντας τον **Error! Unknown switch argument.**, η υφιστάμενη ή δυνητική πηγή εσόδων από τέλη για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας εντός της περιοχής ευθύνης από υδροηλεκτρικά φράγματα ή ανεμογεννήτριες ή άλλες μορφές ΑΠΕ αποτελεί άλλη μία ουδέτερη πηγή εσόδων. Οι εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ με την επιλογή πολύ σημαντικό και σημαντικό συγκεντρώνουν απαντήσεις 8 και 9 αντίστοιχα. Από την άλλη επιλέγουν καθόλου σημαντικό και σημαντικό 8 και 4 αντίστοιχα, ενώ μέτριας σημασίας συγκεντρώνει 4 απαντήσεις.

Πίνακας 45: Σημαντικότητα των εσόδων από τέλη για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας εντός της ΠΠ

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Καθόλου σημαντικό	8	24,2
Λίγο σημαντικό	4	12,1
Μέτριας σημασίας	4	12,1

Σημαντικό	9	27,3
Πολύ σημαντικό	8	24,2
Σύνολο	33	100,00

Κλείνοντας την αξιολόγηση της σημασίας των εσόδων για τους ΦΔΠΠ, παρουσιάζονται δύο πιθανές ή υφιστάμενες πηγές εσόδων που σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας είναι αδιάφορες. Η πρώτη από αυτές πηγή εσόδων αποτελούν τα έσοδα από άδειες βόσκησης. Σύμφωνα με τον **Error! Unknown switch argument.** η πλειοψηφία των εκπροσώπων αξιολογεί την πηγή αυτή ως καθόλου σημαντική και λίγο σημαντική με απαντήσεις 11 και 6 αντίστοιχα. Ακολουθεί η μέτριας σημασίας με 8 απαντήσεις και τελευταία η επιλογή ως πολύ σημαντική και σημαντική συγκεντρώνει 3 και 5 απαντήσεις.

Πίνακας 46: Σημαντικότητα των εσόδων από άδειες βόσκησης

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Καθόλου σημαντικό	11	33,3
Λίγο σημαντικό	6	18,2
Μέτριας σημασίας	8	24,2
Σημαντικό	5	15,2
Πολύ σημαντικό	3	9,1
Σύνολο	33	100,00

Τέλος, η άλλη αδιάφορη πηγή εσόδων για τους ΦΔΠΠ είναι τα έσοδα από συνδρομές – άδειες κυνηγών. Αυτό προκύπτει από τον **Error! Unknown switch argument.** διότι 13 και 4 απαντήσεις εκτιμούν την πηγή αυτή καθόλου σημαντική και λίγο σημαντική, ακολουθεί η επιλογή μέτριας σημασίας με 8 απαντήσεις, ενώ εκείνοι που πιστεύουν ότι είναι σημαντική και πολύ σημαντική αποδίδουν 3 και 5 επιλογές.

Πίνακας 47: Σημαντικότητα των εσόδων από συνδρομές-άδειες κυνηγών

Σημαντικό	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Καθόλου σημαντικό	13	39,4
Λίγο σημαντικό	4	12,1
Μέτριας σημασίας	8	24,2
Σημαντικό	5	15,2

Πολύ σημαντικό	3	9,1
Σύνολο	33	100,00

5.2.5 Συμπεράσματα

Στα συμπεράσματα ανήκει η τέταρτη ενότητα. Η πρώτη ερώτηση σε αυτήν την ενότητα είναι αν ο Φορέας Διαχείρισης που εκπροσωπείται έχει ουσιαστικές αρμοδιότητες στην περιοχή. Όπως φαίνεται και από τον **Error! Unknown switch argument**. με ίδιο ποσοστό 48,5% πιστεύουν ναι και όχι αντίστοιχα. Ενώ ένα εκπρόσωπος των ΦΔΠΠ δεν απάντησε με ποσοστό 3%

Πίνακας 48: Οι ΦΔΠΠ έχουν ουσιαστικές αρμοδιότητες στην περιοχή που ανήκουν

Ουσιαστικές αρμοδιότητες	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησε	1	3,0
Ναι	16	48,5
Όχι	16	48,5
Σύνολο	33	100,00

Στη συνέχεια τίθεται το ερώτημα αν η οικονομική αυτοτέλεια των ΦΔΠΠ θα συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής που δραστηριοποιούνται. Η πλειοψηφία των εκπροσώπων των ΦΔΠΠ όπως παρατηρούμε και στον **Error! Unknown switch argument**. με ποσοστό 66,7% εκτιμούν πως θα συμβάλουν, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό δηλαδή 30,3% θεωρεί πως όχι. Ένας εκπρόσωπος δεν απάντησε με ποσοστό 3,0%

Πίνακας 49: Η συμβολή της οικονομικής αυτοτέλειας των ΦΔΠΠ στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής

Οικονομική ανάπτυξη της περιοχής	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησε	1	3,0
Ναι	22	66,7
Όχι	10	30,3
Σύνολο	33	100,00

Η τελευταία ερώτηση της ενότητας αυτής είναι αν οι εκπρόσωποι των ΦΔΠΠ θεωρούν ότι ο Ν. 4519/2018 «Φορείς Διαχείρισης και άλλες διατάξεις» Πρόκειται να συμβάλει στην υλοποίηση του στόχου της οικονομικής αυτοτέλειας και στην αποτελεσματικότερη λειτουργία των ΦΔΠΠ. Σύμφωνα με τις απαντήσεις οι πλειοψηφία εκτιμά πως δεν θα συμβάλει με ποσοστό 54,5% ενώ με μικρότερο ποσοστό 36,4% θεωρεί πως θα συμβάλει. Από τους 33 εκπροσώπους οι 3 δεν απάντησαν σε αυτήν την ερώτηση με ποσοστό 9,1% (**Error! Unknown switch argument.**)

Πίνακας 50: Ο Ν. 4519/2018 συμβάλει στην οικονομική αυτοτέλεια και την αποτελεσματικότερη λειτουργία των ΦΔΠΠ

Συμβολή του Ν. 4519/2018	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό (%)
Δεν απάντησε	3	9,1
Ναι	12	36,4
Όχι	18	54,5
Σύνολο	33	100,00

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο Ο ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

6.1 Ο Όλυμπος

Το όρος Όλυμπος, το ψηλότερο βουνό της Ελλάδας, βρίσκεται στα σύνορα Μακεδονίας-Θεσσαλίας και ειδικότερα στα όρια των Νομών Πιερίας και Λάρισας. Η έκταση του ανέρχεται στα 234.000 περίπου στρέμματα.. Η έκταση που κατέχει είναι σχεδόν κυκλική με μέση διάμετρο 25 χιλιόμετρα περίπου και περίμετρο γύρω στα 80 χιλιόμετρα. Είναι το ψηλότερο βουνό της Ελλάδας και το δεύτερο σε ύψος βουνό των Βαλκανίων. Το χαμηλότερο υψόμετρο βρίσκεται στα 600 μέτρα, ενώ η κορυφή του Πάνθεον ή Μύτικας στα 2.918 μέτρα, Ο Όλυμπος αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα «ζωντανά» μνημεία, ιστορικής, πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς της Ελλάδας.

Η υψηλή πολιτισμική και οικολογική αξία της ευρύτερης περιοχής έχει αναγνωρισθεί σε διεθνές και εθνικό επίπεδο γεγονός που αντανακλάται στο αυστηρό και εκτεταμένο καθεστώς προστασίας που έχει θεσπιστεί για τη περιοχή αλλά και στο χαρακτηρισμό 24 θέσεων ως χώρων αρχαιολογικής αξίας, 28 μνημείων, την ύπαρξη 22 θρησκευτικών χώρων ιδιαίτερης ιστορικής και αρχιτεκτονικής αξίας στην ευρύτερη περιοχή.

Το ανάγλυφο του εμπεριέχει πολλά χαρακτηριστικά στοιχεία που του προσδίδουν γοητεία και αίγλη. Βραχώδεις και απόκρημνες κορυφές, βαθιές χαράδρες, αλπικά λιβάδια και πυκνά δάση, συνθέτουν αυτό το σπάνιο γλυπτό που ακούει στο όνομα Όλυμπος. Συνολικά 52 κορυφές υψώνονται από τα 760 έως τα 2918 μέτρα, συνθέτοντας με τις βραχώδεις ρεματιές εικόνες μοναδικής ομορφιάς σε αλληπάλληλα επίπεδα.

Τα πετρώματα του Ολύμπου άρχισαν να σχηματίζονται πριν από 200 εκατομμύρια χρόνια στο βυθό μιας σχετικά ρηχής θάλασσας, από όπου αναδύθηκε και άρχισε σιγά-σιγά να παίρνει τη δική του μορφή. Στην περίοδο των παγετώνων έγιναν σημαντικές ανακατατάξεις στη μορφή του βουνού αφού οι πάγοι που έλιωσαν μετέφεραν τεράστιες ποσότητες πετρωμάτων από τις κορυφές προς τους πρόποδες του

βουνού. Με το λιώσιμο και των τελευταίων πάγων, εδώ και 10.000 χρόνια περίπου, ο Όλυμπος πήρε τη σημερινή του μορφή.

Η περιοχή έχει χαρακτηριστεί από το 1981 Απόθεμα της Βιόσφαιρας από το Πρόγραμμα Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της UNESCO (MAB). Ο Όλυμπος έχει συμπεριληφθεί στο Δίκτυο NATURA 2000, ως Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) και Ειδική Ζώνη Προστασίας για την Ορνιθοπανίδα (ΖΕΠ) με κωδικό GR1250001, σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους και την Οδηγία 2009/147/ΕΕ για τα άγρια πουλιά. Πολυάριθμα είδη γλωρίδας και πανίδας περιλαμβάνονται στα Παραρτήματα των παραπάνω Οδηγιών και προστατεύονται μέσω αυτών. Άλλα είδη προστατεύονται από την εθνική νομοθεσία με το Προεδρικό Διάταγμα 69/1981 και από τη διεθνή νομοθεσία μέσω των Συμβάσεων της Βέρνης και της Βόννης, αντίστοιχα. Σημαντική προστασία για τη διατήρηση της πανίδας παρέχουν και τα τμήματα των Καταφυγίων Άγριας Ζωής (ΚΑΖ) που περιλαμβάνονται εντός του Εθνικού Δρυμού. Επίσης, τμήματα του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου έχουν χαρακτηριστεί ως Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους.

Το Υπουργείο Πολιτισμού ανακήρυξε τον Πιερικό και Θεσσαλικό Όλυμπο αρχαιολογικό και ιστορικό τόπο προκειμένου να προστατευθούν οι διάσπαρτοι αρχαιολογικοί του χώροι, καθώς και η συνολική εικόνα του, που αποτελεί και την κατ'εξοχήν μνημειακή και ιστορική του όψη, από κάθε είδους έμμεση και άμεση αλλοίωση. Ο χαρακτηρισμός περιοχών ως Εθνικών Δρυμών λειτουργεί ως ένα από τα αποδεκτά μέσα προστασίας και διαχείρισης για τη διασφάλιση της βιοποικιλότητας, των φυσικών πόρων και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η προστασία της φύσης μέσω των θεσμοθετημένων αυτών περιοχών, εκτός από τη συμβολή της στην διασφάλιση των οικοσυστημάτων και των ειδών, την ανάπτυξη δραστηριοτήτων αναψυχής και τουρισμού σε κατάλληλους χώρους και την προώθηση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης αποτελεί επίσης και ένα ισχυρό μέσο τόνωσης του κοινωνικο-οικονομικού ιστού των ορεινών περιοχών της Ελλάδας

6.2 Ο Εθνικός Δρυμός Ολύμπου

Η περιοχή αναφοράς της παρούσας μελέτης αφορά την περιοχή του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου όπως αυτή οριοθετείται βάσει του Νόμου 3044/2002, άρθρο 13, ως περιοχή χωρικής αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου και καταλαμβάνει συνολική έκταση 233.561 στρεμμάτων. Γεωγραφικά τοποθετείται στα όρια των διαμερισμάτων της Κεντρικής Μακεδονίας, της Θεσσαλίας και της Δυτικής

Μακεδονίας με τον Ν. 4519/2018, στο νότιο τμήμα του Νομού Πιερίας. Διοικητικά υπάγεται στους Νομούς Πιερίας, Λάρισας και Κοζάνης και στα διοικητικά όρια των Δήμων Δίου-Ολύμπου και Κατερίνης (Νομού Πιερίας) και Ελασσόνας (Νομού Λάρισας), ενώ σαν έκταση υπάγεται στις Διευθύνσεις Δασών των Νομών Πιερίας (Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης) και Λάρισας (Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας & Στερεάς Ελλάδας).

Ο ορεινός όγκος του Ολύμπου ήταν ο πρώτος Εθνικός Δρυμός που θεσμοθετήθηκε με Βασιλικό Διάταγμα το 1938, ενώ με έκδοση Προεδρικού Διατάγματος το 1985, θεσμοθετήθηκε ο Κανονισμός Λειτουργίας του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Με την έκδοση σχετικού Προεδρικού Διατάγματος αναμένεται να καθορισθούν οι ζώνες προστασίας του Εθνικού Δρυμού, οι χρήσεις και οι περιορισμοί εντός αυτού, γεγονός το οποίο είναι πολύ σημαντικό για την προστασία, διατήρηση και διαχείριση της φύσης και του τοπίου του Ολύμπου.

Ο όγκος του Ολύμπου αρχίζει από τα νεογενή αλλούβια που καταλαμβάνουν τις χαμηλές πεδινές και παραθαλάσσιες περιοχές. Ο κύριος όγκος με το έντονο ανάγλυφο καλύπτεται από κάτω προς τα επάνω με ομοιόμορφα δάση αειφύλλων σκληρόφυλλων ειδών, ειδών δρυός τα οποία απαντώνται σποραδικά, οξυάς, ελάτης, μαύρης πεύκης και λευκοδέρμου πεύκης (ρόμπολο) ενώ στα μεγαλύτερα υψόμετρα απαντώνται υπαλπικά λιβάδια καθώς και άγονες εκτάσεις με βράχια και λιθώνες. Ο Όλυμπος από γεωλογική άποψη παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον φθάνοντας σε ηλικία, σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες 180.000 ετών και χαρακτηρίζεται από τις πλουσιότερες χλωριδικά περιοχές της Ελλάδας με περίπου 1.700 taxa που αντιστοιχούν περίπου στο 25% της ελληνικής χλωρίδας.

Η πανίδα της περιοχής και κυρίως η ορνιθοπανίδα χαρακτηρίζεται από την παρουσία σημαντικών, σπάνιων και απειλούμενων ειδών, έχει σημαντικότητα αξία και για το λόγο αυτό ο Όλυμπος έχει χαρακτηριστεί ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας, σύμφωνα με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ. Η πανίδα του Ολύμπου περιλαμβάνει σημαντική ποικιλία ειδών και συνολικά έχουν καταγραφεί 32 είδη θηλαστικών όπως: τσακάλι, λύκος, ζαρκάδι, κουνάβι, ασβός, νυφίτσα, σκαντζόχοιρος, αγριόγατα, λαγός, σκίουρος, αγριόγιδο κ.α. και 136 είδη πτηνών όπως: σαΐνι, τσιγλογέρακο, πετροπέρδικα, μπούφος, γερακίνα, φάσσα, κόρακας, κουρούνα, σπιζαετός, χρυσαετός, ελατοπαπαδίτσα και πολλά άλλα. .

Η περιοχή παρουσιάζει μοναδική ποικιλότητα τοπίου που οφείλεται τόσο στο έντονο ανάγλυφο που προκύπτει από τον κατακερματισμό του ορεινού όγκου από τις βαθιές κοιλάδες και τα απότομα φαράγγια που δημιουργούνται, τις μεγάλες κλίσεις των

πλαγιών, τα ρέματα αλλά και τα οροπέδια που βρίσκονται κυρίως στα μεγαλύτερα υψόμετρα, όσο και στη μεγάλη ποικιλότητα που χαρακτηρίζει τη βλάστηση του Ολύμπου με τη ζώνη των αειφύλλων πλατυφύλλων στα χαμηλά, τα δάση της οξιάς και μαύρης πεύκης, τα δάση του ρόμπολου και τα αλπικά λιβάδια.

Ο συνδυασμός του φυσικού πλούτου με τα πολιτιστικά μνημεία και τη παγκοσμίως γνωστή Ελληνική Μυθολογία για την κατοικία των 12 Αρχαίων Θεών των Ελλήνων αλλά και τη νεότερη ιστορία του τόπου κατά την οποία το όρος Όλυμπος διαδραμάτισε πολύ σημαντικό ρόλο στη δημιουργία και στην εδραίωση της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 ενάντια στο Οθωμανικό ζυγό, δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για την προσέλκυση του ενδιαφέροντος επισκεπτών της περιοχής την ανάπτυξη σχετικών δραστηριοτήτων ενημέρωσης και εξυπηρέτησης αλλά και την ανάγκη ευαισθητοποίησης του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών για την διατήρηση και προστασία του φυσικού οικοσυστήματος.

Η ποικιλία των οικοτόπων του είναι εκπληκτική. Η έντονη ποικιλότητα του ανάγλυφου του Ολύμπου, ο διαφορετικός προσανατολισμός των πλαγιών, το πέτρωμα, το μεγάλο ύψος και η μικρή απόσταση των κορυφών από τη θάλασσα, δημιουργούν μεγάλη ποικιλία τύπων βλάστησης και βιοτόπων. (ΥΠΕΧΩΔΕ & ΦΔΕΔΟ, 2004)

6.3 Ο Κανονισμός Λειτουργίας του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου

Η είσοδος στον Εθνικό Δρυμό επιτρέπεται μόνον από τους υπάρχοντες δρόμους και η κυκλοφορία επιτρέπεται μόνο στα διαμορφωμένα μονοπάτια, από την ανατολή μέχρι τη δύση του ηλίου.

Δεν επιτρέπεται :

- Η είσοδος χωρίς συνοδό σε παιδιά κάτω των 14 ετών
- Η στάθμευση σε άλλους χώρους εκτός των ειδικών χώρων στάθμευσης
- Η κοπή δέντρων, η μεταφορά φυτοχώματος, το ξερίζωμα και η συλλογή θάμνων, φυτών ή σπόρων
- Το άναμμα φωτιάς και η κατασκήνωση στην ύπαιθρο
- Το κυνήγι κάθε ζώου με οποιοδήποτε μέσο, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους
- Η καταστροφή και η συλλογή φωλιών, αυγών ή νεοσσών και γενικότερα η ενόχληση και καταστροφή ειδών της πανίδας
- Η πρόσκληση ζημιών σε γεωλογικούς σχηματισμούς
- Η ελεύθερη κυκλοφορία οποιωνδήποτε ζώων που συνοδεύουν επισκέπτες

Ο Εθνικός Δρυμός του Ολύμπου προστατεύεται με ειδική νομοθεσία. Για τους παραβάτες εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν.Δ. 86/1969, του Ν.Δ. 996/1971, και των Νόμων 177/1975, 998/1979, 1650/1986, 2742/1996 και 3044/2002.

Εικόνα 3: Απαγορεύσεις Εθνικού Δρυμού Ολύμπου

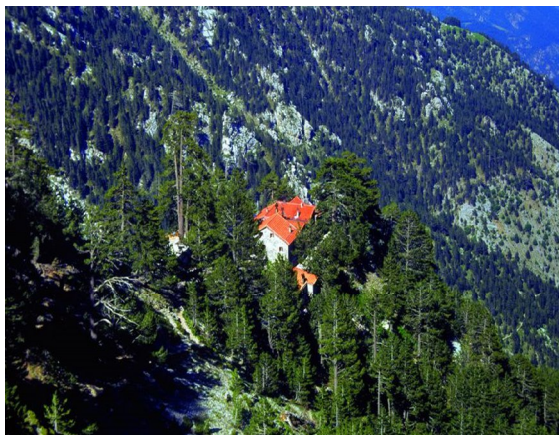
6.4 Υφιστάμενες υποδομές διαμονής – εστίασης του ΕΔΟ

6.4.1 Καταφύγια

Στην ευρύτερη περιοχή χωρικής αρμοδιότητας του Φορέα υπάρχουν και λειτουργούν σε διάφορες θέσεις κτιριακές υποδομές για την υποδοχή διαμονή, σίτιση κ.τ.λ ορειβατών και επισκεπτών της περιοχής, τα λεγόμενα καταφύγια. Συνολικά στην περιοχή λειτουργούν οκτώ (8) καταφύγια με πλήρεις δυνατότητες εξυπηρέτησης και έξι (6) καταφύγια ανάγκης τα οποία χρησιμοποιούνται κυρίως από ορειβάτες και παρέχουν μόνο την αναγκαία προστασία από δυσμενείς καιρικές συνθήκες.

Καταφύγιο Α΄ ή «Σπήλιος Αγαπητός»

Είναι χτισμένο σε υψόμετρο 2.100 μέτρων στη θέση «Μπαλκόνι» του Ολύμπου και επάνω στη διαδρομή Ε4 «Πριόνια-Κορυφές». Έχει χωρητικότητα 110 ατόμων και διαθέτει εστιατόριο. Ανήκει στην Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβατικών συλλόγων Ε.Ο.Ο.Σ και λειτουργεί από τα μέσα Μαΐου μέχρι το τέλος Οκτωβρίου.**(Error! Unknown switch argument.)**

Εικόνα 4: Καταφύγιο Α΄ ή "Σπήλιος Αγαπητός"

Καταφύγιο Σ.Ε.Ο. ή «Γιόσος Αποστολίδης»

Είναι το υψηλότερο ελληνικό καταφύγιο, βρίσκεται στο οροπέδιο των Μουσών σε υψόμετρο 2.760 μέτρων επάνω στο «Διάσελο» δίπλα στην κορυφή «Προφήτης Ηλίας». Έχει χωρητικότητα 101 ατόμων και διαθέτει οργανωμένη κουζίνα. Λειτουργεί από 15 Ιουνίου έως 7 Οκτωβρίου. Βρίσκεται σε ύψος 2.760m και ανήκει στον Σ.Ε.Ο. Θεσσαλονίκης.**(Error! Unknown switch argument.)**

Εικόνα 5: Καταφύγιο Σ.Ε.Ο. ή «Γιόσος Αποστολίδης»

Καταφύγιο «Πετρόστρουγκα»

Βρίσκεται επάνω στη διαδρομή Δ10 στο τμήμα αυτής «Γκορτσιά-Οροπέδιο Μουσών» στα 1900 μέτρα υψόμετρο. Έχει δυνατότητα φιλοξενίας 80 ατόμων και είναι

λειτουργεί όλο το χρόνο. Διαχειριστής του καταφυγίου είναι η Ελληνική Ομάδα Διάσωσης. Διαθέτει ελικοδρόμιο ανάγκης και εξωτερική εγκατάσταση ασύρματης επικοινωνίας. (Error! Unknown switch argument.)

Εικόνα 6: Καταφύγιο "Πετρόστρουγκα"

Καταφύγιο Γ΄ ή «Χρήστος Κάκκαλος»

Ανήκει στον Ε.Ο.Ο.Α. Βρίσκεται στην άκρη του Οροπεδίου των Μουσών σε ύψος 2650 μέτρων, με θέα προς τις υψηλές κορυφές αλλά και προς τη θάλασσα. Έχει χωρητικότητα 22 ατόμων και λειτουργεί από μέσα Ιουνίου έως τέλη Σεπτεμβρίου και κάποια Σαββατοκύριακα Μαΐου - Ιουνίου και Οκτωβρίου ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες. (Error! Unknown switch argument.)

Εικόνα 7: Καταφύγιο Γ΄ ή "Χρήστος Κάκκαλος"

Καταφύγιο Δ΄ ή «Σταυρός» ή «Δημήτριος Μπουντόλας»

Είναι χτισμένο στη θέση «Σταυρός», δίπλα στον ασφαλτόδρομο σε υψόμετρο 944 μέτρων. Μπορεί να φιλοξενήσει 30 επισκέπτες. Έχει οργανωμένη κουζίνα και λόγω της εύκολης πρόσβασης, λειτουργεί κυρίως ως εστιατόριο. Έχει θέα προς τον κάμπο της Πιερίας και προς τη θάλασσα. Λειτουργεί σε καθημερινή βάση από τις αρχές

Μαΐου έως τέλος Οκτωβρίου καθώς και όλα τα Σαββατοκύριακα του έτους και τις εορτές. Διαχειριστής είναι ο Ε.Ο.Σ Θεσσαλονίκης. (Εικόνα 8)

Εικόνα 8: Καταφύγιο Δ' ή "Σταυρός" ή "Δημήτριος Μπουντόλας"

Καταφύγιο Β' «Βρυσοπούλες - Κ.Ε.Ο.Α.Χ»

Βρίσκεται στη νότια πλευρά του Ολύμπου σε ύψος 1.860 μέτρων, πάνω από τη χαράδρα «Μαυρατζά». Έχει χωρητικότητα 25 ατόμων. Αποτελεί στρατιωτική μονάδα ως Κέντρο Εκπαίδευσης Ορεινού Αγώνα και Χιονοδρομίας.

Καταφύγιο στην περιοχή «Κρεβάτια» Βροντούς

Καταφύγιο χωρητικότητας 20 ατόμων, κτισμένο σε υψόμετρο 950 μέτρων. Λειτουργεί όλα τα Σαββατοκύριακα του έτους.(Εικόνα 9)

Εικόνα 9: Καταφύγιο στην περιοχή «Κρεβάτια» Βροντούς

Καταφύγιο στην περιοχή «Κορομηλιά» Δίου

Είναι ένα καινούριο καταφύγιο σε υψόμετρο 1000 περίπου μέτρων με θέα προς τον Θερμαϊκό κόλπο. Η πρόσβαση σε αυτό μπορεί να γίνει μέσω δασικού δρόμου από τον Άγιο Κωνσταντίνο Δίου. Είναι οργανωμένο και λειτουργεί σχεδόν όλο το έτος.(Εικόνα 10)

Εικόνα 10: Καταφύγιο στην περιοχή "Κορομηλιά" Δίου

6.4.2 Καταφύγια ανάγκης

Τα καταφύγια ανάγκης είναι μικρά κτίσματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε έκτακτες περιπτώσεις. Προσφέρουν μόνο στέγη σε περίπτωση ακραίων καιρικών συνθηκών και ο αριθμός των ατόμων είναι ενδεικτικός. (Πίνακας 51)

Πίνακας 51: Καταφύγια ανάγκης

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΥΨΟΜΕΤΡΟ	ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ
Άγιος Αντώνιος	2.817 μ.	9 άτομα
Χριστάκη	2.550 μ.	10 άτομα
Βρυσοπούλες	2.450 μ.	6 άτομα
Λιβαδάκι -Φυλάκιο Εθν. Δρυμού	2.100 μ.	5 άτομα
Σαλατούρα -Πυροφυλάκιο	1.850 μ.	6 άτομα
Άνω Πηγάδι	1.400 μ.	18 άτομα

6.4.3 Γαστρονομία

Στην περιοχή του Ολύμπου μπορείτε να απολαύσετε τοπικές αλλά και διεθνείς γεύσεις σε μια ποικιλία από ουζερί, εστιατόρια, ταβέρνες, ψαροταβέρνες και άλλα μέρη εστίασης. Παράλληλα, με τα τοπικά εδέσματα προσφέρεται λευκό ή κόκκινο κρασί που παράγεται επίσης στην περιοχή, ενώ υπάρχει μεγάλη ποικιλία κρασιού σε διάφορους τύπους από την υπόλοιπη Ελλάδα και τον κόσμο. Επίσης το ούζο ή το τσίπουρο από κούμαρα ή σταφύλια αποτελούν τοπικά ποτά βιολογικής παραγωγής τα οποία συμπληρώνουν τους παραδοσιακούς μεζέδες.

6.5 Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου, μαζί με άλλους 24 Φορείς Προστατευόμενων Περιοχών, ιδρύθηκε το έτος 2002 με τον Ν. 3044/2002 και άρχισε να λειτουργεί το 2003 με τη συγκρότηση του 1^{ου} Δ.Σ. με σχετική απόφαση του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Η έδρα του Φορέα είναι στο Λιτόχωρο Πιερίας. Είναι ΝΠΙΔ εποπτευόμενο από το ΥΠΕΝ.

Οι αρμοδιότητες του Φορέα προβλέπονται από το Ν.2742/1999 (άρθρο 15) όπως αυτός συμπληρώθηκε με το Ν.3044/2002 και είναι οι εξής:

1. Η κατάρτιση και η ευθύνη της εφαρμογής των κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας και των σχεδίων διαχείρισης.
2. Η συστηματική παρακολούθηση των περιβαλλοντικών παραμέτρων της προστατευόμενης περιοχής.
3. Η έκδοση αδειών επιστημονικής έρευνας, γνωμοδοτήσεων και η χορήγηση αδειών ξενάγησης και σήματος ποιότητας και συνεργασίας σε επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται στην περιοχή ευθύνης του Φορέα.
4. Η συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές για τον έλεγχο και την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.
5. Η κατάρτιση μελετών, ερευνών και εκτέλεση έργου, που είναι απαραίτητα για την προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της περιοχής.
6. Η ανάληψη Εθνικών και Ευρωπαϊκών προγραμμάτων, τα οποία προάγουν τους σκοπούς διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής και η προώθηση, υποστήριξη, οργάνωση και εφαρμογή οικοτουριστικών προγραμμάτων.
7. Η ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού σε θέματα διαχείρισης και προστασίας της περιοχής.

Σύμφωνα με το Ν.4519/2018 η λειτουργία των Φ.ΔΠΠ όπως και του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου καθώς και οι αρμοδιότητες, το προσωπικό, το Δ.Σ. αλλάζουν και μπαίνουν κάτω από άλλο καθεστώς

Ο Φορέας διοικείται από 11μελές Διοικητικό Συμβούλιο, και το στελεχώνεται από δεκαεπτά (17) άτομα και συγκεκριμένα από τον Συντονιστή Έργου, δύο (2) Δασολόγους, μία (1) Βιολόγο, (μία) 1 Οικονομολόγο, δύο (2) Δασοπόνους, δύο (2) Ξεναγούς και οκτώ (8) Επόπτες-Φύλακες

Οι δράσεις του ΦΔΕΔΟ είναι οι ακόλουθες:

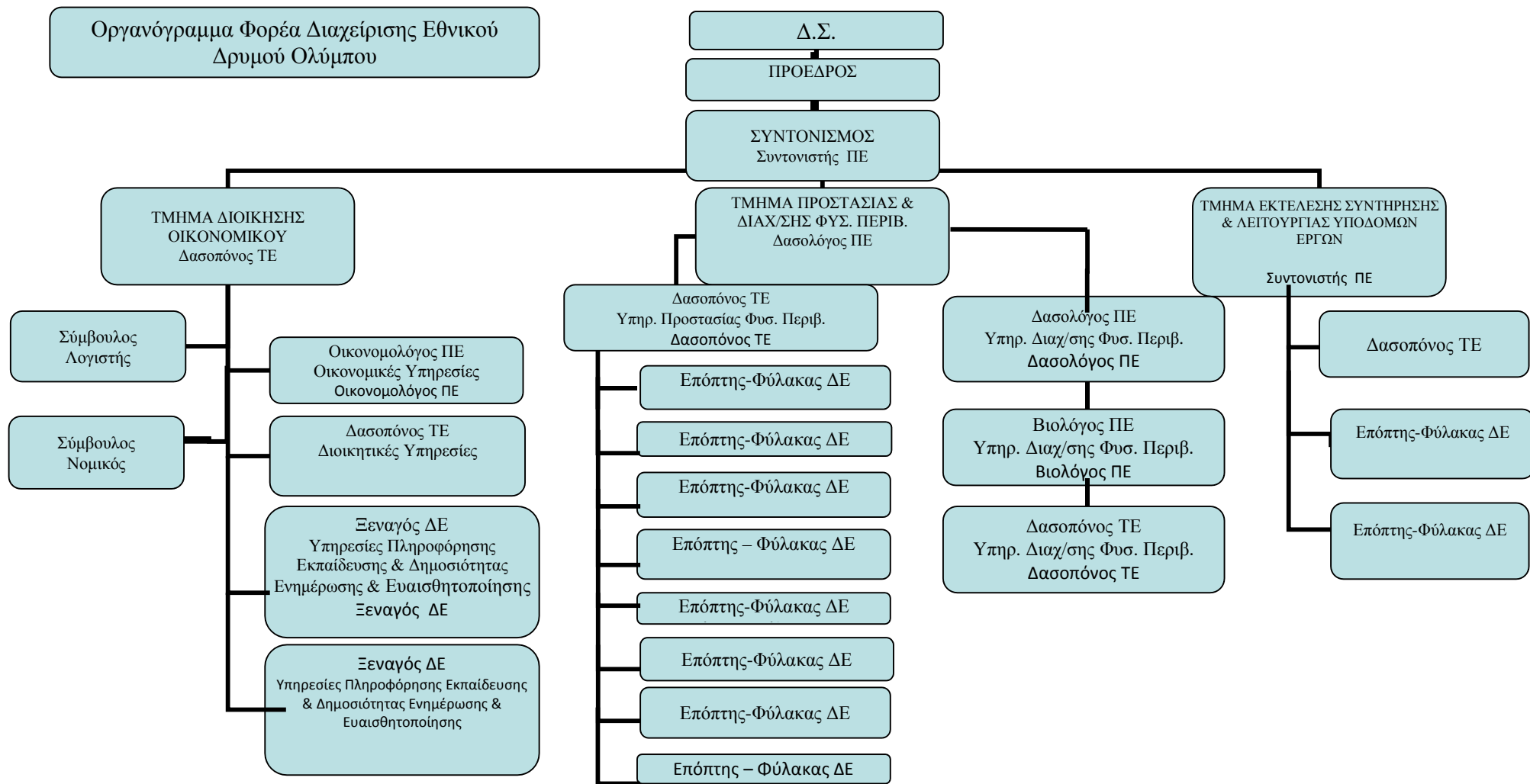
1) Η επόπτευση-φύλαξη της Προστατευόμενης Περιοχής με σκοπό τη διαφύλαξη των βιοτικών και αβιοτικών παραμέτρων και πόρων της. Πιο συγκεκριμένα, το προσωπικό επόπτευσης-φύλαξης ερευνά για παράνομη υλοτομία δασικών δένδρων, παράνομη θήρα, παράνομη μεταφορά ειδών χλωρίδας και πανίδας, δασικές πυρκαγιές, ρίψη απορριμμάτων κ.λ.π. Για το λόγο αυτό, συνεργάζεται με άλλες αρμόδιες υπηρεσίες (Δασαρχείο, Πυροσβεστική κ.λ.π.) αλλά και ενημερώνει τους επισκέπτες για τα υπάρχοντα μέτρα προστασίας

2) Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σχετικά με την προστασία και διατήρηση του οικοσυστήματος της Προστατευόμενης Περιοχής του Ολύμπου, ο Φορέας εκπονεί δράσεις που αφορούν στην ενημέρωση των επισκεπτών του Κέντρου Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου και των διερχόμενων από τα Φυλάκια Υποδοχής Επισκεπτών, σε ξεναγήσεις μαθητών και ενηλίκων και στη διοργάνωση και συμμετοχή σε εκδηλώσεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης, ημερίδες, σεμινάρια και άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

3) Στο πλαίσιο διαχείρισης του προστατευτέου αντικειμένου της περιοχής ευθύνης του, ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου πραγματοποιεί δράσεις που στοχεύουν στη συλλογή, ταξινόμηση και επεξεργασία περιβαλλοντικών στοιχείων και δεδομένων. Ειδικότερα, υλοποιεί πρόγραμμα παρακολούθησης τύπων οικοτόπων, ειδών χλωρίδας, ορνιθοπανίδας, θηλαστικών, αμφιβίων/ερπετών και ασπόνδυλων, με έμφαση σε προστατευόμενα είδη Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Ενδιαφέροντος και άλλα σημαντικά είδη (π.χ. τοπικά ενδημικά, απειλούμενα, κτλ). Τα δεδομένα που συλλέγονται, αξιοποιούνται στο πλαίσιο εθνικών αναφορών, προς την εκπλήρωση ευρωπαϊκών υποχρεώσεων για την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών, καθώς και για την πρόταση και λήψη μέτρων διαχείρισης σε τοπικό επίπεδο

Το οργανόγραμμα του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου απεικονίζεται στον **Error! Unknown switch argument.** με ανώτατο όργανο το Δ.Σ και τα τρία τμήματα που τον συγκροτούν της Διοίκησης Οικονομικού, της Προστασίας και της Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και το Τμήμα Εκτέλεσης, Συντήρησης και Υποδομών Έργων. Παρατηρούμε ότι υπάρχουν και εξωτερικοί συνεργάτες για την λογιστική και τη νομική υποστήριξη, πέρα από το υπάρχον προσωπικό για την πιο αποτελεσματική λειτουργία του.

Πίνακας 52: Οργανόγραμμα του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου

6.6 Θεσμικό πλαίσιο του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, η διαχείριση Εθνικών Δρυμών της χώρας έχει ανατεθεί στους αντίστοιχους ΦΔΠΠ.Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου είναι ένα **Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου** ο οποίος συστήθηκε με το **Ν. 3044/2002** (ΦΕΚ 197/Α/27-8-2002) με σκοπό τη διαχείριση και προστασία της περιοχής «Εθνικός Δρυμός Ολύμπου». (Μπίτος Τ., 2009)

Ο Εθνικός Δρυμός Ολύμπου ιδρύθηκε με το αριθμ.20/9-6-1938 Β.Δ.(ΦΕΚ 248/Α'/1938) «Περί ιδρύσεως Εθνικού Δρυμού Ολύμπου», με το οποίο ορίστηκε η περιοχή του πυρήνα έκτασης περίπου 40.000 στρ. Στην περιοχή ισχύουν και άλλες γενικές διατάξεις της δασικής νομοθεσίας και είναι:

- Το Ν.Δ. 86/1969 (ΦΕΚ 7/Α'/18-1-1969) «Δασικός Κώδικας»
- Το Ν.Δ. 996/1971 (ΦΕΚ 192/Α'/1971) «Περί αντικαταστάσεως και συμπληρώσεως διατάξεων τινών του Ν.Δ. 86/1969 και κωδικοποιήσεως των υπ' αριθ. 871/1971 και 919/1971 Ν. Δ/ντων»
- Ο Νόμος 998/1979(ΦΕΚ 289/Α'/1979
- Το Π.Δ. 67/1981(ΦΕΚ 23/Α'/30-01-1981), «Περί προστασίας της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας και καθορισμού της διαδικασίας συντονισμού και ελέγχου της ερεύνης επ' αυτών»

Εκτός όμως από τις γενικές αυτές διατάξεις που αφορούν τα δάση και τις δασικές εκτάσεις, καθώς και τις φυσικές προστατευόμενες περιοχές, για τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου έχουν θεσμοθετηθεί και ισχύουν και οι ακόλουθες ειδικές διατάξεις

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

- **Η Υ.Α. 164974/18-7-1985** (ΦΕΚ 467/Β/25-7-1985), για την Έγκριση Κανονισμού Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.
- **Η Υ.Α. 16/28383/1244/10-01-1985** (ΦΕΚ 474/Β'/25-07-1985, «περί κηρύξεως του Πιερικού Ολύμπου ως αρχαιολογικού και ιστορικού τόπου»
- **Η Υ.Α. 16/6657/243/08-02-1985** (ΦΕΚ 149/Β'/08-04-1986), με την οποία κηρύχτηκε αρχαιολογικός χώρος η περιοχή στους πρόποδες του Ολύμπου και μέχρι την θέση «Αγ. Κόρη»
- **Ν. 1650/1986** (ΦΕΚ 160/Α/18-10-1086). Για την προστασία του περιβάλλοντος.
- **Ν. 2742/1999** (ΦΕΚ 207/Α/7-10-1999). Χωροταξικός σχεδιασμός και αιεφόρος ανάπτυξη.

- **N. 3044/2002** (ΦΕΚ 197/Α/27-8-2002). Μεταφορά συντελεστή δόμησης και ρυθμίσεις άλλων θεμάτων αρμοδιότητας Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

- **K.Y.A. 125206/392/30-1-2003** (ΦΕΚ 140/Β/11-2-2003). Καθορισμός αριθμού μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.
- **Υ.Α. 52907/2-12-2004** (ΦΕΚ 1965/Β/31-12-2004). Κανονισμός Οικονομικής Διαχείρισης του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.
- **Υ.Α. 52909/2-12-2004** (ΦΕΚ 1965/Β/31-12-2004). Κανονισμός Λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.
- **Υ.Α. 29445/6-7-2012** (ΦΕΚ 1143/Β/29-7-2010). Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 52909/2-12-2004 απόφασης Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων «Έγκριση κανονισμού λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Φορέα Διαχείρισης Ολύμπου» (ΦΕΚ 1965/Β/31-12-2004).
- **Υ.Α. 18122/20-4-2005** (ΦΕΚ 617/Β/10-5-2005). Κανονισμός Λειτουργίας Υπηρεσιών και Προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.
- **Υ.Α. 18190/20-4-2005** (ΦΕΚ 694/Β/24-5-2005). Κανονισμός εκτέλεσης έργων, ανάθεσης, παρακολούθησης και παραλαβής μελετών και υπηρεσιών, προμήθειας, παράδοσης και παραλαβής αγαθών, υλικών προϊόντων και σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.
- **Υ.Α. 30719/1-9-2009** (ΦΕΚ/ΥΟΔΔ/374/1-9-2009) και τροποποιήσεις αυτής, περί Συγκρότησης του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

- **N. 3851/2010** (ΦΕΚ 85/Α/4-6-2010). Επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και άλλες διατάξεις σε θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.
- **N. 3937/2011** (ΦΕΚ 60/Α/31-3-2011). Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις.

- **N. 4014/2011** (ΦΕΚ 209/Α/21-9-2011). Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων.
- **ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/117246/4943/29-11-2011** (ΦΕΚ 342/ΑΑΠΘ /20-12-2011). Έγκριση αναοριοθέτησης του αρχαιολογικού χώρου του Πιερικού Ολύμπου.
- **Υ.Α. 1958/13-1-2012** (ΦΕΚ 21/Β/13-1-2012) Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες σύμφωνα με το Άρθρο 1 της παραγράφου 4 του Ν. 4014/21-09-2011.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ο Εθνικός Δρυμός Ολύμπου έχει ενταχθεί στο διεθνές δίκτυο ΠΠ, με αποτέλεσμα η λειτουργία και η διαχείρισή του να διέπεται και να καθορίζεται σε αρκετές περιπτώσεις από Διεθνές Συνθήκες και Συμβάσεις. Οι κυριότερες από αυτές είναι:

- ✓ **Οδηγία 79/409/ΕΟΚ**ή (Οδηγία για τη διατήρηση των αγρίων πτηνών). Προστασία της μεταναστευτικής και μη ορνιθοπανίδας και των βιοτόπων της στον Ευρωπαϊκό χώρο.
- ✓ **Οδηγία 92/43/ΕΟΚ** ή («Για την διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας»). Προστασία της βιολογικής ποικιλότητας στην Ευρώπη μέσω της δημιουργίας του δικτύου Ειδικών Ζωνών Προστασίας (S.P.A.) « Natura 2000».
- ✓ **Σύμβαση ΡΙΟ ΝΤΕΤΖΑΝΕΙΡΟ** «για την διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας. Υπογράφηκε το 1992 και κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον **N.2204/1994 (ΦΕΚ 59/Α/15-4-1994)**. Κύρωση σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα.
- ✓ **Σύμβαση ΒΟΝΝΗΣ** « για τη διατήρηση μεταναστευτικών ειδών αγρίων ζώων». Κυρώθηκε με τον **N.2719/1999 (ΦΕΚ 106/Α/26-5-1999)**. Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τη διατήρηση των αποδημητικών ειδών της άγριας πανίδας.
- ✓ **Σύμβαση ΒΕΡΝΗΣ** « για την διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης». Υπογράφηκε το 1979, τέθηκε σε ισχύ το 1982 και κυρώθηκε στην Ελλάδα με το **N. 1335/1983 (ΦΕΚ 32/Α/13-3-1983)**. Κύρωση Διεθνούς Σύμβασης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης.

- ✓ **Σύμβαση ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ – CITES** «για το διεθνές εμπόριο των απειλούμενων ειδών της άγριας πανίδας και χλωρίδας». Υπογράφηκε το 1973 και κυρώθηκε με το **N.2055/1992 (ΦΕΚ 105/A/30-6-1992)**. Κύρωση Σύμβασης διεθνούς εμπορίας ειδών της άγριας πανίδας και χλωρίδας που κινδυνεύουν να εξαφανιστούν.

6.7 Κίνδυνοι και απειλές του δασικού οικοσυστήματος

Οι κίνδυνοι που απειλούν τα δασικά οικοσυστήματα προέρχονται είτε από φυσικούς-βιοτικούς παράγοντες, είτε από επιδράσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων (ανθρωπογενείς επιδράσεις).

Στους βιοτικούς παράγοντες, που αποτελούν κίνδυνο να υποστεί βλάβες το οικοσύστημα της Προστατευόμενης Περιοχής, κατατάσσονται παράσιτα, ιοί, βακτήρια, μύκητες και δασικά έντομα και στους φυσικούς κατολισθήσεις, χιονοστιβάδες, ανεμοριψίες, πυρκαγιές από κεραυνούς κ.λ.π.

Στις ανθρωπογενείς επιδράσεις κατατάσσονται εκούσιες ή ακούσιες επεμβάσεις που ενεργούνται από κατοίκους ή επισκέπτες της περιοχής, επιβαρύνοντας ζημιογόνα το οικοσύστημα της Προστατευόμενης Περιοχής. Τέτοιες είναι σκόπιμες ή από αμέλεια πυρκαγιές, λαθροϋλοτομίες, λαθροθηρίες, παράνομη βόσκηση, ρίψη σκουπιδιών, εκχερσώσεις, κοπή ή εκρίζωση σπανίων-ενδημικών αγριολούλουδων καταπατήσεις δημοσίων εκτάσεων κ.α.

Ειδικότερα:

Οι δασικές πυρκαγιές στον Όλυμπο λόγω του έντονου ανάγλυφου και της σύνθεσης της βλάστησης, αποτελούν πολύ μεγάλο κίνδυνο για μεγάλης κλίμακας καταστροφή του οικοσυστήματος. Ο αυξημένος, λόγω των υψηλών θερμοκρασιών κατά τους θερινούς μήνες, κίνδυνος για την έναρξη πυρκαγιάς, γίνεται ακόμη μεγαλύτερος με την παράλληλη αύξηση του αριθμού των επισκεπτών την ίδια περίοδο.

Οι αυθαίρετες υλοτομίες προκαλούν υποβάθμιση της βιολογικής-οικολογικής ποικιλομορφίας του οικοσυστήματος, αισθητική υποβάθμιση της περιοχής που είναι ορατή αφού οι λαθροϋλοτομίες, ως επί το πλείστον, ενεργούνται κατά μήκος δρόμων ή μονοπατιών, ενώ ταυτόχρονα αυξάνουν τον κίνδυνο εκδήλωσης πυρκαγιάς λόγω των υπολειμμάτων που εγκαταλείπουν οι δράστες, τα οποία ξεραίνονται και αποτελούν εστίες έναρξης πυρκαγιών κατά τη θερινή περίοδο.

Η λαθροθηρία είναι σοβαρότατη απειλή και στον βαθμό που γίνεται προκαλεί μείωση των πληθυσμών των προστατευόμενων και απειλούμενων ειδών της άγριας πανίδας της περιοχής.

Η βόσκηση στα δάση της περιοχής του Δρυμού τα τελευταία χρόνια έχει μειωθεί λόγω της αντίστοιχης μείωσης των ποιμνίων. Η βόσκηση όσο αυτή περιορίζεται στις επιτρεπόμενες εκτάσεις της Περιφερειακής Ζώνης δεν αποτελεί σοβαρό κίνδυνο για το οικοσύστημα. Για τη διατήρηση του οικοσυστήματος είναι απαραίτητο όμως να εποπτεύεται συστηματικά αυτή η δραστηριότητα, ώστε να εξασφαλίζεται η άσκηση της μέσα στα νόμιμα πλαίσια.

Άλλη μία ανθρωπογενής πίεση η οποία τα τελευταία χρόνια λαμβάνει απειλητικές διαστάσεις είναι οι παράνομες εναποθέσεις οικιακών, οικοδομικών και πάσης φύσεως απορριμμάτων είτε κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων αναψυχής, είτε αυτόβουλα σε μη επιτρεπτές θέσεις. Υπάρχουν είδη απορριμμάτων που λόγω της χημικής τους σύνθεσης (πλαστικά, σιδερένια κουτιά κ.λ.π.) αποικοδομούνται δύσκολα ή καθόλου, παραμένοντας ως ξένα στοιχεία στην προστατευόμενη περιοχή, μειώνουν σημαντικά την αισθητική της αξία και την υποβαθμίζουν.

Μια ακόμα απειλή, κυρίως για την αισθητική του τοπίου αλλά και την χρήση, είναι η ύπαρξη έστω και σε περιορισμένο βαθμό παράνομων κτισμάτων - κατασκευών.

6.8 Υποδομές του ΦΔΕΛΟ

Η σωστή λειτουργία του Φορέα και η επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί αποτυπώνονται μέσα από τις δράσεις που αναπτύσσονται και υπηρετούν την προστατευόμενη περιοχή ευθύνης. Η ανάπτυξη αυτών των δράσεων σε μεγάλο ποσοστό πραγματοποιείται μέσω των υποδομών.(Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου, 2018)

6.8.1 Έδρα του ΦΔΕΛΟ

Σε απόσταση ενός (1) χιλιομέτρου από το Λιτόχωρο στον δρόμο, εισόδου στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου, «Λιτόχωρο-Πριόνια» βρίσκεται το Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας. Πρόκειται για νεότευκτο κτίριο δύο ορόφων, αντίστοιχων προδιαγραφών κατασκευής και χρήσης με την ονομασία του,

το οποίο καλύπτει συνολική επιφάνεια περίπου 1.600 τετραγωνικών μέτρων. Έχει δύο εισόδους μία ανατολική και μία δυτική. (Error! Unknown switch argument.)

Το κτίριο αποτελείται από δύο τμήματα ως προς την μελλοντική χρήση αυτού. Το πρώτο θα χρησιμοποιηθεί ως κέντρο πληροφόρησης επισκεπτών και το δεύτερο ως μουσείο. Στην νοτιοδυτική γωνία αυτού βρίσκονται τα γραφεία του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Τον εσωτερικό χώρο του 1^{ου} ορόφου του Τμήματος του Κέντρου Πληροφόρησης συνθέτουν η αίθουσες αναγνωστηρίου, βιβλιοθήκης, χώροι ανάγκης επισκεπτών και διάδρομοι κίνησης κοινού. Ο 2^{ος} όροφος φιλοξενεί μόνο μία αίθουσα, λεγόμενο αίθριο, που θα χρησιμοποιηθεί ως χώρος αναψυχής κοινού.

Με την αριθμ. αριθ. 119229/1262/29-04-2011 Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «*Παραχώρηση κατά χρήση κτιριακών εγκαταστάσεων του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου που βρίσκονται στη περιοχή ευθύνης της Διεύθυνσης Δασών Πιερίας, στο Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου*», το Κέντρο Πληροφόρησης παραχωρήθηκε κατά χρήση στον Φορέα όπως και ο περιαύλιος χώρος αυτού. Σχετικά με τον περιαύλιο χώρο έχει υπογραφεί Προγραμματική Σύμβαση μεταξύ του Δήμου Δίου-Ολύμπου και του Φορέα με σκοπό την βελτίωση, χωροθέτηση και αποπεράτωση κατασκευής των υποδομών που θα καλύψουν το χώρο.

Εικόνα 11: Έδρα του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου

6.8.2 Το Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου

Το Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου είναι αφιερωμένο στον φυσικό πλούτο και στην πολύπλευρη μοναδικότητα του πιο εμβληματικού Βουνού της Ελλάδας, του Ολύμπου, προσκαλώντας τον επισκέπτη σε μία «εικονική ανάβαση» από τους πρόποδες του βουνού ως τις ψηλότερες κορυφές του. Βρίσκεται στο Λιτόχωρο

Πιερίας και αποτελεί την έδρα του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Ο εκθεσιακός χώρος οργανώθηκε το 2015 με ανάθεση στο Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας /Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων Υγροτόπων και χρηματοδοτήθηκε από το ΕΣΠΑ.(olympusfd,2018)

Εύληπτη πληροφορία, εντυπωσιακές εικόνες, στατικά εκθέματα και διαφανοσκόπια, ταινίες, πολυμεσικές εφαρμογές, και μία τρισδιάστατη προβολή, οργανώνουν ένα σύγχρονο εκθεσιακό χώρο που αναπτύσσεται σε επίπεδα για να προσεγγίσει το πολυσήμαντο περιβάλλον του Ολύμπου ανά υψομετρική ζώνη. Η εικονική ανάβαση στον Όλυμπο ολοκληρώνεται σε επτά θεματικές ενότητες.(Error! Unknown switch argument.)

Εικόνα 12: Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου(1)

Η ανάβαση ξεκινά *Στους πρόποδες του Ολύμπου*, στην ενότητα που πραγματεύεται τη φύση και τα τεκμήρια του ανθρώπινου πολιτισμού, σε υψόμετρο από 300 έως 500 μέτρα. Η επόμενη θεματική ενότητα, με τίτλο *Στη μέση ορεινή ζώνη*, προσεγγίζει το περιβάλλον του βουνού από τα 500 έως τα 1400 μέτρα, παρέχοντας στοιχεία για τη ζώνη της μαύρης πεύκης, για τα φυτά και τα ζώα που επιλέγουν τα οικοσυστήματά της, για τις πηγές και τα σπήλαια του Ολύμπου, για τα ιστορικά μοναστήρια που χτίστηκαν στις πλαγιές του και ταυτίστηκαν με την ιστορία του.

Στις δυο προηγούμενες θεματικές ενότητες εντάσσεται και το Φαράγγι του Ενιπέα που αναπτύσσεται κατά μήκος της ράμπας ανόδου από το ένα επίπεδο στο άλλο για να αναδείξει τον ιδιαίτερο πλούτο του πιο διάσημου φαραγγιού του Ολύμπου.(Error! Unknown switch argument.). Η ανάβαση συνεχίζεται *Στη ζώνη των ψυχρόβιων δασών* όπου κυριαρχεί το ρόμπολο. Αντίστοιχες πληροφορίες για τη

γεωμορφολογία και τις συνθήκες που επικρατούν, για τα βάραθρα και τα σπήλαια, για τα φυτά και τα ζώα, χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν τα μεγάλα υψόμετρα του Ολύμπου, από τα 1400 έως τα 2500 μέτρα.

Μεταβαίνοντας *Στην αλπική ζώνη*, η έκθεση πραγματεύεται τις συνθήκες που επικρατούν από τα 2500 μέτρα και άνω, εστιάζει στα ζώα των μεγάλων υψομέτρων, δίνει έμφαση στο αγριόγιδιο, περιγράφει την αλπική βλάστηση και επικεντρώνεται στα αγριολούλουδα που καθιστούν τον Όλυμπο διάσημο για τη γλωρίδα του.

Η ανάβαση καταλήγει *Στις κορυφές του μύθου*, στο ανώτατο επίπεδο του εκθεσιακού χώρου. Η πρώτη επίσημη ανάβαση στον Μύτικα το 1913 και γεγονότα σταθμοί που την ακολούθησαν συνθέτουν το χρονικό της ορειβατικής ιστορίας του Ολύμπου. Μιας σύγχρονης ιστορίας ανθρώπων που αντιπαραβάλλεται, στο ίδιο επίπεδο της έκθεσης, με την πανάρχαια ιστορία των θεών.

Εικόνα 13: Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου(2)

6.8.3 Το Αμφιθέατρο

Το σύγχρονο και ολοκαίνουργιο Αμφιθέατρο του Κέντρου Πληροφόρησης, χωρητικότητας 142 ατόμων και έκτασης 162 τ.μ. αποτελεί ιδανικό χώρο για τη διοργάνωση συνεδρίων, παρουσιάσεων, ομιλιών και επίσημων εκδηλώσεων. Το Αμφιθέατρο διαθέτει υπερυψωμένη, μόνιμη σκηνή μήκους 6 μέτρων, με έδρα (πάνελ) 6 θέσεων. Δύο καμπίνες διερμηνείας και σύγχρονος οπτικοακουστικός εξοπλισμός συμπληρώνουν την υποδομή του χώρου. Το Αμφιθέατρο διαθέτει υπηρεσίες ασύρματης ευρυζωνικής δικτύωσης.(Εικόνα 14)

Εικόνα 14: Το Αμφιθέατρο του ΦΔΕΛΟ

6.8.4 Η Αίθουσα Συνεδριάσεων

Στον πρώτο όροφο του Κέντρου Πληροφόρησης, βρίσκεται διαθέσιμη μία ακόμη αίθουσα χωρητικότητας 50-60 ατόμων εξοπλισμένη με projectoria συνεδριάσεις, συζητήσεις, workshop, meetings και άλλες εκδηλώσεις. Η Αίθουσα Συνεδριάσεων διαθέτει υπηρεσίες ασύρματης ευρυζωνικής δικτύωσης.

6.8.5 Η Βιβλιοθήκη

Η υπο-οργάνωση βιβλιοθήκη του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου (Error! Unknown switch argument.) προσφέρει ένα άνετο και ευχάριστο περιβάλλον μελέτης στους επισκέπτες και λειτουργεί ως δανειστική. Οι επισκέπτες έχουν πρόσβαση στα βιβλιοστάσια και στο υλικό της και μπορούν να μελετήσουν στο αναγνωστήριο. Μπορούν να δανειστούν βιβλία δίδοντας στοιχεία της ταυτότητάς τους. Η Βιβλιοθήκη δέχεται δωρεές έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού, με την προϋπόθεση ότι το υλικό ανήκει στις θεματικές κατηγορίες που καλύπτει η Βιβλιοθήκη και είναι σε καλή κατάσταση. Από τη στιγμή που ο δωρητής παραδίδει το υλικό, αυτό περιέρχεται στην περιουσία της Βιβλιοθήκης του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Το

υλικό που προέρχεται από δωρεές, σφραγίζεται και καταχωρίζεται στη συλλογή της Βιβλιοθήκης με το όνομα του δωρητή.

Εικόνα 15: Η βιβλιοθήκη του ΦΔΕΔΟ

6.8.6 Το Πωλητήριο

Η σταδιακή αναβάθμιση οδήγησαν στην προμήθεια, από το Φορέα μέσω του Τμήματος, εξοπλισμού για στην υποστήριξη και τη λειτουργικότητα του χώρου του Πωλητηρίου (Error! Unknown switch argument.). Το υλικό προμήθειας αποτελείται από γραφείο γκισέ βαθμιδωτό, βιβλιοθήκη με προθήκες πώλησης, πορτάκια από υαλοπίνακα για προθήκες πώλησης, κεντρικός πάγκος πώλησης και σύστημα έκθεσης αφισών. Μέχρι σήμερα δεν λειτουργεί το πωλητήριο του ΦΔΕΔΟ

Εικόνα 16: Το πωλητήριο του ΦΔΕΔΟ

6.8.7 Το αίθριο

Το αίθριο αποτελεί ένα χώρο φιλοξενίας στην έδρα του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Είναι κατάλληλο για την φιλοξενία εκθέσεων τοπικών

προϊόντων αλλά και άλλου είδους όπως έργα τέχνης, πινάκων ζωγραφικής, χειροποίητων κατασκευών κ.λ.π.(Error! Unknown switch argument.)

Εικόνα 17: Το αίθριο του ΦΔΕΔΟ

6.8.8 Το Πάρκινγκ - θέσεις στάθμευσης

Στον προαύλιο χώρο του Κέντρου Πληροφόρησης υπάρχει μεγάλο υπαίθριο πάρκινγκ χωρητικότητας 80 περίπου αυτοκινήτων και χώρος στάθμευσης λεωφορείων. Το πάρκινγκ είναι ανοιχτό κατά τις ώρες λειτουργίας του Κέντρου Πληροφόρησης.

6.8.9 Τουαλέτες/Χώροι υγιεινής

Στις εγκαταστάσεις του Κέντρου Πληροφόρησης λειτουργούν χώροι υγιεινής προσβάσιμοι σε όλες τις κατηγορίες χρηστών, συμπεριλαμβανομένων των ΑμεΑ και των εμποδιζόμενων ατόμων.

6.8.10 Το Κεντρικό φυλάκιο στη θέση «ΜΕΤΟΧΙ-ΑΛΩΝΙΑ»

Το κεντρικό φυλάκιο στη θέση «Μετόχι- Αλώνια» (Error! Unknown switch argument.) βρίσκεται στο 3ο χιλιόμετρο της οδού «Λιτόχωρο-Πριόνια» και είναι το σημαντικότερο σημείο στο οποίο μέχρι και σήμερα γίνεται από το Φορέα φύλαξη, ενημέρωση–ευαισθητοποίηση και καταγραφή δεδομένων για την προστατευόμενη περιοχή. Εξάλλου αυτό συνεπάγεται και η θέση του, επάνω δηλαδή στην προαναφερόμενη οδό εκ της οποίας κάθε χρόνο διέρχεται ο μεγαλύτερος αριθμός επισκεπτών από όλες τις άλλες εισόδους της περιοχής. Επομένως λόγω του ρόλου του και της χρησιμότητάς του καθίσταται σημαντικότερη υποδομή. Η υποδομή δεν ανήκει

ούτε είναι παραχωρημένη στον Φορέα αν και χρησιμοποιείται μόνο από αυτόν. Μετά τα εγκαίνια του Κέντρου Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού, αυτό το Κέντρο Υποδοχής Επισκεπτών δεν λειτουργεί.

Εικόνα 18: Κεντρικό φυλάκιο στη θέση "Μετόχι-Αλώνια"

6.8.11 Το Κέντρο Υποδοχής Επισκεπτών στη θέση «Μύλοι»

Το Κέντρο Υποδοχής επισκεπτών στη θέση «Μύλοι» Λιτοχώρου Πιερίας (Εικόνα 19) βρίσκεται στην είσοδο του φαραγγιού του Ενιπέα στο Λιτόχωρο και στην αρχή της πεζοπορικής διαδρομής Ε4. Αποτελεί και φυλάκιο μέσω του οποίου παρέχονται υπηρεσίες ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης και εποπτείας-φύλαξης από το Φορέα. Η συγκεκριμένη κτιριακή υποδομή είναι παραχωρημένη στο Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου από τον ΥΠΕΚΑ με την αριθμ. 119229/1262/29-4-2011 Απόφαση.

Εικόνα 19: ΚΥΕ στη θέση "Μύλοι" Λιτόχωρου

6.8.12 Κέντρο Υποδοχής Επισκεπτών στη θέση «Αγία Κόρη» Βροντούς

Το Κέντρο Υποδοχής επισκεπτών στη θέση «Αγία κόρη» Βροντούς Πιερίας (Error! Unknown switch argument.) βρίσκεται στην είσοδο του ρέματος Παπά και σε απόσταση 5 χιλιομέτρων δια της οδού «Βροντού-Αγία Κόρη». Αποτελεί και φυλάκιο μέσω του οποίου παρέχονται υπηρεσίες ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης και εποπτείας-φύλαξης από το Φορέα. Η συγκεκριμένη κτιριακή υποδομή είναι παραχωρημένη στο Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου από το ΥΠΕΚΑ με την αριθμ. 119229/1262/29-4-2011 Απόφαση.

Εικόνα 20: ΚΥΕ στη θέση "Αγ. Κόρη" Βροντούς Ν. Πιερίας

6.9 Ο υφιστάμενος εξοπλισμός του ΦΔΕΔΟ

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου από την έναρξη της λειτουργίας του μέχρι και το 2015 χρηματοδοτήθηκε από το Γ' και Δ' ΚΠΣ. Ειδικότερα, χρηματοδοτήθηκε από το ΕΠΠΕΡ τα έτη 2004-2009 και από το ΠΕΠ Μακεδονία-Θράκη τα έτη 2010-2015. Από το 2016 μέχρι και το 2017, η οικονομική στήριξη των ΦΔΠΠ πέρασε στο Πράσινο Ταμείο με ουσιαστική διαφορά τη χρηματοδότηση αποκλειστικά και μόνο των δαπανών προσωπικού και των απολύτως βασικών λειτουργικών εξόδων, ενώ για το έτος 2018 το Πράσινο Ταμείο χρηματοδοτεί μόνο τη μισθοδοσία και το ΥΠΕΝ τις λειτουργικές δαπάνες. Υπάρχουν και κάποιες

παραχωρήσεις από την Διεύθυνση Δασών Πιερίας και δωρεές. Ο υφιστάμενος εξοπλισμός απεικονίζεται στον **Error! Unknown switch argument.:**

Πίνακας 53: Υφιστάμενος εξοπλισμός του ΦΔΕΛΟ

A/A	ΕΙΔΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	
1	Όχημα <i>ζιπ Mitsubishi Motors Corporation</i> (KHI 4223)	1	Εγγραφή από τη Διεύθυνση Δασών Πιερίας	
2	Λεωφορείο 20 θέσεων <i>Minibus Mercedes – benz</i> (KHI 4224)	1	Εγγραφή από τη Διεύθυνση Δασών Πιερίας	
3	Τηλεφωνική – Φαξ συσκευή <i>Samsung SF-330</i>	1	ΕΠΠΕΡ	
4	Φωτοτυπικό μηχάνημα <i>Panasonic DP-1520P</i>	1	ΕΠΠΕΡ	
5	Εκτυπωτής <i>HP Color LaserJet 2600n</i>	1	ΕΠΠΕΡ	
6	<i>Scanner CanoScan LiDE 25</i>	1	ΕΠΠΕΡ	
7	H/Y επιτραπέζιοι	4	Διεύθυνση Δασών Πιερίας	
8	Τηλεφωνικό κέντρο	1	ΕΠΠΕΡ	
9	Συσκευή μαγνητοφώνησης <i>Sony</i> - Περιλαμβάνει 2 μεγάφωνα και 4 ασύρματα μικρόφωνα	1 σετ	ΕΠΠΕΡ	
10	Προτζέκτορας <i>Sanyo PLV-Z2000 BK H. C. F.</i>	1	ΕΤΕΡΠΣ	
11	<i>GPS exlorist 500 LE</i>	2	ΕΤΕΡΠΣ	
12	Φωτογραφική μηχανή <i>DCOlympus SP-560</i>	2	ΕΤΕΡΠΣ	
13	Κάμερα DV <i>Panasonic SDR-H20 HDD</i>	1	ΕΤΕΡΠΣ	
14	Κυάλια (<i>Niconaction 8 x 40</i>)	2	Δωρεά από την Ε.Ο.Ε.	
26	Ηλεκτρική Σκούπα <i>Severin</i>	1	Δωρεά από Ν.Α. Πιερίας	
27	Τηλεόραση <i>Panasonic</i>	1	Δωρεά από Ν.Α. Πιερίας	
28	DVD player <i>Toshiba</i>	1	Δωρεά από Ν.Α. Πιερίας	
29	Καφετιέρα <i>Delonghi</i>	1	Δωρεά από Ν.Α. Πιερίας	
30	Επαγγελματικός χαρτοκόπτης	1	Δωρεά από Ν.Α. Πιερίας	
31	Μηχανή χειροκίνητης βιβλιοδεσίας	1	Δωρεά από Δ/νση Δασών Πιερίας	
35	Τρίποδο <i>HAMA TRIPOD STAR 61</i>	1	ΕΤΕΡΠΣ	
36	Φορτιστής μπαταριών <i>PHILIPS SCB2100NB</i>	1	ΕΤΕΡΠΣ	
37	Ψηφιακό δημοσιογραφικό <i>Olympus VN-6500PC</i>	1	ΕΤΕΡΠΣ	
38	Ασύρματοι ΣΤΑΘΜΟΣ ΡΑΔΙΟ	FT – 1802 <i>Yaesu VHF</i> Πομποδέκτης 50 W (ser. num 8M367379)	1	ΕΤΕΡΠΣ
39		PC – 17SW <i>Pihernz</i> Τροφοδοτικό 17A	1	ΕΤΕΡΠΣ

40		F-23 DiamondVHFAntennaΚάθετη	1	ΕΤΕΡΙΠΣ
41		RG-213 Καλώδιο ομ/κο 50Ω 30μ με connector PL	1	ΕΤΕΡΙΠΣ
42	ΣΤΑΘΜΟΣ ΑΥΤ/ΤΟΥ	FT – 1802 YaesuVHF Πομποδέκτης 50W (ser. num 9H411039)	1	ΕΤΕΡΙΠΣ
43		AT – 291 LEMM Κεραία αυτ/του 5/8 144-170 MHZ	1	ΕΤΕΡΙΠΣ
44		RB – 400 Βάση κεραίας αυτ/του	1	ΕΤΕΡΙΠΣ
45	ΦΟΡΗΤΟΣ ΑΣΥΡΜΑΤΟΣ	VX – 170 YaesuVHF Πομποδέκτης φορητός 5W (ser. No: 8M412034, 8M412038, 8N420238, 8N420411, 8N420240, 9E451004, 9E451008, 9E451009, 9E451007, 8M412036, 8M412037, 8M412035, 9H480875, 9H480878, 8N420239, 9E451011, 8N420415, 9E451002)	18	ΕΤΕΡΙΠΣ
46		Φορτιστές αυτοκινήτου	4	ΕΤΕΡΙΠΣ
47	Φορητός Η/Υ 14'		1	ΕΠΠΕΡ
48	Φορητός Η/Υ 13,3', Λογισμικό &mouseH/Υ		1	Χρηματοδότηση ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ 2011
49	Σόμπες πετρελαίου		2	Χρηματοδότηση ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ 2011
50	Σόμπα καθαρού πετρελαίου		1	ΕΣΠΑ
51	Γεννήτρια ρεύματος		1	Διεύθυνση Δασών Πιερίας
52	Πίνακες φελλού έγχρωμος		5	Διεύθυνση Δασών Πιερίας
53	Καλάθι αγρήστων πλαστικό		9	Διεύθυνση Δασών Πιερίας
54	Καλόγερος μεταλλικός με ομπρελοθήκη		2	Διεύθυνση Δασών Πιερίας

55	Επιτοίχια κρεμάστρα 5 θέσεων	1	Διεύθυνση Δασών Πιερίας
56	Τηλεόραση 32'LCD color	1	Διεύθυνση Δασών Πιερίας
57	Οθόνη τοίχου 2,4X2,4	1	Διεύθυνση Δασών Πιερίας
58	Φορητός βιντεοπρεβολέας	1	Διεύθυνση Δασών Πιερίας
59	Συσκευή DVD/CD	1	Διεύθυνση Δασών Πιερίας
60	Ασύρματο μικρόφωνο	1	Διεύθυνση Δασών Πιερίας
61	Ασύρματο μικρόφωνο χειρός	1	Διεύθυνση Δασών Πιερίας
62	Ενισχυτής- μείκτης ήχου	1	Διεύθυνση Δασών Πιερίας
63	Ηχεία	3	Διεύθυνση Δασών Πιερίας
64	LCDmonitor42'	1	Διεύθυνση Δασών Πιερίας
65	Πολυμηχάνημα	1	Διεύθυνση Δασών Πιερίας
66	ΠολυμηχάνημαPanasonic	1	Χρηματοδότηση ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ 2011
67	Πιεστικό νερού	1	Χρηματοδότηση ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ 2011
68	Σειρήνα συναγερμού	1	Χρηματοδότηση ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ 2012
69	Ξυλόσομπα	1	Χρηματοδότηση ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ 2012
70	Προσθαφαιρούμενο πυροσβεστικό συγκρότημα	1	Χρηματοδότηση ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ 2013
71	Τραπεζάκι για προώθηση (σταντ promoter)	1	ΠΕΠ 2007-2013
72	Πτυσσόμενη Τέντα	1	ΠΕΠ 2007-2013
73	Εντυποθήκη	3	ΠΕΠ 2007-2013
74	Roll Up σταντγια banner	4	ΠΕΠ 2007-2013
75	Αυτοστηρικτικόσταντ για banner	2	ΠΕΠ 2007-2013
76	Πτυσσόμενο τραπέζι εκθέσεων	2	ΠΕΠ 2007-2013
77	Ομπρέλα	5	ΠΕΠ 2007-2013
78	Πτυσσόμενη καρέκλα	5	ΠΕΠ 2007-2013
79	Κλιματιστικές συσκευές	2	ΠΕΠ 2007-2013
80	Φορητό ανεμόμετρο-υψόμετρο-θερμόμετρο	1	ΠΕΠ 2007-2013
81	Πυξίδα ακριβείας	1	ΠΕΠ 2007-2013
82	GPS	2	ΠΕΠ 2007-2013
83	Αναμεταδότης ασυρμάτων	1	ΠΕΠ 2007-2013
84	Φίλτρο duplexer	1	ΠΕΠ 2007-2013
85	Τροφοδοτικό 220V/12VDC 10A	1	ΠΕΠ 2007-2013
86	Κεραία	1	ΠΕΠ 2007-2013
87	Καλώδιο	1	ΠΕΠ 2007-2013
88	Κοννέκτορες	2	ΠΕΠ 2007-2013
89	Επιτραπέζιος Η/Υ	4	ΠΕΠ 2007-2013
90	Φορητός Η/Υ	2	ΠΕΠ 2007-2013
91	Εξωτερικός σκληρός δίσκος	1	ΠΕΠ 2007-2013
92	Πληκτρολόγιο	4	ΠΕΠ 2007-2013
93	Ποντίκι Η/Υ	6	ΠΕΠ 2007-2013
94	Τροφοδοτικό αδιάλειπτου τάσεως(UPS)	7	ΠΕΠ 2007-2013
95	Οθόνη LCD 22''	4	ΠΕΠ 2007-2013
96	Scanner (σαρωτής) A3	1	ΠΕΠ 2007-2013
97	Φωτοτυπικό A3 με αυτόματο τροφοδότη	1	ΠΕΠ 2007-2013

98	Plotter A0	1	ΠΕΠ 2007-2013
99	Μνήμη USB	3	ΠΕΠ 2007-2013
100	Τηλεφωνικό κέντρο	1	ΠΕΠ 2007-2013
101	Τηλεφωνικές συσκευές	7	ΠΕΠ 2007-2013
102	Ασύρματο τηλέφωνο	1	ΠΕΠ 2007-2013
103	Μηχανές γραφείου (πλαστικοποιητής A3)	1	ΠΕΠ 2007-2013
104	Μηχανές γραφείου (θερμοκόλληση A4)	1	ΠΕΠ 2007-2013
105	Σουίτα γραφείου	9	ΠΕΠ 2007-2013
106	Σουίτα ασφάλειας στο internet	9	ΠΕΠ 2007-2013
107	Σουίτα επεξεργασίας φωτογραφιών και εντύπων	1	ΠΕΠ 2007-2013
108	Λογισμικό γραμμικού σχεδιασμού	1	ΠΕΠ 2007-2013
109	Λογισμικό πρόγραμμα GIS	1	ΠΕΠ 2007-2013
110	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές	7	ΠΕΠ 2007-2013
111	Εκτυπωτές	3	ΠΕΠ 2007-2013
112	Ηχεία Η/Υ	4 ζεύγη	ΠΕΠ 2007-2013
113	Υψόμετρο Haga	1	ΠΕΠ 2007-2013
114	Προσανζητική τρυπάνη	1	ΠΕΠ 2007-2013
115	Κλισίμετρο (με πυξίδα)	2	ΠΕΠ 2007-2013
116	Παχύμετρο	2	ΠΕΠ 2007-2013
117	Μετροταινία 50m	2	ΠΕΠ 2007-2013
118	Πυξίδα	2	ΠΕΠ 2007-2013
119	Αλτίμετρο – Βαρόμετρο μηχανικό	2	ΠΕΠ 2007-2013
120	Μικροσκόπιο τσέπης	3	ΠΕΠ 2007-2013
121	Μικροσκόπιο ψηφιακό	2	ΠΕΠ 2007-2013
122	Μικροσκόπιο ψηφιακό χειρός	1	ΠΕΠ 2007-2013
123	Μεγεθυντικός φακός 50 mm	6	ΠΕΠ 2007-2013
124	Φωτιζόμενος μεγεθυντικός φακός 90 mm με βάση	2	ΠΕΠ 2007-2013
125	Βιβλία – Οδηγοί Αναγνώρισης χλωρίδας πανίδας	50	ΠΕΠ 2007-2013
126	Δίχτυα παραλλαγής τύπου 716/12	3	ΠΕΠ 2007-2013
127	Δίχτυα παραλλαγής τύπου 716/18	3	ΠΕΠ 2007-2013
128	Δίχτυα παραλλαγής τύπου 730/18	2	ΠΕΠ 2007-2013
129	Πένσα αφαίρεσης μεταλλικών δακτυλιδιών	1	ΠΕΠ 2007-2013
130	Μεζούρα - Χάρακας μέτρησης φτερούγας πτηνών μήκους 30 εκατοστών	1	ΠΕΠ 2007-2013
131	Μεζούρα-Χάρακας μέτρησης φτερούγας πτηνών μήκους 15 εκατοστών	2	ΠΕΠ 2007-2013
132	Πένσα τοποθέτησης μικρών	2	ΠΕΠ 2007-2013

	δακτυλιδιών με πέντε (5) θέσεις τοποθέτησης		
133	Πένσα τοποθέτησης μεγάλων δακτυλιδιών με δύο (2) θέσεις τοποθέτησης	1	ΠΕΠ 2007-2013
134	Ζυγαριά ακριβείας	1	ΠΕΠ 2007-2013
135	Μετρητής διαμέτρου- Παχύμετρο	2	ΠΕΠ 2007-2013
136	Μικρές σακούλες σύλληψης και μεταφοράς πουλιών	10	ΠΕΠ 2007-2013
137	Μεσαίες σακούλες σύλληψης και μεταφοράς πουλιών	10	ΠΕΠ 2007-2013
138	Μεγάλες σακούλες σύλληψης και μεταφοράς πουλιών	10	ΠΕΠ 2007-2013
139	Αφυγραντήρας Juro - Pro	3	ΠΕΠ 2007-2013
140	Καταψύκτης AEG	1	ΠΕΠ 2007-2013
141	Θερμοπομπός Tesy	1	ΠΕΠ 2007-2013
142	Τροφοδοτικό αδιάλειπτου τάσεως (UPS) για το τηλεφωνικό κέντρο	1	ΠΕΠ 2007-2013
143	Θερμόμετρο-υγρόμετρο hama	1	ΠΕΠ 2007-2013
144	Όχημα αγροτικό Toyota Hilux	1	ΠΕΠ 2007-2013
145	Σταθερά καθίσματα με αναλόγιο	142	ΠΕΠ 2007-2013
146	Βιβλιοθήκη	1	ΠΕΠ 2007-2013
147	Καθίσματα ομιλητών	3	ΠΕΠ 2007-2013
148	Πάγκος ομιλητών	1	ΠΕΠ 2007-2013
149	Κεντρικός πάγκος πώλησης	1	ΠΕΠ 2007-2013
150	Βιβλιοθήκη με προθήκες πώλησης	1	ΠΕΠ 2007-2013
151	Σταντ διαφημιστικά μικρά επιτραπέζια	5	ΠΕΠ 2007-2013
152	Κλιματιστικά τύπου ντουλάπας	2	ΥΠΕΝ 2018
153	Εξωτερικοί προβολείς	3	ΥΠΕΝ 2018
154	Εξωτερικά συστήματα ανίχνευσης	2	ΥΠΕΝ 2018

6.10 Τα οικονομικά στοιχεία του ΦΔΕΛΟ

Η μετάβαση από το ΠΕΠ 2007-2013 στο Πράσινο Ταμείο για τα έτη 2016 και 2017 και για το έτος 2018 Πράσινο Ταμείο και ΥΠΕΝ δημιούργησε σοβαρά προβλήματα λειτουργίας και περιόρισε το εύρος των δράσεων που θα είχε αναπτύξει ο Φορέας εάν είχε κανονική χρηματοδότηση για υπηρεσίες και προμήθειες. Ωστόσο, παρά τις δυσκολίες αυτές, υλοποιήθηκαν σημαντικές δράσεις σε όλους τους τομείς δραστηριοποίησης του Φορέα (παρακολούθησης ειδών, ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης και επόπτευσης - φύλαξης).

Τα οικονομικά στοιχεία (έσοδα και έξοδα) του ΦΔΕΔΟ την τελευταία πενταετία απεικονίζονται στον Error! Unknown switch argument.

Πίνακας 54: Ταμειακός Απολογισμός του ΦΔΕΔΟ για τα έτη 2014-2018

Έτη	2014	2015	2016	2017	2018
Έσοδα	465.808,66	1.617.741,18	287.624,86	339.801,44	364.000,00
Έξοδα	441.040,52	1.633.547,93	305.259,52	340.066,20	363.990,00
Υπόλοιπο	37.272,13	21.465,38	3.830,72	3.565,96	10,00
Ταμείου	(31/12/2014)	(31/12/2015)	(31/12/2016)	(31/12/2017)	(31/12/2018)

Οι ταμειακοί απολογισμοί για τα έτη 2014-2017 είναι οι πραγματοποιηθέντες, ενώ για έτος 2018 αποτελεί μία εκτίμηση βάσει των μέχρι τώρα στοιχείων και του προϋπολογισμού του έτους 2018. Το υπόλοιπο ταμείου αναφέρεται τι υπόλοιπο έχει ο Φορέας Διαχείρισης τέλος του κάθε έτους δηλ.31/12 , το οποίο μεταφέρεται στην επόμενη χρονιά. Για τα έτη 2016-2018 τα έσοδα αφορούν τις δαπάνες μισθοδοσίας και τις λειτουργικές δαπάνες όπως ΔΕΗ, ΟΤΕ, αναλώσιμα, γραφική ύλη, ταχυδρομικά, καύσιμα κίνησης και θέρμανσης, συντηρήσεις οχημάτων, εξοπλισμού και κτιρίου, αμοιβές παροχής υπηρεσιών εξωτερικών συνεργατών(νομικός, λογιστής, ορκωτός λογιστής, συνεργείο καθαριότητας κλπ)

Παρατηρούμε ότι όταν ο ΦΔΕΔΟ ήταν ενταγμένος στην Πράξη «Διαχείριση και λειτουργία της προστατευόμενης περιοχής Εθνικού Δρυμού Ολύμπου» του ΕΣΠΑ 2007-2013 τα έσοδα ήταν πολύ αυξημένα σε σχέση με τα έτη 2016-2018. Ειδικά το έτος 2015 είχε τα περισσότερα έσοδα και έξοδα λόγω του κλεισίματος των έργων της Πράξης και υλοποίησης του προγράμματος. Ο προϋπολογισμός του ΤΔΠ για τα έτη 2009-2015 ήταν 3.623.645,33 € και η απορρόφηση των κονδυλίων αυτών φτάνει σε ποσοστό 81,6% δηλαδή η ολοκλήρωση της πράξης είχε απολογισμό 2.956.798,30 €

Για να γίνει κατανοητό τα ποσά των εσόδων και εξόδων αναλύονται στον Error! Unknown switch argument. τα υποέργα του ΦΔΕΔΟ , το κόστος αυτών και η εξέλιξή τους για την Πράξη Διαχείριση και λειτουργία της προστατευόμενης περιοχής Εθνικού Δρυμού Ολύμπου» του ΕΣΠΑ 2007-2013. Τα υποέργα που συμβασιοποιήθηκαν τέλος του 2013 αποπληρώθηκαν τα έτη 2014 και κυρίως το 2015.

Πίνακας 55: Υλοποίηση των υποέργων του ΤΑΠ (ΕΣΠΑ 2007-2013)

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	ΕΙΔΟΣ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	ΚΟΣΤΟΣ / ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ €	ΕΞΕΛΙΞΗ ΥΠΟΕΡΓΟΥ
1	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΦΟΡΕΑ	1.653.039,44	Το υποέργο περιλάμβανε τις λειτουργικές δαπάνες του Φορέα (αναλύεται παρακάτω).
2	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	55.038,81	Υπογράφηκε σύμβαση στις 1-2-2013 με τον ανάδοχο. Το υποέργο ολοκληρώθηκε.
3	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΛΟΓΙΣΤΗ ΣΤΟ Φ.Δ.Ε.Δ.Ο.	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	24.800,00	Υπογράφηκε σύμβαση στις 18-3-2011 με τον ανάδοχο. Το υποέργο ολοκληρώθηκε.
4	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΟΡΚΩΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ ΣΤΟ Φ.Δ.Ε.Δ.Ο.	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	11.808,00	Υπογράφηκε σύμβαση στις 21-3-2011 με τον ανάδοχο. Το υποέργο ολοκληρώθηκε.
5	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΤΗΛΕΣΚΟΠΙΩΝ ΚΙΑΛΙΩΝ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	43.248,91	Υπογράφηκε σύμβαση στις 7-11-2014 με τον ανάδοχο. Το υποέργο έχει ολοκληρωθεί.
6	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΟΧΗΜΑΤΟΣ 4x4	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	33.520,00	Το υποέργο περιλάμβανε την προμήθεια ενός αγροτικού οχήματος και ενός τζιπ. Η προμήθεια του αγροτικού οχήματος έχει ολοκληρωθεί, ενώ για το τζιπ ο διαγωνισμός ήταν άγονος δύο φορές.
7	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΔΙΚΥΚΛΩΝ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	20.816,00	Ο διαγωνισμός ήταν άγονος δύο φορές.
8	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	44.280,00	Υπογράφηκε σύμβαση στις 20-12-2012 με τον ανάδοχο. Το υποέργο έχει ολοκληρωθεί.
9	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	16.038,00	Υπογράφηκε σύμβαση στις 18-12-2012 με τον ανάδοχο. Το υποέργο έχει ολοκληρωθεί.
10	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ- ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	101.638,59	Υπογράφηκε σύμβαση στις 29-10-2014 με τον ανάδοχο. Το υποέργο έχει ολοκληρωθεί.
11	ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΥΠΩΝ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ Φ.Δ.Ε.Δ.Ο.	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	59.003,10	Υπογράφηκε σύμβαση στις 25-10-2013 με τον ανάδοχο. Το υποέργο έχει ολοκληρωθεί.
12	ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	51.327,90	Υπογράφηκε σύμβαση στις 25-10-2013 με τον ανάδοχο. Το υποέργο έχει ολοκληρωθεί.

	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΕΙΔΩΝ ΧΛΩΡΙΔΑΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ Φ.Δ.Ε.Δ.Ο.	ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ		
13	ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΕΙΔΩΝ ΟΡΝΙΘΟΠΑΝΙΔΑΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ Φ.Δ.Ε.Δ.Ο.	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	57.195,00	Υπογράφηκε σύμβαση στις 23-7-2014 με τον ανάδοχο. Το υποέργο έχει ολοκληρωθεί.
14	ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΕΙΔΩΝ ΘΗΛΑΣΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ Φ.Δ.Ε.Δ.Ο.	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	61.500,00	Υπογράφηκε σύμβαση στις 25-10-2013 με τον ανάδοχο. Το υποέργο έχει ολοκληρωθεί.
15	ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΕΙΔΩΝ ΑΜΦΙΒΙΩΝ-ΕΡΠΙΕΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ Φ.Δ.Ε.Δ.Ο.	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	39.360,00	Υπογράφηκε σύμβαση στις 23-10-2013 με τον ανάδοχο. Το υποέργο έχει ολοκληρωθεί.
16	ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΕΙΔΩΝ ΑΣΠΟΝΔΥΛΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ Φ.Δ.Ε.Δ.Ο.	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	33.210,00	Υπογράφηκε σύμβαση στις 25-10-2013 με τον ανάδοχο. Το υποέργο έχει ολοκληρωθεί.
17	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	638.399,52	Υπογράφηκε σύμβαση στις 31-10-2014 με τον ανάδοχο. Το υποέργο έχει ολοκληρωθεί.
18	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	203.900,00	Ο διαγωνισμός ήταν άγονος.
19	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	61.490,16	Υπογράφηκε σύμβαση στις 4-11-2014 με τον ανάδοχο. Το υποέργο ολοκληρώθηκε.
20	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	138.314,00	Δεν πραγματοποιήθηκε, λόγω ακύρωσης του διαγωνισμού από την εποπτεύουσα αρχή

	ΠΙΝΑΚΙΔΩΝ			
21	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΙΩΝ – ΚΕΝΤΡΩΝ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	20.135,00	Ο διαγωνισμός ήταν άγονος.
22	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ – ΣΚΙΤΣΟΓΡΑΦΟΥ	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	16.112,00	Ο διαγωνισμός ήταν άγονος.
23	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΦΟΡΗΤΩΝ Η/Υ ΓΙΑ ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ - ΦΥΛΑΚΙΑ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	4.917,00	Ο διαγωνισμός ήταν άγονος.
24	ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΚΥΚΛΩΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΥ ΚΑΙ ΦΥΛΑΞΗΣ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	13.594,00	Ο διαγωνισμός ήταν άγονος.
25	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΥ	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	33.269,04	Υπογράφηκε σύμβαση στις 6-11-2014 με τον ανάδοχο. Το υποέργο ολοκληρώθηκε.

6.11 Οι τάσεις των επισκεπτών στη χρήση του ΕΔΟ- Στοιχεία τουρισμού

Η στάση των κατοίκων απέναντι στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου και στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος σε γενικές γραμμές είναι θετική, εκτός κάποιων εξαιρέσεων όπου μία μερίδα ατόμων επιδίδονται στο παράνομο κυνήγι κυρίως αγριόγιδων ακόμα και εντός της απαγορευμένης ζώνης. Παλιότερα η στάση των κατοίκων του Λιτόχωρου και των παραολύμπιων οικισμών ήταν θετική σε προτάσεις για έντονη ανάπτυξη του τουρισμού που περιλάμβαναν χιονοδρομικό κέντρο και καταλύματα στην αλπική ζώνη, τηλεφερίκ, πλήρες οδικό δίκτυο στο βουνό και αξιοποίηση των υδάτων του Ενιπέα με τη δημιουργία φραγμάτων. Οι σχεδιασμοί αυτοί ανεστάλησαν λόγω του αυστηρού υφιστάμενου καθεστώτος προστασίας του Δρυμού, τόσο σε εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο, καθώς και των έντονων αντιδράσεων από διάφορες περιβαλλοντικές οργανώσεις, ορειβατικού συλλόγου και μεμονωμένους πολίτες. (Μπίτος Τ., 2009)

Με την πάροδο του χρόνου και την αύξηση της πληροφόρησης του κοινού για οικολογικά και περιβαλλοντικά ζητήματα, υπάρχει μια μεταστροφή όχι μόνο των κατοίκων της περιοχής του Ολύμπου, αλλά και των κατοίκων της χώρας μας, ως προς τη σημασία της προστασίας και διατήρησης των φυσικών πόρων, που αποτελεί και έναν

από τους βασικούς παράγοντες που έλκουν τον επισκέπτη του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.

Οι διαμορφωμένες τάσεις στις χρήσεις της περιοχής ΕΔΟ σχετίζονται κυρίως με την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Όπως θα συμπεραίνουμε και από τα στοιχεία υπάρχει μια αυξητική τάση των επισκεπτών γεγονός που αποδεικνύει την συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση σε αναψυχή και την αναγκαιότητα της διερεύνησης της σχέσης μεταξύ του επισκέπτη και μιας προστατευόμενης περιοχής για μια πιο αποτελεσματική διαχείριση και την ικανοποίηση των αναγκών και επιθυμιών των επισκεπτών.

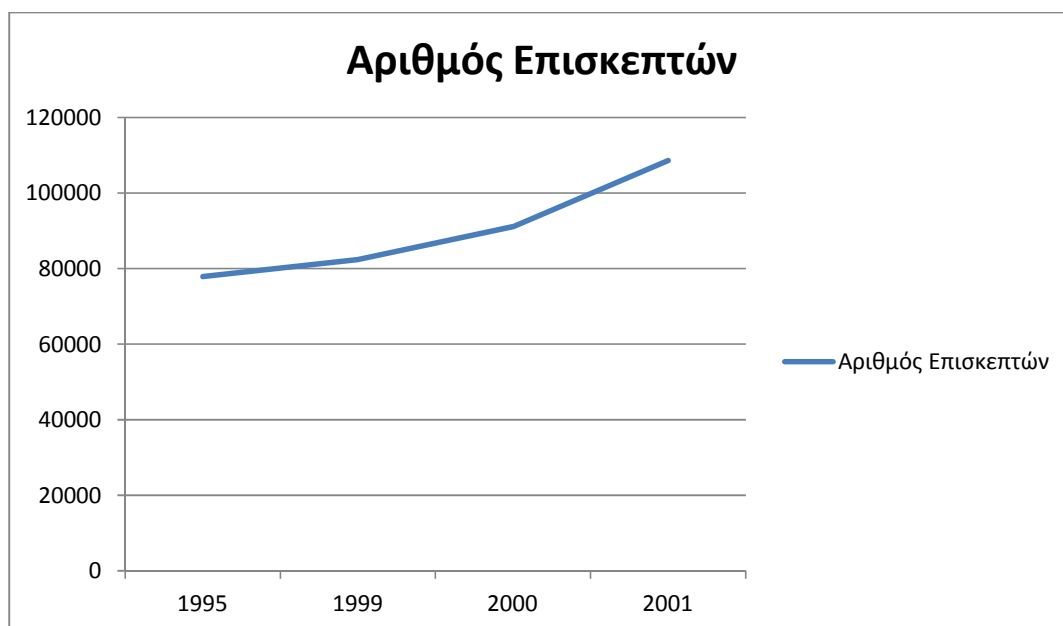
Σύμφωνα με στοιχεία από τη Διεύθυνση Δασών Ν. Πιερίας και τον Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου θα καταγράψουμε τα στατιστικά στοιχεία των επισκεπτών στο πέρασμα των χρόνων. Τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από καταγραφές υπάλληλων του ΚΥΕ «Μετόχι-Αλώνια» κατά το χρονικό διάστημα 1990-2001. (Μπίτος Τ.,2009). Για τα έτη 2011-2018 τα στοιχεία προκύπτουν από καταγραφές υπαλλήλων του ΦΔΕΔΟ στο ΚΥΕ στη θέση «Μετόχι-Αλώνια», στο ΚΥΕ στη θέση «Μύλοι», στο ΚΥΕ στη θέση «Αγ. Κόρη» Βροντούς Πιερίας και από το 2016 από το Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.

Στον Error! Unknown switch argument. θα πρέπει να σημειώσουμε πως ο αριθμός των επισκεπτών κάθε έτους αφορά στον αριθμό που επισκέφθηκαν τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου τους μήνες Ιούλιο και Νοέμβριο του αντίστοιχου έτους.

Πίνακας 56: Αριθμός επισκεπτών στον ΕΔΟ για τα έτη 1995,1999,2000 και 2001

Έτος	Αριθμός Επισκεπτών	Μεταβολή
1995	77.837	-
1999	82.390	+5,85
2000	91.043	+10,50
2001	108.621	+18,91

ΣτοError! Unknown switch argument. παρατηρούμε την πορεία του αριθμού των επισκεπτών στα έτη 1995,1999,2000 και 2001. Συμπεραίνουμε την αυξητική τάση του αριθμού των επισκεπτών στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου.

Γράφημα 10: Πορεία του αριθμού επισκεπτών του ΕΛΟ

Επίσης πέρα από την αυξητική τάση των επισκεπτών παρατηρείται μία μεταβολή των επισκεπτών ως προς την εθνικότητα σύμφωνα με τον Error! Unknown switch argument. Αυτό μας δείχνει την αλλαγή της τουριστικής συμπεριφοράς των Ελλήνων για τον τουρισμό της φύσης μεταξύ των ετών 1990 και 2001.

Πίνακας 57: Μεταβολή και σύνθεση των επισκεπτών του ΕΛΟ

	1990	2001	Μεταβολή %
Έλληνες	40,56%	53,30%	+12,74%
Αλλοδαποί	59,44%	46,70%	-12,74%

Στον Error! Unknown switch argument. απεικονίζεται ποιο μήνα καταφθάνουν στο μυθικό βουνό οι περισσότεροι επισκέπτες και είναι ο Αύγουστος με ποσοστό 30,05%, μετά ακολουθεί ο Ιούλιος με ποσοστό 23,48% και τρίτος είναι ο Σεπτέμβριος σύμφωνα με τις καταγραφές από Ιούνιο μέχρι και Νοέμβριο

Πίνακας 58: Αριθμός επισκεπτών και ποσοστά ανά μήνα για το έτος 2001

Μήνας	Αριθμός Επισκεπτών	Ποσοστό %
Ιούνιος	16.240	13,04
Ιούλιος	29.231	23,48
Αύγουστος	37.418	30,05
Σεπτέμβριος	24.903	20,00
Οκτώβριος	12.636	10,15

Νοέμβριος	4.073	3,27
Σύνολο	124.501	100,00

Στη συνέχεια θα γίνει μία σύγκριση του 2001 με τα έτη 2012 έως 2017 όπου ο ΦΔΕΔΟ στελεχώνεται με επιπρόσθετο προσωπικό το 2012 και καταγράφει τις ημερήσιες επισκέψεις. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι από την έναρξη λειτουργίας του Κέντρου Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου τον Ιούνιο του 2016, το ΚΥΕ στη θέση «Μετόχι-Αλώνια» παύει να επανδρώνεται καθώς το προσωπικό της κατηγορίας Εποπτών- Φυλάκων μεταφέρεται στο ΚΠΕΔΟ.(Error! Unknown switch argument.).

Πίνακας 59: Σύγκριση των αριθμών επισκεπτών 2001 και 2011-2018

Έτος	Αριθμός Επισκεπτών	Μεταβολή
2001	108.621	-
2011	116.758	+7,49%
2012	132.209	+13,23%
2013	158.626	+19,98%
2014	155.539	-1,95%
2015	140.857	-9,44%
2016	66.388	-52,87%
2017	53.660	-19,17%
2018	35.507	-33,83%

Πίνακας : Αριθμός επισκεπτών για τα έτη 2001 και 2012-2018

Όπως αποτυπώνεται και στο Error! Reference source not found. παρατηρούμε μια αυξητική τάση μέχρι και το 2013 και στη συνέχεια από το 2014 μέχρι και το 2017 μία πτωτική τάση του αριθμού των επισκεπτών

Γράφημα 11: Πορεία του αριθμού επισκεπτών του ΕΛΟ ανάμεσα στα έτη 2001 και 2011-2018

Παρακάτω αναλύουμε τους πίνακες με τον αριθμό προσέλευσης ανά μήνα για κάθε έτος από το 2011 έως και το έτος 2017 ο μήνας με την μεγαλύτερη προσέλευση είναι ο Αύγουστος. Ξεκινώντας από το έτος 2011 παρατηρούμε ότι ο Αύγουστος με ποσοστό 23,86% είναι ο μήνας με τους περισσότερους επισκέπτες και ακολουθεί ο Ιούλιος με 17,01%. Αναλυτικά παρατηρούμε τον αριθμό των επισκεπτών ανά μήνα και τα αντίστοιχα ποσοστά για τα έτη 2011,2012, 2013 και 2014 στον

Error! Unknown switch argument.. Για τα έτη 2015,2016 και 2017, που ο πρώτος μήνας με τον μεγαλύτερο αριθμό επισκεπτών είναι ο Αύγουστος, ενώ για το 2018 είναι ο Ιούνιος απεικονίζονται αναλυτικά ο αριθμός των επισκεπτών και τα ποσοστά ανά μήνα στον

Error! Unknown switch argument..

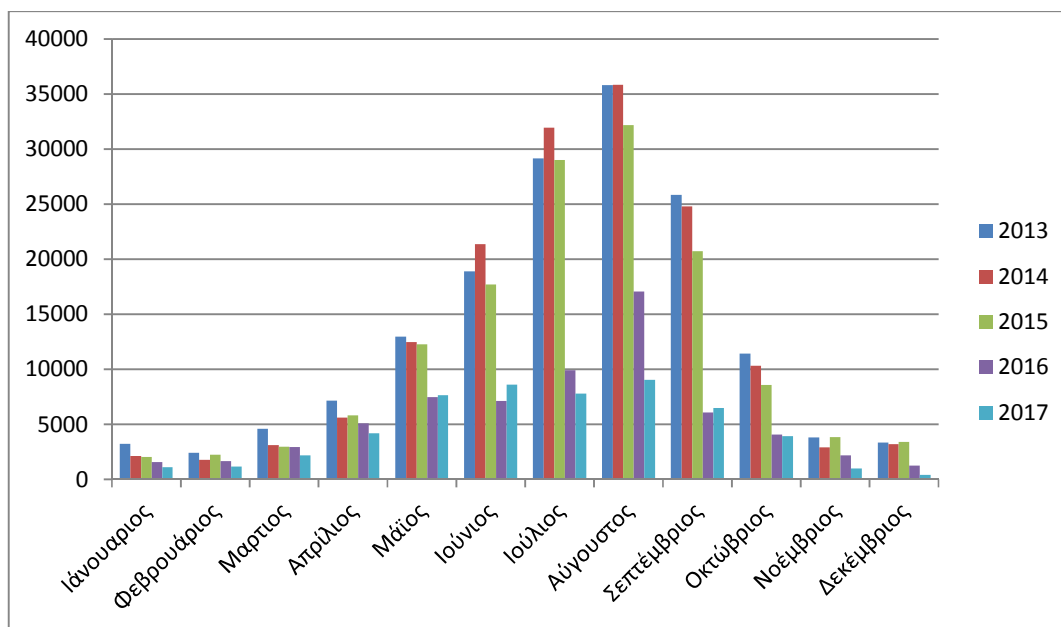
Πίνακας 60: Αριθμός επισκεπτών ανά μήνα και τα ποσοστά για τα έτη 2011-2014

Μήνας	Αριθμός επισκεπτών 2011	Ποσοστό%	Αριθμός επισκεπτών 2012	Ποσοστό %	Αριθμός επισκεπτών 2013	Ποσοστό %	Αριθμός επισκεπτών 2014	Ποσοστό %
Ιανουάριος	4.094	3,54	3.585	2,71	3.242	2,04	2.135	2,04
Φεβρουάριος	2.063	1,78	941	0,71	2.419	1,52	1.773	1,52
Μάρτιος	3.108	2,68	1.826	1,38	4.584	2,89	3.121	2,89
Απρίλιος	5.513	4,76	6.905	5,22	7.169	4,52	5.613	4,52
Μάιος	8.694	7,51	8.640	6,54	12.989	8,19	12.464	8,19
Ιούνιος	13.313	11,50	17.588	13,30	18.897	11,91	21.357	11,91
Ιούλιος	19.685	17,01	30.526	23,09	29.139	18,37	31.926	18,37
Αύγουστος	27.620	23,86	31.211	23,61	35.803	22,57	35.848	22,57
Σεπτέμβριος	18.466	15,95	17.928	13,56	25.831	16,28	24.765	16,28
Οκτώβριος	7.707	6,66	7.039	5,32	11.416	7,20	10.321	7,20
Νοέμβριος	2.822	2,44	3.371	2,55	3.801	2,40	2.904	2,40
Δεκέμβριος	2.673	2,31	2.649	2,00	3.336	2,10	3.212	2,10
ΣΥΝΟΛΟ	115.758	100,00	132.209	100,00	158.626	100,00	155.439	100,00

Πίνακας 61: Αριθμός επισκεπτών ανά μήνα και τα ποσοστά για τα έτη 2015-2018

Μήνας	Αριθμός επισκεπτών 2015	Ποσοστό%	Αριθμός επισκεπτών 2016	Ποσοστό %	Αριθμός επισκεπτών 2017	Ποσοστό %	Αριθμός επισκεπτών 2018	Ποσοστό %
Ιανουάριος	2.032	1,44	1.571	2,37	1102	2,05	542	1,53
Φεβρουάριος	2.247	1,60	1.666	2,51	1196	2,23	562	1,58
Μάρτιος	2.992	2,12	2.935	4,42	2207	4,11	1950	5,49
Απρίλιος	5.859	4,16	5091	7,67	4183	7,80	3199	9,01
Μάιος	12.274	8,71	7.452	11,22	7664	14,28	5947	16,75
Ιούνιος	17.705	12,57	7.123	10,73	8610	16,05	7877	22,18
Ιούλιος	29.005	20,59	9.911	14,93	7799	14,53	5040	14,19
Αύγουστος	32.175	22,84	17.050	25,68	9061	16,89	3851	10,85
Σεπτέμβριος	20.731	14,72	6.064	9,13	6468	12,05	4568	12,87
Οκτώβριος	8.580	6,09	4.068	6,13	3946	7,35	1096	3,09
Νοέμβριος	3.842	2,73	2.185	3,29	996	1,86	626	1,76
Δεκέμβριος	3.415	2,42	1.272	1,92	428	0,80	249	0,70
ΣΥΝΟΛΟ	140.857	100,00	66.388	100,00	53.660	100,00	35.507	100,00

Στο **Error! Unknown switch argument.** απεικονίζεται η προσέλευση των επισκεπτών για την πενταετία 2013 με 2017 ανά μήνα και συμπεραίνουμε ότι το μεγαλύτερο μέρος των επισκεπτών του Ολύμπου επιλέγουν την περιοχή την περίοδο του καλοκαιριού με περίοδο αιχμής τον Αύγουστο, καθώς και τον μήνα Μάιο και Σεπτέμβριο.

Γράφημα 12: Γραφική απεικόνιση της προσέλευσης των επισκεπτών ανά μήνα για τα έτη 2013-2017

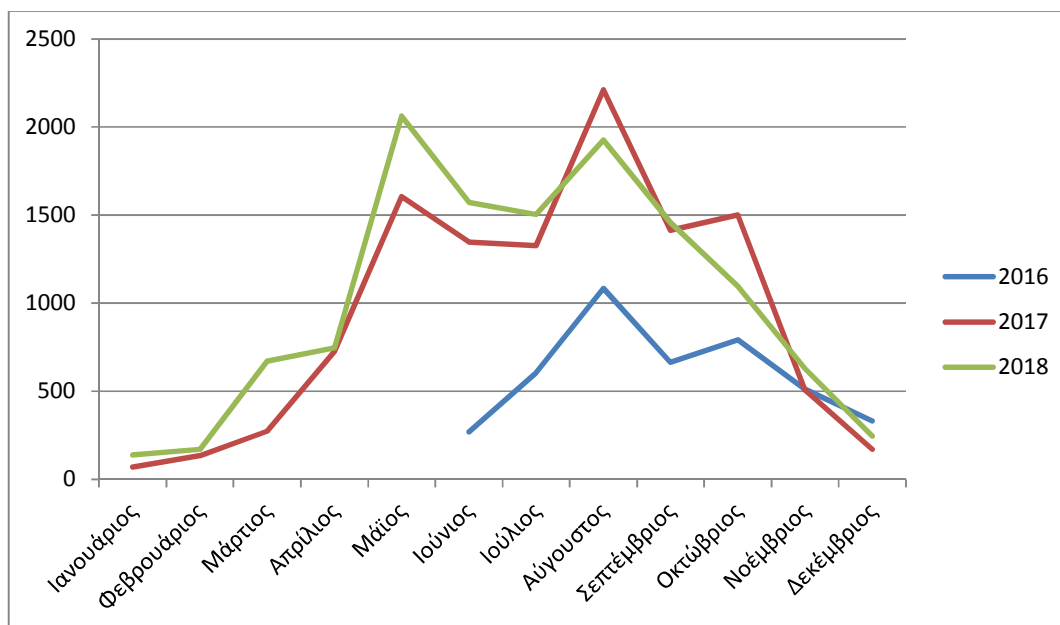
Θα ήταν παράλειψή μας να μην διαχωρίσουμε τους επισκέπτες του Κέντρου Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Όπως αναφέραμε και προηγουμένως η λειτουργία του ξεκίνησε τον Ιούνιο το 2016. (**Error! Unknown switch argument.**)

Πίνακας 62: Αριθμός επισκεπτών ανά μήνα στο ΚΠΕΔΟ τα έτη 2016-2018

Μήνας	Αριθμός Επισκεπτών 2016	Αριθμός Επισκεπτών 2017	Αριθμός Επισκεπτών 2018
Ιανουάριος		71	139
Φεβρουάριος		135	172
Μάρτιος		274	671
Απρίλιος		727	747
Μάιος		1605	2062
Ιούνιος	271	1347	1573
Ιούλιος	605	1327	1504
Αύγουστος	1.084	2211	1925

Σεπτέμβριος	665	1414	1458
Οκτώβριος	793	1501	1094
Νοέμβριος	512	508	432
Δεκέμβριος	331	172	246
ΣΥΝΟΛΟ	4.261	11.292	12.222

Παρατηρούμε μέσα σε ένα χρόνο από τη λειτουργία του Κέντρου Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου την αυξητική τάση των επισκεπτών κάτι που φαίνεται και στο **Error! Unknown switch argument.** Θα θέλαμε σύμφωνα με συνεντεύξεις των κατοίκων της τοπικής κοινωνίας του Λιτόχωρου είναι αρκετοί που δεν το έχουν επισκεφτεί και δεν είναι λίγοι που δεν γνωρίζουν ότι λειτουργεί ή δεν το έχουν επισκεφτεί ακόμη.

Γράφημα 13: Πορεία του αριθμού επισκεπτών στο ΚΠΕΛΟ για τα έτη 2016-2018

Τέλος, στην ανάλυση των επισκεπτών θα αναλύσουμε την χώρα προέλευσης των επισκεπτών για τα έτη 2012 έως και 2017 σύμφωνα με τα στοιχεία του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Όπως θα δούμε και στον **Error! Unknown switch argument.** φαίνονται οι δεκαπέντε χώρες από τις οποίες προέρχεται ο κύριος όγκος των επισκεπτών της προστατευόμενης περιοχής. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο αριθμός των επισκεπτών Ρωσικής εθνικότητας που επισκέφτηκαν τον Όλυμπο κατά το έτος 2013 έχει τριπλασιαστεί σε σχέση με το έτος 2012, που έγινε για πρώτη φορά επεξεργασία δεδομένων σχετικά με την εθνικότητα των επισκεπτών από το Φορέα,

και μάλιστα φέτος κατέχουν την πρώτη θέση στην κατάταξη, με δεύτερη εκείνη των Ελλήνων. Πιο αναλυτικά η διακύμανση των εθνικοτήτων σε σχέση με το έτος 2012, όπου είχαμε στοιχεία εθνικότητας για 45.509 επισκέπτες από τους συνολικά 132.209 που είχαν καταγραφεί.

Πίνακας 63: Χώρα προέλευσης των επισκεπτών του ΕΔΟ για τα έτη 2012 και 2013

Χώρα προέλευσης	Αριθμός επισκεπτών 2012	Αριθμός επισκεπτών 2013
ΡΩΣΙΑ	7.628	20.203
ΕΛΛΑΔΑ	13.323	17.998
ΠΟΛΩΝΙΑ	3519	8.227
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	2655	6.151
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	4016	4.739
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	3123	4.606
ΣΕΡΒΙΑ	2171	4.136
ΙΣΡΑΗΛ	1382	2.998
ΟΥΚΡΑΝΙΑ	898	2.377
ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	734	1.361
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	590	1.255
ΓΑΛΛΙΑ	598	868
Η.Π.Α.	667	746
ΙΤΑΛΙΑ	619	612
ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ	402	551
ΔΑΝΙΑ	187	415
ΒΟΣΝΙΑ ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ	207	384
ΑΥΣΤΡΙΑ	373	342

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο αριθμός των επισκεπτών Ρωσικής εθνικότητας που επισκέφτηκαν τον Όλυμπο κατά το έτος 2014 κατέχει την πρώτη θέση στην κατάταξη, αν και παρουσιάζεται ελαφρά μειωμένος σε σχέση με το 2013. Εμφανίζεται επίσης σημαντική αύξηση επισκεπτών Πολωνικής εθνικότητας σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Την πρώτη θέση στην κατάταξη του αριθμού των επισκεπτών που επισκέφτηκαν τον Όλυμπο κατά το έτος 2015 κατέχουν οι Έλληνες. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο αριθμός των επισκεπτών Ρωσικής εθνικότητας αν και κατείχε για τα δύο προηγούμενα έτη την πρώτη θέση στην κατάταξη, βρίσκεται φέτος στην τρίτη θέση μειωμένος σχεδόν κατά το ήμισυ. Τη δεύτερη θέση κατέχουν οι επισκέπτες Πολωνικής εθνικότητας αν και ο αριθμός τους είναι ελαφρά μειωμένος σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το 2015 το μυθικό βουνό προσελκύει και άλλες χώρες όπως είναι το Βέλγιο, Βουλγαρία, Ισπανία γεγονός που απεικονίζεται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 64: Χώρα προέλευσης των επισκεπτών στον ΕΛΟ για τα έτη 2014 και 2015

Χώρα προέλευσης	Αριθμός επισκεπτών 2014	Χώρα προέλευσης	Αριθμός επισκεπτών 2015
ΡΩΣΙΑ	18.860	ΕΛΛΑΔΑ	15.734
ΕΛΛΑΔΑ	17.234	ΠΟΛΩΝΙΑ	12.122
ΠΟΛΩΝΙΑ	13.090	ΡΩΣΙΑ	10.361
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	7.892	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	7.801
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	7.059	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	5.666
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	5.813	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	5.210
ΣΕΡΒΙΑ	4.627	ΣΕΡΒΙΑ	4.982
ΙΣΡΑΗΛ	3.037	ΙΣΡΑΗΛ	2.371
ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	2.039	ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	2.184
ΟΥΚΡΑΝΙΑ	1.572	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	1.294
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	1.092	Η.Π.Α.	965
ΓΑΛΛΙΑ	961	ΙΤΑΛΙΑ	687
Η.Π.Α.	771	ΓΑΛΛΙΑ	681
ΙΤΑΛΙΑ	582	ΟΥΚΡΑΝΙΑ	680
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	523	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	542
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	517	ΑΥΣΤΡΙΑ	448
ΑΥΣΤΡΙΑ	490	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	431
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	485	ΒΕΛΓΙΟ	428
		ΜΟΛΔΑΒΙΑ	416
		ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	361
		ΒΟΣΝΙΑ- ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ	271
		ΙΣΠΑΝΙΑ	262
		ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑ	240

Την πρώτη θέση στην κατάταξη του αριθμού των επισκεπτών που επισκέφτηκαν τον Όλυμπο κατά το έτος 2016 κατέχουν για μία ακόμη χρονιά οι Έλληνες. Οι επισκέπτες Ρωσικής εθνικότητας επανήλθαν στη δεύτερη θέση την οποία κατείχαν τα προηγούμενα έτη πλην του περσινού. Οι επισκέπτες Πολωνικής και Γερμανικής εθνικότητας κατέχουν την τρίτη και τέταρτη θέση αντίστοιχα με σημαντικό αριθμό επισκεπτών. Την πρώτη θέση στην κατάταξη του αριθμού των επισκεπτών που επισκέφτηκαν τον Όλυμπο κατά το έτος 2017 κατέχουν για μία ακόμη χρονιά οι Έλληνες. Οι επισκέπτες Πολωνικής εθνικότητας βρίσκονται στη δεύτερη θέση με σημαντική αύξηση και οι επισκέπτες Ρώσικης και Γερμανικής εθνικότητας κατέχουν την τρίτη και τέταρτη θέση αντίστοιχα με σημαντικό αριθμό

επισκεπτών όπως και το 2016 σύμφωνα με τον **Error! Unknown switch argument**. Παρατηρούμε ότι και στα έτη αυτά νέες χώρες όπως Λιθουανία επισκέπτονται το μυθικό βουνό.

Πίνακας 65: Χώρα προέλευσης των επισκεπτών του ΕΔΟ για τα έτη 2016 και 2017

Χώρα προέλευσης	Αριθμός επισκεπτών 2016	Χώρα προέλευσης	Αριθμός επισκεπτών 2017
ΕΛΛΑΔΑ	9296	ΕΛΛΑΔΑ	11383
ΡΩΣΙΑ	4521	ΠΟΛΩΝΙΑ	8444
ΠΟΛΩΝΙΑ	2817	ΡΩΣΙΑ	3969
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	2608	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	3739
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	1968	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	3508
ΣΕΡΒΙΑ	1906	ΣΕΡΒΙΑ	2957
ΙΣΡΑΗΛ	1814	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	2556
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	1402	ΙΣΡΑΗΛ	1445
		ΤΣΕΧΙΚΗ	
Η.Π.Α.	805	ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	1300
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	658	ΓΑΛΛΙΑ	826
ΓΑΛΛΙΑ	543	ΜΟΛΔΑΒΙΑ	741
ΤΣΕΧΙΚΗ			
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	423	Η.Π.Α.	648
ΙΤΑΛΙΑ	403	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	543
ΒΟΣΝΙΑ-ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ	382	ΙΤΑΛΙΑ	522
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	269	ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	436
		ΗΝΩΜΕΝΟ	
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	269	ΒΑΣΙΛΕΙΟ	336
ΙΣΠΑΝΙΑ	207	ΟΥΚΡΑΝΙΑ	301
ΒΕΛΓΙΟ	191	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	240
ΑΥΣΤΡΙΑ	170	ΑΥΣΤΡΙΑ	218
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	150	ΔΑΝΙΑ	135
ΚΥΠΡΟΣ	141	ΙΣΠΑΝΙΑ	133
ΟΥΚΡΑΝΙΑ	116	ΕΛΒΕΤΙΑ	133

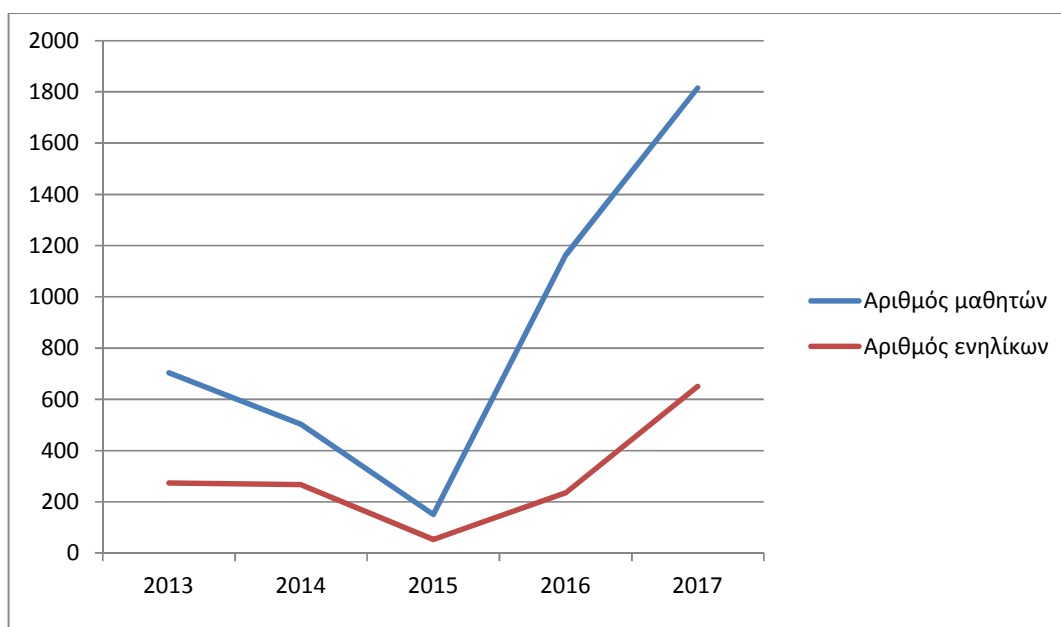
Θα ήταν σκόπιμο για την έρευνα μας να αναφέρουμε και τον αριθμό των μαθητών σχολείων και των ενηλίκων όπως ορειβατικοί και εκπαιδευτικοί σύλλογοι, επαγγελματίες τουρισμού, δημοσιογράφοι, επιστήμονες, αιρετοί που ξεναγήθηκαν στο ΚΠΕΔΟ και στην ευρύτερη περιοχή του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου για τα έτη . Συνοπτικά τα αποτελέσματα απεικονίζονται στον **Error! Unknown switch argument**.

Πίνακας 66: Αριθμός επισκεπτών και ενηλίκων που ξεναγήθηκαν και η αντίστοιχη μεταβολή για τα έτη 2013-2017

Έτος	Αριθμός μαθητών	Μεταβολή	Αριθμός	Μεταβολή
------	-----------------	----------	---------	----------

ενηλίκων				
2013	704	-	274	-
2014	503	-28,55%	267	-2,55%
2015	151	-69,98%	53	-80,14%
2016	1162	+669,54%	235	+343,40%
2017	1815	+56,20%	651	+177,02%

Παρατηρούμε ότι από τα έτη 2013 και 2014 έχουμε μία πτώση του αριθμού των μαθητών και των ενηλίκων που ξεναγήθηκαν, αλλά μετά τη λειτουργία του Κέντρου Πληροφόρησης τον Ιούνιο του 2016 ο αριθμός των ξεναγήσεων των μαθητών και των ενηλίκων αυξάνεται σημαντικά με αποκορύφωση το έτος 2017 (**Error! Unknown switch argument.**)

Γράφημα 14: Αριθμός των επισκεπτών που ξεναγήθηκαν τα έτη 2013-2017

Οι ξεναγήσεις πραγματοποιούνται στο Κέντρο Πληροφόρησης Επισκεπτών Εθνικού Δρυμού Ολύμπου και στην Προστατευόμενη Περιοχή του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου (Νέο Μοναστήρι Αγίου Διονυσίου, Παλαιό Μοναστήρι Αγίου Διονυσίου, θέση «Ζηλνιά», Καταφύγιο «Σταυρού», τοποθεσία «Πριόνια», Καταρράκτης «Περιβολάκι», περιοχή «Ορλιά» «Μύλοι-Βύθος», «Λάκκος» «Άγιο Σπήλαιο») αλλά και στον Αρχαιολογικό Χώρο του Δίου. Οι επισκέπτες μαθητές και ενήλικες που ξεναγήθηκαν και ενημερώθηκαν έχουν την ευκαιρία να:

- 1) γνωρίσουν τα αξιόλογα οικολογικά και πολιτισμικά στοιχεία της περιοχής
- 2) ενημερωθούν για το ρόλο του Φορέα Διαχείρισης στην Προστατευόμενη Περιοχή του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου,
- 3) ευαισθητοποιηθούν για τα σπάνια, τα ενδημικά και τα προς εξαφάνιση φυτά και ζώα της περιοχής,
- 4) αναγνωρίσουν είδη κοινά αλλά και σπάνια της ελληνικής χλωρίδας, ορνιθοπανίδας, μυκοχλωρίδας και εντομοπανίδας
- 5) πληροφορηθούν για τις τοποθεσίες με ιδιαίτερο ιστορικό, θρησκευτικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον.
- 6) μάθουν για τις Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης, Περιοχές Προστασίας της Φύσης, Περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 και τα Τοπία Φυσικού Κάλλους,
- 7) ενημερωθούν για τους κινδύνους που απειλούν την Προστατευόμενη Περιοχή του Ολύμπου, όπως για τις πυρκαγιές, τη λαθροθηρία αλλά και για άλλα προβλήματα που υποβαθμίζουν το φυσικό περιβάλλον γενικότερα,

Οι επισκέψεις - ξεναγήσεις πραγματοποιούνται χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση της σχολικής μονάδας ή των μαθητών, διαμορφώνονται ανάλογα με τις ηλικίες, τα ενδιαφέροντα της ομάδας, το χρόνο που έχουν στη διάθεσή τους και την εποχή του έτους και μπορεί να περιλαμβάνουν:

A. Ενημέρωση στον εκθεσιακό χώρο του Κέντρου Πληροφόρησης

B. Περιήγηση - ξενάγηση στην Προστατευόμενη Περιοχή, σε ειδικά επιλεγμένες διαδρομές.

Γ. Επιλεγμένες δραστηριότητες όπως πεζοπορίες σε μονοπάτια της προστατευόμενης περιοχής και περιβαλλοντικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες που στοχεύουν στη γνωριμία με τη φύση.

Κεφάλαιο 7ο Ανάλυση δεδομένων –Ερμηνεία αποτελεσμάτων

7.1 Εισαγωγή

Στην παρούσα ενότητα αναλύουμε τις ανάγκες και τις επιθυμίες επισκεπτών προκειμένου να συντάξουμε ένα ολοκληρωμένο επιχειρηματικό σχέδιο. Είναι σημαντικό να αναλύσουμε το κομμάτι της «αγοράς» που δραστηριοποιείται ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Στην προκειμένη περίπτωση οι υπάρχοντες ή δυνητικοί «πελάτες» στους οποίους απευθύνεται είναι οι επισκέπτες του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.

Έτσι το ερωτηματολόγιο που συντάχτηκε απευθύνεται σε επισκέπτες του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Σε αρχικό στάδιο κάνοντας μία έρευνα για την τελική δομή του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε μια πιλοτική έρευνα απευθύνοντας το σε άτομα που γνωρίζουν τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου όπως υπάλληλους και του Πρόεδρου του ΔΣ του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου (Ξεναγοί, Βιολόγος, Φύλακας, Δασολόγος), τον Πρόεδρο του Ορειβατικού Συλλόγου του Λιτόχωρου, μόνιμους κατοίκους του Λιτόχωρου και επισκέπτες του Κέντρου Πληροφόρησης του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου και του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Η διαδικασία αυτή είχε σκοπό να συμβάλει στην διαμόρφωση του τελικού ερωτηματολογίου.

Η διαδικασία της τμηματοποίησης της «αγοράς» περιλαμβάνει δύο στάδια. Το πρώτο αφορά στην αποστολή, συμπλήρωση και συγκέντρωση των ερωτηματολογίων προκειμένου να συλλέξουμε τα δεδομένα που θα εφαρμοστεί η στατιστική επεξεργασία. Το δεύτερο στάδιο στην στατιστική επεξεργασία των ερωτηματολογίων και των σχετικών συμπερασμάτων που θα είναι ικανά για την σύνταξη του businessplan του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Συγκεντρώθηκαν 271 ερωτηματολόγια εκ των οποίων τα 170 διανεμήθηκαν μέσω διαδικτύου και τα υπόλοιπα 101 συμπληρώθηκαν από επισκέπτες του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου και του Κέντρου Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.

Βασική στόχευση της έρευνας αυτής είναι να εντοπίσει τις ανάγκες και τις επιθυμίες των επισκεπτών προκειμένου να αποτελέσουν τις βασικές κατευθύνσεις για τις δυνατότητες λειτουργίας του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου με

σκοπό τη βελτίωση της διαχείρισης και προστασίας της Προστατευόμενης Περιοχής και την καλύτερη εξυπηρέτηση των επισκεπτών.

Πιο συγκεκριμένα το ερωτηματολόγιο, που παρουσιάζεται στο Παράρτημα, διακρίνεται σε έξι ενότητες. Οι πρώτες τρεις ενότητες αναφέρονται στα γενικά στοιχεία, στα ειδικά στοιχεία στον λόγο της επίσκεψης. Στην συνέχεια η τέταρτη ενότητα αφορά την προστατευόμενη περιοχή. Η επόμενη ενότητα αποτυπώνει την προθυμία πληρωμής και τέλος για την αποτελεσματικότερη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου τα δημογραφικά στοιχεία των επισκεπτών. Σε πολλές ερωτήσεις ο επισκέπτης είχε τη δυνατότητα να επιλέξει περισσότερες από μια απαντήσεις.

Τέλος, η επεξεργασία και ανάλυση των απαντήσεων πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό εργαλείο SPSS και με ίδια επεξεργασία όπου απαιτούνταν για να αποδοθούν τα καλύτερα αποτελέσματα για την παρούσα έρευνα.

7.2 Ανάλυση αποτελεσμάτων

7.2.1 Δημογραφικά στοιχεία

Το προφίλ των επισκεπτών του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου είναι σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν στην πλειοψηφία άντρες. Όπως απεικονίζεται και στον πίνακα το 70,8% των επισκεπτών είναι άντρες, ενώ μόλις το 29,2% είναι γυναίκες.

Πίνακας 67: Φύλο των επισκεπτών

Φύλο	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Άνδρας	192	70,8
Γυναίκα	79	29,2
Σύνολο	271	100,00

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε την ηλικία των επισκεπτών σύμφωνα με την επεξεργασία των αποτελεσμάτων δόθηκαν 271 Το μεγαλύτερο ποσοστό της ηλικίας που καταφθάνει στο μυθικό βουνό ανήκει στην κατηγορία 30-45 ετών με 157 απαντήσεις και ποσοστό 57,9% και αμέσως μετά οι επισκέπτες της ηλικίας 46-60 ετών με 67 απαντήσεις και ποσοστό 24,7%.(Error! Unknown switch argument.).

Πίνακας 68: Ηλικία των επισκεπτών

Ηλικία	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
<18 ετών	2	0,7
18-29 ετών	29	10,7
30-45 ετών	157	57,9
46-60 ετών	67	24,7
>60 ετών	16	5,9
Σύνολο	271	100,00

Στη συνέχεια αναλύουμε το μορφωτικό επίπεδο των επισκεπτών. Σύμφωνα με την επεξεργασία των απαντήσεων των επισκεπτών με ποσοστό 28,0% είναι Απόφοιτοι Λυκείου, με ποσοστό 26,2% είναι Απόφοιτοι ΑΕΙ ακολουθεί η κατηγορία Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου με 61 απαντήσεις και ποσοστό 22,5%. Πιο αναλυτικά απεικονίζονται τα ποσοστά ανά κατηγορία στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 69: Μορφωτικό επίπεδο

Μόρφωση	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
Απόφοιτος Δημοτικού	1	0,4
Απόφοιτος Γυμνασίου	7	2,6
Απόφοιτος Λυκείου	76	28,0
Απόφοιτος ΙΕΚ	3	1,1
Απόφοιτος ΟΑΕΔ	1	0,4
Απόφοιτος ΑΕΙ	71	26,2
Απόφοιτος ΤΕΙ	42	15,5
Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου	61	22,5
Κάτοχος Διδακτορικού Τίτλου	9	3,3
Σύνολο	271	100,00

Ακολουθεί η ερώτηση ποια είναι η μόνιμη κατοικία. Όπως παρατηρούμε από τον **Error! Unknown switch argument.**, ο Όλυμπος είναι ένας προορισμός όχι μόνο για τους κατοίκους της Ελλάδας αλλά και του εξωτερικού. Οι ερωτηθέντες που έχουν

μόνιμη κατοικία την ευρύτερη περιοχή του μυθικού βουνού και ανήκει στο Ν. Πιερίας την προτιμούν για διάφορους σκοπούς που θα δούμε παρακάτω, ενώ ακολουθούν εκείνοι που διαμένουν στο Ν. Θεσσαλονίκης. Πρώτοι είναι όσοι έχουν μόνιμη κατοικία τη Θεσσαλονίκη με ποσοστό 27,8%.

Πίνακας 70: Τόπος μόνιμης κατοικίας (Νομός, Πόλη/Χωριό)

Νομός	Πόλη	Συχνότητα	Ποσοστό(%)	Συνολικό Ποσοστό(%)
Ν. Αιτωλ/νίας	Αγρίνιο	1	0,4	0,4
Ν. Αττικής	Αθήνα	13	4,8	6,4
	Ηλιούπολη	1	0,4	
	Καλλιθέα	1	0,4	
	Μαρούσι	1	0,4	
	Νέα Μάκρη	1	0,4	
Ν. Αχαΐας	Πάτρα	1	0,4	0,4
Ν. Γρεβενών	Γρεβενά	1	0,4	0,4
Ν. Δράμας	Δράμα	2	0,7	0,7
Ν. Έβρος	Αλεξανδρούπολη	1	0,4	0,4
Ν. Ημαθίας	Βέροια	2	0,7	1,4
	Αλεξάνδρεια	2	0,7	
Ν. Ηρακλείου	Ηράκλειο	2	0,7	0,7
Ν. Θεσ/νικης	Βαθύλακκος	1	0,4	29,7
	Γέφυρα	1	0,4	
	Θεσσαλονίκη	76	27,8	
	Λαγκαδάς	1	0,4	
	Πεντάλοφος	2	0,7	
Ν. Ιωαννίνων	Αμφιθέα	1	0,4	2,3
	Ιωάννινα	3	1,1	
	Κόνιτσα	1	0,4	
	Μέτσοβο	1	0,4	
Ν. Καβάλας	Καβάλα	1	0,4	0,4
Ν. Κέρκυρας	Κέρκυρα	1	0,4	0,4
Ν. Κιλκίς	Κιλκίς	5	1,8	1,8

Ν. Κορινθίας	Κόρινθος	1	0,4	0,8
	Ευλόκαστρο	1	0,4	
Ν. Λάρισας	Ελασσόνα	2	0,7	9,9
	Κρασιά	1	0,4	
	Λάρισα	23	8,4	
	Τύρναβος	1	0,4	
Ν. Μεσσηνίας	Καλαμάτα	1	0,4	0,4
Ν. Ξάνθης	Ξάνθη	2	0,7	0,7
Ν. Πέλλας	Έδεσσα	1	0,4	0,4
Ν. Πιερίας	Δίον	2	0,7	37,5
	Καλλιθέα	1	0,4	
	Καρίτσα	1	0,4	
	Κάτω Μηλιά	1	0,4	
	Κατερίνη	51	18,7	
	Λεπτοκαρυά	3	1,1	
	Λιτόχωρο	36	13,9	
	Πλαταμώνας	1	0,4	
	Σπαρμός	1	0,4	
Ν. Ροδόπης	Κομοτηνή	6	2,2	2,2
Ν. Σερρών	Σέρρες	2	0,7	0,7
Ν. Φθιώτιδας	Λαμία	2	0,7	0,7
Ν. Χαλκιδικής	Νέα Μουδανιά	1	0,4	0,4
Ν. Χανίων	Χανιά	1	0,4	0,4
Εξωτερικό	Αγγλία	1	0,4	0,4
	Γερμανία	3	1,1	1,1
	Κύπρος	1	0,4	0,4
	Ρουμανία	1	0,4	0,4
Σύνολο		271	100,00	100,00

Και η επόμενη ερώτηση αφορούσε ποια είναι η εθνικότητα. Το δείγμα του πληθυσμού έχει ελληνική εθνικότητα με μειοψηφία τη βέλγικη και την γαλλική. Το 99,3% των ερωτηθέντων ήταν Έλληνες, ενώ από 0,4% απάντησαν ότι είχαν Βέλγικη

και Γαλλική εθνικότητα όπως φαίνεται και από τον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 71: Η εθνικότητα των επισκεπτών

Εθνικότητα	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
Βέλγικη	1	0,4
Γαλλική	1	0,4
Ελληνική	269	99,3
Σύνολο	271	100,00

Σχετικά με το επάγγελμα των ερωτηθέντων των επισκεπτών του ΕΔΟ, το μεγαλύτερο ποσοστό ήταν Ιδιωτικοί υπάλληλοι με ποσοστό 34,1%, ακολουθούν οι Επιχειρηματίες με ποσοστό 17,9% και αμέσως μετά έρχονται οι Δημόσιοι Υπάλληλοι με ποσοστό 16,5%, Αναλυτικά στον **Error! Unknown switch argument.** φαίνονται αναλυτικά τα ποσοστά όλων των κατηγοριών

Πίνακας 72: Το Επάγγελμα των επισκεπτών

Επάγγελμα	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
Αγρότης	2	0,7
Άνεργος	24	8,8
Αυτοαπασχολούμενος	1	0,4
Δημόσιος Υπάλληλος	45	16,5
Εκπαιδευτικός	3	1,1
Ελεύθερος Επαγγελματίας	13	1,5
Επιχειρηματίας/Βιοτέχνης	49	17,9
Εργάτης	1	0,4
Ιδιωτικός Υπάλληλος	91	34,1
Οικιακά	3	1,1
Στρατιωτικός	2	0,7
Συμβασιούχος	2	0,7
Συνταξιούχος	18	6,6
Υπάλληλος του ευρύτερου δημόσιου τομέα	1	0,4
Υπάλληλος ΦΔΠΠ	1	0,4

Φοιτητής/Μαθητής	12	4,4
Δεν απάντησε	3	1,1
Σύνολο	271	100,00

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε το εισόδημα των επισκεπτών. Θα θέλαμε να πούμε πρώτα ότι 15 άτομα δεν απάντησαν στην ερώτηση αυτή. Το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε ότι το ετήσιο εισόδημά του είναι 11.001 -18.000€ (35,1), μετά ακολουθούν εκείνοι που έχουν 6.001-11.000,00€(22,9%) και μετά εκείνοι που έχουν έως 6.000€ ετήσιο εισόδημα. Στο σύνολο της ανάλυσης απεικονίζεται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 73: Το εισόδημα των επισκεπτών

Εισόδημα (€)	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
έως 6.000	49	18,1
6.001-11.000	62	22,9
11.001-18.000	95	35,1
18.001-25.000	32	11,8
25.001 και άνω	18	6,6
Δεν απάντησαν	15	5,5
Σύνολο	271	100,00

Από τους 271 ερωτηθέντες, οι 153 με ποσοστό 56,5% είναι έγγαμοι, ενώ με 42,4% δεν είναι . Σε αυτή την ερώτηση 3 δεν απάντησαν με ποσοστό 1,1% όπως φαίνεται και στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 74: Η οικογενειακή κατάσταση των επισκεπτών(1)

Έγγαμος/η	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
Ναι	153	56,5
Όχι	115	42,4
Δεν απάντησαν	3	1,1
Σύνολο	271	100,00

Σε συνέχεια της ερώτησης αυτής με ποσοστό 52,8% έχουν παιδιά. Ενώ οι 125 απάντησαν με ποσοστό 46,1% ότι δεν έχουν. Και σε αυτή την ερώτηση 3 δεν απάντησαν με 1,1% όπως απεικονίζεται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 75: Η οικογενειακή κατάσταση (2)

Τέκνα	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
Ναι	143	52,8
Όχι	125	46,1
Δεν απάντησαν	3	1,1
Σύνολο	271	100,00

7.2.2 Γενικά στοιχεία επίσκεψης

Σύμφωνα με την έρευνα ο Εθνικός Δρυμός Ολύμπου αποτελεί μια περιοχή που είναι πόλος έλξης πολλών επισκεπτών που στην πλειοψηφία την επισκέπτονται όχι μόνο μία φορά. Είναι ένας προορισμός που την επισκέπτονται σε ποσοστό 29,9% τουλάχιστον κάθε χρόνο, ενώ δεν είναι λίγοι εκείνοι που την επισκέπτονται πολλές φορές κάθε μήνα με ποσοστό 24,4%. Όπως παρουσιάζεται αναλυτικά στον **Error! Unknown switch argument.**, δεν είναι λίγοι εκείνοι που την έχουν επισκεφτεί τουλάχιστον κάθε μήνα με ποσοστό 17,7 και εκείνοι που κατέφθασαν στην περιοχή λίγες φορές στο παρελθόν.

Πίνακας 76: Πόσες φορές έχετε επισκεφτεί την περιοχή

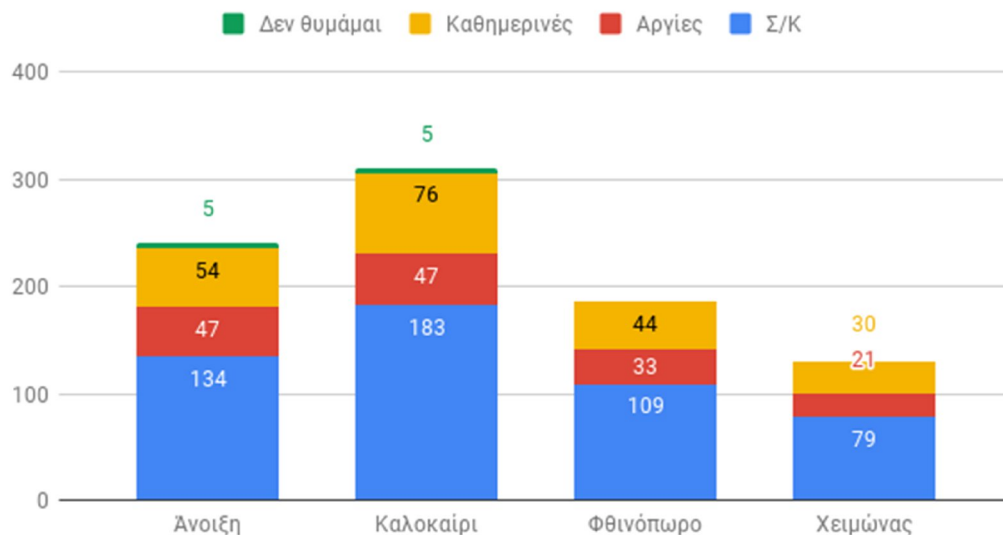
Συχνότητα επισκέψεων στον ΕΔΟ	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
Όχι, είναι η πρώτη φορά	15	5,5
Ναι, την έχω επισκεφτεί άλλη μία φορά	18	6,6
Ναι, την έχω επισκεφτεί λίγες φορές στο παρελθόν	43	15,9
Ναι την επισκέπτομαι τουλάχιστον κάθε χρόνο	81	29,9

Ναι την επισκέπτομαι τουλάχιστον κάθε μήνα	48	17,7
Ναι την επισκέπτομαι πολλές φορές κάθε μήνα	66	24,4
Σύνολο	271	100,00

7.2.3 Ειδικά στοιχεία επίσκεψης

Ο Εθνικός Δρυμός Ολύμπου είναι μια περιοχή που όλο τον χρόνο έχει επισκεψιμότητα. Σύμφωνα με το **Error! Unknown switch argument.** οι επισκέπτες του προτιμούν να καταφθάνουν στο μυθικό βουνό την περίοδο του καλοκαιριού είτε Σαββατοκύριακα, είτε αργίες είτε καθημερινές, ακολουθεί η άνοιξη, μετά το φθινόπωρο και τέλος ο Χειμώνας κυρίως τα Σ/Κ

Είναι ένας προορισμός που μπορείς να αποδράσεις και αυθημερόν ως επί το πλείστον σύμφωνα με το δείγμα με ποσοστό 41,7%, ακολουθούμενοι από εκείνους που έμειναν δύο μέρες (20,3%). Σε μικρότερο ποσοστό προτίμησαν να διαμείνουν μία μέρα (14,4%) και έπειτα ακολουθούν εκείνοι που έμειναν τρεις ημέρες με ποσοστό 10,7%. Τέλος η μειοψηφία απάντησε ότι παρέμεινε 3-7 ημέρες με ποσοστό 4,4% και μία άλλη μερίδα επέλεξε πάνω από επτά ημέρες με ποσοστό 3,0%. Σε αυτή την ερώτηση 15 άτομα δεν απάντησαν με ποσοστό 5,5%. Αναλυτικά οι απαντήσεις παρουσιάζονται στον **Error! Unknown switch argument.**

Γράφημα 15: Εποχή και ημέρες επισκέψεων στον ΕΛΟ

Πίνακας 77: Διάρκεια παραμονής στην περιοχή

Διάρκεια παραμονής	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
Αυθημερόν	113	41,7
Μία	39	14,4
Δύο	55	20,3
Τρεις	29	10,7
3-7	12	4,4
Πάνω από 7	8	3,0
Δεν απάντησε	15	5,5
Σύνολο	271	100,00

Στη συνέχεια ακολούθησε η ερώτηση σχετικά με τον τόπο διαμονής της τελευταίας επίσκεψης. Στην πλειοψηφία των επισκεπτών προτιμά να διαμένει σε ένα από τα καταφύγια της ευρύτερης περιοχής με ποσοστό 41,3%, η επιλογή «Άλλο» συγκεντρώνει ποσοστό 20,3%, ενώ με μικρότερα ποσοστά απάντησαν Ξενοδοχείο (10,3%), Φιλικό σπίτι (8,5%), και Camping (6,6%). Σε αυτήν την ερώτηση ένα ποσοστό 8,9% δεν απάντησε. (Error! Unknown switch argument.)

Πίνακας 78: Τόπος διαμονής κατά την επίσκεψη

Τόπος διαμονής	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
----------------	-------------------	------------

Άλλο	55	20,3
Camping	18	6,6
Καταφύγιο	112	41,3
Ξενοδοχείο	28	10,3
Ξενώνας	11	4,1
Φιλικό σπίτι	23	8,5
Δεν απάντησε	24	8,9
Σύνολο	271	100,00

Στη συνέχεια ακολούθησε ο τρόπος που κατέφθασαν οι επισκέπτες στον ΕΛΟ. Η πλειοψηφία με ποσοστό 72,3% απάντησε με το αυτοκίνητο, ενώ όπως βλέπουμε και από τον Πίνακα , είναι πολύ μικρότερα τα ποσοστά με φιλικό αυτοκίνητο (10,3%), με τα πόδια (6,6%), με τουριστικό λεωφορείο (4,4%) και η μειοψηφία απάντησε με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (1,8%), με μοτοσυκλέτα (1,5%), με ποδήλατο (0,7%). Τέλος 6 άτομα δεν απάντησαν με ποσοστό 2,2%. (**Error! Unknown switch argument.**)

Πίνακας 79: Με ποιο τρόπο κατέφθασαν οι επισκέπτες στον ΕΛΟ

Τρόπος	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
Με το αυτοκίνητό σας	196	72,3
Με τα μέσα μαζικής μεταφοράς	5	1,8
Με τη μοτοσυκλέτα	4	1,5
Με το ποδήλατο	2	0,7
Με τα πόδια	18	6,6
Με τουριστικό λεωφορείο(οργανωμένη εκδρομή)	12	4,4
Με φιλικό αυτοκίνητο	28	10,3
Δεν απάντησε	6	2,2
Σύνολο	271	100,00

Στην πλειοψηφία των επισκεπτών επιλέγουν με την φιλική τους παρέα να καταφτάσουν στο μυθικό βουνό σε ποσοστό 56,1%. Ακολουθούν, εκείνοι που επιλέγουν με την οικογένειά τους να επισκεφτούν τον ΕΔΟ με ποσοστό 21,4%, ενώ είναι λίγοι που επιλέγουν μόνοι τους με ποσοστό 10,3%. Αναλυτικά οι απαντήσεις σε αυτήν την ερώτηση απεικονίζονται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 80: Με ποιους επιλέγουν να επισκεφτούν τον ΕΔΟ

Ποιους επιλέγουν	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
Μόνος/η	28	10,3
Με την οικογένειά σας	58	21,4
Με φιλική παρέα	152	56,1
Με οργανωμένο γκρουπ	19	7,0
Με το σχολείο	2	0,7
Με την οικογένεια, μόνος, φιλική παρέα, οργανωμένο γκρουπ	1	0,4
Με οργανωμένο γκρουπ που διοργανώνει η εταιρία μου	1	0,4
Με συναθλητές (αγώνες βουνού)	1	0,4
Δεν απάντησε	9	2,2
Σύνολο	271	100,00

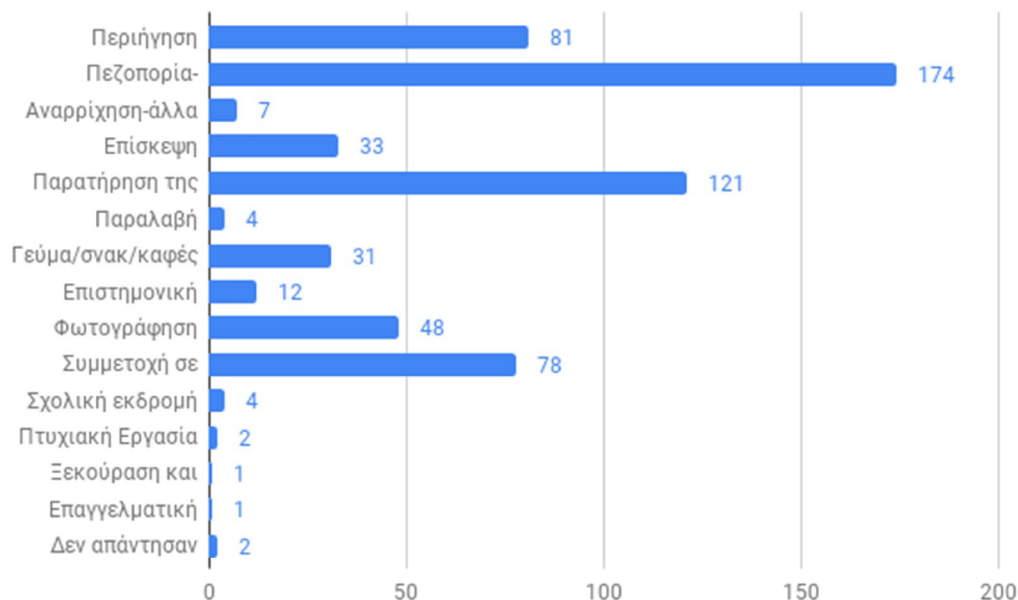
Στην τελευταία ερώτηση αυτής της ενότητας σχετικά από που λάβανε πληροφορίες για την επίσκεψη των ερωτηθέντων στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου, οι περισσότεροι απάντησαν είμαι κάτοικος της ευρύτερης περιοχής με ποσοστό 32,1%, ακολουθούν εκείνοι που απαντούν από φίλους/συγγενείς με ποσοστό 18,8% και μετά εκείνοι που πληροφορήθηκαν τον Όλυμπο από προηγούμενες επισκέψεις με ποσοστό 17,3%. Οι απαντήσεις των επισκεπτών παρουσιάζονται αναλυτικά στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 81: Από που λάβατε πληροφορίες για την επίσκεψή σας στον Όλυμπο

Πληροφορίες	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
Έφτασα στον Όλυμπο δίχως προηγούμενη πληροφόρηση	20	7,4
Από φίλους/συγγενείς	51	18,8
Από την τοπική κοινωνία	3	1,1
Από ταξιδιωτικούς οδηγούς	5	1,8
Είμαι κάτοικος της ευρύτερης περιοχής	88	32,5
Από χάρτες/ενημερωτικά φυλλάδια	7	2,6
Από άρθρα/καταχωρήσεις στον έντυπο τύπο	1	0,4
Από προηγούμενες επισκέψεις στην περιοχή	47	17,3
Από την ιστοσελίδα του ΦΔΕΔΟ	10	3,7
Από άλλες ιστοσελίδες του διαδικτύου	22	8,1
Είμαι υπάλληλος του ΦΔΕΔΟ	1	0,4
Από συμμετοχή σε αγώνες τρεξίματος	1	0,4
Είμαι μέλος ορειβατικού συλλόγου	1	0,4
Είμαι τοπικός οδηγός βουνού	1	0,4
Από τη διαφήμιση στο site και στα φυλλάδια της εταιρίας μου	1	0,4
Από την πτυχιακή εργασία μου	1	0,4
Δεν απάντησε	11	4,1
Σύνολο	271	100,00

7.2.4 Σκοπός της επίσκεψης

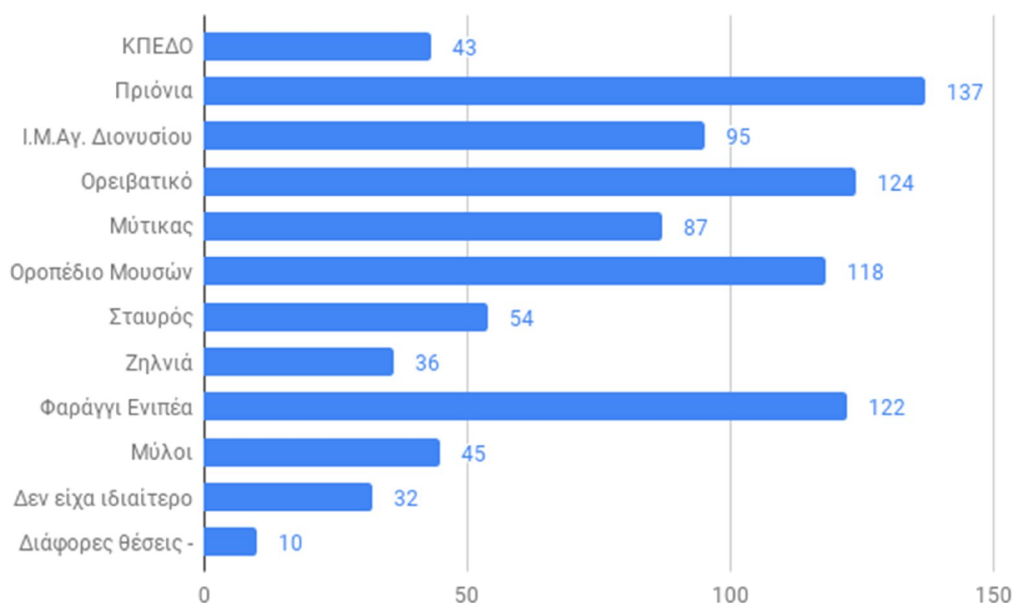
Η επόμενη ενότητα αφορούσε τον σκοπό της επίσκεψης στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου. Έτσι στην πρώτη ερώτηση αυτής της ενότητας, στην οποία μπορούσαν να επιλέξουν περισσότερες από μία απαντήσεις. Στην πρώτη προτίμηση των επισκεπτών ήταν η Πεζοπορία – Ορειβασία με 174 απαντήσεις και ποσοστό 64,21%, στη δεύτερη προτίμηση ακολουθεί η Παρατήρηση της φύσης – απόλαυση τοπίου με ποσοστό 44,65% και στην Τρίτη επιλογή είναι η περιήγηση με 81 απαντήσεις και ποσοστό 29,89% και πολύ κοντά για το λόγο της επίσκεψης στον ΕΔΟ είναι η συμμετοχή σε οργανωμένη δραστηριότητα(π.χ. Φεστιβάλ, μαραθώνιος κτλ) συγκεντρώνοντας 78 απαντήσεις και ποσοστό 28,78%. Οι υπόλοιπες επιλογές συγκεντρώνουν μικρότερα ποσοστά και συγκεκριμένα η φωτογράφιση με 48 απαντήσεις και ποσοστό 17,71%, η επίσκεψη θρησκευτικών/ιστορικών μνημείων με 33 απαντήσεις και ποσοστό 12,17% και πολύ κοντά με 31 απαντήσεις αποτελεί η επιλογή Γεύμα/σνακ/καφές σε εστιατόριο. Τέλος, η μειοψηφία επιλέγει τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου για επιστημονική έρευνα με 12 απαντήσεις και ποσοστό 4,43%, μετά η αναρρίχηση και άλλα υπαίθρια αθλήματα(ορεινό τρέξιμο, ορεινή ποδηλασία με 7 απαντήσεις και 2,58% ποσοστό, η σχολική εκδρομή με 4 απαντήσεις και ποσοστό 1,48%, με τον ίδιο αριθμό απαντήσεων είναι για την πτυχιακή εργασία και δεν απάντησαν και ποσοστό 0,74% και τέλος με μία απάντηση συγκεντρώνουν η ξεκούραση και η αναψυχή και επαγγελματική δραστηριότητα και ποσοστό 0,37%. Οι προτιμήσεις των επισκεπτών για το σκοπό της επίσκεψής τους απεικονίζεται στο παρακάτω **Error! Unknown switch argument.**

Γράφημα 16: Ο σκοπός της επίσκεψης στον ΕΛΟ

Η επόμενη ερώτηση αυτής της ενότητας αφορά τον προορισμό εντός του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου και σε αυτήν την ερώτηση μπορούσαν οι ερωτηθέντες να επιλέξουν περισσότερες από μία απαντήσεις. Όπως παρουσιάζεται και στο **Error! Unknown switch argument.** η πρώτη επιλογή στις προτιμήσεις των επισκεπτών του ΕΛΟ αποτελούν τα Πριόνια συγκεντρώνοντας 137 απαντήσεις με ποσοστό 50,55%, ακολουθεί κάποιο ή κάποια από τα ορειβατικά καταφύγια με 124 απαντήσεις και ποσοστό 45,76% και τρίτη προτίμηση είναι το Φαράγγι του Ενιπέα με 122 απαντήσεις και ποσοστό 45,02%. Το Οροπέδιο Μουσών είναι πολύ κοντά στην τρίτη προτίμηση συγκεντρώνοντας 118 απαντήσεις και ποσοστό 43,54%. Οι υπόλοιπες προτιμήσεις απέχουν στις πρώτες αυτές επιλογές δεδομένου ότι η Ιερά Μονή Αγίου Διονυσίου με 95 απαντήσεις και 35,06% ποσοστό, η κορυφή του Ολύμπου, ο Μύτικας συγκεντρώνει 87 απαντήσεις και ποσοστό 32,10%. Ακολουθούν προορισμοί που τους προτιμά μικρότερη μερίδα των επισκεπτών, όπως ο Σταυρός με 54 απαντήσεις και ποσοστό 19,93%, οι Μύλοι με 45 απαντήσεις και ποσοστό 16,61%, το Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας με 43 απαντήσεις και ποσοστό 15,87%. Στις τελευταίες προτιμήσεις ήταν η θέση Ζηλνιά που την προτιμούν 36 επισκέπτες με ποσοστό 13,28%, και 32 επισκέπτες δεν είχαν ιδιαίτερο προορισμό με ποσοστό 11,81%. Τέλος, υπήρχαν διάφορες θέσεις περιοχές

που αποτελούν πολύ λίγες προτιμήσεις όπως Λιβαδάκι, Άγιος Αντώνιος, Στεφάνι με 10 απαντήσεις και 3,69%.

Γράφημα 17: Ο προορισμός των επισκεπτών στον ΕΛΟ

7.2.5 Εθνικός Δρυμός Ολύμπου

Η επόμενη ενότητα αφορά τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου. Στην πρώτη ερώτηση της ενότητας αυτής είναι αν γνωρίζουν οι επισκέπτες γνωρίζουν η περιοχή ανήκει στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου και προστατεύεται από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία, χάρη στη γλωρίδα, πανίδα και άγρια ζωή που φιλοξενεί. Στην συντριπτική πλειοψηφία το γνώριζαν όπως προκύπτει από τον **Error! Unknown switch argument..**

Πίνακας 82: Οι επισκέπτες γνωρίζουν ότι ο Όλυμπος είναι ΠΠ

Γνώση για την ΠΠ	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Ναι	251	92,6
Όχι	20	7,4
Σύνολο	271	100,00

Εκείνοι που απάντησαν ναι προχώρησαν στην επόμενη ερώτηση που είναι από που το γνωρίζουν. Στην πλειοψηφία απάντησαν από το Διαδίκτυο με ποσοστό 38,7% ή από συζήτηση με φίλους με ποσοστό 31,1%. Ακολουθούν εκείνοι που το γνώριζαν από τα βιβλία με ποσοστό 8,4%. Τα αποτελέσματα αυτής της ερώτησης με τα ποσοστά παρουσιάζονται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 83: Από που γνωρίζετε ότι ο Όλυμπος είναι ΠΠ

Πηγή ενημέρωσης	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
Διαδίκτυο	97	38,7
Βιβλία	21	8,4
Περιοδικά ή εφημερίδες	7	2,8
Συζήτηση με φίλους	78	31,1
Ενημέρωση από το σχολείο	16	6,4
Σχετικές πινακίδες στην ΠΠ	2	0,8
Είμαι υπάλληλος σε ΦΔΠΠ	5	2,0
Ορειβατικοί σύλλογοι	2	0,8
Είμαι κάτοικος της περιοχής	1	0,4
Από τη δουλειά μου	1	0,4
Είμαι μέλος περιβαλλοντικής ομάδας που ασχολείται με τον Όλυμπο	1	0,4
Χάρτες	1	0,4
Δεν απάντησε	19	7,6
Σύνολο	251	100,00

Η δεύτερη ερώτηση της ενότητας αυτής είναι αν γνωρίζουν ότι ο Εθνικός Δρυμός Ολύμπου έχει ενταχθεί από το 1981 στο Πρόγραμμα ManandtheBiosphere (MAB) της UNESCO. Οι επισκέπτες με μικρή διαφορά δεν το ήξεραν με ποσοστό 53,9% σε σχέση με αυτούς που το γνώριζαν με ποσοστό 45,8% όπως φαίνεται και από τον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 84: Οι επισκέπτες γνωρίζουν ότι ο ΕΛΟ ανήκει στο Πρόγραμμα MABτης UNESCO

Γνώση	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
-------	------------------	------------

Ναι	124	45,8
Όχι	147	54,2
Σύνολο	271	100,00

Ακολουθεί η ερώτηση αν οι επισκέπτες γνωρίζουν ότι λειτουργεί Φορέας Διαχείρισης με αρμοδιότητα την διαχείριση του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Όπως προκύπτει και από τον **Error! Unknown switch argument.** με ποσοστό 73,1% απάντησαν ναι, ενώ με μικρότερο ποσοστό και συγκεκριμένα 26,69% απάντησε όχι.

Πίνακας 85: Οι επισκέπτες είναι ενήμεροι για τη λειτουργία του ΦΔΕΔΟ

Ενημέρωση	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Ναι	198	73,1
Όχι	73	26,9
Σύνολο	271	100,00

Το Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας είναι ένα έργο του ΦΔΕΔΟ, που εγκαινιάστηκε τον Ιούνιο του 2016. Τέθηκε το ερώτημα αν γνωρίζουν ότι λειτουργεί στην περιοχή. Η πλειοψηφία το γνώριζε με ποσοστό 66,8%, ενώ το 33,2% δεν γνώριζε την ύπαρξη του Κέντρου.

Πίνακας 86: Οι επισκέπτες γνωρίζουν τη λειτουργία του ΚΠΕΔΟ

Ενημέρωση	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Ναι	181	66,8
Όχι	90	33,2
Σύνολο	271	100,00

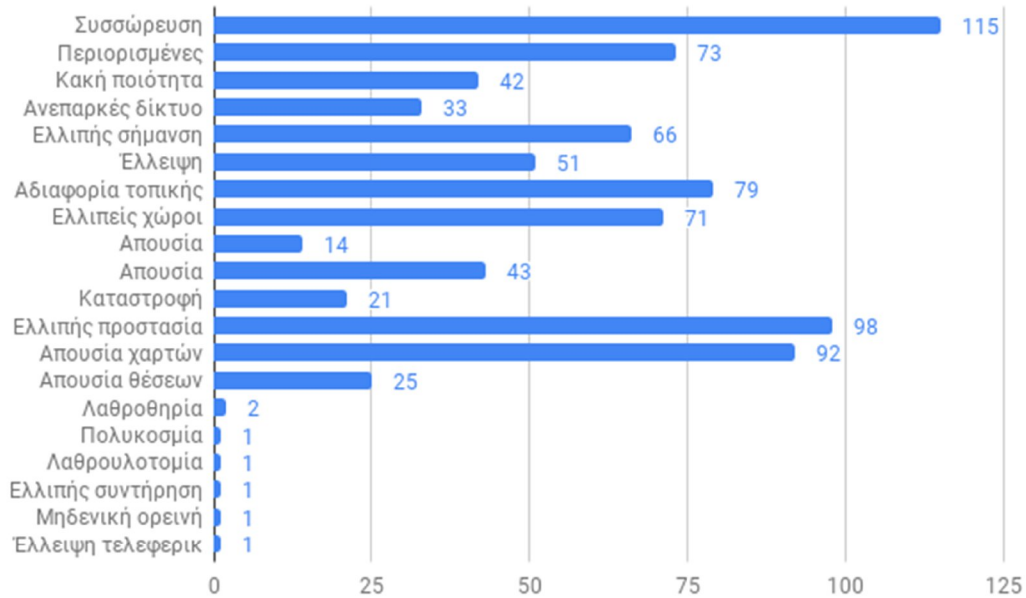
Ακολουθεί η ερώτηση ποιο είναι το χαρακτηριστικό που τους εντυπωσίασε περισσότερο κατά την επίσκεψή τους. Το πρώτο που κεντρίζει τους επισκέπτες είναι η ομορφιά του τοπίου με ποσοστό 50,2%, ενώ τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά όπως η γαλήνη/αίσθηση απομόνωσης με ποσοστό 12,2%, η άγρια φύση με 11,1%. Αναλυτικά τα χαρακτηριστικά παρουσιάζονται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 87: Το χαρακτηριστικό που εντυπωσίασε τους επισκέπτες

Χαρακτηριστικό	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
----------------	-------------------	------------

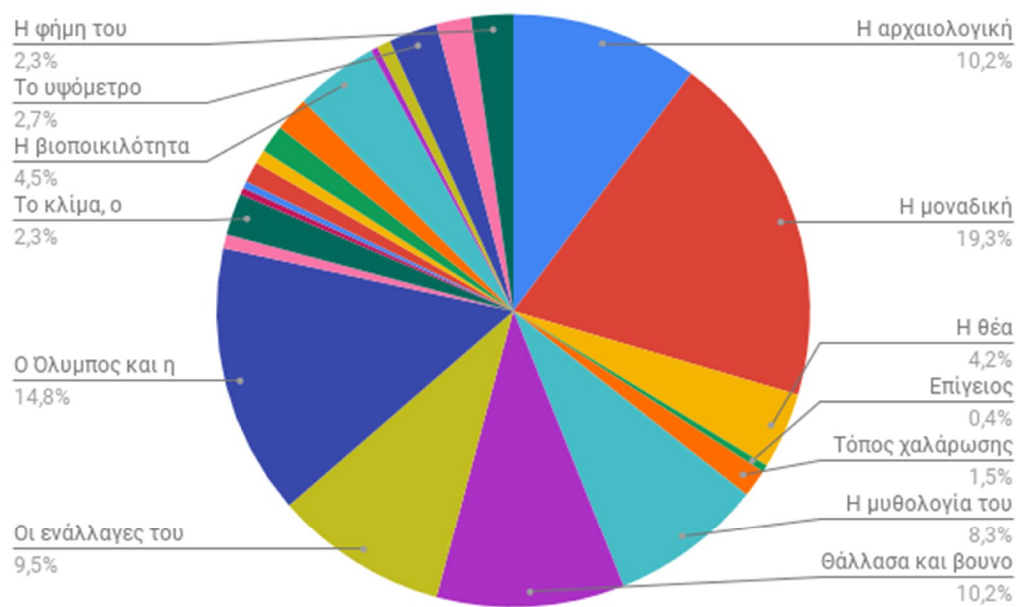
Η ομορφιά του τοπίου	136	50,2
Η ποικιλότητα χλωρίδας και πανίδας	22	8,1
Η άγρια φύση	30	2,6
Τα ανεξερεύνητα μέρη	13	28,8
Ο καθαρός αέρας	9	3,3
Η γαλήνη/αίσθηση απομόνωσης	33	12,2
Το ΚΠΕΔΟ	12	4,4
Η αρχαιολογική και ιστορική σπουδαιότητα	10	3,7
Όλα τα παραπάνω	2	0,7
Συνδυασμός των παραπάνω	1	0,4
Η μοναδικότητα, η σπανιότητα του τοπίου και του υψομέτρου	1	0,4
Δεν απάντησε	2	0,7
Σύνολο	271	100,00

Από την άλλη ζητήσαμε από τους ερωτηθέντες ποια είναι τα προβλήματα που εντόπισαν κατά την επίσκεψή τους στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Σε αυτήν την ερώτηση οι επισκέπτες μπορούσαν να επιλέξουν περισσότερες από μία απαντήσεις. Έτσι, το κυριότερο πρόβλημα εντοπίστηκε στη συσσώρευση απορριμμάτων – σκουπιδιών με ποσοστό 42,4%, ακολουθεί η ελλιπής προστασία της προστατευόμενης περιοχής με ποσοστό 36,2 και στη συνέχεια η απουσία χαρτών και καθοδηγητικών φυλλαδίων με ποσοστό 33,9%. Αναλυτικά τα προβλήματα που εντοπίστηκαν στην περιοχή με τη συχνότητα και τα ποσοστά απεικονίζονται στο **Error! Unknown switch argument..**

Γράφημα 18: Τα προβλήματα που εντόπισαν οι επισκέπτες στον ΕΔΟ

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε ποιο θεωρούν οι επισκέπτες το στοιχείο που κάνει την περιοχή μοναδική και να ξεχωρίζει από άλλες. Η απάντηση εδώ ήταν ελεύθερη και δόθηκαν διάφορες απαντήσεις που κωδικοποιήθηκαν. Εκείνο που συμπίπτει στις απόψεις των επισκεπτών είναι η μοναδική ομορφιά του Ολύμπου, ακολουθεί το στοιχείο ο ίδιος ο Όλυπος και η επιβλητικότητά του και στη συνέχεια έρχεται το στοιχείο ότι η περιοχή συνδυάζει σε πολύ κοντινή απόσταση βουνό και θάλασσα. Αναλυτικά οι απόψεις και η ποσοστιαία απεικόνιση των ερωτηθέντων αποτυπώνονται στο **Error! Unknown switch argument..**

Γράφημα 19: Το στοιχείο που κάνει την περιοχή μοναδική και ξεχωριστή

Στη συνέχεια ακολούθησε η ερώτηση αν οι επισκέπτες θεωρούν ότι η Προστατευόμενη Περιοχή του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου θεσμικά είναι επαρκώς κατοχυρωμένη. Όπως αποτυπώνεται και στον **Error! Unknown switch argument.** με ποσοστό 44,3% δεν ήξεραν/δεν απάντησαν, ενώ με μικρή διαφορά και ποσοστό 43,2% απάντησαν πως δεν είναι. Ενώ ένα μικρό ποσοστό της τάξεως 12,5% απάντησε πως ναι.

Πίνακας 88: Η ΠΠ είναι επαρκώς θεσμικά κατοχυρωμένη

Θεσμική κατοχύρωση	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Δεν ξέρω/δεν απαντώ	120	44,3
Ναι	34	12,5
Όχι	117	43,2
Σύνολο	271	100,00

Στις τελευταίες ερωτήσεις είναι αν ανταποκρίθηκε η επίσκεψη στις προσδοκίες των ερωτηθέντων και αν θα την ξαναεπισκεφτούν στο μέλλον. Στην πρώτη από αυτές ερωτήσεις η μεγαλύτερη μερίδα είναι ικανοποιημένοι με ποσοστό 53,9%, ακολουθούν οι πολύ ικανοποιημένοι με ποσοστό 40,6%. Τέλος είναι πολύ μικρά τα ποσοστά των λίγο ικανοποιημένων από την επίσκεψή τους με ποσοστό 3,3%, ενώ εκείνοι που ανήκουν στην κατηγορία που είναι καθόλου ικανοποιημένοι συγκεντρώνουν ένα ποσοστό 1,1% και το ίδιο ποσοστό έχει αυτοί που δεν

απάντησαν. Την εικόνα αυτή την παρατηρούμε στον **Error! Unknown switch argument**.

Πίνακας 89: Ανταπόκριση των προσδοκιών κατά την επίσκεψη στον ΕΛΟ

Ικανοποίηση προσδοκιών	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Καθόλου ικανοποιημένος/η	3	1,1
Λίγο ικανοποιημένος/η	9	3,3
Ικανοποιημένος/η	146	53,9
Πολύ ικανοποιημένος/η	110	40,6
Δεν απάντησε	3	1,1
Σύνολο	271	100,00

Η τελευταία ερώτηση της ενότητας αυτής σχετικά με τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου είναι αν οι ερωτηθέντες θα ήθελαν να ξαναεπισκεπτούν την περιοχή. Η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 98,1% απάντησε Ναι, ενώ ένα 1,5% απάντησε υπό προϋποθέσεις (**Error! Unknown switch argument**.)

Πίνακας 90: Οι επισκέπτες επιθυμούν να επισκεφτούν τον ΕΛΟ στο μέλλον

Πιθανότητα επίσκεψης στο μέλλον	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Ναι	266	98,1
Υπό προϋποθέσεις	4	1,5
Δεν απάντησε	1	0,4
Σύνολο	271	100,00

7.2.6 Προθυμία Πληρωμής των επισκεπτών

Η πρώτη ερώτηση αυτής της ενότητας είναι αν οι επισκέπτες συμφωνούν με την επιβολή χρηματικού αντιτίμου για την είσοδό τους στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου για έλεγχο και καθοδήγηση. Όπως προκύπτει και από τον **Error! Unknown switch argument**, με ποσοστό 42,1% και ποσοστό 22,1% συμφωνούν και συμφωνούν μόνο προαιρετικά, ενώ ένα ποσοστό 35,8% διαφωνεί.

Πίνακας 91: Προθυμία πληρωμής των επισκεπτών για την είσοδο στον ΕΛΟ

Προθυμία πληρωμής	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Ναι	114	42,1
Όχι	97	35,8
Μόνο προαιρετικά	60	22,1
Σύνολο	271	100,00

Όσοι απάντησαν ναι στην προηγούμενη ερώτηση, τέθηκε το ερώτημα ποιο ποσό θα ήταν διατεθειμένοι να πληρώσουν για την είσοδό τους στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου για έλεγχο και καθοδήγηση. Από τον Πίνακα συμπεραίνουμε ότι οι περισσότεροι επισκέπτες είναι πρόθυμοι να πληρώσουν ένα αντίτιμο της τάξεως 2€-3€ ενώ δεν είναι μικρή η μερίδα που δηλώνει ότι είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν πάνω από 6€ ανάλογα με τις παροχές. Ακολουθούν εκείνοι που δηλώνουν 4€-6€ και τέλος εκείνοι που δηλώνουν 1€. Υπάρχουν και κάποιες άλλες απόψεις που καταγράφονται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 92: Ποσό πληρωμής για την είσοδο στον ΕΛΟ

Ποσό πληρωμής	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
1€	13	11,4
2-3€	61	53,5
4-6€	16	14,0
Πάνω από 6€ ανάλογα με τις παροχές	19	16,7
20€	1	0,9
5€ αρκεί να αξιοποιείται ανταποδοτικά προς τους επισκέπτες (φύλακες, διασώστες, ενημερωτικό υλικό)	1	0,9
Ελάχιστο 10€, ιδανικό 15€ και 20€ για παροχές	1	0,9
Το κόστος να διαμορφώνεται ανάλογα με κάποια κριτήρια (εντοπιότητα, για	1	0,9

αυθημερόν διέλευση πιο χαμηλό κόστος, παραμονή στα καταφύγια πιο υψηλό κόστος		
Για τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής πιο χαμηλό κόστος, για τους γιατρούς, νοσηλευτές, διασωστικές ομάδες δωρεάν, οι υπόλοιποι ανάλογα με τις παροχές άνω από 5 €	1	0,9
Σύνολο	114	100,00

Ο μέσος όρος του χρηματικού αντιτίμου που είναι πρόθυμοι να πληρώσουν οι επισκέπτες για την είσοδο στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου είναι 3,35€

Η δεύτερη ερώτηση σε αυτήν την ενότητα αναφέρεται αν θα συμφωνούσαν οι επισκέπτες με την επιβολή χρηματικού αντιτίμου για την είσοδό τους στο Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Σε αυτήν την ερώτηση εκείνοι που συμφωνήσαν συγκεντρώνουν ποσοστό 35,8% και εκείνοι που απαντούν μόνο προαιρετικά το 24%, ενώ εκείνοι που διαφωνούν με 109 απαντήσεις και ποσοστό 40,2%. (Πίνακας 93)

Πίνακας 93: Προθυμία πληρωμής για την είσοδο στο ΚΠΕΛΟ

Προθυμία πληρωμής	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Ναι	97	35,8
Όχι	109	40,2
Μόνο προαιρετικά	65	24,0
Σύνολο	271	100,00

Όσοι στην προηγούμενη ερώτηση απάντησαν να προχώρησαν στην επόμενη ερώτηση που ήταν ποιο πόσο είναι πρόθυμοι να πληρώσουν στην πλειοψηφία απάντησαν 2€3€ στη συνέχεια ακολουθούν εκείνοι που δήλωσαν 1€ και στην τελευταία επιλογή είναι 4€6€ Στον **Error! Unknown switch argument**.απεικονίζονται οι επιλογές εκείνων που συμφωνούν να με την επιβολή χρηματικού αντιτίμου στο Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου

Πίνακας 94: Ποσό πληρωμής για την είσοδο στο ΚΠΕΔΟ

Ποσό πληρωμής	Συχνότητα (άτομα)	Ποσοστό(%)
1€	16	16,5
2-3€	57	58,8
4-6€	13	13,4
Πάνω από 6€ανάλογα με τις παροχές	9	9,3
5€	1	1,0
2€για τους κατοίκους της περιοχής, 5€για τους υπόλοιπους και 3€παιδικό	1	1,0
Σύνολο	97	100,00

Ο μέσος όρος του χρηματικού ποσού που είναι διατεθειμένος να πληρώσει ο επισκέπτης για την είσοδό του στο Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου είναι 3 €

Η τελευταία ερώτηση αυτής της ενότητας αφορά για ποιο από τα παρακάτω θα ήσασταν διατεθειμένοι να προσφέρετε στον Φορέα και την περιοχή του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Η ερώτηση αυτή περιλαμβάνειυποερωτήσεις. Έτσι η πρώτη είναι αν οι ερωτηθέντες είναι πρόθυμοι να προσφέρουν κάποιο ποσό ως ανταμοιβή για τις υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου όπως ξενάγηση. Παρατηρούμε ότι με ποσοστό 45,4% συμφωνούν, ενώ ένα ποσοστό 31,4% δεν έχουν γνώμη. Τέλος εκείνοι που διαφωνούν με την προσφορά ως ανταμοιβή για τις υπηρεσίες του ΦΔΕΔΟ είναι μια σεβαστή μερίδα με ποσοστό 23,2% όπως παρατηρούμε από τον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 95: Προθυμία πληρωμής για τις υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει ο ΦΔΕΔΟ

Προθυμία πληρωμής	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Συμφωνώ	123	45,4
Διαφωνώ	63	23,2
Δεν έχω γνώμη	85	31,4

Σύνολο	271	100,00
--------	-----	--------

Η επόμενη υποερώτηση αφορά αν οι επισκέπτες είναι πρόθυμοι να πληρώσουν ένα ποσό εθελοντικά για την περιβαλλοντική προστασία. Όπως απεικονίζεται και στον **Error! Unknown switch argument.** με ποσοστό 51,3% συμφωνούν, ενώ ένα ποσοστό 28,0% των ερωτηθέντων δεν έχει γνώμη. Από την άλλη ένα μικρότερο ποσοστό δηλαδή 20,7% διαφωνεί με το προσφέρει κάποιο ποσό.

Πίνακας 96: Προθυμία πληρωμής κάποιου ποσού εθελοντικά για την περιβαλλοντική προστασία

Προθυμία πληρωμής	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Συμφωνώ	139	51,3
Διαφωνώ	56	20,7
Δεν έχω γνώμη	76	28,0
Σύνολο	271	100,00

Ακολουθεί η υποερώτηση αν οι επισκέπτες θα ήταν διατεθειμένοι να πληρώσουν κάποιο ποσό ως ανταποδοτικό τέλος για τη συμμετοχή τους σε διοργάνωση μαζικού αθλητισμού όπως οι Μαραθώνιοι. Παρατηρούμε από τον **Error! Unknown switch argument.** ότι λίγο πάνω από τους μισούς από τους ερωτηθέντες συμφωνούν με ποσοστό 50,6%, ενώ με ποσοστό 29,8% δεν έχουν γνώμη. Από την άλλη εκείνοι που διαφωνούν αποτελούν ένα τμήμα με ποσοστό 19,6%.

Πίνακας 97: Ανταποδοτικό τέλος για τη συμμετοχή στη διοργάνωση μαζικού αθλητισμού

Προθυμία πληρωμής	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Συμφωνώ	137	50,6
Διαφωνώ	53	19,6
Δεν έχω γνώμη	81	29,8
Σύνολο	271	100,00

Η επόμενη υποερώτηση αφορά αν οι επισκέπτες της περιοχής θα ήταν διατεθειμένοι να πληρώσουν κάποιο ποσό ως φόρο τουρισμού για την περιβαλλοντική προστασία (ανά διανυκτέρευση). Παρατηρούμε σχεδόν ισόποσες απαντήσεις έχουν όλες οι επιλογές, δηλαδή εκείνοι που δεν έχουν γνώμη με ποσοστό

35,1%, εκείνοι που συμφωνούν με ποσοστό 33,2% και εκείνοι που διαφωνούν 31,7%(**Error! Unknown switch argument.**)

Πίνακας 98: Προθυμία πληρωμής κάποιου ποσού ως φόρο τουρισμού για την περιβαλλοντική προστασία (ανά διανυκτέρευση)

Προθυμία πληρωμής	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Συμφωνώ	90	35,1
Διαφωνώ	86	31,7
Δεν έχω γνώμη	95	35,1
Σύνολο	271	100,00

Οι επόμενες ερωτήσεις αφορούν τον εθελοντισμό και συγκεκριμένα αν οι επισκέπτες είναι διατεθειμένοι να προσφέρουν εθελοντική εργασία για τη βελτίωση των υποδομών του Δρυμού(π.χ. μονοπάτια, καθαρισμοί σκουπιδιών). Παρατηρούμε από τον **Error! Unknown switch argument.** ότι στην πλειοψηφία με ποσοστό 76,4% συμφωνούν, με ποσοστό 13,7% δεν έχουν γνώμη, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό με 10% διαφωνεί.

Πίνακας 99: Εθελοντική εργασία για τη βελτίωση των υποδομών του Δρυμού

Εθελοντική προσφορά	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Συμφωνώ	207	76,4
Διαφωνώ	27	10,0
Δεν έχω γνώμη	37	13,6
Σύνολο	271	100,00

Όσον αφορά την εθελοντική συμμετοχή στην παρακολούθηση άγριας ζωής, οι ερωτηθέντες με ποσοστό 57,9% συμφώνησαν, ακολουθούν εκείνοι που δεν έχουν γνώμη με ποσοστό 32,1% και τέλος αυτό που διαφωνούν με ποσοστό 10,0% όπως απεικονίζεται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 100: Εθελοντική συμμετοχή στην παρακολούθηση άγριας ζωής

Εθελοντική συμμετοχή	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Συμφωνώ	157	57,9

Διαφωνώ	27	10,0
Δεν έχω γνώμη	87	32,1
Σύνολο	271	100,00

Τέλος όσον αφορά την εθελοντική διάχυση της πληροφόρησης ώστε να επισκεφτούν περισσότεροι άνθρωποι τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες συμφώνησαν με ποσοστό 64,2%, εκείνοι που δεν είχαν γνώμη συγκέντρωσαν ποσοστό 25,8%, ενώ τέλος εκείνοι που διαφωνούν αποτελούν το 10,0% του δείγματος της έρευνας.(**Error! Unknown switch argument.**)

Πίνακας 101: Προθυμίας προσφοράς εθελοντικής διάχυσης της πληροφόρησης ώστε περισσότεροι άνθρωποι να επισκεφτούν τον ΕΛΟ

Εθελοντική διάχυση της πληροφόρησης	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Συμφωνώ	174	64,2
Διαφωνώ	27	10,0
Δεν έχω γνώμη	70	25,8
Σύνολο	271	100,00

Οι τελευταίες ερωτήσεις αφορούν την προθυμία αγοράς από τον Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Η μία είναι η αγορά αναμνηστικών ειδών, φιλο-περιβαλλοντικών και από ανακυκλωμένα υλικά προϊόντων από τον Φορέα. Η πλειοψηφία και σε αυτήν την ερώτηση με 55,0% συμφωνούν, ακολουθούν εκείνοι που δεν έχουν γνώμη με 31,4% και τέλος εκείνοι που διαφωνούν με 13,7%. (**Error! Unknown switch argument.**)

Πίνακας 102: Προθυμία αγοράς αναμνηστικών ειδών, φιλοπεριβαλλοντικών και από ανακυκλωμένα υλικά προϊόντων από τον ΦΔΕΛΟ

Προθυμία αγοράς	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Συμφωνώ	149	55,0
Διαφωνώ	37	13,7
Δεν έχω γνώμη	85	31,3
Σύνολο	271	100,00

Τέλος η τελευταία υποερώτηση αφορά την αγορά εντύπων, χαρτών και πληροφοριακού υλικού. Η πλειοψηφία με ποσοστό 57,6% συμφωνεί, ακολουθεί η μερίδα που δεν έχει γνώμη, ενώ τελευταίοι είναι εκείνοι που διαφωνούν όπως περιγράφεται και στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 103: Προθυμία αγοράς εντύπων, χαρτών και πληροφοριακού υλικού

Προθυμία αγοράς	Συχνότητα(άτομα)	Ποσοστό(%)
Συμφωνώ	156	57,6
Διαφωνώ	44	16,2
Δεν έχω γνώμη	71	26,2
Σύνολο	271	100,00

Τέλος στο τέλος του ερωτηματολογίου δόθηκε η δυνατότητα στους επισκέπτες να συμπληρώσουν ελεύθερα κάτι άλλο που δεν είχε αναφερθεί μέχρι τώρα. Σε αυτό το σημείο διατυπώθηκαν διάφορες απόψεις που έχουν κατηγοριοποιηθεί και από τα πιο σημαντικά που οι επισκέπτες του Εθνικού Δρυμού ήθελαν να επισημάνουν είναι τα ακόλουθα:

- 1) Η απουσία του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού για το έργο του και να παραβλέπονται οι αντιλήψεις είτε του παρελθόντος είτε κομμάτων. Ο Φορέας θα πρέπει να ασκήσει περισσότερες αρμοδιότητες (ελέγχου, επιτήρησης, καταγραφής, προστασίας γενικά) και να κάνει περισσότερο αισθητή την παρουσία του (με ενημέρωση επισκεπτών και ομάδων, φύλαξη της περιοχής, πρωτοβουλίες για ανάδειξη των αξιών της περιοχής κ.ά.)
- 2) Είναι αναγκαία η σημασία και η οργάνωση της διάσωσης ειδικά τους θερινούς μήνες που υπάρχει αύξηση των επισκεπτών στην περιοχή
- 3) Είναι αναγκαία τα σημεία ελέγχου, ενημέρωσης ακόμα και απαγόρευσης (όταν η ώρα, οι καιρικές συνθήκες ή η ενδυμασία του επισκέπτη δεν είναι κατάλληλη) εισόδου στα μονοπάτια του Δρυμού. Έστω στα πιο βασικά π.χ. Αρχή Ε4 στο Λιτόχωρο, Πριόνια προς καταφύγιο Α, Γκορτσιά προς Πετρόστρουγκα. Επικρατεί αναρχία στο βουνό με αποτέλεσμα να δημιουργούνται αρκετά προβλήματα από μη γνώστες, απροετοίμαστους επισκέπτες. Με την επιβολή αντιτίμου εισόδου θα μπορούσε ο Φορέας διαχείρισης του Δρυμού να αυτοχρηματοδοτείται και να παρέχει υπηρεσίες όπως: πληροφόρηση, καθαρισμός - συντήρηση - σηματοδότηση μονοπατιών,

- ύπαρξη μόνιμα σταθμευμένου ελικοπτέρου για αμεσότερη επέμβαση σε περίπτωση ανάγκης.
- 4) Η καλύτερη προβολή και προώθηση του Κέντρου Πληροφόρησης του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου μέσω διαδικτύου και διαφήμισης
 - 5) Η έκδοση του Προεδρικού Διατάγματος είναι απαραίτητη δεδομένου ότι η οργάνωση του Φορέα θα τεθεί σε άλλη βάση πιο αποτελεσματική και λειτουργική και θα μπορεί να υπάρξει ανάπτυξη στην περιοχή με την οριοθέτηση των ζωνών προστασίας
 - 6) Η αντίθεση πολλών για την επιβολή χρηματικού ποσού θεωρώντας ότι η είσοδος στον Όλυμπο θα πρέπει να είναι ελεύθερη, αλλά επισημαίνουν ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε δράσεις εθελοντισμού όπως καθαρισμός-διάνοιξη μονοπατιών, ξενάγηση-οργανωμένη συνοδεία επισκεπτών προς τα καταφύγια και το οροπέδιο των Μουσών)
 - 7) Η άγνοια της τοπικής κοινωνίας και των εμπλεκόμενων φορέων για τη σημασία του Ολύμπου
 - 8) Δεν υπάρχει σωστή και αποτελεσματική προώθηση του Brand name "Όλυμπος".
 - 9) Απουσία στρατηγικής διαχείρισης ενός παγκόσμιου μυθικού βουνού
 - 10) Απουσία εναλλακτικού τουρισμού, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων
 - 11) Νέα μελέτη διαχείρισης των επισκεπτών
 - 12) Καλύτερη περιβαλλοντική διαχείριση του Δρυμού
 - 13) Η ήπια ανάπτυξη του βουνού όπως γίνεται στο εξωτερικό πχ Ελβετία
 - 14) Η επιβολή του χρηματικού αντιτίμου για την είσοδο τόσο στον Εθνικό Δρυμό όσο και στο Κέντρο Πληροφόρησης είναι αναγκαία, αλλά τονίζουν τον έλεγχο, την ενημέρωση, την καταγραφή και την ασφαλιστική κάλυψη των επισκεπτών που καταφθάνουν στην περιοχή για οποιαδήποτε δραστηριότητα
 - 15) Η συντήρηση των μονοπατιών και η ύπαρξη σήμανσης είναι απαραίτητα στο μυθικό βουνό του Ολύμπου
 - 16) Η προστασία της γλωρίδας και της πανίδας
 - 17) Η προστασία και η ανάπτυξη του Ολύμπου χωρίς να αλλοιωθεί ο χαρακτήρας και η φύση του

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο Επιχειρηματικό Σχέδιο του ΦΔΕΔΟ

8.1 Εισαγωγή

Εφόσον μελετήσαμε τη γνώμη των Φορέων Διαχείρισης Προστατευομένων Περιοχών για την υπάρχουσα και τη μελλοντική κατάσταση, για τις δυνάμεις, αδυναμίες, ευκαιρίες και απειλές των φορέων και αν θεωρούν ότι μπορούν να αποτελέσουν οικονομικά αυτονόμους οργανισμούς. Επιπλέον, παρατηρήσαμε ότι στην πλειοψηφία θέλουν οι ΦΔΠΠ να έχουν οικονομική αυτοτέλεια, αλλά δεν είναι στρατηγικός στόχος της Διοίκησης αυτών, καθώς και υπάρχουν Φορείς που έχουν ήδη έσοδα για να καλύπτουν κάποια ή και στην πλειοψηφία τα λειτουργικά έξοδα τους. Οι περισσότεροι Φορείς εκτιμάνε ότι μέσα στο διάστημα 2019-2023 μπορούν να το επιτύχουν το στόχο της άντλησης των εσόδων από διάφορους πόρους.

Ακολούθησε η ανάλυση του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Πρώτα ερευνήσαμε την περιοχή του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου που δραστηριοποιείται ο Φορέας, είδαμε την ίδρυση, το ιστορικό, τη νομική μορφή, το νομοθετικό πλαίσιο του Φορέα, το προσωπικό και τη Διοίκηση, τον υφιστάμενο εξοπλισμό, τις αρμοδιότητες, τα οικονομικά στοιχεία της τελευταίας πενταετίας, το προϊόν και τις υπηρεσίες, καθώς και τους επισκέπτες που αποτελούν το τμήμα της «αγοράς» στους οποίους απευθύνεται.

Στη συνέχεια της έρευνας, αναλύσαμε τους επισκέπτες του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου γεγονός που βοηθά να έχουμε μια πλήρη και σαφή εικόνα για τις επιθυμίες και τις ανάγκες τους, έτσι ώστε ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου να βελτιώσει τη διαχείριση και την προστασίας τη περιοχής αρμοδιότητάς του και να εξυπηρετήσει όσο τον δυνατόν καλύτερα τους «πελάτες» του, αφού στην συντριπτική πλειοψηφία της ερευνάς μας έχουν την πρόθεση να ξαναεπισκεφτούν την περιοχή.

Όλα τα παραπάνω στοιχεία και αποτελέσματα της έρευνας είναι σημαντικά για να προχωρήσουμε στην κατάρτιση του επιχειρηματικού σχεδίου, που θεωρούμε ότι είναι απαραίτητο για τον Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Πριν

προχωρήσουμε στην ανάλυση αυτή με βάση τα στοιχεία των προηγούμενων κεφαλαίων, θα κάνουμε την SWOT ανάλυση του ΦΔΕΔΟ, που θεωρούμε αναγκαία για την ορθή κατάρτιση του επιχειρηματικού σχεδίου

8.2 Ανάλυση SWOT Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου

Είναι πολύ σημαντικό να καταγράψουμε την δυναμική του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Αν εντοπίσουμε τις δυνάμεις και αδυναμίες που αφορούν το εσωτερικό περιβάλλον του Οργανισμού, καθώς και τις ευκαιρίες και τις απειλές που αφορούν το εξωτερικό περιβάλλον, τότε οι στρατηγικοί στόχοι και η στρατηγική που θα θέσει, θα οδηγήσει και στην κατάρτιση του επιτυχημένου business plan

Στον **Error! Unknown switch argument.** απεικονίζεται η SWOT ανάλυση του ΦΔΕΔΟ

Πίνακας 104: SWOT ανάλυση του ΦΔΕΔΟ

Ισχυρά Σημεία	Ασθενή Σημεία
<ul style="list-style-type: none"> • Έχει ήδη συσταθεί ο Φορέας για τη Διαχείριση της περιοχής • Η προβλεπόμενη στελέχωση του Φορέα, καθώς και η οργανωτική δομή του, καλύπτουν σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες αποκατάστασης της περιοχής. • Στη Διοίκηση του Φορέα συμμετέχουν εκπρόσωποι τόσο της Κεντρικής Διοίκησης, όσο και της Περιφερειακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως επίσης και ειδικευμένοι επιστήμονες • Η έδρα του Φορέα γειτνιάζει με το Εθνικό Πάρκο • Ο Όλυμπος αποτελεί παγκόσμιο σύμβολο • Το Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας • Υπάρχει πολιτική βούληση και ενδιαφέρον 	<ul style="list-style-type: none"> • Ελλείψεις τακτικές μάρκετινγκ για την ανάδειξη του τουριστικού προϊόντος • Υπάρχει δεδηλωμένη έλλειψη πόρων από την πλευρά του κράτους για τη χρηματοδότηση τέτοιων ενεργειών. Επομένως, πρέπει να αναζητηθούν εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης. • Η εμπλοκή μεγάλου αριθμού Δημόσιων Υπηρεσιών, καθιστά δυσχερή την άμεση λήψη αποφάσεων και την υλοποίηση ενεργειών και δράσεων αποκατάστασης. • Η προστασία της περιοχής καθίσταται δυσκολότερη λόγω της αυξημένης οικονομικής δραστηριότητας στην περιοχή • Η έκδοση του ΠΔ για την οριοθέτηση των ζωνών της περιοχής εμποδίζει την ανάπτυξη της • Η σχέση μεταξύ της τοπικής κοινωνίας και

<p>για την αντιμετώπιση του προβλήματος της περιοχής, την αποκατάσταση του Εθνικού Πάρκου και την ανάδειξη του φυσικού του πλούτου</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η ύπαρξη του Αναθεωρημένου Σχεδίου Δράσης για την αποκατάσταση της περιοχής 	<p>του Φορέα είναι απόμακρη</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ελλιπής επικοινωνιακή πολιτική του Φορέα • Αβέβαιη λειτουργία • Έλλειψη κατάλληλου και μόνιμου προσωπικού
<p>Ευκαιρίες</p>	<p>Απειλές</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Η περιοχή διαθέτει σημαντική αξία, η οποία εφόσον αναδειχθεί, μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης σημαντικού αριθμού επισκεπτών, καθώς και υπόδειγμα για τον εναλλακτικό τουρισμό, όχι μόνο στην περιοχή, αλλά και σε ολόκληρη την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας • Η Ε.Ε. χρηματοδοτεί ενέργειες και δράσεις που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος • Η προστασία και η ανάδειξη της βιοποικιλότητας μπορεί να αποτελέσει συγκριτικό πλεονέκτημα για την περιοχή, ενισχύοντας αφενός την οικολογική της αξία και αφετέρου το δυναμικό ενδιαφέρον των επισκεπτών • Ο Φορέας που θα αναλάβει την προστασία και τη διαχείριση της περιοχής διαθέτει τη δυνατότητα να συνεργαστεί αποτελεσματικά με λοιπούς εμπλεκόμενους Φορείς, την τοπική κοινωνία εξασφαλίζοντας ποικιλία απόψεων και θέσεων για τα υπάρχοντα προβλήματα • Ανάπτυξη επιχειρηματικής δράσης συμβατή με την αποτελεσματική 	<ul style="list-style-type: none"> • Μεγάλη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ευαισθητοποίηση των πολιτών, στην ενημέρωση των τοπικών παραγωγών, καθώς και των βιομηχανιών που δραστηριοποιούνται στην περιοχή και την επηρεάζουν. Οποιαδήποτε ανάληψη ενεργειών πρέπει να γίνεται προσεκτικά, προκειμένου να μην υπάρχει κοινωνικός αποκλεισμός ή περαιτέρω επιβάρυνση των πολιτών • Η λήξη του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΕΣΠΑ 2007-2013 περιόρισε τις δυνατότητες χρηματοδότησης των ενεργειών και των δράσεων του Φορέα. Επίσης, εν όψει της Προγραμματικής Περιόδου, είναι άγνωστο το πότε θα ενεργοποιηθούν Μέτρα και Δράσεις, προκειμένου να τύχουν χρηματοδότησης οι δράσεις του Φορέα. Σε κάθε περίπτωση, απαιτείται σημαντική εξειδίκευση στα Κοινοτικά Προγράμματα και στις διαδικασίες λειτουργίας των Διαρθρωτικών Ταμείων, ώστε να αξιοποιηθούν πλήρως οι διαθέσιμοι πόροι. • Η προσέλκυση κυρίως Ελλήνων τουριστών

<p>προστασία της βιοποικιλότητας, την φέρουσα ικανότητα της περιοχής και την τοπική και πλανητική αειφορία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μελέτη βιωσιμότητας/Εκπόνηση Επιχειρηματικού Σχεδίου • Συνεργασία με ιδιωτικές επιχειρήσεις 	<p>στην περιοχή μπορεί να επηρεαστεί σημαντικά λόγω της οικονομικής κρίσης με μείωση της ζήτησης και της επιχειρηματικότητας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μη αποδοχή του ρόλου του Φορέα από την τοπική κοινωνία • Περιβαλλοντική υποβάθμιση της περιοχής
---	---

8.3 Χρηματοοικονομική Ανάλυση του ΦΔΕΔΟ

Πριν προχωρήσουμε στο επιχειρηματικό σχέδιο καλό είναι να κάνουμε τη χρηματοοικονομική ανάλυση του ΦΔΕΔΟ. Σύμφωνα με τα οικονομικά στοιχεία που μας παραχώρησε ο Φορέας χρησιμοποιήσαμε τους ισολογισμούς για τα έτη 2014 έως 2017 για πραγματοποιήσουμε την χρηματοοικονομική ανάλυση. Να υπενθυμίσουμε ότι μέχρι το έτος 2015 επιδοτούνταν από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2007-2013. Έτσι τα βασικά μεγέθη ισολογισμού παρουσιάζονται παρακάτω:

Πίνακας 105: Βασικά μεγέθη Ισολογισμού για τα έτη 2014-2017(1)

Έτος	Σύνολο Κυκλοφορούν Ενεργητικό	Σύνολο Ενεργητικού	Σύνολο Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων
2014	37.267,03€	361.357,73€	184.576,97€
2015	22.597,54€	933.240,90€	848,35€
2016	51.062,41€	910.328,66€	57.144,63€
2017	40.392,20€	889.894,65€	37.152,93€

Πίνακας 106: Βασικά μεγέθη Ισολογισμού για τα έτη 2014-2017(2)

Έτος	Καθαρά Κέρδη	Κύκλος Εργασιών	Κόστος Πωληθέντων
2014	33.419,62€	437.548,94€	258.221,34€
2015	18.249,62€	804.217,15€	718.408,10€
2016	-49.157,00€	334.357,89€	170.999,46€
2017	29.609,21€	384.095,07€	217.296,28€

Στον Πίνακα παρουσιάζεται η την κατάσταση αποτελεσμάτων κατά λειτουργία για τα έτη 2015-2017

Πίνακας 107: Κατάσταση αποτελεσμάτων κατά λειτουργία για τα έτη 2014-2017

	2017	2016	2015	2014
Κύκλος εργασιών (καθαρός)	384.095,07	334.357,89	804.217,15	437.548,94
Κόστος πωλήσεων	-217.296,28	-170.999,46	-718.408,10	-258.221,34

Μικτό αποτέλεσμα	166.798,79	163.358,44	85.809,05	179.327,60
Λοιπά συνήθη έσοδα	30.051,52	30.051,52	7.975,82	0,00
	196.850,31	193.409,96	93.784,87	179.327,60
Έξοδα διοίκησης	-158.917,36	-157.447,09	-23.429,08	-124.180,27
Έξοδα διάθεσης	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιπά έξοδα και ζημίες	-8.354,51	-24.980,50	-17.057,36	-4.360,35
Απομειώσεις περιουσιακών στοιχείων (καθαρό ποσό)	0,00	-60.138,17	-39.714,59	-17.478,61
Κέρδη και ζημίες από διάθεση μη κυκλοφορούντων παγίων	0,00	0,00	0,00	0,00
Κέρδη και ζημίες από επιμέτρηση στην εύλογη αξία	0,00	0,00	0,00	0,00
Εσοδα συμμετοχών και επενδύσεων	0,00	0,00	0,00	0,00
Κέρδος από αγορά οντότητας ή τμήματος σε τιμή ευκαιρίας	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιπά έσοδα και κέρδη	64,77	0,00	4.797,18	108,26
Αποτελέσματα προ τόκων και φόρων	29.643,21	-49.155,80	18.381,02	33.416,63
Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα	0,00	0,00	0,00	7,99
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	-34,00	-1,20	-131,40	-5,00
Αποτέλεσμα προ φόρων	29.609,21	-49.157,00	18.249,62	33.419,62
Φόροι εισοδήματος	0,00	0,00	0,00	0,00
Αποτέλεσμα περιόδου μετά από φόρους	29.609,21	-49.157,00	18.249,62	33.419,62

Σχολιάζοντας τις οικονομικές καταστάσεις παρατηρούμε ότι:

- Η καθαρή θέση του ΦΔΕΔΟ από το έτος 2014 στο 2015 είχε μια αύξηση της τάξεως 158,33%, στη συνέχεια από το 2015 στο 2016 έχει μια μικρή πτώση 2,46%, από το 2016 στο 2017 συνεχίζει να έχει μια πτωτική τάση ύψους 2,24%
- Το σύνολο των υποχρεώσεων αυξάνεται από το 2014 στο 2015 με ποσοστό 300,00%. Στη συνέχεια από το 2015 στο 2016 έχουμε μια μικρή αύξηση της τάξεως 3,55%, ενώ από το 2016 στο 2017 παρουσιάζεται μια πτώση 6,55%
- Το μικτό περιθώριο κέρδους από το 2014 στο 2015 παρουσιάζει μια σημαντική πτώση ύψους 52,15%, ενώ τα υπόλοιπα χρόνια παρουσιάζει μια αυξητική τάση

- Τα έξοδα διοίκησης επίσης παρουσιάζουν μια σημαντική πτώση από το 2014 στο 2015 της τάξεως 81,13% στη συνέχεια παρατηρούμε από τον **Error! Unknown switch argument.** ότι έχει αυξητική τάση.
- Το αποτελέσματα της περιόδου εκτός από το 2016 που παρουσιάζει ζημιά τα υπόλοιπα έτη είναι κέρδος.

Αναλύοντας τους βασικούς αριθμοδείκτες θα δούμε ποιο αναλυτικά την οικονομική κατάσταση του ΦΔΕΔΟ για το προς ποια κατεύθυνση θα κινηθεί ως προς τις στρατηγικές

Δείκτες ρευστότητας

Οι δείκτες ρευστότητας εξετάζουν την ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προκύπτουν κυρίως από τις αγορές πρώτων υλών και εμπορευμάτων με πίστωση, έκδοση χρεογράφων και δάνεια διάρκειας και θα πρέπει να εξυπηρετούνται από το κυκλοφορούν ενεργητικό, το οποίο αποτελείται κυρίως από το ταμείο, τα αποθέματα και τις απαιτήσεις από τους πελάτες. Οι βασικοί δείκτες ρευστότητας είναι οι δείκτες Γενικής και Άμεσης Ρευστότητας. (Σουμπενιώτης & Ταμπακούδης, 2017).

Ο δείκτης Γενικής ρευστότητας υπολογίζεται διαιρώντας το κυκλοφορούν ενεργητικό (ή κεφάλαιο κίνησης) με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

$$\text{Γενική Ρευστότητα} = \frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Ο δείκτης γενικής ρευστότητας εκφράζει το βαθμό που τα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού καλύπτουν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Ένας δείκτης της τάξης 2 δείχνει πως η αξία των ρευστών και των ρευστοποιήσιμων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης είναι διπλάσια από την αξία των υποχρεώσεων που θα πρέπει να αποπληρωθούν στο επόμενο έτος. Γενικότερα, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να διατηρούν το δείκτη τουλάχιστον στα επίπεδα της μονάδας, έτσι ώστε το σύνολο του κυκλοφορούντος ενεργητικού να μπορεί να καλύψει όλες τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Ένας δείκτης μεγαλύτερος της μονάδας προδιαγράφει με μεγαλύτερη ασφάλεια την ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. (Σουμπενιώτης & Ταμπακούδης, 2017)

Έτσι για το δείκτη γενικής ρευστότητας έχουμε τα εξής αποτελέσματα

Πίνακας 108: Δείκτης Γενικής Ρευστότητας

Έτος	Δείκτης Γενικής Ρευστότητας
2014	0,20
2015	26,64
2016	0,89
2017	1,09

Παρατηρούμε ότι πέρα από τη χρήση του 2015 που έπρεπε να κλείσει το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και να αποπληρωθούν όλες οι υποχρεώσεις μέχρι 31/12/2015, τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε ότι ο δείκτης γενικής ρευστότητας είναι κοντά στη μονάδα, γεγονός βέβαιο ότι παρόλο που ο ΦΔΕΔΟ είχε έγκριση 37.000,00 περίπου για τα λειτουργικά έξοδα δεν του καταβλήθηκαν προκαταβολικά με αποτέλεσμα να είναι συγκρατημένος να προβεί σε οποιαδήποτε δαπάνη. Οι υποχρεώσεις του ήταν όσες του επέτρεπαν οι καταστάσεις δηλ. αν θα δεχόταν οι προμηθευτές να εξυπηρετήσουν τον ΦΔΕΔΟ και να πληρωθούν μετά από 3 ή 4 μήνες. Για το 2018 που έλαβε προκαταβολικά την επιχορήγηση των 60.000,00 ευρώ προβλέπουμε ότι ο δείκτης θα είναι παραπάνω από τη μονάδα.

Δείκτης άμεσης ρευστότητας

Ο δείκτης άμεσης ρευστότητας είναι πιο αυστηρός από το δείκτη γενικής ρευστότητας αφού για τον υπολογισμό του αφαιρούνται τα αποθέματα, τα προπληρωμένα έξοδα και αναβαλλόμενη φορολογία. Στόχος είναι να μετρήσει την ικανότητα της επιχείρησης να εξοφλεί τις υποχρεώσεις με χρήση των κατά τεκμήριο ευκολότερα ρευστοποιήσιμων στοιχείων της. Ο δείκτης υπολογίζεται διαιρώντας το άθροισμα του ταμείου και των ταμειακών ισοδύναμων και των απαιτήσεων με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

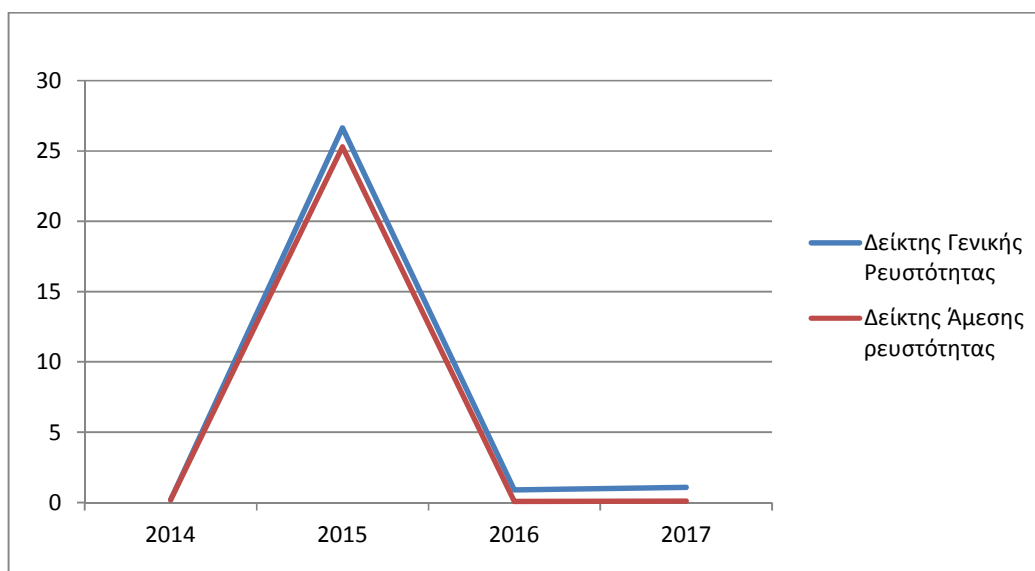
$$A_{\text{Άμεσης Ρευστότητας}} = \frac{\text{Ταμείο} + \text{Απαιτήσεις} + \text{Αποθέματα} + \text{Προπληρωμένα Έξοδα} + \text{Αναβαλλόμενη Φορολογία}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Έτσι για το δείκτη άμεσης ρευστότητας έχουμε τα εξής αποτελέσματα

Πίνακας 109: Δείκτης άμεσης ρευστότητας

Έτος	Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας
2014	0,20
2015	25,30
2016	0,08
2017	0,10

Εκτός από το έτος του 2015, τα υπόλοιπα έτη 2016 και 2017 δεν είναι σε ικανοποιητικά επίπεδα ο δείκτης άμεσης ρευστότητας δεδομένου ότι ο ΦΔΕΔΟ δεν έχει έσοδα παρά μόνο από επιχορηγήσεις που τα τελευταία 2 χρόνια καταβάλλονται απολογιστικά μετά και από περίοδο 6 μηνών, επομένως ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα είναι λιγοστά ή σχεδόν μηδενικά. Παρατηρούμε ότι τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία είναι ανεπαρκή για να καλύψουν τις τρέχουσες υποχρεώσεις του(**Error! Unknown switch argument.**)

Γράφημα 20: Γραφική απεικόνιση των δεικτών γενικής και άμεσης ρευστότητας

Δείκτες δραστηριότητας

Οι δείκτες δραστηριότητας δείχνουν την ικανότητα της επιχείρησης να δημιουργεί έσοδα από την αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων της . Οι δείκτες δραστηριότητας διακρίνονται σε δύο κατηγορίες βάσει του διαχωρισμού των περιουσιακών στοιχείων σε κυκλοφορούντα και σε μη κυκλοφορούντα. Έτσι έχουμε

τους δείκτες διαχείρισης του κεφαλαίου κίνησης και τους δείκτες διαχείρισης του μη κυκλοφορούν ενεργητικό(Σουμπενιώτης& Ταμπακούδης, 2017)

Στην περίπτωση του ΦΔΕΔΟ θα εξετάσουμε τον **δείκτη Κύκλου Εργασιών Ενεργητικού** δείχνει την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης σε σχέση με τη χρησιμοποίηση του συνόλου των στοιχείων ενεργητικού για τη δημιουργία πωλήσεων. Υπολογίζεται διαιρώντας τις πωλήσεις με το ενεργητικό:

$$\text{Δείκτης Κύκλου Εργασιών Ενεργητικού} = \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Ενεργητικό}}$$

Πίνακας 110: Δείκτης Κύκλου Εργασιών Ενεργητικού

Έτος	Κύκλος Εργασιών Ενεργητικού
2014	1,21
2015	0,86
2016	0,37
2017	0,43

Παρατηρούμε ότι ο δείκτης έχει μια πτωτική πορεία μετά το 2014 έως και το 2016, με μια μικρή άνοδο το 2017. Ο ΦΔΕΔΟ παρά το υψηλό ενεργητικό δεν το χρησιμοποιεί για να δημιουργήσει πωλήσεις. Οπότε πρέπει να αναπτύξει την επιχειρηματική δραστηριότητα που θα αναλύσουμε παρακάτω αξιοποιώντας όλους του πιθανούς πόρους σύμφωνα με τη νομοθεσία.

Με βάση το δείκτη Κύκλου Εργασιών Ενεργητικού μπορούμε να βρούμε και το δείκτη Εντάσεως Κεφαλαίου που μετράει το ποσό των χρημάτων για τη δημιουργία μιας νομισματικής μονάδας(πχ 1€) πωλήσεις. Υπολογίζεται διαιρώντας τη μονάδα με το δείκτη Κύκλου Εργασιών:

$$\text{Δείκτης Εντάσεως Κεφαλαίου} = \frac{1}{\text{Δείκτης Κύκλου Εργασιών Ενεργητικού}} = \frac{\text{Ενεργητικό}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Πίνακας 111: Δείκτης εντάσεως κεφαλαίου

Έτος	Δείκτης Εντάσεως Κεφαλαίου
2014	0,82
2015	1,16
2016	2,72
2017	2,31

Από ότι παρατηρούμε ο δείκτης έχει μια αυξητική πορεία μέχρι το 2016 και μετά μια μικρή πτώση.Μετά το έτος 2015 το ενεργητικό είναι μεγαλύτερο από τις πωλήσεις (δείκτης>1) και θα πρέπει να το εκμεταλλευτεί καλύτερα το ενεργητικό του. Αυτό σημαίνει ότι ο ΦΔΕΔΟ έχει ανάγκη από επενδύσεις και θα πρέπει να το εκμεταλλευτεί καλύτερα με την κατάλληλη στρατηγική

Δείκτης Χρέους και Μακροπρόθεσμης Φερεγγυότητας

Οι σημαντικότερες πηγές χρηματοδότησης για μία επιχείρηση είναι η έκδοση μετοχών (ίδια κεφάλαια) και η έκδοση χρέους (δανειακά κεφάλαια). Οι δείκτες χρέους και μακροπρόθεσμης φερεγγυότητας μας δείχνουν το βαθμό στον οποίο η επιχείρηση χρησιμοποιεί χρέος για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους και την ικανότητα της να εξυπηρετούν το δεδομένο επίπεδο χρέους.

Ο δείκτης Χρέους

Ο δείκτης χρέους εμφανίζει την αναλογία των στοιχείων του ενεργητικού που αποκτήθηκαν με την έκδοση του χρέους. Δείχνει το βαθμό πιστωτικής επέκτασης της επιχείρησης καθώς και την ικανότητα της να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις. Υπολογίζεται διαιρώντας το συνολικό χρέος με το συνολικό ενεργητικό. Στο συνολικό χρέος περιλαμβάνονται όλες οι τοκοφόρες υποχρεώσεις της επιχείρησης, βραχυπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης διάρκειας, όπως βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις σε τράπεζες, μακροπρόθεσμα τραπεζικά δάνεια και ομόλογα.

Πίνακας 112: Δείκτης Χρέους

Έτος	Δείκτης Χρέους
2014	0,00
2015	0,00
2016	0,00
2017	0,00

Ο ΦΔΕΔΟ δεν έχει δανειστεί ποτέ από την έναρξη της λειτουργίας του

Δείκτες κερδοφορίας

Οι δείκτες κερδοφορίας αξιολογούν την ικανότητα της επιχείρησης να παράγει κέρδη, με άλλα λόγια μετράνε κατά πόσο η επιχείρηση χρησιμοποιεί τα περιουσιακά στοιχεία αποτελεσματικά και κατά πόσο διαχειρίζεται τις λειτουργίες της σε όρους κερδοφορίας. Επιπρόσθετα δείχνουν το κόστος λειτουργίας της

επιχείρησης και τις δαπάνες για συγκεκριμένες κατηγορίες εξόδων.(Σουμπενιώτης& Ταμπακούδης,2017)

Δείκτης μικτού περιθωρίου Κέρδους

Ο δείκτης προσδιορίζει την πρόσθετη αξία που δημιουργείται από την παραγωγική δραστηριότητα της επιχείρησης δηλαδή δείχνει το πόσο κερδοφόρα η επιχείρηση πουλάει τα αποθέματα ή τα εμπορεύματα της ή τις υπηρεσίες της. Υπολογίζεται διαιρώντας τα μικτά κέρδη με τις πωλήσεις. Έτσι σύμφωνα με τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης έχουμε τα εξής αποτελέσματα:

Πίνακας 113: Δείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους

Έτος	Δείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους
2014	40,98%
2015	10,67%
2016	48,86%
2017	43,43%

Παρατηρούμε μία μείωση του ποσοστού του μικτού κέρδους το 2015 και μετά μια αύξηση σημαντική το 2016 και μια μικρή πτώση το 2017. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους τόσο μεγαλύτερα είναι τα μικτά κέρδη και η αποδοτικότητα της επιχείρησης. Διατηρεί σταθερά υψηλό δείκτη που του επιτρέπει με άνεση να καλύπτει τις λειτουργικές της δαπάνες. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης μικτού κέρδους τόσο καλύτερη είναι από άποψης κερδών η θέση της επιχείρησης γιατί μπορεί να αντιμετωπίσει μία ενδεχόμενη αύξηση του κόστους των υπηρεσιών του.

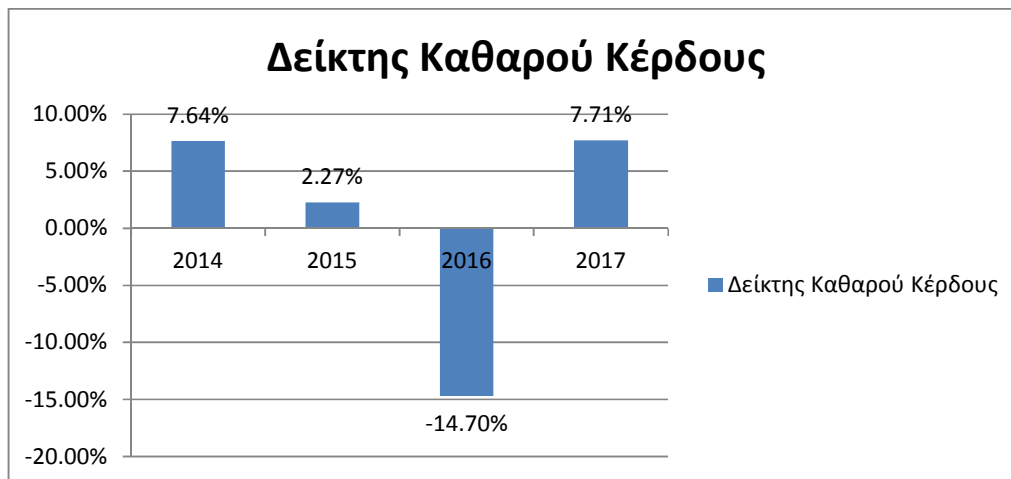
Δείκτης καθαρού Κέρδους

Ο δείκτης καθαρού κέρδους δείχνει το πόσο κερδίζει μία επιχείρηση αν από τις πωλήσεις αφαιρεθεί το σύνολο των εξόδων και αποτελεί ένα μέτρο αξιολόγησης της συνολικής αποτελεσματικότητας. Υπολογίζεται διαιρώντας τα καθαρά κέρδη με τις πωλήσεις. Έτσι τα αποτελέσματα της ανάλυσης εμφανίζονται παρακάτω:

Πίνακας 114: Δείκτης Καθαρού Κέρδους

Έτος	Δείκτης Καθαρού Κέρδους
-------------	--------------------------------

2014	7,64%
2015	2,27%
2016	-14,70%
2017	7,71%

Γράφημα 21: Γραφική απεικόνιση του Δείκτη Καθαρού Κέρδους

Από το έτος 2014 έως το έτος 2016 παρατηρούμε μια συνεχή πτώση και το 2017 μια αύξηση. Είναι σημαντικός αριθμοδείκτης γιατί παρέχει ένα μέτρο αξιολόγησης της αποδοτικότητας της επιχείρησης. Ο δείκτης αυτός φανερώνει το καθαρό κέρδος που απορρέει στην επιχείρηση για κάθε ένα ευρώ πωλήσεων που πραγματοποιεί. Είναι δηλαδή το πραγματικό ποσοστό καθαρού κέρδους με το οποίο λειτουργεί η επιχείρηση. Συνεπώς ένας δείκτης της τάξης του 5%, φανερώνει ότι για πωλήσεις αξίας 100 ευρώ, η επιχείρηση κερδίζει 5 ευρώ. Θεωρείται απαραίτητη η πολιτική μέσω προσέλκυσης τουριστών κυρίως της πολιτική μάρκετινγκ, καθώς και την τιμολογιακή πολιτική από υπηρεσίες που παρέχει ο ΦΔΕΔΟ, που σκοπός δεν είναι το κέρδος αλλά από τα έσοδα θα βελτιώσει τις υποδομές που ανήκουν σε αυτόν, καθώς και την ανάπτυξη του Φορέα και συνεπώς της ευρύτερης περιοχής ευθύνης και την ανάπτυξη της περιοχής.

Δείκτης Απόδοσης Ενεργητικού

Ο δείκτης απόδοσης Ενεργητικού δείχνει την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης αναφορικά με τη χρήση των περιουσιακών της στοιχείων για τη δημιουργία κερδών. Μετράει πόσες νομισματικές μονάδες πχ.ευρώ σε κέρδη παράγει η επιχείρηση για

κάθε μία που επενδύεται στο ενεργητικό. Υπολογίζεται διαιρώντας τα καθαρά κέρδη με το συνολικό ενεργητικό

Πίνακας 115: Δείκτης Απόδοσης Ενεργητικού

Έτος	Δείκτης Απόδοσης Ενεργητικού
2014	9,25%
2015	1,96%
2016	-5,40%
2017	3,33%

Παρατηρούμε ότι ο δείκτης Απόδοσης Ενεργητικού από το 2014 έως το 2016 μειώνεται, ενώ το 2017 παρουσιάζει μια αύξηση. Η σχέση των ετήσιων κερδών και των αναγκών για την επίτευξη των κερδών αυτών επενδύσεων, αποτελεί μια από τις θεμελιώδεις σχέσεις σε μια επιχείρηση. Ο δείκτης αυτός μετρά τα κέρδη μια επιχείρησης σε σχέση με την περιουσία της προ φόρων και πριν την ικανοποίηση αυτών που συνεισφέρουν στην περιουσία αυτή (πιστωτές και μέτοχοι).

8.4 Τι είναι Επιχειρηματικό Σχέδιο(Business plan)

Το επιχειρηματικό σχέδιο αποτελεί μία συνήθη πρακτική που βοηθά τον επιχειρηματία-ιδιοκτήτη μιας επιχείρησης να αποτυπώσει τις ιδέες και να επικεντρώσει την προσοχή του στην εφαρμογή των κατάλληλων στρατηγικών που θα οδηγήσουν στην υλοποίηση των ιδεών αυτών. Κάθε επιχείρηση, είτε πρόκειται για μία μικρή βιοτεχνία, είτε για μία μεγάλη πολυεθνική εταιρεία, είτε για οργανισμό έχει την υποχρέωση να καταστρώνει και να εφαρμόζει ένα επιχειρηματικό σχέδιο.

Το επιχειρηματικό σχέδιο εμπεριέχει όλα τα βήματα που θα πρέπει να κάνει μία επιχείρηση, από την αρχή λειτουργίας της έως και μία μακροπρόθεσμη πρόβλεψη για την πορεία της επιχείρησης τα προσεχή έτη και τις μεταβολές του μακροοικονομικού περιβάλλοντός της. Ένα καλό επιχειρηματικό σχέδιο δίνει έμφαση στα πλεονεκτήματα της επιχείρησης και αναγνωρίζει τις όποιες αδυναμίες

υλοποίησης ενός επενδυτικού σχεδίου. Πάνω από όλα όμως δείχνει το πώς θα επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος στόχος και την ανάλυση της μεθόδου επίτευξής του.

Η πρωτοτυπία και η καινοτομία που ενδεχομένως έχει ανακαλυφθεί και που θα οδηγήσει την επιχείρηση να παράγει ένα νέο προϊόν, ή να επεκτείνει τις δραστηριότητές της ή ενσωματώνει υψηλή τεχνολογία ή τεχνογνωσία ή εν τέλει οτιδήποτε νέο που θα δώσει στην επιχείρησή μας ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των υπολοίπων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον ίδιο κλάδο. Επίσης θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη μοναδικότητα του προϊόντος ή των υπηρεσιών που το καθιστά και ανταγωνιστικό στα πλαίσια της αγοράς.

8.5 Στρατηγικοί στόχοι του ΦΔΕΔΟ

Για να εκπονήσουμε ένα επιχειρηματικό σχέδιο, θα πρέπει πρώτα να θέσουμε τους στρατηγικούς στόχους. Δεδομένου ότι καταγράψαμε τις ανάγκες των επισκεπτών(«πελατών»), τις δυνάμεις, τις αδυναμίες, τις ευκαιρίες και τις απειλές, οι στρατηγικοί στόχοι του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου είναι:

1. Οικονομική αυτοτέλεια
2. Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στην Προστατευόμενη Περιοχή
3. Προβολή και ανάδειξη του έργου του Φορέα
4. Προβολή του Κέντρου Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου
5. Αποδοχή του ρόλου του Φορέα από την τοπική κοινωνία
6. Οικονομική βιωσιμότητα

Θα πρέπει να τονίσουμε για την επίτευξη των παραπάνω στόχων δεν αγνοείται ο κύριος σκοπός του ΦΔΕΔΟ που είναι η διαχείριση και προστασία της προστατευόμενης περιοχής.

Δεδομένου ότι η οικονομική αυτοτέλεια του Φορέα είναι αρκετά δύσκολη σύμφωνα με την ανάλυση που κάναμε στους ΦΔΠΠ, προτείνεται το παρακάτω επιχειρηματικό σχέδιο με τους στρατηγικούς στόχους αφού η δομή του Φορέα και η επαρκής στελέχωσή του, εγγυώνται τη δυνατότητα αποτελεσματικής εκτέλεσης των απαιτούμενων εργασιών, χωρίς να χρειάζεται συνεχής και διαρκής εμπλοκή του Διοικητικού Συμβουλίου.

8.6 Στρατηγική του ΦΔΕΔΟ

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι θα πρέπει να επιλέξει ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου την κατάλληλη στρατηγική. Τα επίπεδα της στρατηγικής διακρίνονται σε ανωτάτου, μεσαίου και κατώτερου επιπέδου. Στην κατηγορία του ανώτατου επιπέδου ή αλλιώς τελικές αποφάσεις αποφασίζει η εταιρία τι θέλω να παράγω, με ποια τεχνολογία και σε ποιους θα διαθέσω τα προϊόντα. Στην κατηγορία μεσαίου επιπέδου ή αλλιώς ανταγωνιστικές στρατηγικές μας ενδιαφέρει με ποιο τρόπο θα γίνω ανταγωνιστικός και στις στρατηγικές κατώτερου επιπέδου ή αλλιώς λειτουργικές στρατηγικές στοχεύουν στην καλύτερη αξιοποίηση των πόρων του κάθε τμήματος. Μεταξύ των τριών αυτών επιπέδων θα πρέπει να βρίσκονται σε αρμονία και ταυτόχρονα το ένα πρέπει να υποστηρίζει το άλλο, έτσι ώστε οι πόροι να κατανέμονται ορθολογικά μεταξύ των επιχειρηματικών μονάδων και να μεγιστοποιείται η συνολική απόδοση της επιχείρησης. (Παπαδάκης, 1998).

Υπάρχουν τρεις βασικές κατηγορίες **ανωτάτου επιπέδου ή εταιρικές στρατηγικές**:

1. Στρατηγικές ανάπτυξης
2. Στρατηγικές σταθερότητας και
3. Στρατηγικές υποχώρησης

Οι πιο δημοφιλείς και ευρέως διαδεδομένες εταιρικές στρατηγικές επιλογές είναι αυτές που έχουν σχεδιαστεί για να επιτύχουν ανάπτυξη των πωλήσεων, των κεφαλαίων, των κερδών ή κάποιο συνδυασμό αυτών. Βασικός στόχος των στρατηγικών ανάπτυξης είναι η αύξηση του μεγέθους της επιχείρησης διαμέσου της επέκτασης των δραστηριοτήτων της. Υπάρχουν οι εξής βασικές κατηγορίες :

- Συγκέντρωση (concentration) η οποία στην συνέχεια διαχωρίζεται στην κάθετη ολοκλήρωση (verticalintegration)προς τα εμπρός ή προς τα πίσω ή στην οριζόντια ολοκλήρωση (horizontalintegration) είτε μέσω ανάπτυξης της αγοράς σε νέες αγορές είτε με τη στρατηγική της διαφοροποίησης (νέες ποικιλίες του προϊόντος που προσφέρεται, είτε μέσω διεθνοποίησης) . Στο είδος της στρατηγικής συγκέντρωσης
- Διαποίκιση(διαφοροποίηση δραστηριοτήτων) η οποία διακρίνεται στην συσχετισμένη διαποίκιση (diversification) και στην ασυσχετίστη διαποίκιση(conglomerate)

Οι στρατηγικές σταθερότητας είναι λιγότερο ενδιαφέρουσες διότι χαρακτηρίζονται από την απουσία οποιασδήποτε σημαντικής μεταβολής. Η επιχείρηση συνήθως διατηρεί την ίδια αποστολή καθώς και παρόμοιους αντικειμενικούς σκοπούς. Τέτοιου είδους στρατηγικές είναι η διατήρηση της αρχικής στρατηγικής, εκφράζουμε την ίδια στρατηγική ή προχωρούμε με μικρά βήματα, διευρύνουμε το περιβάλλον, αλλά είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί σε τυχόν αλλαγές του, η στρατηγική με στόχο τη βραχυπρόθεσμη ρευστοποίηση των κερδών.

Τέλος, οι στρατηγικές υποχώρησης είναι στη σημερινή εποχή αναγκαίες όσο ποτέ. Όταν οι επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια της ζωής τους αντιμετωπίζουν διάφορα προβλήματα όπως μειώσεις στις πωλήσεις, τα κέρδη ή το μερίδιο αγοράς και προσπαθούν να τα ξεπεράσουν εφαρμόζοντας στρατηγικές υποχώρησης. Τέτοιου είδους είναι πώληση ενός τμήματος, εξάρτηση επιχείρησης από κάποια άλλη, αντιστροφή υπάρχουσας κατάστασης, χρεοκοπία, εκκαθάριση κλπ

Στο μεσαίο επίπεδο έχουμε τις ανταγωνιστικές στρατηγικές που έχουν ως στόχο την επίτευξη του συγκριτικού ή ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Συγκριτικό ή ανταγωνιστικό πλεονέκτημα είναι η δυνατότητα της επιχείρησης να αποδίδει περισσότερο από τις υπόλοιπες του κλάδου στον οποίο ανήκει. Βασικά χαρακτηριστικά του συγκριτικού πλεονεκτήματος είναι ότι δημιουργεί ατελείς συνθήκες ανταγωνισμού, είναι διατηρήσιμο, ταιριάζει σε εξωστρεφή περιβάλλοντα και οδηγεί σε μεγαλύτερα περιθώρια κέρδους. Τέτοιου είδους στρατηγικές είναι:

1. η επιχείρηση οικοσυστήματος,
2. η ηγεσία κόστους με εστίαση σε όχι μεγάλο τμήμα της αγοράς ή ταυτόχρονα έμφαση στην ελαχιστοποίηση του κόστους,
3. η διαφοροποίηση με εστίαση σε ένα μεγάλο τμήμα της αγοράς και έμφαση στη δημιουργία προϊόντων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά
4. Εστίαση σε συγκεκριμένο τμήμα της αγοράς και έμφαση στην ελαχιστοποίηση του κόστους
5. Εστίαση σε ένα τμήμα της αγοράς ή προσφορά ενός διαφοροποιημένου προϊόντος
6. Συνανταγωνισμός, κατανόηση και ανάπτυξης μιας κουλτούρας τέτοιας που να ανταγωνιζόμαστε και να συνεργαζόμαστε
7. Δημιουργία νέων αγορών, στρατηγική γαλάζιοι ωκεανοί
8. Χρησιμοποίηση των δυνάμεων του άλλου για να κερδίσουμε, στρατηγική judo

9. Co-branding

Οι στρατηγικές **κατωτάτου επιπέδου** ή αλλιώς λειτουργικές στρατηγικές αναφέρονται στη λειτουργίες της επιχείρησης όπως η παραγωγή, τα χρηματοοικονομικά (δανεισμός, μερίσματα, χρηματοδότηση), μάρκετινγκ(τιμολόγηση, προώθηση, διαφήμιση) , ανθρώπινο δυναμικό, ανάπτυξη και εξέλιξη.

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου θα επιλέξει την στρατηγική ανάπτυξης μέσω της επέκτασης των δραστηριοτήτων με απώτερο στόχο την ανάπτυξη του, κυρίως με την στρατηγική της διαποίκισης. Στο μεσαίο επίπεδο για να αποκτήσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα θα επιλέξει τη στρατηγική εκείνη της διαφοροποίησης με εστίαση σε ένα μεγάλο τμήμα της αγοράς και έμφαση στη δημιουργία προϊόντων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τέλος όσον αφορά τις λειτουργικές στρατηγικές θα εστιάσει κυρίως σε περισσότερες πηγές χρηματοδότησης άμεσες και έμμεσες, στην προώθηση του έργου του στο σύνολο, την επιμόρφωση του προσωπικού και ίσως την ανακατανομή αρμοδιοτήτων

8.7 Επιχειρηματικό Σχέδιο ΦΔΕΔΟ

Το Business Plan δεν είναι μόνο για εξωτερικούς σκοπούς, αλλά είναι ένα σημαντικό έγγραφο προγραμματισμού για την ίδια την διοίκηση της επιχείρησης ή του οργανισμού. Αφού θέσαμε τους σχέδια και τους στρατηγικούς στόχους θα αναλύσουμε πώς αυτοί θα πραγματοποιηθούν με ποιες δράσεις και ενέργειες του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.

Όπως αναλύσαμε και στο κεφάλαιο για τους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, οι κύριες πηγές εσόδων είναι τα ανταποδοτικά τέλη από δραστηριότητες που λειτουργούν στην ευρύτερη περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης, τα έσοδα από επισκέψεις στα μουσειακά εκθέματα των Κέντρων Πληροφόρησης , έσοδα από οικοξεναγήσεις , έσοδα από πωλήσεις αναμνηστικών ειδών και παραδοσιακών προϊόντων, συμμετοχή σε διεθνή και ευρωπαϊκά προγράμματα, προγράμματα προσέλκυσης χορηγιών και εθελοντισμού και έσοδα από δράσεις εναλλακτικού/θεματικού τουρισμού κυρίως οικοτουριστικές και από υπηρεσίες πιστοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών εφόσον υπάρχει μέριμνα για τη διαπίστευσή τους.

Από την μεριά των επισκεπτών του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου είναι διατεθειμένοι να προσφέρουν στην πλειοψηφία τα ακόλουθα:

- Κάποιο ποσό ως ανταμοιβή για τις υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει ο Φορέας στους επισκέπτες του(πχ ξενάγηση)
- Κάποιο ποσό εθελοντικά για την περιβαλλοντική προστασία
- Κάποιο ποσό ως ανταποδοτικό τέλος για τη συμμετοχή τους σε διοργάνωση μαζικού αθλητισμού
- Εθελοντική εργασία για τη βελτίωση των υποδομών του Δρυμού(π.χ. μονοπάτια)
- Εθελοντική συμμετοχή στην παρακολούθηση άγριας ζωής
- Εθελοντική διάχυση της πληροφόρησης ώστε να επισκεφτούν περισσότεροι άνθρωποι τον Εθνικό Δρυμό
- Αγορά αναμνηστικών ειδών, φιλοπεριβαλλοντικών και από ανακυκλωμένα υλικά προϊόντων από τον Φορέα και
- Αγορά εντύπων, χαρτών και πληροφοριακού υλικού από τον Φορέα

Όσον αφορά την προθυμία πληρωμής αντίτιμου εισιτηρίου για την είσοδο στον Δρυμό εκείνοι που συμφωνούν απόλυτα και εκείνων που θα πλήρωναν μόνο προαιρετικά συγκεντρώνουν ποσοστό 64,1% με μέσο όρο το ποσό των 3,25€ ενώ στο Κέντρο Πληροφόρησης οι επισκέπτες που συμφωνούν απόλυτα και εκείνου που θα πλήρωναν μόνο προαιρετικά συγκεντρώνουν ποσοστό 59,8% με μέσο όρο το ποσό των 3,00€. Βέβαια θα πρέπει να τονίσουμε ότι οι κάτοικοι της τοπικής κοινωνίας έχουν την άποψη ότι για κείνους δε θα πρέπει να ισχύει η πληρωμή εισόδου για τον Δρυμό.

8.7.1 Η οικονομική αυτοτέλεια του ΦΔΕΛΟ

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο θεωρεί την οικονομική αυτοτέλεια στρατηγικό στόχο και μάλιστα σημαντικό, γεγονός που σημαίνει ότι θα αποτελέσει κύριο παράγοντα για την βιωσιμότητα του και κυρίως την οικονομική βιωσιμότητα.

Οι προϋποθέσεις για την οικονομική αυτοτέλεια είναι :

- Θέσπιση καταβολής ανταποδοτικών τελών ή και φόρων από υπηρεσίες και δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην ευρύτερη ΠΠ

- Διαχείριση των επισκεπτών της ΠΠ(εισιτήρια εισόδου σε ειδικά διαμορφωμένες ζώνες προστασίας και κέντρα πληροφόρησης, οικοξεναγήσεις, πωλητήρια σε κέντρα ενημέρωσης)
- Ανάπτυξη επιχειρηματικής δράσης χωρίς να υποβαθμίζει ή να αγνοεί την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνία και την οικονομία
- Ανακατανομή των αρμοδιοτήτων και απόκτηση κατάλληλου προσωπικού με εμπειρία για το σχεδιασμό και υλοποίηση επιχειρηματικών δράσεων συμβατών με την αειφόρο ανάπτυξη
- Δράσεις συνεργασίας και κοινού αναπτυξιακού σχεδιασμού με την τοπική κοινωνία

Με βάση τα παραπάνω για να επιτευχτεί ο κύριος στόχος της οικονομικής αυτοτέλειας και βιωσιμότητας θα πρέπει να γίνουν οι ακόλουθες δράσεις:

1. Ανάπτυξη επιχειρηματικών δράσεων παράλληλα με τη διαχείριση των επισκεπτών της περιοχής
2. Υλοποίηση επιδοτούμενων ερευνητικών έργων και έργων καινοτομίας
3. Συμμετοχή ή/και συμβουλευτική υποστήριξη δράσεων ήπιων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται από την τοπική κοινωνία(οικοτουρισμός, βιολογικές καλλιέργειες)
4. Προσέλκυση χορηγιών
5. Δράσεις πιστοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών στο εσωτερικό των ΠΠ
6. Συμμετοχή σε δράσεις ή συμβουλευτική υποστήριξη δράσεων «Πράσινης επιχειρηματικότητας και ανάπτυξης» όπως ανακύκλωση, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
7. Δημιουργία κοινοπραξιών και επιχειρηματικών συμπράξεων για την αειφόρο αξιοποίηση φυσικών πόρων της ΠΠ
8. Υλοποίηση εκπαιδευτικών δράσεων όπως εκπαίδευση ενηλίκων βιοματικά εργαστήρια κλπ.(Μπιμπίτσος Χ.,2009)

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε ότι ο ΦΔΕΔΟ πραγματοποίησε επέκταση δραστηριοτήτων στην εφορία που αφορούν τις ακόλουθες δράσεις:

- Υπηρεσίες τουριστικών ξεναγών
- Λιανικό εμπόριο διαφόρων τουριστικών και λοιπών παρόμοιων ειδών λαϊκής τέχνης

- Χονδρικό εμπόριο διαφόρων εκτυπωμένων βιβλίων, φυλλαδίων κάθε είδους και παρόμοιου έντυπου υλικού, σε χωριστά φύλλα
- Υπηρεσίες ενοικίασης ακινήτων, που δεν προορίζονται για κατοίκηση
- Υπηρεσίες μίσθωσης ασκεπούς χώρου για την εγκατάσταση μηχανημάτων

Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2007-2013 που η προγραμματική περίοδος έληξε στις 31/12/2015, ο Φορέας δεν μπορεί να έχει έσοδα για μία πενταετία για έργα που υλοποιήθηκαν στο Πρόγραμμα δηλαδή μέχρι 31/12/2020

Βασική αρχή του Φορέα είναι η λειτουργία για την προστασία και την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου, χωρίς να είναι σκοπός το κέρδος. Η τελική ένδειξη της επιτυχίας του θα είναι η μετατροπή της περιοχής ευθύνης του, σε ένα χώρο ζωντανό που εγγυάται την αειφόρο ανάπτυξη και την ομαλή εξέλιξη της περιοχής.

Άλλωστε, ο Φορέας δεν θα λειτουργεί ως επιχείρηση, αλλά θα αποσκοπεί πρωτίστως στην προστασία και στην ανάδειξη της περιοχής. Για το λόγο αυτό θα έχει μεγάλη εξάρτηση από Κρατικούς/ Κοινοτικούς Πόρους. Επίσης, θα αποφύγει κατά το δυνατόν τον βραχυπρόθεσμο τραπεζικό δανεισμό, προκειμένου να περιορίσει το κόστος λειτουργίας του.

Οι καινοτόμες δράσεις του ΦΔΕΔΟ ως οικονομικά αυτόνομος οργανισμός είναι η αξιοποίηση συγκριτικών πλεονεκτημάτων της κάθε περιοχής. Για τον Όλυμπο όπως είδαμε με βάση το ερωτηματολόγιο αποτελεί τοπίο φυσικούς κάλους, είναι κοντά σε μεγάλα αστικά κέντρα σύμφωνα την πόλη προσέλευσης των επισκεπτών. Από τον σκοπό της επίσκεψής τους ήταν και η φωτογράφιση οπότε μπορεί να παρέχει νέες υπηρεσίες σε νέους πελάτες «αναδυόμενες» αγορές. Στις καινοτόμες δράσεις μπορεί να ενταχθεί και η αξιοποίηση προϊόντων και λειτουργιών της ΠΠ για την παροχή υπηρεσιών βελτίωσης και θεραπείας της ανθρώπινης φύσης.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την επέκταση δραστηριοτήτων είναι οι υπηρεσίες τουριστικών ξεναγών. Σύμφωνα με την πολιτική άλλων μουσείων φυσικής ιστορίας (Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μετεώρων), ατομική ή ομαδική ξενάγηση στις εκθέσεις των Μουσείων από τους έμπειρους ξεναγούς γίνεται κατόπιν συνεννόησης και επιβαρύνεται με επιπλέον χρέωση. Για παράδειγμα στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης το κόστος ξενάγησης είναι έως

20 άτομα 25€ και άνω των 20 ατόμων 1€ το άτομο.(Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, 2018)Στα εισιτήρια εισόδου υπάρχουν διάφορες τιμές όπως απεικονίζονται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 116: Τιμή εισιτηρίου στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης

Κατηγορία	Τιμή εισιτηρίου
Γενική είσοδος	7,5€
Μειωμένο	4,5€

Το μειωμένο εισιτήριο ισχύει για παιδιά 4-18 ετών και για άτομα άνω των 65 ετών, για φοιτητές ή σπουδαστές, (εκτός Πανεπιστημίου Κρήτης), ή ισότιμων σχολών άλλων κρατών, καθώς και για της Σχολής Ξεναγών της Ελλάδας, για Πολύτεκνους και για Εκπαιδευτικούς. Επίσης ισχύει η δωρεάν είσοδος για τα μέλη του συλλόγου του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, για τα παιδιά κάτω των 4 ετών, για ανέργους με την κάρτα ΟΑΕΔ, για φοιτητές και εργαζομένους του Πανεπιστημίου Κρήτης, για εκπαιδευτικούς που συνοδεύουν σχολικές μονάδες, για μέλη του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων, για πιστοποιούμενους ξεναγούς, για δημοσιογράφους, για υπηρετούντες τη στρατιωτική τους θητεία και για υπαλλήλους ΔΕΗ και πρώτου βαθμού συγγενείς τους

Από την άλλη το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μετεώρων η τακτική που ακολουθείται στην είσοδο του Μουσείου περιγράφεται στον **Error! Unknown switch argument.**(Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μετεώρων & Μουσείο Μανιταριών, 2018)

Πίνακας 117: Τιμή εισιτηρίου για την είσοδο στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μετεώρων

Κατηγορία	Τιμή Εισητηρίου
Γενική είσοδος	5€
Ομαδικά εισιτήρια άνω των 10 ατόμων	4€
Σχολικές επισκέψεις ανά άτομο	3€
Παιδιά (4-18 ετών)	4€
Άτομα άνω των 65 ετών	4€
Εκπαιδευτικοί	4€

Πολύτεκνοι	4€
Φοιτητές	4€

Και στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μετεώρων ακολουθείται η τακτική της δωρεάν εισόδου για τους Φίλους του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Μετεώρων, για παιδιά κάτω των 4 ετών, για άτομα με αναπηρία και ο συνοδός τους, για συνοδούς εκπαιδευτικούς σχολικών ομάδων, για ξεναγούς, δημοσιογράφους και φαντάρους.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των επισκεπτών του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου ο μέσος όρος για την προθυμία πληρωμής για την είσοδο στο Κέντρο Πληροφόρησης είναι 3,00€ Όποτε σύμφωνα με την πολιτική που ακολουθούνται στα προηγούμενα παραδείγματα μπορούμε να εκτιμήσουμε την στρατηγική που θα ακολουθήσει ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου στον **Error! Unknown switch argument.:**

Πίνακας 118: Τιμή εισιτηρίου για την είσοδο στο ΚΠΕΛΟ-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας

Κατηγορία	Τιμή Εισιτηρίου
Γενική είσοδος	3,00€
Ομαδικά εισιτήρια άνω των 10 ατόμων(ανά άτομο)	2,00€
Σχολικές επισκέψεις ανά άτομο	1,00€
Σπουδαστές	2,00€
Παιδιά 4-18 ετών	2,00€
Άτομα άνω των 65 ετών	2,00€
Εκπαιδευτικοί	2,00€
Πολύτεκνοι	2,00€

Η δωρεάν είσοδος για τους Φίλους του Κέντρου Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου, για παιδιά κάτω των 4 ετών, για άτομα με αναπηρία και ο συνοδός τους, για συνοδούς εκπαιδευτικούς σχολικών ομάδων, για ξεναγούς, δημοσιογράφους και φαντάρους.

Επίσης, ήδη ο ΦΔΕΛΟ διοργανώνει προγράμματα ξεναγήσεων σε μαθητές σχολείων και σε γκρουπ ενηλίκων στο Κέντρο Πληροφόρησης και στην προστατευόμενη περιοχή μέσω πορείας σε ειδικά επιλεγμένες διαδρομές και γίνονται

και κάποιες περιβαλλοντικές δραστηριότητες όπως είναι τα βιωματικά παιχνίδια δηλαδή παιχνίδια που έχουν να κάνουν με την περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Το κόστος της ξενάγησης θα μπορούσε να εκτιμηθεί έως 20 άτομα 25€ και άνω των 20 ατόμων το κόστος της ξενάγησης 1€ που θα περιλαμβάνει ενημέρωση στο Κέντρο Πληροφόρησης με αναλυτική ξενάγηση ενδεικτικής διάρκειας μίας ώρας. Επίσης, οι ξεναγήσεις μπορούν να αφορούν ειδικό ενδιαφέρον όπως είναι η χλωρίδα πχ ενδημικά, φαρμακευτικά φυτά, η πανίδα και η ορνιθοπανίδα πχ έντομα, είδη των αλπικών ζωνών ή η μυθολογία και η παράδοση εφόσον Ο ΦΔΕΔΟ απαρτίζεται από προσωπικό καταρτισμένο και διαθέτει minibusλεωφορείο για τη μετακίνηση. Εδώ το κόστος της ξενάγησης γενικό εισιτήριο 4,00€ και μειωμένο 2,00 για πολυτέκνους, για ανέργους, για οργανωμένες ομάδες μαθητών και φοιτητών σε ΑΕΙ- ΤΕΙ-ΙΕΚ, για ομάδες προσκόπων και για παιδιά ηλικίας 7-18 ετών (Dadia-np.gr, 2018)

Τέλος, θα μπορούσε με το minibusλεωφορείο να πραγματοποιούνται ξεναγήσεις με εισιτήριο σε ενδεικτικές διαδρομές με την ίδια πολιτική που αναφερθήκαμε στην προηγούμενη παράγραφο.

Πέρα από τις ξεναγήσεις, ο ΦΔΕΔΟ θα πρέπει να οργανώσει το πωλητήριο με αναμνηστικά είδη και διαφημιστικό υλικό όπως μαγνητάκια, κονκάρδες, καρτ ποστάλ, ημερολόγια, αφίσες, μπλουζάκια, τσάντες, αυτοκόλλητα, χειροποίητες κατασκευές, με ενημερωτικό έντυπο υλικό χάρτες, ενημερωτικό οδηγό. Κάποια από τα έντυπα και τους ενημερωτικούς οδηγούς θα μπορούσε ο ΦΔΕΔΟ να απευθυνθεί και σε χορηγούς ή και δωρεές, που θα το αναλύσουμε παρακάτω. Σύμφωνα με την μελέτη που πραγματοποιήθηκε για το Κέντρο Πληροφόρησης τα κέρδη από τα αναμνηστικά κλπ θα ανέρχονται σε 1,50 ευρώ ανά επισκέπτη κατά μέσο όρο, λαμβάνοντας υπόψη αντίστοιχες δαπάνες που πραγματοποιούν επισκέπτες ανάλογων Κέντρων Πληροφόρησης που δέχονται μαθητικές εκδρομές και μεμονωμένους επισκέπτες.(EKBY, 2006).

Ήδη ο Φορέας μέχρι σήμερα φιλοξένησε αρκετές εκδηλώσεις στο Αμφιθέατρο και το αίθριο του, που θα μπορούσε σύμφωνα με την επέκταση των δραστηριοτήτων να τις μισθώσει. Σύμφωνα με μελέτη που πραγματοποιήθηκε για το Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου, το αντίτιμο ενοικιάσεως του αμφιθεάτρου εκτιμάται στα 250,00€ ημερησίως. Στις υποδομές του ΦΔΕΔΟ δεν αναφέραμε το αναψυκτήριο και το αναψυκτήριο γιατί υπάρχουν ως χώροι μόνο. Θα

μπορούσε η οργάνωση και λειτουργία αυτών να ενταχθεί ως υποέργα σε κάποιο πρόγραμμα. Σύμφωνα με την ίδια μελέτη η εκμίσθωση του αναψυκτηρίου και του εστιατορίου εκτιμάται στα 500,00€ και 1.000,00€ αντίστοιχα. (EKBY, 2006)

Τέλος όσον αφορά την επιβολή χρηματικού αντιτίμου στις εισόδους του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου για έλεγχο και καθοδήγηση, ο μέσος όρος από τις απαντήσεις των επισκεπτών είναι 3,25€. Οπότε μπορούμε να πούμε ότι η γενική είσοδος στις ειδικές ζώνες προστασίας θα είναι 3,00€ και το μειωμένο εισιτήριο στις περιπτώσεις που αναφέραμε και προηγουμένως θα είναι 2,00 €

8.7.2 Η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη της ΠΠ

Ο δεύτερος στόχος είναι η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στην ΠΠ. Για πολλές χώρες ο τουρισμός είναι ο κλάδος που στηρίζει την οικονομική τους ανάπτυξη. Στα πλαίσια των διεθνών επιδιώξεων και του ανταγωνισμού, η τουριστική δραστηριότητα έλαβε πολλές και διαφορετικές μορφές. Η δραστηριότητα αυτή αναφέρεται σε μια ευρεία περιοχή εγκαταστάσεων αναψυχής και σε ευρεία γεωγραφική περιοχή, από τοπική ημερήσια εκδρομή και περιφερειακά και εθνικά ταξίδια ως τον εθνικό και διεθνή τουρισμό. Ένας από τους διάφορους ορισμούς του τουρισμού που δόθηκε από τον Matthisson και άλλους το 1982 είναι η προσωρινή κίνηση ανθρώπων για προορισμούς εκτός του κανονικού τόπου εργασίας και διαμονής τους, οι δραστηριότητες που γίνονται κατά τη διάρκεια της παραμονής τους και οι διευκολύνσεις που δημιουργούνται για να παρέχουν ο,τι ικανοποιεί τις ανάγκες και επιθυμίες τους. (Καρβούνης & Γεωργακέλλος, 2003)

Η πραγματική τουριστική δραστηριότητα είναι το προϊόν των τάσεων στην τουριστική αγορά. Ο όγκος των τουριστών που καταφθάνει σε μια συγκεκριμένη περιοχή δείχνει σημαντικές αυξομειώσεις, αντανακλώντας έτσι και τις σπουδαιότερες διεθνείς μεταπτώσεις στην αγορά, προξενούμενες από διεθνείς κρίσεις ή εσωτερικές αναστατώσεις. Οι βασικοί πόροι για την ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος μπορεί να είναι φυσικό, ιστορικοί ή ανθρώπινα δημιουργήματα. Το τουριστικό προϊόν ορίζεται μια περιοχή ή ένα μέρος και θα πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των βασικών τουριστικών στοιχείων που προσελκύουν τους επισκέπτες και τα δευτερεύοντα στοιχεία δηλαδή των τουριστικών ενδιαφερόντων. Τα βασικά τουριστικά στοιχεία μπορεί να είναι βασιζόμενα στους πόρους ή στη δραστηριότητα.

Η ποιότητα του περιβάλλοντος είναι βασική για τον τουρισμό. Οι αρνητικές επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης όπως οι δρόμοι, οι εγκαταστάσεις και τα αεροδρόμια μπορεί να καταστρέψουν βαθμιαία τους περιβαλλοντικούς πόρους από τους οποίους εξαρτάται αυτή η ανάπτυξη.

Η τουριστική βιομηχανία μπορεί να συμμετέχει στη διατήρηση του περιβάλλοντος με :

1. Την άμεση χρηματοοικονομική συμμετοχή των επισκεπτών στη διατήρηση ευαίσθητων περιοχών και οικοσυστημάτων όπως είναι ο Εθνικός Δρυμός Ολύμπου. Αυτή η συμμετοχή μπορεί να είναι από τα έσοδα από εισιτήρια στα πάρκα μπορεί να διατίθενται ειδικά για να καλύπτεται η προστασία και η διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών
2. Η κυβέρνηση μπορεί να συγκεντρώσει χρήματα με διάφορους έμμεσους τρόπους όπως πληρωμές χρηστών, φόροι εισοδήματος, φόροι επί των πωλήσεων ή ενοικίαση εξοπλισμού αναψυχής καθώς και τέλη αδειών για δραστηριότητες όπως το κυνήγι και το ψάρεμα. Αυτά τα έσοδα μπορούν να παρέχουν στις κυβερνήσεις τους πόρους που χρειάζονται για τη διατήρηση των φυσικών πόρων ή να τα διανέμουν στους ΦΔΠΠ σύμφωνα με την έκτασή τους και να έχουν ως σκοπό τους μισθούς επιπρόσθετων φυλάκων για την καλοκαιρινή περίοδο και τη συντήρηση των εθνικών πάρκων.
3. Τη βελτίωση της περιβαλλοντικής συνείδησης. Θεωρούμε πως ο τουρισμός μπορεί να συμβάλει στην προστασία του περιβάλλοντος, στη διατήρηση και αναβάθμιση της βιοποικιλότητας και στη βιώσιμη χρήση των πόρων. Λόγω της ελκυστικότητας του προστατεύετου αντικείμενου όπως ο Όλυμπος, διασώθηκαν μέχρι και σήμερα χιλιάδες είδη ζώων και φυτών.
4. Τα ρυθμιστικά μέτρα μπορούν να συμβάλλουν στην εξισορρόπηση των επιπτώσεων του τουρισμού. Τέτοια μέτρα είναι οι έλεγχοι στον αριθμό των τουριστικών δραστηριοτήτων και των μετακινήσεων των επισκεπτών εντός ΠΠ μπορούν να περιορίσουν τις αρνητικές συνέπειες στο οικοσύστημα
5. Τα θέματα της φέρουσας δυναμικότητας όταν έχουμε υπερσυσσώρευση επισκεπτών και υποβάθμιση του τουριστικού προϊόντος. Σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει να βρεθούν τρόποι για την επέκταση της φέρουσας ικανότητας και για την σταθεροποίηση της αναπτύξεως προκειμένου να

αποφευχθεί η υποβάθμιση του τουριστικού προϊόντος. Ένας τέτοιος τρόπος είναι η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

6. Την ανάπτυξη του οικοτουρισμού που μπορεί να συμβάλλει στη μακροπρόθεσμη διατήρηση της βιοποικιλότητας όταν υπάρχουν οι σωστές καταστάσεις όπως η δυνατότητα της αγοράς, η δυνατότητα διαχείρισεως σε τοπικό επίπεδο και σαφείς και παρακολουθούμενοι δεσμοί μεταξύ οικοτουρισμού και διατηρήσεως του περιβάλλοντος.

Όπως γίνεται αντιληπτό η σημασία της τουριστικής βιομηχανίας στην προοπτική της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι ΠΠ αποτελούν ένα δημόσιο κοινωνικό αγαθό και ταυτόχρονα ένα τουριστικό προϊόν. Η αναβάθμιση της ποιότητας του τουρισμού μπορεί να επιτευχθεί μέσω εναλλακτικών μορφών τουρισμού και καινοτόμων δράσεων με βάση τα δεδομένα θεσμικά πλαίσια, τη σύμφωνη γνώμη ειδικών επιστημών και με σεβασμό στον άνθρωπο και το περιβάλλον. Ποιοτικός τουρισμός σημαίνει μορφές με τις οποίες ο τοπικός πληθυσμός συμμετέχει ενεργά, όπως επίσης απαιτείται η συνεργασία κυρίως σε επιχειρησιακό επίπεδο δηλαδή στην καθημερινή λήψη αποφάσεων.(ΑΜΦΙΒΙΟΝ, 2003)

Τα τελευταία χρόνια χαρακτηρίζεται από μία συνεχή ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού με παράλληλη αύξηση του αριθμού των μορφών του όπως ο οικοτουρισμός, ο φυσιολατρικός τουρισμός, ο αθλητικός τουρισμός, ο συνεδριακός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο πολιτιστικός τουρισμός, ο τουρισμός περιπέτειας, ο ορεινός τουρισμός κ.ά. Συνήθως οι ΠΠ αποτελούν τον υποδοχέα των δραστηριοτήτων των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, αφενός αυξάνεται ο αριθμός των επισκεπτών που έχουν ισόρροπη σχέση με το περιβάλλον, από την άλλη αυξάνεται και ο αριθμός των χρηστών με αποτέλεσμα να προκύπτουν διλήμματα διαχειριστικά και αναπτυξιακά

Ο εναλλακτικός τουρισμός εκτός από τη συμβολική έννοια που έχει αποκτήσει ως μορφή τουρισμού, της οποίας τα κύρια χαρακτηριστικά είναι η αναζήτηση της αυθεντικότητας και της επαφής με τη φύση, η άρνηση των «απρόσωπων» τουριστικών πακέτων, η αποφυγή των συνηθισμένων τρόπων τουρισμού και διασκέδασης ή ακόμη και ο συνδυασμός των διακοπών με την προσφορά εθελοντικής εργασίας, αναφέρεται σε κάθε ειδική μορφή τουρισμού, η οποία προσελκύει τουρίστες με ειδικά ενδιαφέροντα, συμβάλλει στην προστασία του

περιβάλλοντος και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς κάθε περιοχής και τέλος προσφέρει ρεαλιστικές λύσεις σε προβλήματα της τουριστικής εποχικότητας.

Είναι φανερό ότι οι μορφές αυτές δεν μπορούν να αντικαταστήσουν το μαζικό τουρισμό, με την έννοια του θερινού - μαζικού τουρισμού ή του χειμερινού τουρισμού. Ωστόσο δρουν συμπληρωματικά προς αυτούς, συμβάλλοντας, κατά κύριο λόγο, στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη περιφερειακών περιοχών.

Η πιο διαδεδομένη μορφή εναλλακτικού τουρισμού είναι ο αγροτουρισμός. Ο όρος χρησιμοποιείται για την εναλλακτική εκείνη μορφή τουρισμού η οποία αναπτύσσεται σε μη κορεσμένες τουριστικά αγροτικές περιοχές και συνδέεται με κοινωνικές, περιβαλλοντικές και πολιτισμικές αξίες, οι οποίες μεταδίδονται προς τους επισκέπτες και συνήθως είναι χαρακτηριστικές για τον κάθε τόπο.

Ως δραστηριότητα αναπτύσσεται από τους μόνιμους κατοίκους των περιοχών του πρωτογενούς τομέα, οι οποίοι χρησιμοποιούν τον αγροτουρισμό ως συμπληρωματική πηγή εισοδήματος.

Σημαντικά μέσα πρόωθησης αυτού του είδους εναλλακτικού τουρισμού, είναι οι οικοτουριστικές δραστηριότητες και οι δραστηριότητες περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που πραγματοποιούνται σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας

Αν και στην Ελλάδα δεν είναι διαδεδομένη δραστηριότητα, η παρατήρηση πουλιών είναι γνωστή σε πολλά μέρη του κόσμου, ενώ εκατομμύρια άνθρωποι ασχολούνται με αυτή. Η γνωριμία με τα πουλιά απαιτεί συχνά συναρπαστικές αναζητήσεις σε νέα μέρη, όπου νέες εμπειρίες και εικόνες αποκαλύπτονται σε ένα συνδυασμό διασκέδασης και γνώσης. Τα πουλιά, όσο καμία άλλη κατηγορία οργανισμών, προσφέρονται ιδιαίτερα γι' αυτό το σκοπό καθώς πετούν και έτσι γίνονται πιο εύκολα αντιληπτά.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στο εξωτερικό υπάρχουν ομάδες τουριστών με κύριο ενδιαφέρον την επίσκεψη περιοχών για την παρακολούθηση πουλιών. Ειδικά στην Ελλάδα, υπάρχει σημαντικός πλούτος, καθώς από τα 9.700 είδη που υπάρχουν διεθνώς, στη χώρα μας έχουν αναγνωριστεί 423 είδη.

Ως αποτέλεσμα, οι οργανωμένες τουριστικές δραστηριότητες που ασκούνται δεν έχουν στο σύνολό τους τον χαρακτήρα του αγροτουρισμού ή κάποια άλλη μορφή εναλλακτικού τουρισμού αλλά αποτελούν κυρίως δραστηριότητες που είτε σχετίζονται με τη γενικότερη μορφή του αγροτουρισμού, είτε αποτελούν τουρισμό

περιπέτειας στη φύση. Συνήθης δραστηριότητα είναι επίσης η επίσκεψη με βάση τα κέντρα πληροφόρησης προστατευόμενων περιοχών από σχολεία στο πλαίσιο προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Εντούτοις, σε επίπεδο μεμονωμένων επισκεπτών υπάρχει σημαντική ζήτηση, της οποίας το μέγεθος δεν μπορεί να προσδιοριστεί. Το γεγονός αυτό οφείλεται στην ελλιπή ενημέρωση, καθώς και στην απουσία οργάνωσης και προώθησης των επί μέρους περιοχών. Παρά τα σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα που παρουσιάζονται, αυτά δεν είναι γνωστά και ούτε ενσωματώνονται στα επίσημα τουριστικά πακέτα των touroperators, αλλά ούτε και στη βασική διαφήμιση που ετήσια ο ΕΟΤ προωθεί.

Σύμφωνα με τους επιστήμονες του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου, η ευρύτερη περιοχή του Ολύμπου προσφέρεται για αγροτουρισμό και δραστηριότητες μαζικού χαρακτήρα στα χαμηλά υψόμετρα, κατάλληλες ακόμα και για οικογένειες, που σχετίζονται με τη φύση και αυτό επιθυμούν να αναδείξουν. Ο Λάζαρος Μπέλλος ξεκίνησε το 2009 τη λειτουργία ενός από τους πρώτους οικοτουριστικούς ξενώνες της περιοχής. Σε συνέντευξη επισημαίνει ότι ο τουρισμός στην Πιερία είναι στραμμένος προς τη θάλασσα, την «εύκολη λύση», όμως η άλλη πλευρά του Ολύμπου προσφέρεται για καταπληκτικές αποδράσεις από την πόλη όπως είναι ο περιπατητικός τουρισμός και φυσιολατρικές δραστηριότητες. Όπως είδαμε και στο ερωτηματολόγιο ο κύριος λόγος της επίσκεψης στο μυθικό βουνό είναι η πεζοπορία και ορειβασία. (Λιάλιος, 2014)

Συμπερασματικά ο οικοτουρισμός και οι άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού περιλαμβάνει τις αρχές του βιώσιμου τουρισμού και αυτές είναι:

- ✓ Πραγματική συμμετοχή στη διατήρηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
- ✓ Συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στο σχεδιασμό του
- ✓ Ερμηνεία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς στους επισκέπτες του συγκεκριμένου προορισμού
- ✓ Καλύτερη αντιμετώπιση των ανεξάρτητων ταξιδιωτών αλλά και των μικρών ομάδων οργανωμένων περιηγητών

Ο εναλλακτικός τουρισμός και κυρίως ο οικοτουρισμός είναι μια μορφή ήπιου τουρισμού που εξισορροπεί τα οικονομικά οφέλη με τη μείωση των παραγόντων

περιβαλλοντικής πίεσεως. Αποτελεί το κύριο μέσο αυτοχρηματοδότησης των Προστατευόμενων Περιοχών. Οι κύριες δραστηριότητες που προσφέρονται στην ευρύτερη περιοχή του Ολύμπου είναι

Πίνακας 119: Κύριες δραστηριότητες οικοτουρισμού στον ΕΛΟ

Δραστηριότητα	Διοργανωτής
Rafting, canyoning, trekking	«Escape way» and «Trekking Hellas»
Αλεξίπτωτο πλαγιάς (paragliding, parapente)	«Magic Paragliding School»
Ανάβαση στις κορυφές	«Olympos Trek»
<ul style="list-style-type: none"> - Ξενάγηση και Περιβαλλοντική Ενημέρωση - Παρατήρηση, αναγνώριση χλωρίδας και πανίδας - Ορνιθοπαρατήρηση - Περιβαλλοντικά παιχνίδια - Πεζοπορία - Βαρκάδα 	Oikoxenagos.gr
Ποδήλατο βουνού	Outline Adventures

Ο ποδηλατικός τουρισμός καλύπτει μία αγορά που αυξάνεται σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με μελέτη του 2012 για λογαριασμό της Ευρωβουλής, τα ταξίδια που πραγματοποιούνται για ποδηλατικό τουρισμό ανέρχονται σε 2.295 δις και το συνολικό οικονομικό αντίκτυπο εκτιμάται στα 44 δις. Ευρώ. Ο Όλυμπος είναι ένα από τα μεγαλύτερα τουριστικά brand της χώρας που αποτελεί ιδανική τοποθεσία για την ανάπτυξη και προώθηση ποδηλατικών διαδρομών, με στόχο την προσέλκυση όλοένα και περισσότερο αριθμό τουριστών-ποδηλάτων.(Μητάκης, 2018)

Για να επιτύχει μια αναπτυξιακή πολιτική όπως ο οικοτουρισμός και να αποτελέσει ισχυρή βάση για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής του Ολύμπου προϋποθέτει τα ακόλουθα:

1. Η συνεργασία όσων εμπλέκονται στην τουριστική διαδικασία
2. Η εκπαίδευση των επαγγελματιών, των πολιτών και των τουριστών
3. Η υψηλή ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών και εγκαταστάσεων
4. Σαφής καθορισμός των αντικειμενικών σκοπών του οικοτουρισμού

5. Εντοπισμός τρόπων για τη μέτρηση της τουριστικής φέρουσας ικανότητας της συγκεκριμένης περιοχής λαμβάνοντας υπόψη τη φυσική, κοινωνικοπολιτιστική και οικονομική διάσταση
6. Εντοπισμός των κατάλληλων εργαλείων σχεδιασμού για την εφαρμογή των αρχών του οικοτουρισμού
7. Ανάπτυξη εργαλείων μάρκετινγκ για την προώθηση του οικοτουρισμού και των προϊόντων του ως μια νέα τάση στην τουριστική αγορά(Καρβούνης &Γεωργακέλλος,2003)

Θα πρέπει να σημειώσουμε σε αυτό το σημείο ότι η τουριστική διαδικασία είναι ασταθής και ευάλωτη ιδιαίτερα σε περιόδους φυσικών θεομηνιών, οικονομικής ύφεσης και κοινωνικής ανασφάλειας. Για αυτό το λόγο περιοχές με τουριστικό ενδιαφέρον θα πρέπει να αντιμετωπίζουν με σύνεση την οικονομική υπερέξαρτησή τους από τις δραστηριότητες του τουρισμού. Η ισόρροπη ανάπτυξη των τουριστικών και των άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων μιας κοινωνίας όπως η γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, παραδοσιακές τέχνες, τοπικές βιοτεχνίες, προσφορά κοινωνικών υπηρεσιών κ.λ.π αποτελεί ίσως έναν από τους κύριους παράγοντες που θεμελιώνουν τη γενικότερη κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα και τη μακροχρόνια ευημερία της περιοχής.(Αβδελλή, 2005)

Για να μπορέσει η περιοχή του Ολύμπου να είναι ανταγωνιστική θα πρέπει να αρθούν μια σειρά αντικινήτρων μεταξύ αυτών η υπερφορολόγηση των τουριστικών επιχειρήσεων), να αναβαθμιστεί το τοπικό προϊόν με τη χρήση νέων τεχνολογιών, brandingκαι στρατηγικής επικοινωνίας και η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και της περιοχής του Ολύμπου να αποτελεί πρωταρχικό στόχο. Προαπαιτούμενο για τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη είναι η ψηφιακή στρατηγική.(Reporter.gr, 2018)

Ήδη η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας θεωρεί ότι ο Όλυμπος είναι το δυνατό της brandκαι είναι ένα από τα ισχυρά όπλα στη φαρέτρα της τουριστικής προβολής στο εξωτερικό. Σε ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στο Αμφιθέτρο του ΦΔΕΔΟ προβλήθηκε για πρώτη φορά το ειδικό θεματικό οπτικοακουστικό υλικό για τον Όλυμπο για να συστήσει εκ νέου στον κόσμο τον Όλυμπο και να αναδείξει όλες τις πλευρές του.Τα τέσσερα τουριστικά θεματικά videoclip είναι διάρκειας περίπου τριών λεπτών το καθένα και προβάλλουν διαφορετικές πτυχές του μυθικού βουνού: τη γαστρονομία και τα προϊόντα που συναντά κανείς στις υπώρειες του και στην Πιερία γενικά, τα μονοπάτια και τις ειδικές διαδρομές που θα βρει ο επισκέπτης για

να περπατήσει, να τρέξει, να κάνει ποδηλασία βουνού, ή να δοκιμάσει ακόμα και κάποιο extremesport (αλεξίπτωτο πλαγιάς, canyoning, κτλ), τα πολιτιστικά και θρησκευτικά μνημεία που θα συναντήσει γύρω από τον Όλυμπο, καθώς και τα σημεία φυσικού ενδιαφέροντος που θα βρει κατά τη διάρκεια της διαδρομής του (φαράγγι Ενιπέα, παλαιοί – παραδοσιακοί οικισμοί, κτλ). (Καζαντζίδου, 2018)

Ο ΦΔΕΔΟ μπορεί να προβάλει την ευρύτερη περιοχή εφόσον καταρτίζεται από έμπειρο προσωπικό και γνωρίζει την περιοχή καλύτερα. Μια πρόταση είναι να ετοιμάσει ένα βίντεο –σποτάκι εναέριας προβολής και ανάδειξης του ΕΔΟ με τις νέες περιοχές Natura 2000. Επίσης στην ιστοσελίδα του, www.olympusfd.gr, θα μπορεί να ενσωματώσει το βίντεο αυτό, καθώς και όλες τις δράσεις και τόπους προορισμού με φωτογραφικό και οπτικοακουστικό υλικό, που θα μπορεί να συναντήσει κάποιος όταν επισκεφτεί τον Φορέα Διαχείρισης και τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου. Επίσης, η συνεργασία με τουριστικά πρακτορεία με κάποιο έντυπο του Φορέα και την παρουσίαση στη δική του ιστοσελίδα θα συνέβαλε στη βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού.

8.7.3 Προβολή και ανάδειξη του έργου του ΦΔΕΔΟ

Σύμφωνα με τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου, υπάρχει μία μερίδα επισκεπτών που δεν γνωρίζει ότι λειτουργεί Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου, ούτε ότι έχει ενταχθεί από το 1981 στο Πρόγραμμα ManandtheBiosphere (MAB) της UNESCO και δεν είναι λίγοι που θεωρούν ότι η παρουσία του ΦΔΕΔΟ δεν είναι αισθητή. Ακόμη και η τοπική κοινωνία δεν αναγνωρίζει το έργο του.

Επομένως θα πρέπει ο Φορέας να λάβει υπόψη τα σχόλια αυτά και να πραγματοποιήσει τις ακόλουθες δράσεις:

- Ετοιμασία έντυπου και ενημερωτικού υλικού σχετικά με την προστατευόμενη περιοχή, υλικό ενημέρωσης και παρουσιάσεων σε 4 γλώσσες ελληνική, αγγλική, ρώσικη και γερμανική(σύμφωνα με τις καταγράφες των επισκεπτών)
- Ενημέρωση του ευρύτερου κοινού σε συνεργασία με τους τοπικούς ΟΤΑ με τη διοργάνωση ημερίδων για την προβολή της περιοχής και των αναγκών της, καθώς και των μεθόδων προστασίας της περιοχής

- Επιλογή κατάλληλων εκθέσεων/ ημερίδων και εξέταση δυνατότητας συμμετοχής, είτε αυτόνομα, είτε σε συνεργασία με άλλο Φορέα, όπως είναι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Πιερίας, ή η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας για την προβολή και ανάδειξη του έργου
- Ενημέρωση μαθητών και γονέων Σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και με τους συλλόγους Γονέων & Κηδεμόνων, προγραμματισμός επισκέψεων στην περιοχή μελέτης, και ενημέρωση μαθητών και γονέων στα σχολεία
- Διοργάνωση Workshopή Συνεδρίου στο πλαίσιο του MABUNESCO
- Έκδοση βιβλίου με τα αποτελέσματα της εποπτείας και παρακολούθησης των ειδών και τύπων οικοτόπων
- Διοργάνωση δράσης παρακολούθησης της άγριας ζωής του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου όπως είναι η καταγραφή πουλιών, εντόμων κλπ με εθελοντική συμμετοχή
- Διοργάνωση εθελοντικών δράσεων για τη βελτίωση των υποδομών του Δρυμού όπως είναι τα διάνοιξη και συντήρηση των μονοπατιών, καθαρισμοί σκουπιδιών
- Επαναλειτουργία του Κεντρικού Φυλακίου «Μετόχι – Αλώνια» για την καταγραφή, ενημέρωση και ελέγχου των επισκεπτών και διανομή φυλλάδιου σχετικά με τις οδηγίες ασφαλούς πεζοπορίας. Το ίδιο φυλλάδιο μπορεί να διανεμηθεί και από τα άλλα δύο Κέντρα Υποδοχής Επισκεπτών στη θέση «Μύλοι» και στη θέση «Αγ. Τριάδας» Βροντούς Ν. Πιερίας
- Λειτουργία Παραρτήματος στην περιοχή της Ελασσόνας που είναι μία ακόμη πρόσβαση για τους επισκέπτες του Ολύμπου, όπου από αυτήν την είσοδο δεν υπάρχει καταγραφή, ενημέρωση και ελέγχου αυτών
- Συντήρηση των μονοπατιών μέσω μελέτης και ένταξης σε κάποιο υποέργο των ευρωπαϊκών προγραμμάτων
- Εκπόνηση μελέτης σχετικά με τη διαχείριση των επισκεπτών της ΠΠ
- Διοργάνωση θεματικών - βιωματικών εργαστηρίων και studytourγια την ΠΠ του Ολύμπου και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες που προσφέρει(συμμετοχή ξενοδόχων, ξεναγών, οδηγών βουνού κ.ά)
- Εκπαιδευτικά προγράμματα που απευθύνονται σε μαθητές, φοιτητές, εκπαιδευτικούς και το ευρύ κοινό με στόχο την εξοικείωση με το περιβάλλον, την κατανόηση των σχέσεων αλληλεξάρτησης που αναπτύσσονται σε αυτό,

την ευαισθητοποίηση του κοινού σε σχέση με τους κινδύνους που διατρέχει το περιβάλλον σήμερα και την ενεργοποίηση στην κατεύθυνση της διαφύλαξης του

- Συνεργασία με την τοπική κοινωνία, τους επιχειρηματίες της περιοχής, τις περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις, τις δημόσιες υπηρεσίες με απώτερο στόχο όλων την προστασία του Ολύμπου, το παγκόσμιο αυτό σύμβολο.

Δυστυχώς η παραπληροφόρηση έχει οδηγήσει πολίτες να αντιδρούν και να αντιστέκονται σε οποιαδήποτε πολιτική ρύθμισης διαχείρισης και ανάπτυξης των ΠΠ. Για αυτό στόχος της ενημερωτικής στρατηγικής σε σχέση με τις οικοτουριστικές και προστατευόμενες περιοχές, θα πρέπει να είναι η όσο το δυνατό μεγαλύτερη εμπλοκή των τοπικών πληθυσμών στη διαχείρισή τους. Η επικοινωνιακή πολιτική στοχεύει στη δημιουργία γέφυρας επικοινωνίας και συνεχούς διαλόγου.

8.7.4 Προβολή και ανάδειξη του Κέντρου Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μεγάλη μερίδα επισκεπτών με ποσοστό 32,5% δεν γνωρίζει την ύπαρξη του ΚΠΕΔΟ, που αποτελεί ένα κόσμημα για την περιοχή. Η προβολή και η ανάδειξή του είναι αναγκαία. Οι δράσεις που μπορούν να γίνουν είναι:

- Διαφημιστική καμπάνια για το Κέντρο Πληροφόρησης
- Διαμόρφωση του δικτύου «ΜΠΛΕ ΚΥΚΛΟΣ» (networking) με την ανάπτυξη συνεργειών με εταιρίες, με τις επιχειρήσεις της περιοχής όπως ξενοδοχεία, εστιατόρια, τουριστικά πρακτορεία, καφετέριες, καταστήματα αναμνηστικών ειδών, μεμονωμένα άτομα με σκοπό την καλύτερη δυνατή ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των δυνητικών επισκεπτών με τη διανομή φυλλαδίων για το Κέντρο Πληροφόρησης, ίσως και κάποια αφίσα στο χώρο.
- Ενίσχυση του συστήματος οδικής σήμανσης του Κέντρου Πληροφόρησης
- Προώθηση μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και banners(π.χ.κατά τη διοργάνωση των δραστηριοτήτων μαζικού αθλητισμού να υπάρχουν banners με το ΚΠΕΔΟ σε διάφορα σημεία)

- Προβολή μέσω της ιστοσελίδας του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου με την αναβάθμιση αυτής και προβολή μέσω internet
- Μέτρηση της ικανοποίησης των επισκεπτών με τη συμπλήρωση εντύπων, καθώς και καταγραφή των παραπόνων ή σχολίων
- Ανάπτυξη Δημοσίων Σχέσεων και επικοινωνίας
- Συνεργασία με το Δήμο Δίου – Ολύμπου και υπόλοιπους εμπλεκόμενους φορείς ώστε να αποτελέσει ο χώρος πηγή ανάπτυξης και σημείο αναφοράς για την περιοχή
- Καθιέρωση του προϊόντος «ΚΑΡΤΑ ΜΕΛΟΥΣ»
- Ανάπτυξη της υπηρεσίας συστήματος αυτόματης ακουστικής ξενάγησης
- Διοργάνωση τακτικών εκθέσεων στο αίθριο, πχ. Τοπικών προϊόντων, κρασιών κλπ
- Εκπαιδευτικά προγράμματα για σχολικές ομάδες, καλοκαιρινά εκπαιδευτικά προγράμματα δίνοντας την ευκαιρία σε μικρούς φίλους ακολουθώντας της μεθοδολογία της διερευνητικής μάθησης, επιμορφωτικά σεμινάρια σε εκπαιδευτικούς
- Εκπαιδευτικά πακέτα έντυπου υλικού που προσεγγίζουν ένα περιβαλλοντικό θέμα με όσο το δυνατό περισσότερα εργαλεία ανάλογα με την ηλικία. Τέτοια πακέτα μπορεί να είναι ένα βιβλίο θεωρίας που να αναλύει το γνωστικό αντικείμενο, διάφορες δραστηριότητες για την τάξη ή την φύση όπως επιτραπέζια παιχνίδια, puzzles, ασκήσεις παρατηρητικότητας, λεκτικά παιχνίδια, παιχνίδια μνήμης και άσκησης, φύλλα εργασίας, Επίσης για τον εκπαιδευτικό αυτό θα περιλαμβάνει οδηγούς φυτών και ζώων, οδηγίες καλής χρήσης
- Υλοποίηση προγράμματος ψηφιοποίησης των εκθεμάτων του ΚΠΕΔΟ για ευρεία χρήση στο διαδίκτυο, της θεματικής σειράς videoπου θα προβάλλουν την ψηφιακή ιστορία του Ολύμπου, αλλά και παρουσιάσεις των σημαντικότερων εκθεμάτων, καθώς και πληθώρα παιδικών εφαρμογών
- Συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα με στόχο την μελλοντική ανάπτυξη υπηρεσιών που θα βασίζονται στις ευρωζωνικές υπηρεσίες.

Πέρα από τα ανωτέρω η επικοινωνιακή πολιτική από στόμα σε στόμα είναι μια εναλλακτική πολιτική. Σύμφωνα με την έρευνα στην συντριπτική πλειοψηφία συμφωνούν οι επισκέπτες που σχεδόν 100,00% επιθυμούν να ξαναεπισκεφτούν τον

Όλυμπο, και συμφωνούν στην εθελοντική διάχυση της πληροφόρησης ώστε να επισκεφτούν περισσότεροι άνθρωποι τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου

8.7.5 Αποδοχή του ρόλου του ΦΔΕΔΟ από την τοπική κοινωνία

Δυστυχώς μετά τα 16 χρόνια λειτουργίας του ΦΔΕΔΟ, μία σεβαστή μερίδα της τοπικής κοινωνίας αμφισβητεί το λόγο ύπαρξης και το έργο του. Για αυτό το λόγο μία από τις πιο σημαντικές δράσεις που πρέπει να προβεί ο Φορέας είναι οι επιμορφωτικές δράσεις της τοπικής κοινωνίας, των επαγγελματιών της περιοχής καθώς και των παραγωγών. Σημαντικό επίσης είναι η διοργάνωση σεμιναρίων σε ειδικές κατηγορίες όπως συνοδοί βουνών, ξεναγούς, αγροτουριστικές μονάδες για τα οικοσυστήματα και τη χλωρίδα της περιοχής με στόχο τη σύνδεση του αγροτουρισμού και του οικοτουρισμού. Επίσης η συνεργασία με τους ορειβατικούς συλλόγους, τους εκπαιδευτικούς συλλόγους και των χρηστών της περιοχής σε συνδυασμό με την επιμόρφωσή τους αποτελεί μια ακόμη σημαντική δράση.

Ένα σημαντικό που τονίζουν οι επισκέπτες στην έρευνα είναι η διάσωση, πρόβλημα που έχει παρουσιάσει και η τοπική κοινωνία. Το τελευταίο διάστημα τα ατυχήματα στον Όλυμπο όλο και πληθαίνουν σύμφωνα με τα τελευταία στατιστικά. Σύμφωνα με δήλωση του Πρόεδρου του ΦΔΕΔΟ ότι ο Όλυμπος δεν είναι Σαμαριά που βάζεις εισόδο και την κλείνεις τη νύχτα, έχει πάρα πολλά σημεία εισόδου και δεν μπορεί να ελεγχθεί. Ως φορέας, επιμένει στην πρόληψη, δηλαδή στην ενημέρωση για την επικινδυνότητα της ανάβασης στον Όλυμπο. Επειδή, προφανώς, κάποιιοι φέρνουν ως επιχείρημα το ότι θα είναι δυσφήμιση αν παραδεχτεί ο Φορέας ότι ο Όλυμπος είναι επικίνδυνος, ο κ. Ανδρεδάκης φέρνει ένα αντεπιχείρημα. «Το MontBlanc με 3.000 θανάτους στο ιστορικό του, είναι περιζήτητο», κι έχει δίκιο. Αυτό το σημείο αναφέρθηκε, προκειμένου να αντιληφθούμε πόσες προκαταλήψεις και ταμπού πρέπει να πολεμήσει κάποιος σε αυτήν τη χώρα. Στο πλαίσιο των μέτρων για την πρόληψη, προτείνεται από τον Φορέα να τοποθετηθούν πινακίδες σε πολλά σημεία, με την ενημέρωση ότι ο επισκέπτης είναι απολύτως υπεύθυνος για τη διαδρομή που θα ακολουθήσει, ενώ επιμένει ιδιαίτερος στην πληροφόρηση σχετικά με τις καιρικές συνθήκες και την κατάσταση του εδάφους. Σημαντικό ρόλο σε αυτή τη δράση παίζει και η τοπική κοινωνία να είναι ενήμερη και γνωστή της κατάστασης διότι όσοι

εμπλέκονται θα πρέπει να πάρουν σοβαρά τα ατυχήματα που πληθαίνουν στο μυθικό βουνό.(Ταχιάου, 2018)

Άλλη μία δράση είναι η διοργάνωση ημερίδων , σε συνεργασία με τους τοπικούς Αγροτικούς Συνεταιρισμούς ή όποιον άλλο Φορέα κριθεί σκόπιμο για την ενημέρωση των γεωργών και των παραγωγών της τοπικής κοινωνίας όπου θα γίνεται παρουσίαση υλικού σχετικά με την περιοχή, προτάσεις ορθών μεθόδων παραγωγής, φιλικών προς το περιβάλλον και διανομή των ενημερωτικών φυλλαδίων. Ακόμη, διανομή φυλλαδίων για την ενημέρωση, μπορεί να γίνεται μέσω εμπόρων γεωργικών προμηθειών.

Άλλη μία δράση είναι η ενημέρωση και η εφαρμογή του σήματος ποιότητας για προϊόντα που παράγονται εντός της περιοχής ευθύνης και προστασίας

Επίσης στην έρευνα αναφέρθηκε ένα από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο επισκέπτης είναι η αδιαφορία της τοπικής κοινωνίας. Αν ο τοπικός πληθυσμός ευαισθητοποιηθεί και ενημερωθεί για τη διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής, ότι η βιώσιμη ανάπτυξη του ΦΔΕΔΟ θα επιφέρει την ανάπτυξη και της τοπικής περιοχής, τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη από την ΠΠ, η αρνητική στάση μπορεί να ανατραπεί. Η συμβολή της τοπικής κοινωνίας στη λήψη αποφάσεων και η συνεργασία με τον φορέα θα κάνει ένα θετικό βήμα δεδομένου ότι ακούγοντας τις απόψεις της τοπικής κοινωνίας μπορεί να επιφέρει πιο αποτελεσματικές δράσεις.

8.7.6 Λειτουργικές στρατηγικές

Οι λειτουργικές στρατηγικές αφορούν την οργάνωση και τη λειτουργία του ΦΔΕΔΟ όπως είναι τα χρηματοοικονομικά(δανεισμός, μερίσματα, χρηματοδότηση), μάρκετινγκ(τιμολόγηση, προώθηση, διαφήμιση) , ανθρώπινο δυναμικό, ανάπτυξη και εξέλιξη. Η εφαρμογή των κατάλληλων στρατηγικών θα οδηγήσει στην οικονομική βιωσιμότητα.

Όπως είναι κατανοητό από την ανάλυση που κάναμε μέχρι τώρα δεν υπάρχει παραγωγή προϊόντων, αλλά υπηρεσίες που προσφέρει ή μπορεί να προσφέρει στο μέλλον ο Φορέας. Ο Ν. 4519/2018 είναι ξεκάθαρος για τους επιπρόσθετους πόρους που μπορεί να έχουν οι ΦΔΠΠ. Η οικονομική αυτοτέλεια μπορεί να επιτευχτεί από τον ΦΔΕΔΟ με προσεκτική μελέτη των βημάτων λαμβάνοντας υπόψη όλους τους παράγοντες. Είναι ένα δύσκολο εγχείρημα αλλά με προσπάθεια, αγώνα και θέληση

μπορεί να επιτευχθεί με βασική προϋπόθεση να υπάρχει σταθερή χρηματοδότηση για τη μισθοδοσία των 17 υπαλλήλων και για τα πάγια λειτουργικά έξοδα του ΦΔΕΔΟ.

Έτσι λοιπόν σύμφωνα με τα όσα αναφέραμε στο επιχειρηματικό σχέδιο ένας βασικός στρατηγικός στόχος του Φορέα αποτελεί η οικονομική αυτοτέλεια. Μέχρι σήμερα δεν έχει απευθυνθεί για χρηματικό δανεισμό, αλλά λειτουργεί με τις επιχορηγήσεις. Εκτός των δράσεων που αναφέρθηκαν για τη χρηματοδότηση του Φορέα υπάρχει και προσέλκυση χορηγιών και δωρεών. Όπως αναφέραμε και προηγουμένως οι πόροι του ΦΔΠΠ προέρχονται από πωλήσεις υλικών, εκδόσεις επιστημονικών δεδομένων, εισιτήρια εισόδου, ξεναγήσεις, τυπωμένα ρούχα συνεργασίες με επιχειρήσεις. Τα τοπικά προϊόντα αγροτικά ή κτηνοτροφικά ή βιολογικά για τα οποία δημιουργείται υπεραξία μέσω της σύνδεσής τους με την προστατευόμενη περιοχή. Σε αυτή την περίπτωση αν τα έσοδα εισπράττονται κατευθείαν από τον ΦΔΕΔΟ δημιουργεί αυτομάτως και ένα διαχειριστικό κόστος, το οποίο θα πρέπει να καλύπτεται από τους πόρους αυτούς.

Εναλλακτικά ο ΦΔΕΔΟ μπορεί να δημιουργεί πακέτα χορηγιών αφού είδαμε στην έρευνα ότι η πλειοψηφία των επισκεπτών είναι πρόθυμοι να πληρώσουν εθελοντικά ένα ποσό για την προστασία της ΠΠ καθώς και πάνω από τους μισούς είναι παντρεμένοι και έχουν παιδιά. Έτσι στα προς πώληση υλικά, είδη ή εκδόσεις θα μπορούσε να φέρει το όνομα ενός προστατευόμενου είδους πχ. Αγριογιδο η γιανκέα, όπως ο επισκέπτης θα μπορούσε να αγοράσει ένα πακέτο χορηγίας «Γιανκέα» που θα περιλαμβάνει με τη μορφή δώρου ένα ημερολόγιο, δύο μολύβια, μια σειρά αυτοκόλλητα και μια έντυπη έκδοση του ΦΔΕΔΟ για τις δραστηριότητες του. Σε αυτή την περίπτωση πρόκειται για μια συνδρομή ή χορηγία και η εν λόγω συναλλαγή θα μπορούσε να απαλλάσσεται από το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας(ΦΠΑ)

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) έχει μπει στη ζωή μας δυναμικά. Όλο και περισσότερες επιχειρήσεις υιοθετούν τη συγκεκριμένη τακτική. Οι περισσότερες από αυτές αναλαμβάνουν εθελοντικά πρωτοβουλίες και στον τομέα του περιβάλλοντος είτε ενσωματώνοντας περιβαλλοντικά πρότυπα είτε σηματοδοτώντας ΜΚΟ ή και περιβαλλοντικές δράσεις. Μία πρόταση είναι ο ΦΔΕΔΟ να δημιουργήσει πακέτα χορηγίας εταιρικής υπευθυνότητας. Κάθε χορηγικό πακέτο μπορεί να περιλαμβάνει τις δράσεις που προγραμματίζει ο Φορέας στο επόμενο έτος. Έτσι θα μπορούσαν να δημιουργηθούν διάφορα χορηγικά πακέτα που να αφορούν π.χ. Δράσεις φύλαξης, καθαρισμοί δασών, μετρήσεων, εξοπλισμό παρακολούθησης,

εκδόσεις, ενημερωτικές ή διαφημιστικές καμπάνιες κ.λ.π Για κάθε μία δράση θα υπάρχει το αντίστοιχο κόστος και έτσι ο υποψήφιος χορηγός να μπορεί να διαλέξει ανάλογα με το ποσό που επιθυμεί να προσφέρει. Σε αντάλλαγμα ο χορηγός θα μπορεί να χρησιμοποιήσει το λογότυπο του Φορέα στον Απολογισμό ΕΚΕ του και στο σχετικό διαφημιστικό υλικό του.(διαΝΕΟσις, 2017)

Επιπρόσθετα, ο Φορέας θα μπορέσει να αναζητήσει χορηγίες από τοπικές επιχειρήσεις αλλά και από ιδιωτικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στην προστασία περιβάλλοντος και μπορεί να δημιουργηθούν συνεργίες στο πλαίσιο της προώθησης π.χ. εκστρατείες ευαισθητοποίησης.

Άλλο ένα έσοδο στο οποίο συμφώνησαν και οι επισκέπτες είναι κάποιο ποσό ως ανταποδοτικό τέλος για τη συμμετοχή τους σε διοργάνωση μαζικού αθλητισμού. Στο Λιτόχωρο διοργανώνονται κάθε χρόνο γύρω στους 10 Μαραθώνιους στους οποίους συμμετέχουν άτομα από όλο τον κόσμο. Θα μπορούσε να γίνει μια συμφωνία με τους υπευθύνους των διοργανωτών των εταιριών αυτών, έτσι ώστε από το ποσό της συμμετοχής ένα ποσό της τάξεως 3,00 ευρώ ανά άτομο να αποδίδεται στον Φορέα για την προστασία της προστατευόμενης περιοχής και την είσοδό τους στον ΕΔΟ. Επίσης, θα μπορούσε να υπάρχουν φυλλάδια για το ΚΠΕΔΟ έτσι ώστε οι συμμετέχοντες να έχουν δωρεάν είσοδο στο Κέντρο. Σύμφωνα με τα στατιστικά που διοργανώνουν τους Μαραθώνιους, οι συμμετέχοντες σε αυτούς φτάνουν 2.360 το χρόνο με κορυφαία την εκδήλωση που διοργανώνεται από την OlympusMarathonτην τελευταία Κυριακή του Ιουνίου κάθε χρόνο. Το 2018 ο αριθμός των συμμετοχών έφτασε τους 782 αθλητών από 29 χώρες.(Olympus-marathon.com, 2018)

Επίσης οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην περιοχή ευθύνης του Φορέα είναι τα καταφύγια και το αναψυκτήριο στη θέση «Πριόνια». Σύμφωνα με τις πληροφορίες που μας δώσανε τρία από τα καταφύγια, το ένα ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΟΛΥΜΠΙΟΥ Α' " ΣΠΗΛΙΟΣ ΑΓΑΠΗΤΟΣ", το καταφύγιο Χρήστος Κακκαλου και το καταφύγιο κορομηλία οι διανυκτερεύσεις των επισκεπτών από όλο τον κόσμο για τα έτη 2016, 2017 και 2018 απεικονίζονται στον **Error! Unknown switch argument..** Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι τα καταφύγια συνήθως είναι ανοιχτά από τον Μάιο μέχρι τον Οκτώβριο κάθε χρόνο. Στην έρευνα που απευθύνθηκε στους ΦΔΠΠ τα έσοδα από ανταποδοτικά τέλη είναι πολύ σημαντικό και πιθανή πηγή εσόδων.

Πίνακας 120: Αριθμός επισκεπτών σε καταφύγια

Καταφύγια	2016	2017	2018	Σύνολο
-----------	------	------	------	--------

«Σπήλιος Αγαπητός»	3.683	3.444	3.489	10.616
Χρήστος Κακκαλος	9.390	10.757	11.252	31.399
Καταφύγιο Κορομηλία	125	167	200	492

Σημαντικό τμήμα του Φορέα είναι το τμήμα μάρκετινγκ. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οφείλει να αναδείξει και να προβάλλει το έργο του και του Κέντρου Πληροφόρησης. Είδαμε παραπάνω τις δράσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν στα εξής δύο βασικά πεδία:

- ✓ Μάρκετινγκ και επικοινωνίας(μέσα και τεχνικές προβολής και προώθησης)
- ✓ Ανάπτυξη υπηρεσιών (ελαχιστοποίηση των αδυναμιών και δημιουργία προστιθέμενης αξίας για τον επισκέπτη)

Οι δράσεις αυτές μπορούν να υλοποιηθούν είτε μέσω της ένταξή τους σε ευρωπαϊκά προγράμματα, είτε με τη διαφήμιση ανάλογα με τα λειτουργικά έξοδα, είτε με χορηγίες

Στο θέμα της τιμολόγησης των υπηρεσιών ο σκοπός όπως αναφέραμε δεν είναι το κέρδος, αλλά τα έσοδα αυτά να χρησιμοποιηθούν για τις συντηρήσεις των κτιρίων όπως το Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου, την αναβάθμιση και βελτίωση των υποδομών του Φορέα, την πρόσληψη επιπρόσθετου προσωπικού, την προμήθεια αναγκαίου εξοπλισμού ανάλογα με τα έσοδα που θα έχει στο μέλλον.

Το προσωπικό του Φορέα θα πρέπει να επιμορφωθεί ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν καθώς και τις δράσεις που έχει σκοπό να υλοποιήσει, να εξελιχτεί, ίσως και να πρέπει να γίνει ανακατανομή των δραστηριοτήτων με μία αξιολόγηση του προσωπικού από την Διοίκηση του Φορέα. Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των επισκεπτών του Κέντρου και τη λειτουργία παραρτήματος του Φορέα σίγουρα θα πρέπει να προσληφθεί επιπρόσθετο προσωπικό. Σύμφωνα με μελέτη που είχε γίνει για τη λειτουργία του Κέντρου αναφέρεται στην πρόσληψη 7 ατόμων και συγκεκριμένα έναν Διευθυντή, έναν Μουσειοπαιδαγωγό, δύο υπαλλήλους υποδοχής και έναν ξεναγό. Στη μελέτη αυτή θα πρέπει να προστεθούν δύο άτομα για το πωλητήριο έναν υπάλληλος γραφείου και έναν οικονομολόγο. Για την στελέχωση του

παραρτήματος για αρχή ίσως ζητηθεί μέσω προγραμμάτων του ΟΑΕΔ(πχ. Κοινωνική Προγράμματα) 4 άτομα με την ειδικότητα Επόπτης – Φύλακας ΔΕ για να στελεχώσουν το παράρτημα ή με τη μετακίνηση υπαλλήλων αιτηθεί ο Φορέας για το συγκεκριμένο προσωπικό.

Στο χώρο που στεγάζεται η έδρα του ΦΔΕΔΟ υπάρχει ένα κτήριο υπό κατασκευή το οποίο προοριζόταν για τα γραφεία του. Θεωρείται αναγκαίο η κατασκευή και η ολοκλήρωση του κτηρίου με την προμήθεια του αναγκαίου εξοπλισμού και λοιπών αναλωσίμων για τη λειτουργία του. Λόγω της μεγάλης έκτασης θα μπορούσε να αξιοποιηθεί δημιουργώντας ξενώνες για τη φιλοξενία ατόμων που μέχρι σήμερα διαμένουν σε καταφύγια ή ξενοδοχεία. Η υλοποίηση αυτής της επένδυσης προτείνεται να ενταχθεί σε κάποιο ευρωπαϊκό πρόγραμμα με την αντίστοιχη μελέτη

Σίγουρα για την αποτελεσματική λειτουργία του Κέντρου Πληροφόρησης και του πωλητηρίου θα χρειαστεί επιπρόσθετος εξοπλισμός όπως ταμειακή μηχανή, αγορά λογισμικού προγράμματος που να ενημερώνει την ημερήσια καταγραφή των επισκεπτών, τα έσοδα, τα εισιτήρια με την οικονομική υπηρεσία και το Τμήμα Διοίκησης – Οικονομικού, αναβάθμιση του κεντρικού server, αναβάθμιση του τηλεφωνικού κέντρου, αναβάθμιση της ιστοσελίδας, υποστήριξη μηχανογράφησης κ.λ.π

Τέλος, ο ΦΔΕΔΟ μπορεί να πραγματοποιεί αυτόνομα μια έρευνα για τις τάσεις, τις επιθυμίες, την ικανοποίηση και τα παράπονα των επισκεπτών κάθε έτος, έτσι ώστε να διορθώνει ή να βελτιώνει την πολιτική σε κάθε επίπεδο. Να αξιολογεί τις δράσεις με τα αποτελέσματα και να επαναπροσδιορίζει τους στρατηγικούς στόχους σύμφωνα με το όραμα ή την αποστολή που έχει.

8.8 Η οικονομική βιωσιμότητα του ΦΔΕΔΟ

Μετά την πρόταση του Επιχειρηματικού σχεδίου θα απαντήσουμε αν ο ΦΔΕΔΟ μπορεί να είναι οικονομικά βιώσιμος και μπορεί να επιτύχει βιώσιμη ανάπτυξη. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της ανάλυσης του ερωτηματολογίου των επισκεπτών, της καταγραφής των επισκεπτών από τον ΦΔΕΔΟ, θα κάνουμε μια εκτίμηση των δυνητικών εσόδων από διάφορες πηγές, καθώς και των εξόδων για τα επόμενα 5 έτη.

Βιωσιμότητα ως αρχή της οικονομικής διαχείρισης μιας ΠΠ θεωρείται η ικανότητα να λειτουργεί αποτελεσματικά και οικονομικά σε σχέση με την επίτευξη του σκοπού της και το όφελος αυτής της διαχείρισης να διαχέεται και στις μέλλουσες γενεές. Ως αποτελεσματικότητα θεωρείται ο βαθμός επίτευξης των στόχων στα πλαίσια της οργάνωσης της διαχείρισης της περιοχής. Η οικονομικότητα στη λειτουργία του ΦΔΠΠ με την επιδίωξη και επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού αποτελέσματος με τα συγκεκριμένα διατιθέμενα μέσα. Η οικονομικά αποδοτική διαχείριση μιας ΠΠ διασφαλίζεται όχι μόνο από τη βιωσιμότητά της δηλαδή με τη μεγέθυνση του οικονομικού αποτελέσματος, αλλά και με τον τρόπο κατανομής του στα κοινωνικά στρώματα και ομάδες καθώς και στις γενεές.(ΥΠΕΧΩΔΕ, 2008)

Οι βασικοί παράγοντες που καθορίζουν τη βιωσιμότητα της διαχείρισης είναι οι ακόλουθοι:

- Η λειτουργικότητα των ΦΔΠΠ
- Το οργανωτικό σχήμα και η μέσα σ' αυτούς κατανομή ρόλων και αρμοδιοτήτων
- Η διασφάλιση ή μη επαρκούς και συνεχούς χρηματοδότησης της λειτουργίας του
- Το αποτέλεσμα της διαχείρισης στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και στην ανάδειξη της περιοχής Natura 2000
- Ο αντίκτυπος του αποτελέσματος στην τοπική κοινωνία και στην ευρύτερη της περιοχής Natura 2000 κοινωνία και στα όργανα και τις κοινωνίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η διεθνής εμπειρία από τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών έχει δείξει ότι οι περιοχές αυτές δεν μπορούν να είναι αποκλειστικά αυτοχρηματοδοτούμενες. Η δημόσια χρηματοδότηση δικαιολογείται από το γεγονός ότι η περιβαλλοντική προστασία και διαχείριση δεν είναι ένα αμιγώς ιδιωτικό ή δημόσιο προϊόν. Η δημόσια χρηματοδότηση μπορεί να πραγματοποιηθεί από κοινοτικούς και κοινοτικούς πόρους και από περιφερειακές ή τοπικές αρχές. Η επιλογή του χρηματοδοτικού φορέα έχει σχέση τόσο με την περιβαλλοντική σημαντικότητα της περιοχής όσο και με το αντικείμενο και τη μορφή χρηματοδότησης

8.8.1 Εκτίμηση εσόδων – εξόδων κατά την πενταετία 2019-2023

Α)Εσοδα

Κατά την ανάλυση των πιθανών εσόδων και την ανάλυση των επισκεπτών προχωρήσαμε στην εκτίμηση των πιθανών εσόδων και των εξόδων που μπορεί να έχει ο ΦΔΕΔΟ στην επόμενη πενταετία.

1)Εσοδα από την είσοδο στο ΚΠΕΔΟ

Τα έσοδα από το αντίτιμο εισιτηρίου για την είσοδο στο ΚΠΕΔΟ και σύμφωνα με την πορεία της προσέλευσης των επισκεπτών μέχρι σήμερα, καθώς και τις σχετικές δράσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν όπως αναφέρθηκαν προηγουμένως για τα επόμενα 5 χρόνια εκτιμούνται σύμφωνα με τον **Error! Unknown switch argument.** . Υποθέσαμε για το έτος 2019 α αριθμός των επισκεπτών θα έχει την ίδια αύξηση από το έτος 2017 στο 2018(6,54%). Για τα έτη 2019-2020 λόγω του ότι ο Φορέας δεν μπορεί να έχει έσοδα για το Κέντρο Πληροφόρησης θα μπορούσε να είναι ως χορηγία /δωρεά για το Κέντρο Πληροφόρησης σύμφωνα με το 35,8% που επιθυμούν να πληρώσουν.

Πίνακας 121: Έσοδα από την είσοδο στο ΚΠΕΔΟ για το έτος 2019

Κατηγορία	Άτομα	Πόσο	Σύνολο
Γενική είσοδος	7.256	3,00€	7.794,00€
Ομαδικά εισιτήρια άνω των 10 ατόμων	621	2,00€	444,00€
Μαθητές	1.815	1,00	650,00€
Σπουδαστές	1.540	2,00	1.102,00€
Εκπαιδευτικοί	385	2,00	276,00€
Παιδιά 4-18 ετών	920	2,00	658,00€
Πολύτεκνοι	280	2,00	200,00€
Σύνολο	12.817		11.124,00€

Για τα επόμενη έτη 2020 έως 2023 εκτιμάται μια αύξηση του αριθμού των επισκεπτών 8% για το έτος 2020, 10% για το έτος 2021, 12% για το έτος 2022 και 15% για το έτος 2023 δεδομένου ότι ο ΦΔΕΔΟ θα έχει ενταχτεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2014-2020 για να υλοποιήσει δράσεις δημοσιότητας και διαφήμισης και προώθησης του ΚΠΕΔΟ. Μόνο με την ενημέρωση των υπαλλήλων του Φορέα παρατηρήθηκε μια αύξηση από το 2017 στο 2018 6,54 %. Έτσι λοιπόν τα έσοδα για την πενταετία 2019-2023 απεικονίζονται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 122: Εκτίμηση εσόδων από την είσοδο στο ΚΠΕΛΟ για την πενταετία 2019-2023

Έτος	Γενική είσοδος	Ομαδικά εισιτήρια	Μαθητές	Σπουδαστές	Εκπαιδευτικοί	Παιδιά 4-18 ετών	Πολύτεκνοι	Σύνολο αριθμού επισκεπτών	Συνολικό ποσό (€)
2019	7.256	621	1815	1540	385	920	280	12.817	11.124,00€
2020	7.836	671	1960	1663	416	994	302	13.842	12.013,00€
2021	8.620	738	2156	1829	458	1093	332	15.226	36.916,00€
2022	9.654	827	2415	2048	513	1224	372	17.053	41.345,00€
2023	11.002	951	2777	2405	640	1408	428	19.611	47.447,00€
Σύνολο	44.368	3.808	11.123	9.485	2.412	5.639	1.714	78.549	148.845,00€

2) Έσοδα από ξεναγήσεις

Σύμφωνα με την ανάλυση της έρευνας ένα ποσοστό 45,4% συμφωνεί με την προθυμία πληρωμής για υπηρεσίες του ΦΔΕΔΟ. Λαμβάνοντας υπόψη τα στατιστικά στοιχεία του Φορέα των επισκεπτών, την εκτίμηση για τον αριθμό των επισκεπτών του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου και την τιμολογιακή πολιτική για τις ξεναγήσεις που αναλύσαμε παραπάνω έχουμε τα ακόλουθα στοιχεία

i. Έσοδα από ξεναγήσεις στο Κέντρο Πληροφόρησης

Αναφέραμε ότι για μέχρι 20 άτομα το κόστος ξενάγησης είναι 25€ και άνω των 25 ατόμων το ποσό είναι 1€ανά άτομο. Σύμφωνα με την εκτίμηση του παραπάνω πίνακα με την εκτίμηση των επισκεπτών και με την παραδοχή ότι για κάθε άτομο αντιστοιχεί 4,5€ η ξενάγηση σύμφωνα με σχετική ανάλυση και εκτιμήσαμε μία μερίδα που είναι άνω των 20 ατόμων που αντιστοιχεί ένα ευρώ προκύπτει ο **Error! Unknown switch argument.** για τα έτη 2019-2023

Πίνακας 123: Εκτίμηση εσόδων από ξενάγηση στο ΚΠΕΔΟ για την πενταετία 2019-2023

Έτος	Αριθμός ατόμων	Ποσό (€)
2019	5.870	17.406,00
2020	6.284	18.733,50
2021	6.913	20.612,00
2022	7.742	23.079,00
2023	8.903	26.382,00
Σύνολο	35.712	106.212,50

ii. Έσοδα από ξεναγήσεις στην ΠΠ

Ο ΦΔΕΔΟ διαθέτει minibus λεωφορείο για τη μετακίνηση. Εδώ το κόστος της ξενάγησης γενικό εισιτήριο 4,00€ και μειωμένο 2,00 για πολυτέκνους, για ανέργους, για οργανωμένες ομάδες μαθητών και φοιτητών σε ΑΕΙ- ΤΕΙ-ΙΕΚ, για ομάδες προσκόπων και για παιδιά ηλικίας 7-18 ετών. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της έρευνας και της ανάλυσης τα έσοδα που μπορεί να εισπράξει ο Φορέας αναλύονται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 124: Εκτίμηση εσόδων από ξεναγήσεις στην ΠΠ για την πενταετία 2019-2013

Έτος	Αριθμός ατόμων	Ποσό (€)
2019	5.878	18.412,00
2020	6.466	20.252,00
2021	7.243	22.686,00
2022	8.329	26.088,00

2023	8315	30.784,00
Σύνολο	33.309	118.222,00

iii. Έσοδα από ξεναγήσεις ειδικού ενδιαφέροντος

Σύμφωνα με την έρευνα ένα ποσοστό περίπου 5% των επισκεπτών έχουν ως σκοπό την επιστημονική έρευνα και όπως αναφέραμε το 45,4% επιθυμεί ξενάγηση. Έτσι αν κάνουμε μία εκτίμηση του αριθμού των επισκεπτών στον Εθνικό Δρυμό Όλυμπου για τα επόμενα έτη θα έχουμε τα αποτελέσματα του **Error! Unknown switch argument.** σύμφωνα με ανάλυση:

Πίνακας 125: Εκτίμηση εσόδων από ξεναγήσεις ειδικού ενδιαφέροντος για την πενταετία 2019-2023

Έτος	Αριθμός ατόμων	Ποσό (€)
2019	866	3654,00
2020	954	4026,00
2021	1.068	4506,00
2022	1.228	5182,00
2023	1.149	6184,00
Σύνολο	5.565	23.552,00€

3) Έσοδα από την είσοδο στον Εθνικό Δρυμό Όλυμπου

Σχετικά με τον αριθμό των επισκεπτών έγινε μια εκτίμηση με βάση τα δεδομένα των καταγραφών από τον Φορέα, με βάση τις δράσεις που πρέπει να γίνουν για την ανάδειξη και του έργου του. Σημαντικό ρόλο σε αυτό παίζει και η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με την προώθηση του Ολύμπου στο εξωτερικό. Τα στοιχεία παρουσιάζονται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 126: Εκτίμηση εσόδων από την είσοδο στον ΕΛΟ για την πενταετία 2019-2023

Έτος	Αριθμός επισκεπτών	Ποσό (€)
2019	38.016	92.615,00€
2020	41.818	101.878,00€
2021	46.838	114.107,00€
2022	53.861	131.216,00€
2023	63.556	154.835,00€
Σύνολο	244.089	594.651,00

4) Έσοδα από ενοικίαση Αμφιθεάτρου

Ανάλογα με τις εκδηλώσεις κάθε έτος, μπορεί να έχει έσοδα ο Φορέας από τη μίσθωση του αμφιθεάτρου 250,00€ ημερησίως για ημερίδες, εκδηλώσεις, συνέδρια, σεμινάρια κλπ. Κάνοντας μια εκτίμηση στις εκδηλώσεις που μπορεί να πραγματοποιηθούν τα έτη 2021-2023 διότι είναι ένα έργο του ΕΣΠΑ 2007-2013 και δεν μπορεί να έχει έσοδα μέχρι το 2020 και παρουσιάζεται στον **Error! Unknown switch argument..**

Πίνακας 127: Εκτίμηση εσόδων από την ενοικίαση του Αμφιθεάτρου του ΦΔΕΔΟ για την πενταετία 2019-2023

Έτος	Αριθμός εκδηλώσεων	Ποσό (€)
2019	3	-
2020	5	-
2021	8	2.000,00€
2022	10	2.500,00€
2023	15	3.750,00€
Σύνολο	41	8.250,00€

5) Έσοδα από μίσθωση αναψυκτηρίου και εστιατορίου

Σύμφωνα με την μελέτη που είχε γίνει παλιότερα προέβλεπε τη μίσθωση κυλικείου και εστιατορίου. Υποθέτουμε ότι μετά το πρώτο εξάμηνο θα υπάρχουν έσοδα γιατί δεν υπάρχει κάποια διεργασία στο χώρο, καθώς και για να γίνει ο διαγωνισμός για την επιλογή του αναδόχου απαιτείται κάποιο χρονικό διάστημα.

Πίνακας 128: Εκτίμηση εσόδων από τη μίσθωση αναψυκτηρίου και εστιατορίου για την πενταετία 2019-2023

Έτος	Ενοίκιο Αναψυκτηρίου	Ενοίκιο Εστιατορίου	Σύνολο
2019	500€*6 μήνες	1000€*6 μήνες	9.000,00€
2020	500€*12 μήνες	1000€*12 μήνες	18.000,00€
2021	500€*12 μήνες	1000€*12 μήνες	18.000,00€
2022	500€*12 μήνες	1000€*12 μήνες	18.000,00€
2023	500€*12 μήνες	1000€*12 μήνες	18.000,00€
Σύνολο			81.000,00€

6) Έσοδα από αναμνηστικά είδη

Όπως αναφέραμε και προηγουμένως το κέρδος από την πώληση αναμνηστικών ειδώντων επισκεπτών θα είναι 0,50€ Έτσι σύμφωνα με την εκτίμηση των επισκεπτών στο Κέντρο Πληροφόρησης και την έρευνα των επισκεπτών ότι 55,00% θα ήταν πρόθυμοι να αγοράσουν αναμνηστικά είδη και 57,6% να αγοράσει έντυπο υλικό, χάρτες κλπ.. Έτσι η εκτίμηση των εσόδων από την πώληση αυτών των προϊόντων με μέσο όρο 3 είδη(πχ κονκαρδα, καρτ ποσταλ, μπρελόκ ή και χάρτη ή έντυπο υλικο)για τα έτη 2019 έως 2023 απεικονίζονται στον **Error! Unknown switch argument..**

Πίνακας 129: Εκτίμηση εσόδων από την πώληση αναμνηστικών ειδών και έντυπου υλικού για την πενταετία 2019-2023

Έτος	Αριθμός Επισκεπτών για αγορά Αναμνηστικών Ειδών	Αριθμός Επισκεπτών Αγορά Έντυπου υλικού χαρτών	Σύνολο Εσόδων
2019	6.589	6.900	13.333,50€
2020	6.764	7.447	13.869,50€
2021	7.821	8.191	15.827,00€
2022	8.760	9.174	17.727,00€
2023	10.074	10.550	20.386,00€
Σύνολο	40.008	42.262	81.143,00€

7) Έσοδα από τη συμμετοχή σε διοργανώσεις μαζικού αθλητισμού

Στο μυθικό βουνό διοργανώνεται κάθε χρόνο πολλές εκδηλώσεις μαζικού αθλητισμού. Καταφθάνουν στον Όλυμπο, επισκέπτες από όλο τον κόσμο Αν γίνει μια συνεννόηση με τους υπευθύνους των δραστηριοτήτων ότι για κάθε συμμετοχή θα αποδίδεται 3,00 € ως ανταποδοτικό τέλος προς τον ΦΔΕΔΟ, τα έσοδα του θα διακυμαίνονται σύμφωνα με τον Πίνακα. Οι καταγραφές για τους συμμετέχοντες είναι σύμφωνα με τα στατιστικά που έχουν καταγραφεί από τις διοργανώτριες εταιρίες για το έτος 2018 2.360 αθλητές. Ίσως και με συνεργασία των διοργανωτών των αγώνων να προσφέρουν ελεύθερη είσοδο στο ΚΠΕΔΟ ως προσφορά υπηρεσιών στους αθλητές. Στις ημέρες των αγώνων η παρουσία του προσωπικού του ΦΔΕΔΟ θα πρέπει να είναι αισθητή και με περιπολίες στην ΠΠ να συντελεί στην ομαλή λειτουργία και έκβαση των αγώνων. Τα έσοδα από ανταποδοτικά τέλη για τα έτη 2019-2023 παρουσιάζονται στον **Error! Unknown switch argument.**

Πίνακας 130: Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη για τη συμμετοχή σε διοργάνωση μαζικού αθλητισμού για την πενταετία 2019-2023

Έτος	Αριθμός αθλητών	Σύνολο σε €
2019	2.400	7.200,00€
2020	2.520	7.560,00€
2021	2.700	8.100,00€
2022	2.997	8.991,00€
2023	3.387	10.161,00€
Σύνολο	14.004	42.012,00€

8) Ανταποδοτικά τέλη από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ΠΠ

Τα καταφύγια κάθε χρόνο αποτελούν πόλο έλξης για πολλούς επισκέπτες σύμφωνα με τα στατιστικά δύο από τα κυριότερα καταφύγια που παρουσιάσαμε σε προηγούμενη ενότητα. Αν τα καταφύγια αποδίδουν στον ΦΔΕΔΟ ένα ανταποδοτικό τέλος ανά επισκέπτη πχ. 1,00€ ανά άτομο τα έσοδα εκτιμώνται σύμφωνα με τον **Error! Unknown switch argument.** Όπως είδαμε στην ανάλυση της έρευνας αρκετοί είναι εκείνοι που συμφωνούν ότι είναι πρόθυμοι να πληρώσουν ένα ποσό εθελοντικά για την περιβαλλοντική προστασία. Αν στο τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών που εκδίδεται από το κάθε καταφύγιο προσθέσει στη συνολική παροχή 1,00€ ως φόρος περιβάλλοντος καταλήγουμε στα ακόλουθα για τα έτη 2019-2023. Ο αριθμός των ατόμων εκτιμήθηκε σύμφωνα με τα στατιστικά από τα καταφύγια και την χωρητικότητα των κάθε καταφυγίων.

Πίνακας 131: Εκτίμηση εσόδων από ανταποδοτικά τέλη από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ΠΠ για την πενταετία 2019-2023

Έτος	Αριθμός ατόμων	Ποσό €
2019	20.100	20.100,00€
2020	21.105	21.105,00€
2021	22.793	22.793,00€
2022	25.072	25.072,00€
2023	28.833	28.833,00€

Σύνολο	117.903	117.903,00€
---------------	----------------	--------------------

Τέλος, γίνεται μία προσπάθεια να χορηγηθεί από το Πράσινο Ταμείο ένα κεφάλαιο κίνησης για την αγορά αναμνηστικών ποσού 20.000,00€ για το έτος 2019. Για τα επόμενα έτη ανάλογα με τις πωλήσεις θα ληφθούν οι αντίστοιχες αποφάσεις. Μπορεί συμπληρωματικά σε αυτό να λειτουργήσει και e-shop του ΦΔΕΔΟ με όλα τα είδη και τις τιμές.

B) Έξοδα

Από την άλλη πλευρά έχουμε τα έξοδα. Στον πρώτο Πίνακα αναλύουμε τα έξοδα της μισθοδοσίας για την πενταετία 2019-2023, στον δεύτερο Πίνακα τα λειτουργικά έξοδα που σίγουρα θα είναι αυξημένα σε σχέση με τα προηγούμενα έτη και στον τρίτο Πίνακα τα έξοδα προβολής και διαφήμισης.

1) Έξοδα μισθοδοσίας

Σύμφωνα με τον προϋπολογισμό του έτους 2019, το κόστος μισθοδοσίας για 17 υπαλλήλους είναι 304.000,00 €. Αν ο ΦΔΕΔΟ προχωρήσει στην πρόσληψη 7 ατόμων για το Κέντρο Πληροφόρησης τότε η ανάλυση των εξόδων μισθοδοσίας απεικονίζεται στον Πίνακα για κάθε ειδικότητα. Η μισθοδοσία προκύπτει από την Εγκύκλιο του Ενιαίου Μισθολογίου (Ν.4354/2015). Στον Πίνακα έχουμε συγκεντρωτικά για τα έτη 2019-2023 για όλο το προσωπικό που θα απασχοληθεί στον ΦΔΕΔΟ

Πίνακας 132: Εκτίμηση του κόστους μισθοδοσίας για το επιπρόσθετο προσωπικό στο ΚΠΕΔΟ

Ειδικότητα	Άτομα	Μηνιαίο Κόστος Μισθοδοσίας	Σύνολο Ετήσιο κόστος (12 μήνες)
Διευθυντής Μουσείου ΠΕ	1	1.894,03€	22.728,36€
Μουσειοπαιδαγωγός	1	1.770,36€	21.244,32€
Οικονομολόγος ΠΕ	1	1.587,01€	19.044,12€
Υπάλληλος γραφείου	1	1.315,63€	15.787,56€
Υπάλληλος Υποδοχής	2	2.602,50€	31.230,00€
Ξεναγός ΔΕ	1	1.374,41€	16.492,92€
Σύνολο	7	10.543,94€	126.587,28€

Στη συνέχεια ακολουθεί η ανάλυση του κόστους μισθοδοσίας για τα έτη 2019 έως 2023. Υποθέτουμε ότι για το 2019 το επιπρόσθετο προσωπικό θα ξεκινήσει να εργάζεται από 01/07/2019 μέχρι να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες πρόσληψης. Επίσης

περιλαμβάνουμε κάποιες αλλαγές ως προς την αύξηση είτε από αλλαγή μισθολογικού κλιμακίου είτε από γέννηση τέκνου Έτσι ακολουθεί ο **Error! Unknown switch argument.** :

Πίνακας 133: Κόστος μισθοδοσίας 24 ατόμων για την πενταετία 2019-2023

Έτος	Ετήσιο Κόστος Μισθοδοσίας 17 ατόμων	Ετήσιο Κόστος Μισθοδοσίας 7 ατόμων	Σύνολο(€)
2019	304.000,00 €	63.263,64€	367.263,64€
2020	306.783,32 €	126.587,28€	433.370,60€
2021	309.146,69 €	130.123,30€	439.269,99€
2022	312.359,62 €	134.562,88€	446.922,50€
2023	315.553,08 €	139.779,60€	455.332,68€
Σύνολο	1.547.842,71€	594.316,70€	2.142.159,41€

2) Λειτουργικές δαπάνες

Στις λειτουργικές δαπάνες του ΦΔΕΔΟ περιλαμβάνονται οι δαπάνες για ηλεκτροφωτισμό τόσο των εσωτερικών όσο και των εξωτερικών χώρων του κτιρίου του ΦΔΕΔΟ, καθώς και του ΚΥΕ στη θέση «Μύλοι», για τις τηλεφωνικές συνδιαλέξεις που γίνονται από το προσωπικό του Φορέα, οι δαπάνες για θέρμανση του κτηρίου, για καύσιμα, για γραφική ύλη, για αναλώσιμα κλπ. Σύμφωνα με τα στοιχεία που μας έδωσαν οι υπάλληλοι του Φορέα τα λειτουργικά έξοδα σύμφωνα με τον προϋπολογισμό του έτους 2019 είναι 60.000,00 € Θα υπολογίσουμε για τα υπόλοιπα έτη 2020-2023 λόγω της λειτουργίας επιπρόσθετων υποδομών, της συντήρησης των υποδομών, τη μηχανογραφική υποστήριξη των καυσίμων, της ασφάλειας του κτιρίου και κάποια απρόβλεπτα έξοδα της τάξεως περίπου 3%. Η ανάλυση των εξόδων για το έτος παρουσιάζονται στον Πίνακα 134, ενώ στον **Error! Unknown switch argument.** παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα έξοδα λειτουργίας του Φορέα για τα έτη 2019-2013

Πίνακας 134: Εκτίμηση λειτουργικών εξόδων για το 2019

Κατηγορία Δαπάνης	Ετήσιο Κόστος(€)
Ηλεκτρικό Ρεύμα	7.430,00€
Τηλεφωνικά έξοδα	900,00€
Καύσιμα θέρμανσης	8.000,00€
Καύσιμα κίνησης	6.000,00€
Ασφάλεια κτιρίου	1.500,00€
Υπηρεσίες καθαριότητας	6.000,00€
Υπηρεσίες λογιστικής υποστήριξης	5.000,00€
Υπηρεσίες νομικής υποστήριξης	3.000,00€
Υπηρεσίες φύλαξης	500,00€
Έξοδα προβολής και διαφήμισης	2.000,00€
Δαπάνες συντήρησης κτιρίων	4.000,00€
Δαπάνες συντήρησης εξοπλισμού	1.200,00€
Δαπάνες συντήρησης οχημάτων	1.500,00€
Δαπάνες συντήρησης λογισμικού	1.200,00€
Δαπάνες ασφάλισης οχημάτων	850,00€
Τέλη κυκλοφορίας	915,00€
Αναλώσιμα	1.000,00
Γραφική ύλη	1.200,00
Υλικά φαρμακείου	250,00
Υλικά καθαριότητας	500,00
Ταχυδρομικά	500,00
Λοιπά έξοδα(λάμπες, διόδια, έξοδα τραπέζης κλπ)	150,00€
Έξοδα μετακίνησης προσωπικού	1.500,00€
Έξοδα μετακίνησης μελών ΔΣ και Επιστημονικής Επιτροπής	800,00€
Προμήθεια εξοπλισμού	2.000,00€
Προμήθεια λογισμικού εμπορικής διαχείρισης	350,00€
Έκτακτα έξοδα	1.755,00€
Σύνολο	60.000,00€

Για τα επόμενα έτη λόγω αύξησης των επισκεπτών και μετά την πρόσληψη των υπαλλήλων τα έξοδα λειτουργίας θα είναι αυξημένα οπότε κάνουμε μια εκτίμηση του ποσοστού της αύξησης αναλογικά με τον αριθμό των επισκεπτών και των αριθμό των υπαλλήλων

Πίνακας 135: Εκτίμηση λειτουργικών εξόδων για την πενταετία 2019-2023

Έτος	Λειτουργικά έξοδα
2019	60.000,00€
2020	80.000,00€
2021	105.000,00€
2022	120.000,00€
2023	135.000,00€
Σύνολο	500.000,00€

3) Έξοδα προβολής και προώθησης

Με στόχο την προβολή και την προώθηση του έργου του ΦΔΕΔΟ και του ΚΠΕΔΟ, θα πρέπει να τυπωθούν έντυπα και εκδόσεις για την περιοχή. Ο ΦΔΕΔΟ θα αναθέσει σε εξωτερικό τυπογραφείο να δημιουργήσει και να εκδώσει τα έντυπα σχετικά με το ΚΠΕΔΟ (οδηγός και χάρτης του ΚΠΕΔΟ, οδηγός και χάρτης της περιοχής σε τέσσερις γλώσσες (ελληνικά, αγγλικά, γερμανικά και ρώσικα) σύμφωνα με την εθνικότητα των επισκεπτών που είδαμε σε προηγούμενη ενότητα. Αυτά θα δοθούν σε ξενοδοχεία, εστιατόρια και τουριστικά γραφεία της περιοχής. Το κόστος για το 2019 για την έκδοση των ενημερωτικών έντυπων εκτιμάται στις 15.000,00€

Η αναβάθμιση της ιστοσελίδας θα ανατεθεί σε εξωτερικό γραφείο. Η ιστοσελίδα μπορεί όπως αναφέραμε σε προηγούμενη ενότητα να αποτελέσει ένα μέσο προβολής του ΦΔΕΔΟ και του ΚΠΕΔΟ, καθώς και των εκδηλώσεων που πραγματοποιεί, όπως επίσης και να ενημερώνει σχετικά με διάφορα περιβαλλοντικά θέματα που αφορούν την ευρύτερη ΠΠ. Επίσης μέσω της ιστοσελίδας είναι δυνατή και η επικοινωνία με το κοινό. Ο εξωτερικός συνεργάτης θα είναι υπεύθυνος για την επικαιροποίηση της, καθώς και για τη λειτουργία και συντήρηση αυτής. Το κόστος της δαπάνης αυτής για το έτος 2019 ανέρχεται σε 500,00 €ετησίως.

Τέλος η διοργάνωση σεμιναρίων και ενημέρωσης των παραγόντων της τοπικής κοινωνίας είναι ένας καλός τρόπος προώθησης του έργου του ΦΔΕΔΟ και του Κέντρου Πληροφόρησης ή και για μελλοντικά θέματα. Οι συναντήσεις με φορείς, τοπικούς και περιβαλλοντικούς, λόγω αύξησης της επισκεψιμότητας θα συμβάλλει στην καλλιέργεια

στενών σχέσεων, καθώς και συνεργασία. Το κόστος των συναντήσεων αυτών εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 3.000,00€ για το 2019

Συνεπώς τα έξοδα προβολής και προώθησης ανέρχονται για τα έτη 2019-2023 σύμφωνα με τον Πίνακα

Πίνακας 136: Εκτίμηση εξόδων προβολής και προώθησης για την πενταετία 2019-2023

Έτος	Έξοδα προβολής και προώθησης
2019	18.500,00€
2020	21.775,00€
2021	24.466,00€
2022	28.136,00€
2023	32.356,00€
Σύνολο	125.233,00€

8.8.2 Μελέτη βιωσιμότητας

Συγκεντρώνοντας τα έσοδα και τα έξοδα για τα έτη 2019 έως 2023 προκύπτουν ο **Error! Unknown switch argument.** και **Error! Unknown switch argument.**. Παρατηρούμε ότι αν υλοποιηθούν αυτά που αναφέραμε προηγουμένως ο ΦΔΕΔΟ είναι βιώσιμος και μπορεί να είναι οικονομικά αυτόνομος οργανισμός με την βασική προϋπόθεση να υπάρχει σταθερή χρηματοδότηση από το Υπουργείο.

Πίνακας 137: Συγκεντρωτικά τα έσοδα για την πενταετία 2019-2023

Κατηγορία	2019	2020	2021	2022	2023
Εσόδων					
Επιχορήγηση Πράσινο Ταμείο(Μισθοδο σία 17 ατόμων)	304.000,00	306.783,32	309.146,69	312.359,62	315.553,08
Επιχορήγηση ΥΠΕΝ(Λειτουργι κά έξοδα)	60.000,00	37.000,00	37.000,00	30.000,00	30.000,00
Επιχορήγηση Πράσινο Ταμείο	20.000,00€	-	-	-	-

(αγορά αναμνηστικών ειδών)					
Έσοδα από την είσοδο στο ΚΠΕΔΟ	11.124,00	12.013,00	36.916,00	41.345,00	47.447,00
Έσοδα από ξεναγήσεις	39.472,00	43.011,50	47.804,50	54.349,00	63.350,00
Έσοδα από την είσοδο στον ΕΔΟ	92.615,00	101.878,00	114.107,00	131.216,00	154.835,00
Έσοδα από τη μίσθωση αναψυκτηρίου & εστιατορίου	9.000,00	18.000,00	18.000,00	18.000,00	18.000,00
Έσοδα από την ενοικίαση του χώρου του Αμφιθέτρου	-	-	2.000,00	2.500,00	3.750,00
Έσοδα από την αγορά αναμνηστικών ειδών	13.333,50	13.869,50	15.827,00	17.727,00	20.386,00
Ανταποδοτικά τέλη από τους αθλητές που συμμετέχουν σε Μαραθώνιους	7.200,00	7.560,00	8.100,00	8.991,00	10.161,00
Ανταποδοτικά τέλη από τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούντ αι στην ΠΠ	20.100,00	21.105,00	22.793,00	25.072,00	28.833,00
Σύνολο	576.844,50	561.220,32	611.694,19	641.559,62	692.315,08

Πίνακας 138: Συγκεντρωτικά τα έξοδα για την πενταετία 2019-2023

Κατηγορία	2019	2020	2021	2022	2023
Εξόδων					
Κόστος Μισθοδοσίας	367.263,64€	433.370,60€	439.269,99€	446.922,50€	455.332,68€
Λειτουργικά έξοδα	60.000,00€	80.000,00€	105.000,00€	120.000,00€	135.000,00€
Έξοδα προβολή και προώθησης	18.500,00€	21.775,00€	24.466,00€	28.136,00€	32.356,00€
Σύνολο	445.763,64€	535.145,60€	568.735,99€	595.058,50€	622.688,68€

Κάνοντας την μελέτη βιωσιμότητας που παρουσιάζεται στον **Error! Unknown switch argument.**, παρατηρούμε τα έσοδα και τα έξοδα και το αποτέλεσμα αυτού είναι κέρδος στην πενταετία 2019-2023. Ο ΦΔΕΔΟ μπορεί να καλύψει και το κόστος μισθοδοσίας των επτά υπαλλήλων για το ΚΠΕΔΟ. Από το πρώτο έτος θα του απομείνουν χρήματα για την πληρωμή φόρων και φόρου εισοδήματος. Σύμφωνα με τη μελέτη αυτή μετά από το 2019, αιτούμαστε για τα έτη 2020 και 2023 ποσού επιχορήγησης για τα λειτουργικά 37.000,00 σε σχέση με το έτος 2019 και για τα έτη 2022 και 2023 30.000,00€ Παρατηρούμε ότι το ποσοστό επιχορήγησης από το Κράτος μειώνεται, ενώ το ποσοστό επιχορήγησης από ίδιους πόρους αυξάνεται σταδιακά. Θεωρούμε σταθερή τη χρηματοδότηση της μισθοδοσίας για το υπάρχον προσωπικό. Τα έξοδα απεικονίζονται ανά κατηγορία σύμφωνα με την προηγούμενη ανάλυση. Η ευέλικτη νομική μορφή του ΦΔΕΔΟ ως ΝΠΙΔ δίνει τη δυνατότητα να προβεί σε ορισμένες ενέργειες όπως οι επιχειρήσεις που απώτερο στόχο έχουν την αύξηση του κέρδους και την αύξηση των πωλήσεων. Μετά την εφαρμογή του επιχειρηματικού σχεδίου του πρώτου έτους το 2019, μπορεί ο ΦΔΕΔΟ να παρακολουθήσει τα αποτελέσματα και κάνοντας τον απολογισμό των δράσεων να προβεί σε εφαρμογή διαφορετικής στρατηγικής για την υλοποίηση των στόχων. Στην παρακάτω μελέτη δεν

έχει προβλεφθεί η επιχορήγηση από νέα υποέργα στο ΕΣΠΑ 2014-2020 διότι μέχρι σήμερα δεν έχει εγκριθεί κάτι.

Πίνακας 139: Μελέτη βιωσιμότητας για την πενταετία 2019-2023

ΜΕΛΕΤΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ (Έσοδα- Έξοδα)

A/A		2019	2020	2021	2022	2023
1	ΕΣΟΔΑ					
2	Επιχορήγηση Πράσινο Ταμείο(Μισθοδοσία 17 ατόμων)	304.000,00	306.783,32	309.146,69	312.359,62	315.553,08
3	Επιχορήγηση ΥΠΕΝ (Λειτουργικά έξοδα)	60.000,00	37.000,00	37.000,00	30.000,00	30.000,00
4	Επιχορήγηση Πράσινο Ταμείο (Για αγορά αναμνηστικών ειδών)	20.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	Έσοδα από ίδιους πόρους	192.844,50	217.437,00	265.547,50	299.200,00	336.664,00
6	Σύνολο	576.844,50	561.220,32	611.694,19	641.559,62	692.315,08
7	ΕΞΟΔΑ					
8	Μικτοί μισθοί (Μισθοί / Κοινωνικές Ασφαλίσεις / άλλες εισφορές 17 ατόμωνκ.λ.π.)	304.000,00	306.783,32	309.146,69	312.359,62	315.553,08
9	Μικτοί μισθοί (7 ατόμων στο ΚΠΕΔΟ)	63.263,64	126.587,28	130.123,30	134.562,88	139.779,60
10	Λειτουργικά έξοδα	60.000,00	80.000,00	105.000,00	120.000,00	135.000,00
11	Προβολή - Διαφήμιση	18.500,00	21.775,00	24.466,00	28.136,00	32.356,00
12	Σύνολο	445.763,64	535.145,60	568.735,99	595.058,50	622.688,68
13	Κέρδη (Ζημιές)	131.080,86	26.074,72	42.958,20	46.501,12	69.626,40
14	Πηγές Χρηματοδότησης :	Ποσοστό (%)	Ποσοστό (%)	Ποσοστό (%)	Ποσοστό (%)	Ποσοστό (%)
15	Ποσοστό (%) από ίδιους πόρους	33,43%	38,30%	43,41%	46,63%	50,08%
16	Ποσοστό (%) από δανειοδότηση	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
17	Ποσοστό (%) επιχορήγησης	66,57%	61,70%	56,59%	53,37%	49,92%
20	ΣΥΝΟΛΟ (100%):	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως προκύπτει από την ανάλυση οι ΦΔΠΠ δεν μπορούν να είναι οικονομικά αυτόνομοι οργανισμοί. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η σταθερή χρηματοδότηση για τη μισθοδοσία και τα λειτουργικά έξοδα. Θεωρούμε απαραίτητο για κάθε Φορέα να προβεί στην εκπόνηση επιχειρηματικού σχεδίου και αναλύοντας το εσωτερικό και το εξωτερικό περιβάλλον και εντοπίζοντας τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία, καθώς και τις ευκαιρίες και τις απειλές να εφαρμόσει την κατάλληλη στρατηγική θέτοντας το όραμα του και τους στρατηγικούς στόχους.

Σημαντικό επίσης είναι να γίνει αλλαγή στη δομή και τον έλεγχο του έργου των ΦΔΠΠ. Σε δήλωση του ο περιφερειακό σύμβουλος Θανάσης Παίδης θεωρεί ότι θα έπρεπε να αποτελούν συστατικό μέρος των Περιφερειών στα πλαίσια μιας πραγματικής αποκέντρωσης του κράτους και όχι να εποπτεύονται και να ελέγχονται από το ΥΠΕΝ δηλ. την κεντρική διοίκηση. Οι ΦΔΠΠ πρέπει να καταρτίζονται οι ίδιοι τα σχέδια διαχείρισης, όχι απλά να τα υλοποιούν. Ακόμη το εύρος του πεδίου δραστηριοποίησης των ΦΔΠΠ απαιτεί ένα συντονιστικό δευτεροβάθμιο όργανο. Αυτό θα εκμεταλλεύεται οικονομίες κλίμακας στη διερεύνηση στρατηγικών εξεύρεσης πόρων, θα ανταλλάσσει τεχνογνωσία και θα μοιράζεται - όπου είναι αυτό δυνατόν - υποδομές και άλλους πόρους. Πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη σημασία στην δυνατότητα οικοτουρισμού και τον ρόλο των ΦΔΠΠ και να ενταχθεί στο κείμενο του νόμου η ανάγκη συνεργασίας ΦΔΠΠ με ΕΟΤ, Ενώσεις Ξενοδόχων, κτλ». (Eleftheria.gr, 2018)

Στη μελέτη μας, η ανάλυση για τη βιώσιμη ανάπτυξη του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου με το επιχειρηματικό σχέδιο που εκπονήσαμε, μπορεί να επιτευχθεί, χωρίς να αγνοείται ο κύριος σκοπός του, που είναι η προστασία της ΠΠ του Ολύμπου. Η οικονομική βιωσιμότητα είναι εφικτή θέτοντας σε εφαρμογή των κατάλληλων στρατηγικών και με τη σταθερή χρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου και του ΥΠΕΝ για τις δαπάνες μισθοδοσίας και τις λειτουργικές δαπάνες αντίστοιχα.

Στη μελέτη που πραγματοποιήθηκε για τη βιωσιμότητα η επιχορήγηση από το κράτος μειώνεται και αυξάνεται η επιχορήγηση από ίδιους πόρους. Πέρα από την ένταξη στα ευρωπαϊκά προγράμματα για την υλοποίηση υποέργων που συντελούν στην καλύτερη αποτελεσματικότητα του έργου του και αναβάθμιση της περιοχής με μελέτες, με κατασκευές έργων κλπ, είναι ουσιαστικής σημασίας ο ΦΔΕΔΟ να αναπτύξει την επιχειρηματική του δράση. Αν ο Φορέας κάνει αισθητή την παρουσία του σε θέματα προστασίας, προβολής του έργου του και του Κέντρου Πληροφόρησης Εθνικού

Δρυμού Ολύμπου, αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των επισκεπτών. Η αύξηση του τουρισμού θα ενισχύσει και την ευρύτερη περιοχή. Είναι σημαντικό η τοπική κοινωνία να αποδεχτεί τον ρόλο του ΦΔΕΔΟ και με διάφορες συναντήσεις να κατανοήσουν ότι η συνεργασία θα ωφελήσει κοινωνικά και οικονομικά την περιοχή. Τέλος, είναι εξίσου σημαντικό είναι η εύρεση χορηγιών για την υλοποίηση κάποιων δράσεων(πχ. Έκδοση έντυπου υλικού)

Η δράση του εθελοντισμού είναι μια ακόμη σημαντική δράση μέσα από την οποία μπορούν να πραγματοποιηθούν ο καθαρισμός μονοπατιών, ο καθαρισμός των σκουπιδιών και οι πολίτες να ευαισθητοποιηθούν για το περιβάλλον κάνοντας μια σχετική ενημέρωση από το προσωπικό του ΦΔΕΔΟ

Στην ανάλυση των εσόδων και εξόδων εκτιμήσαμε τα πιθανά έσοδα που μπορεί να έχει ο ΦΔΕΔΟ σύμφωνα και με τη νομοθεσία για τους πόρους των ΦΔΠΠ. Στα έξοδα συμπεριλάβαμε πέρα από τα λειτουργικά και το κόστος μισθοδοσίας του υπάρχοντος προσωπικού, το κόστος μισθοδοσίας επιπρόσθετου προσωπικού για τη λειτουργία του ΚΠΕΔΟ, που μπορεί να καλυφτεί από τα έσοδα που μπορεί να έχει ο Φορέας, και τα έξοδα προβολής και διαφήμισης. Το μάρκετινγκ για την ανάδειξη του έργου του ΦΔΕΔΟ και του ΚΠΕΔΟ αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη των στόχων.

Τέλος είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι αν ο ΦΔΕΔΟ πραγματοποιήσει κέρδη από την επιχειρηματική δράση, αυτά δε θα διανεμηθούν, αλλά θα γίνουν δράσεις που θα αποσκοπούν στην αναβάθμιση των υποδομών του, στη βελτίωση της λειτουργίας του και κυρίως στο να κάνει αισθητή την παρουσία του με το έργο που θα προβάλλει. Είναι όπως αναφέραμε δύσκολο εγχείρημα, αλλά με εργασία, θέληση, επιμονή και υπομονή όχι ακατόρθωτο. Απώτερος στόχος είναι να είναι όσο μικρότερη η επιχορήγηση από το κράτος σε σχέση με τους ίδιους πόρους και με το πέρασμα των χρόνων να επιτύχει την οικονομική αυτοτέλεια, χωρίς την εξάρτηση από επιχορήγηση, παρά μόνο για εκπόνηση έργων, μελετών κλπ μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

Κλείνοντας τη μελέτη αυτή, όπως αναφέρθηκε και από τους εκπροσώπους των ΦΔΠΠ και από μερίδα των επισκεπτών είναι πολύ σημαντικό η έγκριση του Προεδρικού Διατάγματος για την περιοχή του Ολύμπου. Ο σκοπός του διατάγματος είναι η προστασία, η διατήρηση και η διαχείριση της φύσης και του τοπίου ως φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και πολύτιμου εθνικού φυσικού πόρου σε χερσαία τμήματα της περιοχής του όρους Όλυμπος, που διακρίνονται για τη μεγάλη βιολογική, οικολογική, ιστορική, αισθητική, επιστημονική, γεωμορφολογική και παιδαγωγική του αξία, με το χαρακτηρισμό ως Εθνικό Πάρκο. Με άλλα λόγια επιδιώκεται η διατήρηση

και διαχείριση των σπανίων οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας στη συγκεκριμένη περιοχή και η θεσμοθέτηση των διαδικασιών και μέτρων για την εξασφάλιση της αρμονικής συνύπαρξης ανθρώπου και φύσης στο πλαίσιο της αειφόρου διαχείρισης της περιοχής. Έτσι ο χαρακτηρισμός και η οριοθέτηση των ζωνών προστασίας είναι πολύ σημαντικό αφού σύμφωνα με το σχέδιο του ΠΔ στην περιοχή Προστασίας Γ' (Ζώνη Γ') διαχειριστικός στόχος είναι η διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς και διατήρησης της οικολογικής ισορροπίας σε συνάρτηση με τις ασκούμενες παραδοσιακού χαρακτήρα δραστηριότητες των κατοίκων, με παράλληλη παροχή δυνατοτήτων οικοτουριστικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Επίσης στη Ζώνη αυτή επιτρέπεται να εκτελούνται έργα και εργασίες, να γίνονται έρευνες και να ασκούνται δραστηριότητες κυρίως παραδοσιακού χαρακτήρα με τους όρους και τους περιορισμούς. Αυτό θα οδηγήσει στην περαιτέρω ανάπτυξη του βουνού με σεβασμό στην όμορφη φύση του, αλλά και να θεσπίσει απαραίτητους κανόνες που πρέπει να τηρούμε όλοι και ειδικά η τοπική κοινωνία μετά την ψήφισή του.

Είναι σκόπιμο να πραγματοποιούνται τέτοιες έρευνες με απώτερο στόχο την καθοδήγηση για τις δυνατότητες λειτουργίας των οργανισμών λαμβάνοντας υπόψη τις επιθυμίες, τις ανάγκες και τα αρνητικά σχόλια για να μπορέσουν να έχουν καλύτερη εξυπηρέτηση των «πελατών» τους και να επιτύχουν την πιο αποτελεσματική διαχείριση του Οργανισμού.

Κατάλογος αναφορών

Βιβλιογραφία

1. Μ.Σ. Σκόρτσος και Κ.Μ. Σοφούλης , Η Περιβαλλοντική πολιτική στην Ελλάδα, εκδόσεις Γιώργος Δαρδανός, 1995
2. Σωτ. Καρβούνης & Δημ. Γεωργακέλλος, Διαχείριση του περιβάλλοντος Επιχειρήσεις και Βιώσιμη ανάπτυξη, εκδόσεις Σταμούλη ΑΕ, Αθήνα 2003
3. Δεκλερής Μ. « Ο Δωδεκάδελτος του περιβάλλοντος», Εγκώλιο βιωσίμου αναπτύξεως, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1996.
4. ΥΠΕΝ(2014), Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για τη Βιοποικιλότητα
5. Ευθυμιόπουλος & Μοδινός, Οι δρόμοι της αειφορίας, Περιβάλλον-Εργασία – Επιχειρηματικότητα, εκδόσεις « Ελληνικά Γράμματα», Αθήνα, 2003, σελ.19-62
6. Μπαμπανάσης et al, Από την κρίση στη βιώσιμη ανάπτυξη, εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ
7. WWF Ελλάς, Δεσμεύσεις χωρίς εφαρμογή: Η περιβαλλοντική νομοθεσία στην Ελλάδα, Μάιος 2005
8. Σκούλλος Μ. «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη σε Προστατευόμενες Περιοχές: Επιμορφωτικό υλικό» Αλάμπεη Α., Κουρούτος Β., Μαλωτίδη Β., Μαντζάρα Μ., Ψαλλιδάς Β., Εκδόσεις ΜΙΟ-ΕCSDE, Αθήνα, 2008.
9. WWF Ελλάς (2004) Αξιολόγηση του συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδας: από τη θεωρία στην πράξη, WWF Ελλάς, 2004
10. Μπεριάτος Ηλίας (2009), Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών: Διδάγματα από τον απολογισμό της πενταετίας 2003-2008, στο Κοτζαμάνης Β, Κούγκολος Α., Μπεριάτος Η., Οικονόμου Δ. και Πετράκος Γ. (επ.), Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής ανάπτυξης, Τόμος II, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας
11. Παπαγεωργίου Μ., Γιαννούλα Μ. και Τελιανίδου Σ. (2010), “Ο ρόλος του χωροταξικού σχεδιασμού στη διαχείριση και προστασία της φυσικής κληρονομιάς”, στο Η. Μπεριάτος και Μ. Παπαγεωργίου (επ.), *Χωροταξία – Πολεοδομία – Περιβάλλον στον 21ο αιώνα: Ελλάδα – Μεσόγειος*, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας
12. Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων – Υγροτόπων (2004), Οδηγίες εκπόνησης Σχεδίων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, Θέρμη
13. Θωμαΐδης Νίκος (2007), Προστατευόμενες Φυσικές Περιοχές – Διδακτικές Σημειώσεις, ΤΕΙ Καβάλας
14. Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων – Υγροτόπων (2008), Εκπαιδευτικό Υλικό-προστατευόμενες περιοχές-ενημερωτικό κείμενο
15. Βώκου Δέσποινα (2011), «Ο θεσμός των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων- 10 χρόνια εφαρμογής», Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
16. WWF Ελλάς (2016), Νόμος και Περιβάλλον στην Ελλάδα. Έκθεση 2016 για την εφαρμογή περιβαλλοντικής νομοθεσίας,
17. WWF (2012), Τα οικονομικά της βιοποικιλότητας

18. Δημόπουλος Π, Ι. Κόκκορης, Ε. Δράκου(2017). Τεχνικός οδηγός χαρτογράφησης και αξιολόγησης των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους, Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης, Εκδόσεις Καταγράμμα, Αθήνα
19. ΥΠΕΧΩΔΕ(2003), Προστατευόμενες φυσικές περιοχές, προς ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης, Αθήνα
20. διαΝΕΟσις(2017), Προστατευόμενες Περιοχές Natura 2000. Ένα Ολοκληρωμένο Σχέδιο για την Προστασία και τη Βιώσιμη Ανάπτυξή τους
21. Ζάγκας Θεοχάρης (2007), Η ολοκληρωμένη Διαχείριση περιοχών ως εργαλείο για την αειφόρο ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος, Πρακτικά 13^{ου} Πανελληνίου Δασολογικού Συνεδριου, Καστοριά 2-5 Οκτωβρίου 2007
22. Παπαδάκης, Β. (1998) Στρατηγική των επιχειρήσεων: Ελληνική & Διεθνής Εμπειρία, 3η έκδοση, Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα.
23. Κατσαδωράκης Γ.(2008) «Διεθνής Εμπειρία και Προτάσεις Βελτιστοποίησης. Η περίπτωση των Φυσικών Περιφερειακών Πάρκων της Γαλλίας»
24. Καραβέλλας Δ et al(2003), Διαχείριση Προστατευόμενων Περιοχών: Οδηγός Ορθής Πρακτικής, Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Αθήνα.
25. Πηλιγκότση Γ.(2017), Οφέλη των προστατευόμενων περιοχών του Δίκτυου Natura 2000
26. Πασχαλούδης Ν. (2004), Οδηγός Επισκέπτη Εθνικού Δρυμού Ολύμπου, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου και Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Αθήνα
27. Σουμπενιώτης Δ. & Ταμπακούδης Ι.(2017). Σύγχρονη Χρηματοοικονομική Ανάλυση και Επενδύσεις, 1η Έκδοση, Εκδόσεις Σουμπενιώτης Δημήτριος και Ταμπακούδης Ιωάννης.

Περιοδικά

1. Η φύση, τευχος 15β, Τα 25 χρόνια της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, του Δικτύου Natura 2000 και του Life στην Ελλάδα, σελ.7-8
2. ΑΜΦΙΒΙΟΝ, τεύχος 52, 2003, Τουρισμός στις προστατευόμενες περιοχές
3. ΑΜΦΙΒΙΟΝ, τευχος 91,2011, Δίκτυο Natura 200, Μύθοι και πραγματικότητα για τις επιτρεπόμενες χρήσεις- Οικονομικά και κοινωνικά οφέλη.

Ηλεκτρονικές Πηγές

1. the hellinikon project. (2013). *ΜΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ | A SUSTAINABLE DEVELOPMENT*. [online] Available at: <https://hellinikonproject.wordpress.com/2013/10/05/%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B2%CE%B9%CF%89%CF%83%CE%B9%CE%BC%CE%B7-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7-a-sustainable-development/> [Accessed 11 Nov. 2018].
2. Kemel.gr. (2018). Βιώσιμη Ανάπτυξη | kemel.gr. [online] Available at: <https://www.kemel.gr/articles/viosimi-anaptyxi> [Accessed 11 Nov. 2018].

3. Γονιάδης, Γ. (2015). *Η γέννηση και η εξέλιξη της Βιώσιμης Ανάπτυξης*. [online] Parallaxi Magazine. Available at: <https://parallaximag.gr/parallax-view/i-gennisi-ke-i-exelixa-tis-viosimis-an> [Accessed 12 Nov. 2018].
4. Αθανασοπούλου, Χ. (2008). *ΒΙΩΣΙΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ: ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ (Μάρτιος 2008)*. [online] Νόμος και Φύση. Available at: <https://nomosphysis.org.gr/11327/biosimi-oikonomiki-anaptuksi-kai-prostasia-tou-periballontos-sugxrones-taseis-tis-theorias-kai-tis-nomologias-stin-elliniki-kai-europaiki-ennomi-taksi-martios-2008/> [Accessed 12 Oct. 2018].
5. Ggk.gov.gr (2018). *Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης | Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης*. [online] Available at: http://www.ggk.gov.gr/?page_id=5506 [Accessed 8 Oct. 2018].
6. Εξάρχου, Χ.. (2018). *Η βιώσιμη ανάπτυξη, πολύτιμο εργαλείο για το ελληνικό επιχειρείν*, Kathimerini. [online] Available at: <http://www.kathimerini.gr/972589/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/h-viwsimh-anapty3h-polytimo-ergaleio-gia-to-ellhniko-epixeirein> [Accessed 18 Oct. 2018].
7. ECOPRESS. (2018). *Ελληνικός Κώδικας Βιωσιμότητας: Τα δέκα κριτήρια μέτρησης της περιβαλλοντικής, οικονομικής, και κοινωνικής επίδοσης των επιχειρήσεων*. [online] Available at: <http://ecopress.gr/?p=4672> [Accessed 18 Nov. 2018].
8. Μανιάτης, Λ. (2018). *Προστασία του περιβάλλοντος ή ανάπτυξη. Άλτο δίλημμα ή ένας ακόμη ελληνικός μύθος;*. [online] Oikologos.gr. Available at: https://www.oikologos.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=292:0353&catid=69:sustainable&Itemid=201 [Accessed 7 Nov. 2018].
9. Kendall, G. (2013). *Περί Βιώσιμης Ανάπτυξης*. [online] Sevbcsd.org.gr. Available at: http://www.sevbcsd.org.gr/about_sustainable_development [Accessed 19 Oct. 2018].
10. Κοσμοπούλος, Β. (2017). *Η Βιώσιμη Ανάπτυξη ως κεντρική έννοια για τον 21ο αιώνα*. [online] Εφημερίδα ΘΑΡΡΟΣ. Available at: <https://www.tharrosnews.gr/articles/%CE%B1%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%B1-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CF%82/%CE%B7-%CE%B2%CE%B9%CF%8E%CF%83%CE%B9%CE%BC%CE%B7-%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7-%CF%89%CF%82-%CE%BA%CE%B5%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%AD%CE%BD%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CE%BD-21%CE%BF-%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BD%CE%B1> [Accessed 2 Oct. 2018].
11. Sevbcsd.org.gr. (2018). *ΣΕΒ - Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών*. [online] Available at: <http://www.sevbcsd.org.gr> [Accessed 19 Oct. 2018].
12. Αντωνάρας, Α. (2018). *Από την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Βιώσιμη Ανάπτυξη - EuroKerdos Magazine*. [online] EuroKerdos Magazine. Available at: <http://www.eurokerdos.com/apo-tin-etairiki-koin/> [Accessed 1 Dec. 2018].
13. Sepe.gr. (2018). *sepe.gr - Προτεραιότητα για τις ελληνικές εταιρείες η Βιώσιμη Ανάπτυξη*. [online] Available at: <http://www.sepe.gr/gr/research-studies/article/10525659/proteraiotita-gia-tis-ellinikes-etaireies-i-viosimi-anaptyxi-/> [Accessed 12 Oct. 2018].

14. Λαμπρινάκη, Β., Λαμπρίδη, Μ. & Ουγκάρη, Κ. (2015). *Βιώσιμη Ανάπτυξη και Περιβάλλον*. [online] Parallaxi Magazine. Available at: <https://parallaximag.gr/parallax-view/viosimi-anaptixi-ke-perivallon> [Accessed 14 Nov. 2018].
15. Υπεκα.gr. (2018). *ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000*. [online] Available at: <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=432> [Accessed 2 Nov. 2018].
16. Ελληνική Κυβέρνηση. (2018). Retrieved from <https://government.gov.gr/foris-diachirisis-prostatevomenon-periochon-vasiko-ergalio-diachirisis-tou-fisikou-perivallontos-tis-choras/>
17. Wwf.gr. (2018). *ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ*. [online] Available at: <http://www.wwf.gr/areas/protected-areas> [Accessed 12 Nov. 2018].
18. Υπεκα.gr. (2018). *ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ*. [online] Available at: <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=359> [Accessed 12 Nov. 2018].
19. altsantiri. (2018). *Αναβαθμίζονται με σχέδιο νόμου οι Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (εικόνες)*. [online] Available at: <https://www.altsantiri.gr/politiki/anavathmizonte-schedio-nomou-foris-diachirisis-prostatevomenon-periochon/> [Accessed 12 Nov. 2018].
20. ECOPRESS. (2018). *Αυτή είναι η ταυτότητα και η χωρική αρμοδιότητα των 36 νέων φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών – Τι προβλέπει το σ/ν του ΥΠΕΝ*. [online] Available at: <http://ecopress.gr/?p=5050> [Accessed 12 Dec. 2018].
21. dasarxeio.com. (2018). *Ημερίδα: Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών: Προβλήματα του Παρελθόντος. Προκλήσεις του μέλλοντος | dasarxeio.com*. [online] Available at: <https://dasarxeio.com/2018/04/26/56192/> [Accessed 12 Oct. 2018].
22. Ellet.gr. (2018). *Θέσεις της ΕΛΛΕΤ για το ΣΝ «Φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών και άλλες διατάξεις» | Ελληνική Εταιρεία*. [online] Available at: <http://www.ellet.gr/node/845> [Accessed 30 Oct. 2018].
23. Ec.europa.eu. (2018). *Financing Natura 2000 - Environment - European Commission*. [online] Available at: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/index_en.htm [Accessed 30 Oct. 2018].
24. Perivallon21.gr. (2018). *Επιχειρηματική ηθική και πράσινη ανάπτυξη | perivallon21.gr*. [online] Available at: <https://www.perivallon21.gr/klimatiki-allagi/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%87%ce%b5%ce%b9%cf%81%ce%b7%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%ce%b7%ce%b8%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%cf%80%cf%81%ce%ac%cf%83%ce%b9%ce%bd%ce%b7-%ce%b1%ce%bd%ce%ac/> [Accessed 30 Oct. 2018].
25. Καραουλάνης, Θ. (2018). *Περιοχές Natura: Δέκα καλές ευρωπαϊκές πρακτικές και το ελληνικό υπόδειγμα*. [online] Green Agenda | Περιβάλλον, Οικολογία, Μεσόγειος, Ενέργεια. Available at: <http://greenagenda.gr/%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%87%CE%AD%CF%82-natura-%CE%B4%CE%AD%CE%BA%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%AD%CF%82-%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%B1%CE%BA/> [Accessed 29 Nov. 2018].
26. Hcwm.eu. (2018). *Institute of Environmental Protection - National Research Institute | EU-HCWM*. [online] Available at: <http://hcwm.eu/el-gr/partners/institute-of-environmental-protection-national-research-institute/> [Accessed 18 Nov. 2018].
27. Europarl.europa.eu. (2012). *Ν. Χρυσόγελος (ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΙ) - Η προστασία του περιβάλλοντος δημιουργεί ευκαιρίες απασχόλησης*. [online] Available

- at: <http://www.europarl.europa.eu/greece/el/%CE%BF%CE%B9-%CE%AD%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B5%CF%82-%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CE%B2%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%AD%CF%82/%CE%BD-%CF%87%CF%81%CF%85%CF%83%CF%8C%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%BF%CF%82-%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CE%B9-%CF%80%CF%81%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CE%B9-%CE%B7-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B2%CE%AC%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%BF%CF%82-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%B5%CE%AF-%CE%B5%CF%85%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CE%B1%CF%80%CE%B1%CF%83%CF%87%CF%8C%CE%BB%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82> [Accessed 22 Oct. 2018].
28. Ec.europa.eu. (2009). [online] Available at: http://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/docs/nat2000/factsheet_el.pdf [Accessed 12 Dec. 2018].
29. Λιάλιος, Γ. (2017). *Δίκτυο Natura: 25 χρόνια προστασίας των φυσικών θησαυρών, του Γιώργου Λιάλιου | Kathimerini*. [online] Kathimerini.gr. Available at: <http://www.kathimerini.gr/910467/gallery/epikairothta/perivallon/diktyo-natura-25-xronia-prostasias-twn-fysikwn-8hsayrwn> [Accessed 14 Oct. 2018].
30. Κώνστας, Γ. (2017). *Οφέλη για τις κοινωνίες από τις προστατευόμενες περιοχές*. [online] Χανιώτικα Νέα. Available at: <http://www.haniotika-nea.gr/ofeli-gia-tis-kinonies-apo-tis-prostatevomenes-perioches/> [Accessed 16 Oct. 2018].
31. Metsa.fi. (2018). *Economic Benefits of National Parks - www.metsa.fi*. [online] Available at: <http://www.metsa.fi/web/en/economicbenefitsofnationalparks> [Accessed 17 Dec. 2018].
32. Josephson, A. (2018). *The Economics of National Parks - SmartAsset*. [online] SmartAsset. Available at: <https://smartasset.com/taxes/the-economics-of-national-parks> [Accessed 17 Nov. 2018].
33. Λιάλιος, Γ. (2014). *Αγροτουρισμός και φυσιολατρικές δραστηριότητες στον Όλυμπο, του Γιώργου Λιάλιου | Kathimerini*. [online] Kathimerini.gr. Available at: <http://www.kathimerini.gr/796699/article/epikairothta/perivallon/agrotoyrismos-kai-fysiolatrikes-drasthriothtes-ston-olympo> [Accessed 17 Nov. 2018].
34. Μητάκης, Α. (2018). *Σείχ Σου και Όλυμπος κάνουν ορθοπεταλιές για... 44 δις. ευρώ*. [online] Σείχ Σου και Όλυμπος κάνουν ορθοπεταλιές για... 44 δις. ευρώ. Available at: <https://www.voria.gr/article/seich-sou-ke-olimpos-kanoun-orthopetalies-gia-44-dis-evro> [Accessed 17 Dec. 2018].
35. Αβδελλή, Θ. (2005). *Προϋποθέσεις Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης*. [online] Οικονομική Εκπαίδευση και Βιώσιμη Ανάπτυξη. Available at: <https://www.teach-economics-sustainable.com/chirho942sigmaiota-alpha-940rhothetarho-alpha/1> [Accessed 27 Nov. 2018].
36. Reporter.gr. (2018). *Ρέτσος: Προαπαιτούμενο για τον τουρισμό η ψηφιακή στρατηγική*. [online] Available at: <https://www.reporter.gr/Eidhseis/Epicheirhseis/toyrismos/370337-Retsos-Proapaitoymeno-gia-ton-toyrismo-h-pshfiakh-strathgikh> [Accessed 17 Dec. 2018].

37. Καζαντζίδου, Ν. (2018). *"Να γίνει ο Όλυμπος εθνικό brand για τον εναλλακτικό τουρισμό"*. [online] Nooz.gr. Available at: http://www.nooz.gr/entertainment/1515862/na-ginei-o-olympo-ethniko-brand-gia-ton-enallaktiko-toyrismo-?fbclid=IwAR0HPbV9c2e_jhRUuTr8Lr-q33M3dVPMRbfuW7ApSdIQsEtxkYxu6_zQ21g [Accessed 17 Dec. 2018].
38. Ταχιάου, Χ. (2018). *Μήπως πρέπει να δούμε στα σοβαρά τον Όλυμπο;*[online] Protagon.gr. Available at: <https://www.protagon.gr/epikairotitita/mipws-prepei-na-doume-sta-sovara-ton-olybo-44341545134> [Accessed 17 Dec. 2018].
39. Eleftheria.gr. (2018). *Η λειτουργία των φορέων διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών.* [online] Available at: <https://www.eleftheria.gr/%CE%B8%CE%B5%CF%83%CF%83%CE%B1%CE%BB%CE%AF%CE%B1/item/188701.html> [Accessed 17 Jan. 2019].

Διαδικτυακές Πηγές

1. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. (2018). *Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.* [online] Available at: <https://olympusfd.gr/> [Accessed 17 Nov. 2018].
2. Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης. (2018). *Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης.* [online] Available at: <http://www.nhmc.uoc.gr/> [Accessed 17 Nov. 2018].
3. Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μετεώρων & Μουσείο Μανιταριών. (2018). *Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μετεώρων & Μουσείο Μανιταριών.* [online] Available at: <http://meteoramuseum.gr/> [Accessed 17 Nov. 2018].
4. Dadia-np.gr. (2018). *Εθνικό Πάρκο Δάσους Λαδιάς - Λευκίμης - Σουφλίου.* [online] Available at: <http://dadia-np.gr/> [Accessed 17 Nov. 2018].
5. Olympus-marathon.com. (2018). *Olympus Marathon.* [online] Available at: <https://www.olympus-marathon.com/istoria/statistika> [Accessed 17 Dec. 2018].

Παραρτήματα

Α) Ερωτηματολόγιο προς ΦΔΠΠ

Βασική στόχευση της έρευνας μέσω του ερωτηματολογίου αποτελεί η καταγραφή τάσεων και απόψεων των ειδικών, προκειμένου αυτές να αποτελέσουν τις βασικές κατευθύνσεις για την εκτίμηση των δυνατοτήτων λειτουργίας των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ) ως αυτόνομοι οικονομικά οργανισμοί.

Τα αποτελέσματα της έρευνας, που διεξάγεται στο πλαίσιο της Διπλωματικής Εργασίας με θέμα «Η Βιώσιμη Ανάπτυξη των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών - Η μελέτη περίπτωσης του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου», θα χρησιμοποιηθούν σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα της χρηματοοικονομικής διερεύνησης της υπάρχουσας οικονομικής κατάστασης των ΦΔΠΠ, που διεξάχθηκε στο πλαίσιο εκπόνησης της ίδιας εργασίας, για τον προσδιορισμό ποσοτικών εκτιμήσεων για την διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των ΦΔΠΠ και για την διατύπωση προτάσεων στρατηγικού σχεδιασμού αυτών.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών αποτελούν το κύριο όχημα για την βιώσιμη διαχείριση και την αειφορική ανάπτυξη των Προστατευόμενων Περιοχών (ΠΠ), παρακαλείσθε να απαντήσετε στις ερωτήσεις και να αναπτύξετε όσο περισσότερο μπορείτε τις απόψεις σας.

Θεωρώντας σημαντική την συνεισφορά σας, σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για την συνεργασία.

Με εκτίμηση

Αθανασία Γεωργούλη
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

Ερωτηματολόγιο

Παρακαλώ σημειώστε με (x) τις απαντήσεις σας στο αντίστοιχο τετραγωνάκι ή ανάλογα με την περίπτωση δώστε αριθμητικά ή με σχόλιο την απάντηση. Η επεξεργασία των απαντήσεων θα είναι ανώνυμη και εφόσον σας ενδιαφέρει θα σας κοινοποιηθούν τα αποτελέσματα.

1. Πόσα άτομα εργάζονται στο Φορέα Διαχείρισης (Παρακαλώ συμπληρώστε τον αριθμό):.....

2. Ποιο είναι το εκπαιδευτικό επίπεδο των απασχολούμενων και προσδιορίστε πόσοι από αυτούς κατέχουν μεταπτυχιακό ή/και διδακτορικό τίτλο (Παρακαλώ συμπληρώστε τον αριθμό των ατόμων στο κάθε κουτάκι)

☐	ΠΕ
☐	ΤΕ
☐	ΔΕ
☐	ΥΕ

☐	Μεταπτυχιακός Τίτλος
☐	Διδακτορικός Τίτλος

3. Ποιο είναι το καθεστώς απασχόλησης των εργαζομένων στον Φορέα (ΙΔΟΧ, ΙΔΑΧ, Μόνιμο Προσωπικό, Εποχιακό Προσωπικό):.....

.....

(Παρακαλώ συμπληρώστε αριθμητικά την αντίστοιχη κατηγορία)

4. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης συμβάλλουν στην ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία του Φορέα ;

Πάρα πολύ Πολύ Μέτρια Λίγο Καθόλου

5. Τι προϋπολογισμό είχε ο Φορέας Διαχείρισης στο ΕΣΠΑ 2007-2013 (Συμπληρώστε αριθμητικά):.....

6. Ποιος ήταν ο απολογισμός της ολοκλήρωσης της Πράξης (Συμπληρώστε αριθμητικά):.....

7. Σε ποιο βαθμό ολοκληρώθηκαν τα υποέργα που είχαν ενταχθεί στο Τεχνικό Δελτίο του ΕΣΠΑ 2007-2013 ο;

Πλήρως Σε μεγάλο βαθμό Κατά το ήμισυ Σε μικρότερο ποσοστό

8. Για ποιο λόγο δεν υλοποιήθηκαν πλήρως τα υποέργα /οι δράσεις(πχ παρακολούθηση, ενημέρωση ευαισθητοποίηση, φύλαξη-επόπτευση, προμήθειες κλπ); (Παρακαλώ προσδιορίστε)

.....
.....
.....
.....

9. Θεωρείτε επαρκή τη χρηματοδότηση από το Πράσινο Ταμείο και το ΥΠΕΝ για το έτος 2018;

Πάρα πολύ Πολύ Μέτρια Λίγο Καθόλου

10. Θεωρείτε αναγκαία την ένταξη των Φορέων Διαχείρισης στο ΕΣΠΑ 2014-2020;

Ναι Όχι Εν μέρει

11. Πιστεύετε στη δυνατότητα λειτουργίας των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ) ως οικονομικά αυτόνομων οργανισμών;

Ναι Όχι Εν μέρει(με μία ελάχιστη κρατική επιχορήγηση)

12. Ποια θεωρείτε ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ του Φορέα Διαχείρισης τον οποίο εκπροσωπείτε, σε σχέση με οργάνωση, λειτουργία, οικονομική κατάσταση, βιωσιμότητα κ.ά.;(Μπορείτε να επιλέξετε πάνω από μια απάντηση)

Αντιπροσωπευτική Σύνοψη του Δ.Σ.

Εμπειρία προσωπικού

Ευελιξία ως Ν.Π.Ι.Δ.

Αξία/ελκυστικότητα προστατευτέου αντικειμένου

Ύπαρξη θεσμικού πλαισίου προστασίας

Τοπικός χαρακτήρας

Άλλο (παρακαλώ αναφέρετε).....

13. Ποια θεωρείτε ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ του Φορέα Διαχείρισης τον οποίο εκπροσωπείτε, σε σχέση με την οργάνωση, λειτουργία,

οικονομική κατάσταση, βιωσιμότητα κ.ά.;(Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

- Έλλειψη ΠΔ οριοθέτησης των Ζωνών Διαχείρισης
- Έλλειψη κατάλληλου και μόνιμου προσωπικού
- Έλλειψη σταθερών οικονομικών πόρων
- Αβέβαιη λειτουργία
- Έλλειψη μέσων και υποδομών
- Αδυναμία άσκησης σημαντικών αρμοδιοτήτων
- Γραφειοκρατικές σχέσεις με λοιπές υπηρεσίες
- Άλλο (παρακαλώ αναφέρετε).....

14. Από πού είναι δυνατό να προκύψουν ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ για τον Φορέα Διαχείρισης τον οποίο εκπροσωπείτε, σε σχέση με την οργάνωση, λειτουργία, οικονομική κατάσταση, βιωσιμότητα κ.ά.; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

- Συνεργασία με δημόσιους φορείς
- Συνεργασία με ιδιωτικές επιχειρήσεις
- Μελέτη βιωσιμότητας / Εκπόνηση Επιχειρηματικού Σχεδίου
- Ευρωπαϊκά Προγράμματα
- Προβολή του Φορέα Διαχείρισης και του έργου του
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας
- Άλλο (προσδιορίστε).....

15. Από πού είναι δυνατό να προκύψουν ΑΠΕΙΛΕΣ για τον Φορέα Διαχείρισης τον οποίο εκπροσωπείτε, σε σχέση με οργάνωση, λειτουργία, οικονομική κατάσταση, βιωσιμότητα κ.ά.;(μπορείτε να επιλέξετε πάνω από μία απάντηση)

- Μη αποδοχή του ρόλου του ΦΔ από την τοπική κοινωνία
- Περιβαλλοντική υποβάθμιση της περιοχής
- Αντικρουόμενα συμφέροντα / ανθρωπογενείς πιέσεις
- Εξάρτηση ΦΔ από την Κεντρική Διοίκηση (ΥΠΕΝ)
- Περιορισμοί στην άσκηση εμπορικής δραστηριότητας
- Άλλο (προσδιορίστε).....

16. Παρακαλώ αξιολογήστε βάσει της παρακάτω κλίμακας τους λόγους για τους οποίους θα πρέπει οι ΦΔΠΠ να αποτελέσουν οικονομικά αυτόνομους οργανισμούς,:

	πολύ σημαντικό	σημαντικό	μέτριας σημασίας	λίγο σημαντικό	καθόλου σημαντικό
Βελτίωση της λειτουργικότητάς τους					
Αύξηση της αποτελεσματικότητάς τους					
Σταθερή χρηματοδότηση					
Ένταξη και υλοποίηση περισσότερων ευρωπαϊκών έργων / δράσεων					
Εξασφάλιση απρόσκοπτης και μακροχρόνιας λειτουργίας					
Ανάπτυξη και λειτουργία επιχειρηματικών δραστηριοτήτων					
Άλλο.....					

17. Παρακαλώ αξιολογήστε βάσει της παρακάτω κλίμακας τους λόγους για τους οποίους οι ΦΔΠΠ δεν αποτελούν σήμερα οικονομικά αυτόνομους οργανισμούς:

	πολύ σημαντικό	σημαντικό	μέτριας σημασίας	λίγο σημαντικό	καθόλου σημαντικό
Ελλείψεις στο νομικό – θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του Φορέα					
Ελλείψεις στο νομικό – θεσμικό πλαίσιο προστασίας της περιοχής (ρυθμίσεις χρήσεων γης)					
Λανθασμένη μορφή Νομικού Προσώπου-ΝΠΙΔ					
Ανεπαρκής χρηματοδότηση και γραφειοκρατία στις					

διαδικασίες οικονομικής διαχείρισης					
Έλλειψη πολιτικής βούλησης και ενδιαφέροντος τοπικών παραγόντων					
Έλλειψη υποστήριξης από την τοπική κοινωνία και τους αναπτυξιακούς φορείς					
Έλλειψη οράματος και στρατηγικού σχεδίου του Φορέα Διαχείρισης					
Άλλο.....					

18. Η οικονομική αυτοτέλεια του Φορέα Διαχείρισης τον οποίο εκπροσωπείτε, αποτελεί στρατηγικό στόχο της Διοίκησης αυτού ;

Ναι Όχι

19. Εάν ναι, παρακαλώ αξιολογήστε την σημασία αυτού του στόχου, βάσει της παρακάτω κλίμακας:

	πολύ σημαντικό	σημαντικό	μέτριας σημασίας	λίγο σημαντικό	καθόλου σημαντικό
Οικονομική αυτοτέλεια ΦΔΠΠ ως στρατηγικός στόχος της Διοίκησης					

20. Τα έσοδα των ΦΔΠΠ έως σήμερα, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, αποτελούνται από επιχορηγήσεις (π.χ. ΕΣΠΑ 2007-2013, Πράσινο Ταμείο, Leader, LIFE). Πιστεύετε ότι αυτές οι πηγές χρηματοδότησης είναι επαρκείς για την βιωσιμότητά τους;

Ναι Όχι

21. Ο Φορέας Διαχείρισης τον οποίο εκπροσωπείτε, έχει ίδια έσοδα (ΛΑΓΗΕ, οικοτουριστικές δράσεις, ξεναγήσεις, κλπ);

Ναι Όχι

22. Εάν ναι, παρακαλώ βάσει της παρακάτω κλίμακας σταθμίστε τα έσοδα αυτά ως ποσοστό των λειτουργικών δαπανών (μισθοδοσία, ΔΕΗ, υπηρεσίες λογιστή κλπ) του Φορέα Διαχείρισης:

	0% - 5%	6% - 20%	21% - 40%	41% - 60%	61% - 80%	81% - 100%
Ίδια έσοδα / Λειτουργικά έξοδα						

23. Πιστεύετε ότι ο Φορέας Διαχείρισης τον οποίο εκπροσωπείτε, μπορεί στο μέλλον να εισπράττει ίδια έσοδα ή να αυξήσει την τάξη μεγέθους αυτών που ήδη λαμβάνει;

Ναι Όχι

24. Εάν ναι, παρακαλώ προσδιορίστε το χρονικό διάστημα επίτευξης αυτών:

2018

2019-2023

2023 και έπειτα

25. Γενικά, από ποιες πηγές, πέραν των επιχορηγήσεων, πιστεύετε ότι μπορούν να επιτευχθούν έσοδα στον Φορέα Διαχείρισης τον οποίο εκπροσωπείτε; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

Διαχείριση επισκεπτών (εισιτήρια εσόδου, πωλητήριο αγαθών, οικοξεναγήσεις, υπηρεσίες αναψυχής, έρευνας, ξενώνων, κλπ.)

Δράσεις εναλλακτικού/ θεματικού τουρισμού (π.χ. αγροτουριστικές, οικοτουριστικές, ειδικού τουρισμού όπως ορνιθολογικός τουρισμός, ο τουρισμός περιπέτειας)

Ανταποδοτικά τέλη από δραστηριότητες οι οποίες λειτουργούν στην ευρύτερη περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης

Συμβουλευτικές υπηρεσίες για «πράσινες» επενδύσεις και Αειφόρο τοπική Ανάπτυξη

Συμβουλευτικές υπηρεσίες πιστοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών

Υπηρεσίες πιστοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών εφόσον υπάρχει μέριμνα για τη διαπίστευσή τους

Αξιοποίηση φυσικών πόρων, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και άλλων αξιών της προστατευόμενης περιοχής

Προγράμματα προσέλκυσης χορηγιών και εθελοντισμού

Εμπορική δραστηριότητα τοπικών προϊόντων ποιότητας

Διεθνή ευρωπαϊκά προγράμματα και έργα

Άλλο (περιγράψτε):

26. Όσον αφορά τον Φορέα Διαχείρισης τον οποίο εκπροσωπείτε, ποιες παρεπόμενες ενέργειες που δεν έχουν πραγματοποιηθεί ακόμα, πιστεύετε ότι

πρέπει να υλοποιηθούν προκειμένου να συμβάλουν στην οικονομική αυτοτέλεια των ΦΔΠΠ ;

- Έγκριση Σχεδίου Διαχείρισης ΠΠ
- Έκδοση Προεδρικών Διαταγμάτων θεσμοθέτησης ορίων και ζωνών Διαχείρισης
- Πρόσληψη επιπλέον προσωπικού - ανακατανομή αρμοδιοτήτων
- Έγκριση ΤΔΠ και ένταξη στο ΕΣΠΑ 2014-2020
- Δράσεις συνεργασίας και κοινού αναπτυξιακού σχεδιασμού με την τοπική κοινωνία
- Άλλο (παρακαλώ αναφέρετε).....

27. Παρακαλώ, αξιολογήστε βάσει της παρακάτω κλίμακας την βαρύτητα της σημασίας των παρακάτω δυνητικών ή και υφιστάμενων πηγών ιδίων εσόδων για τον Φορέα Διαχείρισης τον οποίο εκπροσωπείτε :

	πολύ σημαντικό	σημαντικό	μέτριας σημασίας	λίγο σημαντικό	καθόλου σημαντικό
Έσοδα από επισκέψεις στα μουσειακά εκθέματα των Κέντρων Πληροφόρησης (εισιτήριο)					
Έσοδα από οικοξεναγήσεις (εισιτήριο)					
Έσοδα από πωλήσεις αναμνηστικών ειδών και παραδοσιακών, βιολογικών, φιλο-περιβαλλοντικών και από ανακυκλωμένα υλικά προϊόντων					
Έσοδα από πωλήσεις εντύπων, χαρτών και πληροφοριακού υλικού					
Έσοδα από ελεγχόμενες θέσεις "ελεύθερου" camping					
Έσοδα από πιστοποίηση προϊόντων που παράγονται εντός ΠΠ					
Τέλη σε τουριστικές					

επιχειρήσεις εντός της ΠΠ (καταλύματα, εστίαση κα)					
Τουριστικά τέλη για τις περιπτώσεις όπου αυξάνεται η τουριστική κίνηση λόγω ΠΠ (πχ καρέτα-καρέτα)					
Ανταποδοτικά τέλη από δραστηριότητες που λειτουργούν στην ευρύτερη περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης					
Τέλη για μισθώσεις δημοσίων εκτάσεων εντός περιοχής ευθύνης για γεωργικές καλλιέργειες ή ιχθυοκαλλιέργειες ή υλοτομία, ή αμμοληψίες ή τουριστική χρήση παραλίας					
Τέλη για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας εντός περιοχής ευθύνης από υδροηλεκτρικά φράγματα ή ανεμογεννήτριες ή άλλες μορφές ΑΠΕ					
Έσοδα από άδειες βόσκησης					
Έσοδα συνδρομές - άδειες κυνηγών					

28. Πιστεύετε ότι ο Φορέας Διαχείρισης τον οποίο εκπροσωπείτε, έχει ουσιαστικές αρμοδιότητες στην περιοχή;

Ναι Όχι

29. Πιστεύετε ότι η οικονομική αυτοτέλεια του Φορέα Διαχείρισης τον οποίο εκπροσωπείτε, θα συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής;

Ναι Όχι

30. Θεωρείτε ότι ο Ν. 4519/2018«Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων περιοχών και άλλες διατάξεις»πρόκειται να συμβάλει στην α) υλοποίηση

του στόχου της οικονομικής αυτοτέλειας β) αποτελεσματικότερη λειτουργία των ΦΔΠΠ

Ναι Όχι

Αν θέλετε, δώστε μας και τις επόμενες πληροφορίες οι οποίες είναι σημαντικές για την στατιστική επεξεργασία των απαντήσεων

Φύλο : Άνδρας Γυναίκα

Χρόνια εργασίας /θητείας στον Φορέα Διαχείρισης:.....

Ειδικότητα:.....

Θέση:.....

Σας ευχαριστώ ειλικρινά για τον χρόνο και τη συνεργασία!

B) Ερωτηματολόγιο προς τους επισκέπτες του ΕΔΟ

Στα πλαίσια της μεταπτυχιακής μου έρευνας, συντάχθηκε το παρόν ερωτηματολόγιο η συμπλήρωση του οποίου είναι ανώνυμη. Βασική στόχευση της έρευνας μέσω του ερωτηματολογίου είναι να εντοπίσει τις ανάγκες και τις επιθυμίες των επισκεπτών, προκειμένου αυτές να αποτελέσουν τις βασικές κατευθύνσεις για την εκτίμηση των δυνατοτήτων λειτουργίας του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου με σκοπό την βελτίωση της διαχείρισης και προστασίας της Προστατευόμενης Περιοχής του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου και την καλύτερη εξυπηρέτηση των επισκεπτών.

Θεωρώ σκόπιμο να σας διαβεβαιώσω με το πλέον κατηγορηματικό τρόπο, ότι οι απαντήσεις σας είναι εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς της έρευνας και δε θα χρησιμοποιηθούν για οποιοδήποτε άλλο λόγο. Όποιος ενδιαφερόμενος επιθυμεί να λάβει τα αποτελέσματα της έρευνας μπορεί να συμπληρώσει τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του για να του αποσταλούν τα αποτελέσματα της έρευνας.

Θεωρώντας σημαντική την συνεισφορά σας, σας παρακαλώ να αφιερώσετε λίγο από το χρόνο σας για να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις

1. Έχετε επισκεφτεί ξανά τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου;

- Όχι είναι η πρώτη φορά
- Ναι, τον έχω επισκεφθεί άλλη μία φορά
- Ναι, τον έχω επισκεφθεί λίγες φορές στο παρελθόν
- Ναι, τον επισκέπτομαι τουλάχιστον κάθε χρόνο
- Ναι, τον επισκέπτομαι τουλάχιστον κάθε μήνα
 - Ναι, τον επισκέπτομαι πολλές φορές κάθε μήνα

2. Αν έχετε επισκεφθεί και άλλες φορές τον Δρυμό, ποια εποχή και ποιες ημέρες πραγματοποιήθηκαν οι περισσότερες επισκέψεις σας μέχρι σήμερα;

- Άνοιξη
- Καλοκαίρι
- Φθινόπωρο
- Χειμώνας
- Όλες τις εποχές

Σαββατοκύριακα	
Αργίες	
Καθημερινές	
Όλες τις ημέρες	
Δεν θυμάμαι	

3. Ημέρες διαμονής:

- Μια δύο τρεις 3-7 ημέρες πάνω από 7 αυθημερόν

4. Στην περίπτωση που διανυκτερεύετε στην ευρύτερη περιοχή του Δρυμού, παρακαλούμε συμπληρώστε τον τόπο διαμονής

- Καταφύγιο
- Ξενοδοχείο
- Ξενώνας
- Φιλικό σπίτι
- Σε camping
- Άλλο

5. Με ποιο τρόπο ήρθατε στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου;

- Με το αυτοκίνητό σας
- Με φιλικό αυτοκίνητο
- Με τουριστικό λεωφορείο(οργανωμένη εκδρομή)
- Με τα μέσα μαζικής μεταφοράς
- Με μοτοσυκλέτα
- Με ποδήλατο
- Με τα πόδια

Άλλο (παρακαλώ προσδιορίστε.....)

6. Κατά την επίσκεψή σας αυτή στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου, ήρθατε

- Μόνος/η
- Με την οικογένειά σας
- Με φιλική παρέα
- Με οργανωμένο γκρουπ
- Με το σχολείο
- Άλλο (παρακαλώ προσδιορίστε.....)

7. Από που λάβατε πληροφορίες για την επίσκεψή σας στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου;

- Έφθασα στον Όλυμπο δίχως προηγούμενη ενημέρωση
- Από φίλους/συγγενείς
- Από την τοπική κοινωνία
- Από ταξιδιωτικούς οδηγούς
- Είμαι κάτοικος της ευρύτερης περιοχής
- Από χάρτες/ενημερωτικά φυλλάδια
- Από άρθρα/καταχωρήσεις στον έντυπο τύπο
- Από εκπομπές στο ραδιόφωνο ή/και την τηλεόραση
- Από προηγούμενες επισκέψεις στην περιοχή
- Από την ιστοσελίδα του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου
- Από άλλες ιστοσελίδες του διαδικτύου
- Άλλο(περιγράψτε).....

8. Ποιος ήταν ο σκοπός της επίσκεψής σας στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μια απαντήσεις);

- Περιήγηση
- Πεζοπορία – Ορειβασία
- Αναρρίχηση – άλλα υπαίθρια άθλημα
- Επίσκεψη ιστορικών/θρησκευτικών μνημείων
- Παρατήρηση της φύσης – απόλαυση τοπίου
- Παραλαβή υπαίθριου γεύματος (πικνίκ)
- Γεύμα/σνακ/καφές σε εστιατόριο
- Επιστημονική έρευνα

- Φωτογράφιση
- Συμμετοχή σε οργανωμένη δραστηριότητα (π.χ. φεστιβάλ, μααραθώνιος, κτλ)
- Σχολική εκδρομή
- Άλλο (περιγράψτε):

9. Ποιος ήταν ο προορισμός σας εντός του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μια απαντήσεις);

- Κέντρο Πληροφόρησης - Μουσείο Φυσικής Ιστορίας
- Πριόνια
- Ιερά Μονή Αγίου Διονυσίου
- Κάποιο (ή κάποια) από τα ορειβατικά καταφύγια
- Μύτικας
- Οροπέδιο Μουσών
- Σταυρός
- Ζηλνιά
- Φαράγγι Ενιπέα
- Μύλοι
- Δεν είχα ιδιαίτερο προορισμό
- Άλλο (περιγράψτε):

10. Γνωρίζετε ότι η περιοχή που επισκέπτεστε ανήκει στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου και προστατεύεται από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία, χάρη στη γλωρίδα, πανίδα και την άγρια ζωή που φιλοξενεί;

- Ναι Όχι

Αν ναι, από που το γνωρίζετε;

- Διαδίκτυο
- Βιβλία
- Περιοδικά ή εφημερίδες
- Συζήτηση με φίλους
- Ενημέρωση από το σχολείο
- Άλλο (προσδιορίστε).....

11. Γνωρίζετε ότι ο Εθνικός Δρυμός Ολύμπου έχει ενταχθεί από το 1981 στο Δίκτυο της UnescoManandBiosphere (MAB) ;

- Ναι Όχι

12. Γνωρίζετε ότι λειτουργεί ειδικός Φορέας Διαχείρισης, με αρμοδιότητα τη διαχείριση του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου;

- Ναι Όχι

13. Γνωρίζετε ότι λειτουργεί Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας στην περιοχή;

- Ναι Όχι

14. Ποιο χαρακτηριστικό σας εντυπώσισε περισσότερο;

- Η ομορφιά του τοπίου
 Η ποικιλότητα χλωρίδας και πανίδας
 Η άγρια φύση
 Τα ανεξερεύνητα μέρη
 Ο καθαρός αέρας
 Η γαλήνη/αίσθηση απομόνωσης
 Το Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου
 Άλλο(παρακαλώ προσδιορίστε).....

15. Τι προβλήματα εντοπίσατε κατά τη επίσκεψή σας στην περιοχή;(μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

- Συσσώρευση απορριμμάτων - σκουπιδιών
 Περιορισμένες δραστηριότητες οικοτουρισμού
 Κακή ποιότητα οδικού δικτύου
 Ανεπαρκές δίκτυο μονοπατιών
 Έλλιπης σήμανση που δυσκολεύει την περιήγηση
 Έλλειψη διαμορφωμένων χώρων αναψυχής
 Αδιαφορία ντόπιων κατοίκων
 Έλλιπείς χώροι υγιεινής
 Απουσία καταλυμάτων
 Απουσία παρατηρητηρίων
 Καταστροφή δασικής βλάστησης
 Έλλιπης προστασίας της προστατευόμενης περιοχής
 Απουσία χαρτών και καθοδηγητικών φυλλαδίων
 Απουσία θέσεων θέας
 Άλλο (περιγράψτε):

16. Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας, το στοιχείο που κάνει την περιοχή μοναδική και να ξεχωρίζει από άλλες;

.....
.....

17. Θεωρείτε ότι η Προστατευόμενη Περιοχή του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου θεσμικά είναι επαρκώς κατοχυρωμένη;

Ναι Όχι Δεν ξέρω/ Δεν απαντώ

18. Ανταποκρίθηκε η επίσκεψη στις προσδοκίες σας;

Πολύ ικανοποιημένος/η Ικανοποιημένος/η
 Λίγο ικανοποιημένος/η Καθόλου ικανοποιημένος/η

19. Θα θέλατε να την ξαναεπισκεφτείτε στο μέλλον;

Ναι Όχι υπό προϋποθέσεις

20. Θα συμφωνούσατε με την επιβολή χρηματικού αντιτίμου για την είσοδο σας στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου για έλεγχο και καθοδήγηση;

Ναι Όχι μόνο προαιρετικά

21. Αν ναι, ποιο ποσό θα ήσασταν πρόθυμοι να πληρώσετε;

1€ 2-3€ 4-6€ πάνω από 6€ ανάλογα με τις παροχές Άλλο

22. Θα συμφωνούσατε με την επιβολή χρηματικού αντιτίμου για την είσοδο σας στο Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου;

Ναι Όχι μόνο προαιρετικά

23. Αν ναι, ποιο ποσό θα ήσασταν πρόθυμοι να πληρώσετε;

1€ 2-3€ 4-6€ πάνω από 6€ ανάλογα με τις παροχές Άλλο

24. Για ποιο από τα παρακάτω θα ήσασταν διατεθειμένος/η να προσφέρετε εσείς στον Φορέα και την περιοχή του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου;

	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν έχω γνώμη
1) Κάποιο ποσό ως ανταμοιβή για τις υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει ο Φορέας στους επισκέπτες (πχ ξενάγηση)			
2) Κάποιο ποσό εθελοντικά για την προστασία της άγριας ζωής			
3) Κάποιο ποσό ως ανταποδοτικό τέλος για τη συμμετοχή σας σε διοργάνωση μαζικού			

αθλητισμού			
4) Κάποιο ποσό ως κάποιο φόρο τουρισμού για την περιβαλλοντική προστασία(ανά διανυκτέρευση)			
7) Εθελοντική εργασία για τη βελτίωση των υποδομών του Δρυμού(π.χ.μονοπάτια, καθαρισμοί σκουπιδιών)			
8) Εθελοντική συμμετοχή στην παρακολούθηση άγριας ζωής (καταγραφή πουλιών - εντόμων κλπ)			
9) Εθελοντική διάχυση της πληροφόρησης ώστε να επισκεφτούν περισσότεροι άνθρωποι τον Εθνικό Δρυμό			
10) Αγορά αναμνηστικών ειδών, φιλο-περιβαλλοντικών και από ανακυκλωμένα υλικά προιντων από τον Φορέα			
11) Αγορά εντύπων, χαρτών και πληροφοριακού υλικού από τον Φορέα			

Δημογραφικά Στοιχεία

25. Φύλο: Άνδρας Γυναίκα

26. Ηλικία : <18 ετών 18-29 ετών 30-45 46-60 >60 ετών

27. Εκπαίδευση :

- Απόφοιτος Δημοτικού Απόφοιτος ΤΕΙ
 Απόφοιτος Γυμνασίου Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου
 Απόφοιτος Λυκείου Κάτοχος Διδακτορικού Τίτλου
 Απόφοιτος ΑΕΙ Άλλο.....

26. Τόπος μόνιμης κατοικίας(Νομός, Πόλη/Χωριό):.....

27. Εθνικότητα:.....

28. Ποιο είναι το επάγγελμα σας:

- Εργάτης Φοιτητής/Μαθητής
 Αγρότης/Κτηνοτρόφος Οικιακά
 Άνεργος Συνταξιούχος
 Δημόσιος Υπάλληλος Επιχειρηματίας/ Βιοτέχνης

Ιδιωτικός Υπάλληλος Άλλο:.....

29. Ποιο είναι το ετήσιο εισόδημα σας:

- έως 6.000€
- 6.001-11.000€
- 11.001-18.000€
- 18.001-25.000€
- 25.001€και άνω

30. Έγγαμος/η:

Ναι Όχι

31. Τέκνα

Ναι Όχι

Θα θέλατε να συμπληρώσετε κάτι άλλο που δεν έχει αναφερθεί έως τώρα;

.....
.....
.....
.....

Ευχαριστούμε για τη συμμετοχή και τον πολύτιμο χρόνο σας!